Urząd Wojewódzki Białostocki
Wydział Bezpieczeństwa Publicznego

Tygodniowe sprawozdania sytuacyjne
za okres od 1.I - 2.VI. 1928 r.

1928

39

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

L. BP 21/T.

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1/38.

Białystok, dnia 7 stycznia 1928.r.

1

Do Tajne

/ według rozdzielnika /

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1/38. za czas od 1 do 7.stycznia.1928 r.-

1 zał.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują:

/ vide rozdzielnik w sprawozdaniu sytuac. Nr.6./

Z.I.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1/38.
za czas od 1. do 7.stycznia 1928 r.

2

I. Ogólna sytuacja i nastroje ludności.

Uwzględnione w poprzedniem sprawozdaniu sytuacyjnem spostrzeżenia,dotyczące kształtowania się kampanji wyborczej stronnictw uzupełniam o tyle,że P.P.S.w okręgu wyborczym Nr.4.zasadniczo dla niej najsłabszym,skłonna jest zawrzeć lokalny blok wyborczy z " Bundem". w okręgu wyborczym Nr.7.ogólnie godzi się wejść wspólnie z P.S.L. " Wyzwolenie " do bloku, inicjowanego przez Partje Pracy, zaś w okręgu wyborczym Nr.5.leaderzy P.P.S. oświadczają,że do kampanji wyborczej grup, współpracujących z Rządem P.P.S. ustosunkują się lojalnie,jeżeli nie zajdzie potrzeba zwalczania poszczególnych kandydatów tych grup z uwagi na ich dotychczasowy stosunek do P.P.S. Pozatem w okręgu wyborczym Nr.7, a zwłaszcza w powiecie szczuczyńskim, P.P.S.popiera P.S.L."Wyzwolenie" w walce organizacyjnej i propagandowej ze Stronnictwem Chłopskiem. " Bund " w żadnym z okręgów wyborczych nie doszedł do porozumienia z Poalej Syon Lewicą, aczkolwiek czyni w tym kierunku zabiegi. Oceniając układ stosunków społeczno - politycznych na terenie Województwa Białostockiego w płaszczyźnie wyborczej i w odniesieniu do idei, reprezentowanej przez grupy wyborcze, współpracujące z Rządem, podkreślić muszę, że idea ta pozyskuje coraz nowych zwolenników z uszczerbkiem dla Chrześcijańskiej Demokracji w powiatach białostockim,sokólskim i grodzieńskim, P.P.S.w powiatach łomżyńskim,augustowskim i ostrowskim, jeżeli pominąć P.S.L. " Piast" a nawet P.S.L. "Wyzwolenie" i P.P.S., która szczególnie w Białymstoku utraciła kilku wpływowych działaczy na rzecz P.P.S.Lewicy.-

Z pośród mniejszości narodowych ruch wyborczy najsilniejszy jest wśród ludności żydowskiej, zróżnicowanej dotychczas na trzy grupy: nacjonalistyczno - wyznaniową, sjonistyczną i radykalną / Bund i Poalej-Syon Lewica /.-

./.

II. Ruch polityczny.

a/ Partja Pracy.

Powiat Suwalski :

Dnia 27.ub.m.w mieszkaniu Białeckiej - Zakrzewskiej w Suwałkach odbyła się konferencja członków Partji Pracy przy udziale Henryka Konopnickiego,b.prezesa powiatowego Komitetu P.S.L. " Wyzwolenie" w Suwałkach oraz przedstawicieli P.S.L. " Piast " Stanisława Dłutka, dyrektora Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego " Przyszłość " w Suwałkach i Konstantego Krzywickiego, członka Sejmiku i Wydziału Powiatowego.Decyzyj żadnych nie powzięto.-

Dnia następnego Białecka - Zakrzewska i Konopnicki wyjechali do Augustowa,gdzie odbyli konferencje z miejscowymi działaczami P.P.S. I P.S.L. " Wyzwolenie",w wyniku której zgłosił jakoby przystąpienie swe do Partji Pracy Halicki Piotr, burmistrz m.Augustowa,b.działacz P.P.S.-

Do Partji Pracy przystąpił także Jan Mieczkowski,prezes Związku Rolników m.Suwałk i dotychczasowy wiceprezes zarządu powiatowego P.P.S. "Wyzwolenie " w Suwałkach. / Starostwo /.-

Powiat Łomżyński :

Partja Pracy w Łomży powołała do życia Komitet Wyborczy, do którego weszli przedstawiciele różnych sfer społecznych i klasowych. Wspomniany Komitet podjął zabiegi w kierunku utworzenia bloku wyborczego Partji Pracy,P.S.L."Wyzwolenie",P.P.S., Z koncepcją tego bloku przedstawiciele P.P.S. i P.S.L."Wyzwolenie" zasadniczo godzą się,natomiast wypowiadają się przeciwko pozyskiwaniu dla bloku grup zachowawczych. / Starostwo /.-

b/ Radykalne Stronnictwo Chłopskie.

W powiecie łomżyńskim kolportuje masowo wyborcze wydawnictwa partyjne.-

d/ P.P.S. Lewica.

Powiat Białostocki.

Na miejsce aresztowanego w dniu 8 grudnia b.r. Lingo Michała do Komitetu Okręgowego P.P.S. Lewicy w Białymstoku wszedł Kajewski Zygmunt, włókniarz, syn Piotra i Marjanny, urodzony w 1890 roku w Białymstoku, wyznania rzym.-kat., kawaler, zamieszkały w Białymstoku, który rozpoczął już działalność na rzecz partji wśród robotników zatrudnionych w warsztatach tkackich. Z Kajewskim współpracują - Reginella Aleksander, pracownik fabryki wstążek, do niedawna jeden z wybitniejszych działaczy P.P.S., Szymanowski, terminator szewski i Czyż Józef, popularny wśród włókniarzy secesjonista z P.P.S.-

Komitet Okręgowy P.P.S. Lewicy w Białymstoku zamierza wystawić przy wyborach listę "Zjednoczonego Bloku Robotniczego" z Hoffmanem Janem z Warszawy jako kandydatem czołowym. / Starostwo i BP./.-

e/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Białostocki.

Okręgowe Komitety "Bundu" i P.P.S. prowadzą pertraktacje w sprawie utworzenia wspólnego bloku wyborczego na okręg wyborczy Nr. 4, w którym P.P.S. oblicza stan swego posiadania na 6 tys. głosów, "Bund" zaś na 9.600 głosów. W wypadku zawarcia bloku czołowymi jego kandydatami byliby b. poseł Norbert Barlicki / prezes Z.P.P.S. / i Erlich, bundowiec z Warszawy, przyczem pierwsza kandydatura byłaby raczej manifestacyjną przez wzgląd na chrześcijan.-

Wymieniona jest także kandydatura Karpińskiego, członka sekretarjatu generalnego P.P.S.-

Dotychczasowy sekretarz O.K.K.P.Z.B.w Białymstoku z ramienia CKW.PP. Muszyński Heljeodor w dniu 29. ub.m. zrzekł się tego stanowiska. / Starostwo i BP./.-

Powiat Bielski.

P.P.S. w powiecie bielskim opanowała swymi wpływami ośrodki

./.

wsi Miastkowo. / B.P. /.-

W innych powiatach, a zwłaszcza grodzieńskim, sokólskim, wołkowyskim i bielskim Stronnictwo prowadzi skuteczną w wynikach akcję propagandową.-

g/ Katolickie Stronnictwo Małorolnych.

Powiat Suwalski :

Kierownik Sekretarjatu powiatowego Stronnictwa w Suwałkach, Górski Władysław zwołał zebrania organizacyjne we wsi Józefowo, gm. Koniecbór, we wsi Lipowo tejże gminy i we wsi Karasiewo, gm. Wólka, z których tylko dwa ostatnie przyniosły Stronnictwu nieznaczne efekty organizacyjne. / 21 nowych członków /.-

h/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Piast ".

Powiat Suwalski :

Na dzień 6.b.m. zwołany został do Suwałk przez Konstantego Krzywickiego, członka Wydziału Powiatowego i Stanisława Dłutko, dyrektora Stowarzyszenia rolniczo-handlowego " Przyszłość " w Suwałkach, zjazd powiatowy delegatów Stronnictwa. / BP./.-

Powiat Białostocki :

Dnia 4.b.m. odbyła się w Białymstoku zwołana przez Sekretarjat Wojewódzki P.S.L."Piast " konferencja delegatów Stronnictwa z gmin Kalinówka, Czarna-Wieś, Choroszcz, Juchnowiec, Zabłudów i Białystoczek. Na konferencji tej kierownik sekretarjatu, Humeniak zwracał uwagę zebranych na konieczność przeglądania spisów wyborców i oświadczył, że P.S.L."Piast" zawarło blok wyborczy z Ch.D. i Zjednoczonym Stanem Średnim. / Starostwo /.-

Powiat Ostrowski :

W pierwszych dniach drugiej połowy b.m. odbyć się ma w Ostrowi -Mazowieckiej konferencja delegatów P.S.L."Piast" z okręgu wyborczego Nr.5. / Starostwo /.-

/.

6

ugrupowań. Następnie dokonano wyboru Komitetu Wykonawczego, w któ-rego skład weszli ksiądz kan.Sperski przewodniczący, dyrektor gimnazjum P.M.S. Półjan Romuald i adwokat Siniewicz zastępcy przewodniczącego, urzędnik Arciszewski sekretarz, Emil Kulik skarbnik, oraz ksiądz Sawoniewski redaktor " Nowego Życia" i Strohm członkowie.- / Starostwo /.-

Powiat Sokólski :

Dnia 2.b.m.w Sokółce odbył się zjazd powiatowy delegatów Ch.D., zwołany przez Zarząd powiatowy Stronnictwa.Referowali sprawy Kaczorowski Stefan, delegat Zarządu Głównego Ch.D. z War-szawy i adwokat Rejnhardt Stanisław, prezes Rady Wojewódzkiej Ch.D.w Białymstoku. Po omówieniu spraw,związanych z wybo-rami wy-brano na mający się odbyć w Białymstoku Zjazd Wojewódzki Ch.D. jako delegatów: Bjsmonta Piotra,dyr.gimnazjum w Sokółce,ks.Kru-kowskiego z Sokółki, Zielińskiego Józefa z Kuźnicy i ks. Ożdzie-jewskiego z Sidry oraz Reńko,wójta gminy sokólskiej,Jackiewicza Bronisława z Sokółki,Iwanowskiego z Kuźnicy i ks.Szyrokę z Jano-wa - jako zastępców. Obecnych około 40 osób.-

Tegoż dnia w domu ludowym w Sokółce odbyło się zebranie członków i sympatyków Ch.D.,zwołane przez Lisa Ludwika,Morelow-skiego Teofila,Korbuta Mikołaja i Kmitę Władysława,przywódców secesji Ch.D.w Białymstoku. Zebrani w liczbie około 120 osób wy-powiedzieli się za ideologją Marszałka Piłsudskiego i wybrali zarząd powiatowy Ch.D. / secesji / w składzie : Wojciechowski Wła-dysław z Sokółski,Kozłowski Franciszek, Burak Jan, Szumiło Jan, Czyżewski Jan, Duć Paweł z gminy Sokolany,Biendor Antoni z gminy Korycin, Akimowicz Jan z gminy Sidra i Kucharczyk Stanisław z gm ny Kuźnica / ostatni przeszedł do secesji Ch.D. ze Stronnictwa Chłopskiego /.-

Powiat Łomżyński :

Akcja wyborcza Ch.D. w Łomży i powiecie,zazębiona z akcją Zw.Lud.Narod.,polega w chwili obecnej na pozyskiwaniu organizacyj społecznych.-

./.

7

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki:

Z pośród zatrzymanych dnia 30 ub.m. w Białymstoku pod zarzutem brania udziału w manifestacji komunistycznej /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.37/ przekazani zostali z materjałami oskarżenia władzom sądowym: Kapłan Belka, Gierszuni Giwsa, Wołyński Benjamin, Kaleka Judel, Mazur Tajwel, Kirszner Hirsz i Lerner Jankiel. Zatrzymanego Reznika Fajwla, zamieszkałego w Zabłudowie, z braku konkretnych dowodów winy zwolniono./S.12/p. z dnia 5 bm./.-

Powiat Grodzieński:

Według doniesień źródeł konfidencjonalnych, akcja organizacyjna KPZB w Grodnie i powiecie prowadzona jest intensywnie, zwłaszcza przez Komitet Rejonowy KPZB w Indurze, gdzie akcję tę kierują Sztejn Chaja, żydówka z Indury, Sańko Kompak ze wsi Krugliki, gm. Indura oraz dwóch nieznanych dotąd żydów z Indury.-

We wsi Bondary, gm. Jeziory z inicjatywy Samojło Makara, znanego działacza komunistycznego w gminie jezierskiej, podjęte zostały zabiegi w kierunku zorganizowania ochotniczej straży pożarnej, do której wciągnięty ma być element radykalny b.BWRHromady. Ma to na celu wykorzystanie legalnej organizacji dla propagandowej akcji komunistycznej.-

Na terenie gminy łaszańskiej z inicjatywy członków KPZB zbierane były składki pieniężne i w naturze na rzecz Balickiego Józefa, znanego działacza białoruskiego, osadzonego w dniu 12:X.ub.r. w więzieniu grodzieńskiem, oskarżonego z art.102 K.K. Wśród sympatyków Balickiego zebrano na ten cel większą ilość zboża, które następnie sprzedano, a uzyskane w ten sposób pieniądze w sumie 60 zł. przesłano Okręgowemu Zarządowi T.S.B. w Grodnie./S.Pr.3/28. z dnia 3 bm./.-

W nocy z dnia 1 na 2 bm. na drzewie przydrożnem około wsi Chlestowicze w gminie łaszańskiej wywieszono transparent komunistyczny z napisem w języku rosyjskim: "Niech żyje rewolucja - precz z burżuazją". /L.BP.7/.-

8.

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Grodzieński:

Jak już doniosłem Ministerstwu w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.37 ex 27. Okręgowa Rada Chrześcijańskich Związków Zawodowych w Grodnie na zebraniu w dniu 27 ub.m. wypowiedziała się za ideologją Marszałka Piłsudskiego i za utworzeniem Chrześcijańskiego Związku Krasowego. Na zebraniu tem secesjoniści między in. postanowili wyrazić hołd Marszałkowi Piłsudskiemu i poprzeć przy wyborach Partję Pracy i organizacje b. wojskowych. Przywódcy Ch.D. z ks. Sawoniewskim na czele oraz grodzieńskie "Nowe Życie" zarzucają Majewskiemu /przywódcy secesji/, że popełnił on nadużycia na stanowisku sekretarza Okręgowej Rady Chrześcijańskich Związków Zawodowych i, że ta okoliczność zmusiła go do zerwania z Ch.D., przyczem zapowiadają pociągnięcie Majewskiego do odpowiedzialności sądowej. Czy stawiane Majewskiemu zarzuty są słuszne, tego dotąd nie ustalono, faktem jest jednakże, że jego wystąpienie osłabiło znacznie wpływy Ch.D. w Grodnie i powiecie.-

W dniu 31 ub.m. z inicjatywy Majewskiego i jego zwolenników został zwołany wiec wyborczy. Przewodniczył Zimnoch. Pierwszy przemawiał Majewski, który omówił przebieg i przyczyny rozłamu w Chrześcijańskiej Demokracji, krytykował dotychczasową działalność przywódców Ch.D., głównie zaś księży Kaczyńskiego i Sawoniewskiego, a w końcu oświadczył, że Chrześcijańskie Związki Zawodowe Krasowe przy wyborach poprą stronnictwa, współdziałające z Rządem i zakończył swe przemówienie okrzykiem na cześć Marszałka Piłsudskiego. W trakcie przemówienia Majewskiego weszło na salę około 20 członków P.P.S. z sekretarzem Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych Karasińskim Kazimierzem. Ten ostatni, replikując na przemówienie Majewskiego, zarzucał Marszałkowi Piłsudskiemu i Rządowi, że powoływanie do współpracy burżuazji, która działa na szkodę klasy robotniczej. Po przemówieniu, Karasiński wzniósł okrzyk na cześć Rządu robotniczo-włó-

i Grynbauma przeciwstawiając ujemnej ich dla proletarjatu żydowskiego działalności skuteczną walkę klasową Bundu /Starostwo/.

---oOo---

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Suwalski:

Dnia 28 ub.m. w lokalu wyznaniowej gminy żydowskiej w Suwałkach odbyło się zebranie przedstawicieli żydowskich organizacyj społecznych i związków zawodowych /około 20 osób/ w sprawie wyborów do Sejmu i Senatu. Konkretnych uchwał na zebraniu nie powzięto, zaś z przebiegu dyskusyj wnioskować można, że decydującemi dla wspomnianych organizacyj będą dyrektywy z Warszawy.-

Dnia 26 ub.m. Związek Właścicieli Nieruchomości w Suwałkach wydelegował do Warszawy 2-ch swych przedstawicieli, polecając im interwenjowanie w sprawie zamierzonej podwyżki podatków z 10 do 33% /Starostwo/.-

Powiat Białostocki.

Dnia 31 ub.m. staraniem Twa "Linas-Hacedek" odbyła się w Białymstoku żałobna akademja ku czci Borochowa. Okolicznościowe przemówienia wygłosili Brotmacher i Abelman. Obecnych - około 250 osób./Starostwo/.-

Powiat Ostrowski:

W Ostrowi Mazowieckiej zawiązał się Komitet Wyborczy Żydowskiego Bloku Narodowego, do którego weszli: Surawicz Mojżesz, kupiec - prezes, Hersz Jabłko, kupiec - wiceprezes, Minczberg Dawid - sekretarz, Lichtensztajn Dawid, przemysłowiec i prezes wyznaniowej gminy żydowskiej, Knorpel Aaszel, przemysłowiec, Małowar Tobjasz, sekretarz wyznaniowej gminy żydowskiej, Ostaszewer Abram, kupiec, Blumenkranc Fiszel, przemysłowiec, Frydman

10

b/ białoruski

Powiat Grodzieński:

W związku z akcją wyborczą do Sejmu i Senatu wśród białorusinów w powiecie grodzieńskim nastąpiło pewne ożywienie.-

W Grodnie z inicjatywy działaczy Twa Szkoły Białoruskiej powstał Okręgowy Komitet Wyborczy pod nazwą "Białoruska Włościańsko-Robotnicza Jedność", który mieści się w lokalu Zarządu Okręgowego Twa Szkoły Biał. przy ul.Orzeszkowej Nr.8. W skład Komitetu wchodzą: Janczeniuk Anatol, mieszkaniec wsi Doroszewicze, gm. Łasza - prezes, Myszko Piotr, mieszkaniec wsi Kaszubińce, gm. Skidel - sekretarz i Pieńkowski Jan, mieszkaniec wsi Pieszczanka, gm. Skidel - skarbnik. Wszyscy trzej byli członkami b.BWRH., obecnie zaś są członkami Twa Szkoły Białoruskiej, poszlakowanymi o działalność wywrotową. Omawiany Komitet jest pierwszym Komitetem Wyborczym na terenie powiatu grodzieńskiego, zorganizowanym przez nieprzychylnie usposobione względem państwowości polskiej elementy białoruskie, będzie się starał niewątpliwie skupić wokół siebie wszystkich byłych hromadowców oraz członków i sympatyków Towarzystwa Szkoły Białoruskiej.-

Dostrzegana również ze strony elementu radykalnego b. BWRHromady agitacja wyborcza wśród ludności białoruskiej dotychczas nie posiada szerszego rozmachu i form bardziej określonych.

Z działalności innych politycznych grup białoruskich w okresie sprawozdawczym zauważono znaczne ożywienie wśród członków Białoruskiej Radykalnej Partji Ludowej. Działacze tej grupy w dniu 27 ub.m. urządzili w Grodnie zebranie, na którem uchwalili zorganizować w najbliższym czasie Okręgowy Komitet BRPL w Grodnie. Na temże zebraniu powołany został tymczasowy Komitet Wyborczy w skład którego weszli: Adamowicz Mikołaj prezes, Arszun Aleksander - vicepreses, Aleksandert Grygorjew - skarbnik, Stefan Nowik-sekretarz i Szurpa Jan zastępca sekretarza. Ponadto na zebraniu postanowiono zorganizować we wsiach Sawolówka, Obuchowo, Zawadzicze i Bylczyce, gm. Zytomlańskiej "charusy" partji, a zarazem

11

zawładnęli wszystkiemi instytucjami rolniczo-społecznemi i ciągną z nich korzyści wyłącznie dla siebie. Związki osadników, zdaniem mówcy, błędnie informują czynniki rządowe o stosunkach na Ziemiach Kresowych, które nie ulegną polepszeniu dopóty, dopóki miejscowa ludność, a zwłaszcza białoruska, nie będzie mogła narówni z osadnictwem korzystać z kółek rolniczych i kas spółdzielczych. W sprawie tej ma być przedłożony Marszałkowi Piłsudskiemu specjalny memorjał. O ustosunkowaniu się Rządu do postulatów w tym memorjale, według oświadczenia b. posła Wędziagolskiego, K.S.L."Zjednoczenie" uzależni swą współpracę z grupami rządowemi. W końcu uchwalono, że do dnia 21 stycznia rb. ma być zdecydowana sprawa ewentualnego przyłączenia się K.S.L. "Zjednoczenia", do bloku grup, współpracujących z Rządem.-

Zauważyć należy, że Białoruska Radykalna Partja Ludowa, będąca częścią składową K.S.L."Zjednoczenie" przy energicznej i planowej akcji wyborczej mogłaby na terenie powiatu grodzieńskiego znacznie osłabić wpływy byłej BWRHromady i pociągnąć za sobą przy wyborach część umiarkowanego społeczeństwa białoruskiego, dotychczas jednak nie rozpoczęła ona działalności organizacyjnej, ujętej należycie w płaszczyźnie zagadnień wyborczych.-

Towarzystwo Szkoły Białoruskiej prowadzi nadal agitację za otwieraniem szkół białoruskich drogą zbierania deklaracyj. W okresie sprawozdawczym deklaracje o otwarcie szkoły białoruskiej podpisywane były w gminie berezteńskiej, a mianowicie we wsiach Berezty, Brzostowica i Szczeńou. Zbieraniem tych deklaracyj zajmował się Gil Aleksander mieszkaniec wsi Brzostowicy, gm. Berezty, były skarbnik gminnego Komitetu b.BWRH.w Bereztach.-

Uzyskano informację, że w dniu 27 ub.m. w Wilnie odbył się Zjazd delegatów Twa Szkoły Białoruskiej. Z Grodna na Zjazd wyjechali jako delegaci Okręgowego Zarządu Towarzystwa S.B. Myszko Piotr i Siewruk Piotr, Szczegółów, dotyczących obrad Zjazdu narazie nie zdołano uzyskać.-

Skompromitowany w Wileńszczyźnie Woźniejsza podjął inicja-

12

sekcji żeńskiej: Konstantynowiczówna Apolonja - prezes, Radziwanowska Felicja - vicesprezes, Obuchowiczówna Rufina - sekretarz. Patronem koła jest ks. proboszcz Kazimierz Doroszkiewicz.-

Koło Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Druskienikach na zebraniu w dniu 24 ub.m. zmieniło skład Zarządu o tyle, że usunięci zostali Jabłoński - prezes i Stawczyk - sekretarz /Starostwo

Powiat Wołkowyski:

Nawiązując do poprzedniego, sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego, donoszę, że duchowny prawosławny Martyniuk z Białowieży w dniu 22 ub. m. opd odprawił nabożeństwo w domu prywatnym we wsi Podwórko-Zelwiany, gdzie wzywał zebranych do utrzymania się przy prawosławiu. Z jego inicjatywy ludność wspomnianej wsi wysłała delegację do biskupa prawosławnego w Grodnie w sprawie zajęcia kapliczki w Zelzinie przez księży unickich. Rzeckiego Jerzego i Siroko Józefa. Biskup polecił delegacji interwenjować u Starosty w Wołkowysku. Ze swej strony ks.Rzecki stara się pozyskać w Zelzinie zwolenników kościoła unickiego, w czem pomaga mu b.duchowny unicki, a obecnie psalmista cerkiewny w Białowieżowiczach, Kamiński Mojżesz /Starostwo/.-

------oOo-------

13

umysłowych - 367.-

Zapomogi pobiera 1032 robotników i 26 pracowników umysłowych. Z doraźnej pomocy korzysta 412 osób.-

Powiat Grodzieński :

Strajk robotników Niemeńskiej fabryki wyrobów introligatorskich w Grodnie nie został dotychczas zlikwidowany.-

Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie w dniu 3.b.m.był następujący: bezrobotnych metalowców - 37, robotników budowlanych - 60, niewykwalifikowanych - 340, wykwalifikowanych - 114,-przemysłu spożywczego - 243, rolnych - 3, pracowników umysłowych - 77, ogółem 874 bezrobotnych. Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej 71 osób, z akcji doraźnej 38 osób. -

Nastrój wśród bezrobotnych spokojny. / Starostwo /.-

Powiat Łomżyński :

Magistrat m.Łomży zarejestrował 502 bezrobotnych, z których 47 korzysta z zasiłków państwowych, pozostali żadnych zasiłków nie otrzymują. Nastrój wśród bezrobotnych przygnębiony lecz spokojny. - / Starostwo /.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VIII. R ó ż n e .

a/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 5.ub.m.skazany został na 1 1/2 roku ciężkiego więzienia z pozbawieniem praw Szloma Ptak, mieszkaniec wsi Rutki, oskarżony z art.129 K.K. za kolportaż odezw komunistycznych. Współoskarżonego Wacława ~~Kujawskiego~~ Wojciechowicza Sąd uniewinnił.-

b/ Przestępczość kryminalna.

W okresie sprawozdawczym zanotowano następujące ważniejsze wypadki:

Zabójstwa : W dn.27.ub.m.podczas odbywającej się zabawy tanecznej we wsi Zdroje, gm.Kowycin, powiatu sokólskiego, ranny został nożem w gło-

./.

14

Dodatkowo ad punkt " Ruch polityczny ".

Podejmując walkę z secesją, Rada Wojewódzka Ch.D.w Białymstoku zwołała na dzień 6.I.br. zjazd delegatów z powiatów białostockiego, sokólskiego, wys.-Mazowieckiego, bielskiego i wołkowyskiego. Przed rozpoczęciem zjazdu na salę / w sali T-wa Sokół/ przybyła grupa secesjonistów / około 45 osób / z Morelowskim, Lisem i Korbutem na czele i zajęła miejsca, nieco później dopiero gromadzić się poczęli na sali zaproszeni imiennie właściwi uczestnicy zjazdu. Opozycja przemówieniami swemi w ciągu godziny nie dopuszczała do obrania przewodniczącego Zjazdu; liczebność jej wykluczała możliwość ~~zmniejszenia~~ unięcia przez organizatorów zjazdu / grupa ks. Chodyki /usunięcia z sali osób na zjazd niezaproszonych. Po przewlekłych sporach i dyskusjach przewodniczącym zjazdu, który właściwie przybrał charakter wiecu, został Henryk Głowiński, kupiec z Białegostoku. Właściwą Ch.D. reprezentowali - ks. dziekan Chodyko, ks. Zalewski, adwokat Reinhardt, kupiec Miodunszewski, robotnicy Wagner, Miszewicz, Szymański i Jaświłko z Białegostoku, b. poseł Urbański, kandydat praw Kaczorowski i Spasiński z Warszawy, Tymiński z Wołkowyska, dyr. gmin. Kosmont z Sokółki. - Pierwszy przemawiał b. poseł Urbański, którego mowa obejmowała krytykę Rządu Marszałka Piłsudskiego. B. poseł Urbański występował gwałtownie przeciwko secesji, zarzucając jej przyczynianie się do zwycięstwa mniejszości narodowych i rozbijanie obozu narodowego w chwili, kiedy siły tego obozu należy konsolidować. - Drugi z kolei mówca Kaczorowski omawiał sprawę ślubów cywilnych i szkół wyznaniowych, starając się wykorzystać szereg argumentów w tej płaszczyźnie przeciwko secesji i Rządowi. Wreszcie Spasiński, powołując się na swą interwencję w czasie strajku włókniarzy w Białymstoku w r. 1924, dowodził, że Ch.D. nie może zaufać Rządowi, który nie opracował programu pracy, a zarazem nie może żyrować "krwawych weksli rządowych" / aluzja do napadu na Nowaczyńskiego/ wystawionych na nieokreśloną kwotę i bez wyjaśnienia, na co waluta ma być użyta. -

/

15

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

L. BP. 80/T.

Białystok, dnia 14 stycznia 1928 r.

Do

/ według rozdzielnika /

Tajne

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2/39.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2/39 za czas od dnia 8 do 14 stycznia 1928 r.

1 zał.

Otrzymują :

Jak wyżej.

Za Wojewodę:

Kamiński

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.2/39.

za czas od dnia 8 do 14.stycznia 1928r.

I. Ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski :

Instruktorzy Stronnictwa Grodzicki Feliks i Franciszek Kirlicki zorganizowali Koła lokalne tegoż we wsiach Jasionówka / 23 członków / i Zwierzyniec Mały / 9 członków /, /: gm.Dąbrowa :/. Zarząd pierwszego Koła stanowią: Kułak Eustachjusz - prezes, Kozłowski Stanisław - wiceprezes i Kułak Aleksander -sekretarz;-drugiego - Wawrzyniec Grabiński - prezes, Jan Godziński - sekretarz. / Starostwo /.-

Powiat Augustowski :

Instruktor Stronnictwa Szafrański Stanisław zwołał w dniach 5, 6 i 7.b.m. zebrania organizacyjne Kół lokalnych we wsiach Kamionka Stara, Łabętnik, Popowo, Pomiany i Zubki, gm. Bargłów, z których jedynie zebranie w Popowie doprowadziło do zorganizowania Koła, liczącego 13 członków.- Zarząd Koła stanowią: Poniatowski Franciszek - prezes, Karwański Piotr - skarbnik i Skindzielewski Józef - sekretarz. We wsiach pozostałych ludność do Stronnictwa Chłopskiego nie przystąpiła.- / Starostwo /.-

b/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Kolneński :

Zorganizowane zostały Koła lokalne P.P.S. we wsiach, gminy Gawrychy: Pianki - Koło liczące 38 członków; prezes - Pawelczyk Teofil; Gontarze - Koło liczące 16 członków; prezes - Gawrych Józef; Morgowniki - Koło liczące 30 członków; prezes - Pieścik Bronisław. Koła te uzależnione są organizacyjnie od OKR.PPS. Łomża.- / Starostwo /.-

./.

17

botników tytuniowych w celu omówienia sprawy wyborów t.zw. "Komitetu Kontroli ",który w myśl nowego rozporządzenia Dyrekcji Monopolów Państwowych ma być zorganizowany przy każdej państwowej fabryce tytoniowej. Na zebraniu przemawiali Mazurkiewicz Leon,działacz PPS.,Skowroński Stanisław,prezes Rady Okręgowej Klasowych Związków Zawodowych i Małka Atłas,robotnica fabryki tytuniowej,którzy wyjaśnili zebranym,że w skład komitetu ma wejść 10-ciu stałych delegatów i 20-tu zastępców i nawoływali ,ażeby wybierano do Komitetu ludzi oddanych sprawie robotniczej.Wybory członków Komitetu mają się odbyć w głosowaniu tajnem. Obecnych na zebraniu około 150 osób.-

Chrześcijańskie Związki Kresowe w dniu 8.b.m.zwołały Zjazd Okręgowy swych delegatów,do Grodna.Na Zjazd przybyło około 60 osób. W wyniku obrad uchwalono utworzyć własny Komitet wyborczy i polecono Zarządowi Związku nawiązać kontakt z ugrupowaniami,popierającemi Rząd. Zjazd wyraził wotum nieufności Chrześcijańskiej Demokracji.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Kolneński:

Dnia 2.b.m.we wsi Zbojna,gm.Gawrychy rozrzucono kilka egzemplarzy odezwy CK.Komunistycznych Partyj Polski,Zachodniej Białorusi,Zachodniej Ukrainy, Niemiec i Łotwy,notowanej w poprzedniem sprawozdaniu sytuacyjnem.-

Powiat Ostrołęcki:

W nocy z dnia 2 na 3 b.m.w Ostrołęce rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych 4 edycyj,notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych i dwa egzemplarze Nr.6 Czerwonego Sztandaru.W wyniku zarządzonych dochodzeń dnia 8 b.m.aresztowany został w Ostrołęce Mikołaj Filipow, mieszkaniec Białegostoku,przy którym znaleziono odezwy komunistyczne. Zatrzymanego Filipowa z materjałami oskarżenia przekazano sędziemu śledczemu w Ostrołęce. / Starostwo /.-

./.

ofiar na rzecz więźniów politycznych wśród członków Klasowych Związków Zawodowych. Okręgowy Komitet "Mopr'u " w Grodnie otrzymać miał ostatnio od kompartji 4000 złotych na zaopatrywanie więźniów politycznych. Więźniom politycznym,znajdującym się w więzieniu w Grodnie, "Mopr" wydaje dziennie 12 - 15 porcji, składających się z 3 kg.chleba,1 kg.smalcu,1 kg.cukru i 1 paczki machorki; chorzy więźniowie otrzymują chleb biały,bułki,tran rybi i mleko. Dostarczaniem żywności więźniom zajmują się: Szacka Chaja, Palnicka Trajna i Aleksandrowicz Chaim,znani komuniści na terenie m.Grodna.-

Na terenie gminy Brzostowica - Wielka,gdzie od czasu zlikwidowania Rejonowego Komitetu KPZB./Styczeń 1927 r./ elementy wywrotowe przejawiały działalność swą bardzo słabo,w ostatnich dniach po powrocie z więzienia z Grodna zwolnieni Zachara i Mieleńca Zachara,którzy odbywali karę za agitację komunistyczną, zauważono podjętą przez tychże działalność organizacyjną.Wymienieni przy pomocy innych członków Partji niewątpliwie dążyć będą do zorganizowania na nowo zlikwidowanej w styczniu 1927 r.organizacji KPZB.na terenie gm.Brzostowicy Wielkiej.W związku z tą akcją zarządzone zostały dochodzenia.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Kryzys w przemyśle,bezrobocie,strajki.

Powiat Białostocki:

Dnia 9 b.m.zastrejkowało 19 robotników fabryki włókienniczej Segała Icka w Białymstoku.Strajkujący domagają się wypłacenia im zaległych zarobków.-

Z braku zamówień i surowca unieruchomione zostały czasowo przedsiębiorstwa przemysłu włókienniczego w Białymstoku- Szwarca, Halperna Krykuna i Bekiera Lejby,zatrudniające około 100 robotników. / Starostwo /.-

Powiat Łomżyński :

Magistrat m.Łomży zarejestrował 502 bezrobotnych,z których

./.

19

księdzu Millerowi parafjan jego,unitów. Dochodzenie przeciwko winnym wdrożono. / S.Pr.32 z dnia 11.b.m./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 6 b.m.w Białymstoku Jankowski z Wilna wygłosił dla kolejarzy odczyt n.t. " Niemcy powojenne ". Obecnych na odczycie - około 130 osób.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 8 b.m.w Grajewie odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Chrześcjan w sprawach organizacyjnych.Na zebraniu tem między innemi wypowiedziano się za poparciem Ch.D.przy wyborach z tem jednak zastrzeżeniem,że Ch.D. winna wystawić kandydatury osób, które rzemieślnikóm chrześcijańskim dadzą gwarancję obrony ich interesów w Sejmie. Do rzędu takich osób zebranie zaliczyło Aleksandra Lipowskiego i Jana Zyskowskiego,członków Ch.D. w Grajewie. / Starostwo /.-

Powiat Suwalski :

Dnia 8 b.m.w Suwałkach odbył się powiatowy Zjazd Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych przy udziale wiceprezesa Zarządu Głównego Związku b.posła Zygmunta Nowickiego, na którego wniosek wysłano depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego oraz upoważniono nauczycieli Najewskiego i Adamowskiego do zorganizowania Komitetu Nauczycielskiego / wyborczego / współpracy z P.S.L. "Wyzwolenie ". Obecnych na Zjeździe - około 80 osób. / Starostwo./.-

W dniu 8 b.m.odbyło się w Suwałkach zebranie organizacyjne Koła Powiatowego Stowarzyszenia rezerwistów i b.wojskowych R.P.-

Obecnych na zebraniu było 40 osób; w ich liczbie przedstawiciele miejscowych związków oficerów rezerwy,inwalidów,byłych ochotników, Zw.Strzeleckiego i T-wa Gimnastycznego "Sokół".-

Po zaznajomieniu się ze statutem Stowarzyszenia rezerwistów i b.wojskowych R.P.,zarejestrowanego pod Nr.34 w dniu 10./I. 1927 r.przez Komisarza Rządu na m.st.Warszawę,zebrani wybrali prezydjum Koła w składzie: prezes Jan Jagas, por.rezerwy,urzędnik

./.

20

VI. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Szczuczyński:

Dnia 7 bm. Stowarzyszenie Kieren Hajesod w Szczuczynie na zebraniu ogólnem swych członków wybrało nowy zarząd w składzie: Lewinowicz Eljasz, Icko-Berman Mejer, Rozenbaum Boruch, Kupowski Chaim, Cywiakowski Chaim, Gerszteja Chaim, Doliński Jankiel, Lichszteja Czes, Lewinowicz Eyskind, Wąsocki Icko, Gronowicz Tobjasz, Szereszewski Josel, Kajman Szloma i Rubinowicz Natan.-

Powiat Łomżyński:

"Bund" w Łomży na walnem zebraniu swych członków w dniu 7 bm. wybrał delegacje w składzie 5 osób, która ma interwenjować w żydowskiej gminie wyznaniowej w sprawie biblioteki "Madema" i kursów wieczorowych przy Zjednoczeniu Szkół Żydowskich, którym gmina odmówiła udzielania subsydjów. Zebrani uchwalili rezolucję, domagającą się wstawienia do budżetu gminy pozycji 10 tys.zł. na subsydja dla wspomnianych biblioteki i kursów /Starostwo/.-

Powiat Wołkowyski

W dniu 8 bm. w Wołkowysku Organizacja Sjonistyczna zorganizowała odczyt, wygłoszony przez rabina Szpetmana z Lublina. Prelegent podniósł szczytność dążeń organizacji sjonistycznej oraz zagłębiał się w historycznem znaczeniu i oddziaływaniu żydów, ich poezji i filozofji na inne narody, wskazywał na upadek wpływu żydów na narody aryjskie i nawoływał do wspólnej pracy i organizacji w ogólnem dążeniu ku osiągnięciu należnych żydom wpływów w świecie. Mówca poruszył również temat polityczny, a mianowicie stwierdził, że we wszystkich państwach i wszystkie narody dążą obecnie do zmiany form rządzenia i do zmian społeczno-ustrojowych, a nawiązując do tej okoliczności dowodził, że jedynie żydzi mogą i powinni wytknąć nowe drogi, któremi się potoczy przyszłe życie polityczne narodów. /Starostwo/

21

W ubiegłym tygodniu we wsi Szczeńcu gm. Berszty powstał nowy hurtek Twa Szkoły Białoruskiej, do którego zapisało się 14 członków. Na czele hurtka stanął mieszkaniec wsi Szczeńca Chocha Ignacy, syn Stefana l.24. Bliższe dane o składzie zarządu nowozorganizowanego hurtka przedłożone zostaną Ministerstwu dodatkowo.-

Dnia 7 bm. Okręgowy Zarząd Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Grodnie w sali żydowskiego Towarzystwa Akademickiego urządził przedstawienie, na którem odegrana została sztuka białoruska p.t. "Czort i baba", oraz wypowiedziane były deklamacje białoruskie. Dochód z przedstawienia został przeznaczony na rzecz Twa Szkoły Białoruskiej. Obecnych na przedstawieniu było około 200 osób.-

Tymczasowy Komitet Białoruskiej Partji Radykalno-ludowej w Grodnie w ubiegłym tygodniu nawiązał pertraktacje z Chrześcijańskiemi Związkami Zawodowemi Kresowemi w celu połączenia się ~~xxxxxxxxxxxx~~ przy wyborach. Przywódca Chrześcijańskich Związków Zawodowych, Majewski Aleksander wyraził zgodę na połączenie się obu organizacji i wystawienie wspólnej listy, żądając przytem wystawienia jego kandydatury w Okręgu Grodzieńskim na pierwszem miejscu. Ostatecznie jeszcze sprawa ta nie została zdecydowana i pertraktacje prowadzone są w dalszym ciągu.- /Starostwo/

---

c/ rosyjski

Rada Naczelna Rosyjskiego Zjednoczenia Narodowego upoważniła do podjęcia pracy organizacyjnej i wyborczej w powiecie bielskim Jerzego Januszewicza, Eljasza Iwanowskiego, Grzegorza Dzieżbę, Józefa Nikiforowicza i Andrzeja Pikiłowskiego, zamieszkałych w Mielniku, pow. bielskiego.-

---

c/ litewski

Towarzystwo Św. Kazimierza zorganizowało w powiecie grodzie-

22

Magistratu wywiązała się dyskusja, w której wyniku uchwalono zaskarżyć decyzję Województwa do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Do powołanej w tym celu Komisji wybrano radnych dyrektora gimnazjum P.M.S. Późjana, adwokata Zadaja i nauczyciela Fila. Do omówienia punktu 3-go, to jest uposażenia vice-prezydenta i ławników, nie doszło z powodu sprzeciwu frakcji polskiej i socjalistycznej. Frakcja polska, nie chcąc dopuścić do obrad, opuściła salę posiedzeń.- /Starostwo/.-

---

c/ Przestępczość kryminalna.

Zabójstwa:

W dniu 8 bm. we wsi Knorydy, gm. Łubin, powiatu bielskiego na zabawie podczas sprzeczki na tle osobistych nieporozumień uderzeniem kołem od płotu w głowę zabity został mieszkaniec tejże wsi Parfeniuk Jan. Sprawcy zabójstwa: Car Jan, Car Maksym, Ryżyk Aleksander i Kapuśnik Daniel zostali aresztowani.-

Dnia 9.bm. w majątku Brzostowica-Wielka, powiatu grodzieńskiego podczas wspólnej bójki na zabawie został ciężko pobity mieszkaniec majątku Massalany - Józef Wykpisz, który po upływie 16 godzin zmarł. Sprawców zabójstwa: Kucharskiego Bolesława, Bojarczuka Władysława i Chochę Jana ujęto.-

W dniu 9.I.br. w Małkini,pow.Ostrów Maz., w czasie sprzeczki wynikłej na tle porachunków osobistych strzelił z rewolweru Bronisław Zabłocki, lat 40, felczer, raniąc w głowę Kazimierza Zyśka, lat 35, rolnika, zam. w Małkini. Stan rannego ciężki. Pomimo niezwłocznie przeprowadzonej w szpitalu Ostrowskim operacji, kuli, która utkwiła w mózgu,nie wyjęto. Sprawca ujęty.

Usiłowanie zabójstwa:

W dn.8 bm. poster.Szkot Franciszek z Poster.P.P. w Łapach, pow. wysoko-mazow., podczas legitymowania w mieszkaniu Stanisławy Łapińskiej w Łapach znajdującego się tamże nieznan-

jewództwo Białostockie

L:BP.164/28.T.

Białystok,dnia 21 stycznia 1928 roku

23

Do **Tajne**

rzedmiot: Sytuacyjne sprawo-
danie tygodniowe.-

/: według rozdzielnika:/

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3/40/ za czas od dnia 14 do 21 stycznia 1928 roku.-

Za Wojewodę:

Kawiorowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Otrzymują:

ak rozdzielnik
t.sprawozd.tyg.Nr.6.

A.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3/40/
za czas od dnia 14 do 21 stycznia 1928 roku.

I. Ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie

Powiat Grodzieński:

Instruktor Stronnictwa Stelmaszuk Józef zorganizował koła lokalne we wsiach Ozdubicze /20 czł./ i Kamionka /19 czł./.-

Powiat Augustowski:

Instruktorzy Stronnictwa Szafrański, Płoński, Sztrom, Janik i Piasecki zorganizowali koła lokalne:

1/ we wsi Rudki Nowe, gm.Bargłów, liczące 19 członków; zarząd: Skiendzielewski Stanisław - prezes, Kopiczko Piotr - sekretarz i skarbnik;

2/ we wsi Skiebiewo, gm. Kurjanka koło liczące 68 osób; zarząd - Janczyc Kazimierz - prezes, Makarewicz Władysław - viceprezes, Sztukowski Konstanty - sekretarz i skarbnik;

3/ we wsi Krasne, gm. Kurjanka koło liczące 40 członków; zarządu dotychczas nie wybrano;

4/ we wsi Jasionowo,gm. Lipsk koło liczące 23 członków;

5/ we wsi Jastrzębna II, gm.Lipsk koło liczące 40 członków: zarząd - Granacki Jan - prezes, Wróblewski Szczepan - sekretarz, Kanosa Ludwik - skarbnik;

6/ w osadzie Lipsk koło liczące 19 członków; zarząd - Ospik Zygmunt - prezes, Halicki Jan - viceprezes, Kaczyński Jan - sekretarz, Wierzbołowicz Stanisław - skarbnik.-

Dnia 15 bm. ukonstytuował się w Augustowie zarząd powiatowy Stronnictwa Chłopskiego w składzie: Szczęsnowicz Kazimierz - prezes, Gutowski Józef z Chomontowa - sekretarz i Wielgat Jan z Brzozówka - skarbnik.-

--------oOo---------

25

II. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Białostocki:

Dnia 12 bm. w Gródku unieruchomiona została przędzalnia B-ci Lande, zatrudniająca 15 robotników, natomiast dnia 16 bm. uruchomiono w Białymstoku fabrykę sukna Sokół i S-wie, zatrudniającą 146 robotników.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 20 bm. przedstawia się następująco:

Bezrobotnych w Białymstoku - 2831, Supraślu - 59, Michałowie - 98, Wasilkowie - 133, Gródku - 503, Starosielcach - 22, Choroszczy - 75, poz. miejsc.pow. - 42, razem 3763 bezrobotnych, w tem tytoniowców - 41, włókniarzy - 1763, rob.budowlanych - 222, metalowców - 106, rob.wykwalifikowanych - 647, niewykwalifikowanych - 712, rolnych - 11, pracowników umysłowych - 261. Pobiera zapomogi 1113 robotników i 26 pracowników umysłowych; z doraźnej pomocy państwowej korzysta 409 bezrobotnych.-

Strajk 150 robotników tartaku "Walizy" /firmy "Standart", trwający od dnia 11 bm. został dnia 17 bm. zlikwidowany. Strajkujący uzyskali 8% podwyżki dotychczasowej skali płac.-

Powiat Grodzieński:

Bezrobotnych w powiecie 1182, w tem: metalowców - 41, robotników budowlanych - 64, niewykwalifikowanych - 309, przemysłu spożywczego - 271, robotników wykwalifikowanych - 127, rolnych - 5, garbarzy 200, pracowników umysłowych - 85. W Skidlu i Krynkach unieruchomione zostały prawie wszystkie zakłady przemysłu garbarskiego. Według opinji fachowców kryzys w przemyśle garbarskim wywołany został brakiem surowców zagranicznych, które wywożone są do Rosji Sowieckiej, gdzie ceny na nie są wyższe, niż w Polsce. Pozatem wzrost bezrobocia w samym Grodnie nastąpił w związku z wstrzymaniem na okres zimowy robót sezonowych. Z pośród bezrobotnych w Grodnie z zapomóg korzysta: 38 osób z akcji doraźnej, 74 osoby z akcji ustawowej. Na wyjazd do Francji zarejestrował PUPP 105 osób, w tem 30 kobiet.-

Strajk robotników w Niemeńskiej fabryce wyrobów introliga-

26

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 15 bm. przy ul. Mińskiej w Białymstoku grupa wyrostków żydowskich płci obojga usiłowała uformować pochód manifestacyjny. Przy wyjściu grupy tej z ul. Surażskiej uczestnicy jej nieśli dwie tablice tekturowe z napisami w żargonie i języku polskim: "Żądamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych", "Precz z faszystowskim Rządem Piłsudskiego", "Niech żyje rząd robotniczo-chłopski" i wznosili okrzyki, których treść identyczna była z napisami na tablicach. Manifestujący usiłowali pójść w kierunku ul. Rynek Kościuszki, jednakże na widok zbliżającego się od tej strony funkcjonarjusza policji rzucili w błoto niesione tablice oraz kilkadziesiąt egzemplarzy odbitej na szapirografie ulotki pt. "Precz z ustawą przemysłową", podpisanej przez Białostocki Komitet Zw.Mł.KPZB. i rozpierzchli się. W związku z powyższem zatrzymano O.Tyszkiewicza, syna Icka, który z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym /S.87/P. z dnia 19 bm./.-

Powiat Grodzieński:

Uzyskano ze źródeł konfidencjonalnych informacje, że OKKPZB. Grodno dąży do opanowania zarządów okręgowego i hurtków Tw-a Szkoły Białoruskiej w powiecie grodzieńskim w związku z zamierzeniami wyborczemi /Starostwo/.

W nocy z dnia 16 na 17 bm. na drodze Skidel-Szczuczyn w odległości 8 klm. od Skidla na słupie telefonicznym zawieszony został transparent komunistyczny z napisami w języku rosyjskim, omawiającymi rocznicę śmierci Lenina.-

Tegoż dnia w czasie targu na rynku w Indurze usiłowali komuniści zorganizować pochód demonstracyjny z transparentem. Zawiązek pochodu policja rozproszyła.-

Organizatorzy pochodu zdołali jedynie rozrzucić kilkanaście egzemplarzy odezwy KCKPZB z lipca 1927 r., notowanej w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych. Dochodzenia trwają. /L.BP.163/.-

Powiat Bielski

We wsi Szczyty, gm. Orla zorganizowany został przez porucznika rezerwy W.P. Włodzimierza Łyzkowa, rosjaninem, oddział Związku Strzeleckiego, liczący dotychczas 20 członków.-

Powiat Wołkowyski

W dniu 12 bm. odbyło się w Wołkowysku zebranie walne członków Związku Oficerów Rezerwy poświęcone sprawie sądów honorowych oficerów służby czynnej, obowiązujących także oficerów rezerwy. Zebrani wypowiedzieli się, że stosowanie kodeksu honorowego oficerów służby czynnej do oficerów rezerwy jest anormalnem ze względu na odmienne warunki bytu jednych i drugich, a przeto postanowiono poprzeć w tej sprawie protest innych organizacyj oficerów rezerwy.-

----------oOo----------

V. Ruch narodowościowy

a/ żydowski

Powiat Grodzieński:

Od dnia 10 bm. w Grodnie wydawany jest dziennik żargonowy "Unser Grodner Express" na miejsce zawieszonego "Grodner Momentu", którego personel redakcyjny przeszedł całkowicie do "U.G.E." Nowy dziennik związany jest redakcyjnie z żargonowym "Expressem" warszawskim./na miejscu dodrukowane są dwie strony/.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 14 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Twa Tarbut, na którem sjoniści Szkarłat Isaak i Jerozolimski Leiba złożyli sprawozdanie z odbytego w dniach 25, 26 i 27 ub.m. w Warszawie zjazdu delegatów Twa Tarbut.-

---

b/ białoruski

Powiat Bielski:

Na odbyty w dniach 28 i 29 ub.m. w Wilnie zjazd delegatów Twa

28

zaś zatrzymanych za zgodą władz prokuratorskich narazie zwolniono. Dalsze dochodzenie trwa. -

Ustalono, że dnia 8 bm. w czasie zabawy tanecznej we wsi Wojtokiemie, gm. Sejwy mieszkańcy tejże wsi Wincenty Kibiszys i Piotr Czernialis odśpiewali po litewsku wiersz, nawołujący litwinów do walki i wyrznięcia polaków, zabójstwa Marszałka Piłsudskiego, zwolnienia gen. Zagórskiego i t.p. Po przeprowadzeniu dochodzeń winni zostali zatrzymani i z materjałami oskarżenia przekazani władzom sądowym. /S.47/pr. z dnia 17 bm./.-

---------oOo---------

VI. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 14 bm. Związek Zaw.Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku urządził akademję ku uczczeniu pamięci pisarza żydowskiego Mendeli. Odczyt okolicznościowy wygłosił Ichok Kac.

Powiat Grodzieński:

Dnia 14 bm. w fabryce tytoniowej w Grodnie odbyły się wybory delegatów załogi fabrycznej. Wybrano 10 delegatów starych i 20 zastępców.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 7 bm. w Swisłoczy odbyło się walne zebranie miejscowego oddziału Związku Rzemieślników Żyd., na którem postanowiono zorganizować przy Związku kursy wieczorowe i wybrać nowy zarząd, gdyż stary wykazał brak energji i inicjatywy.-

Dnia 14 bm. na zebraniu ogólnem członków oddziału Związku Spożywczego na skutek zabiegów "Bundu" wybrano nowy zarząd, do którego weszli: Jelinowicz Izaak, Irmes Chana, Winokur Chaim, Klaczko Welwel, Frak Judel, Rendenson Chasza i Piekarska Rebeka.

---------oOo---------

29

d/ Przestępczość kryminalna.

Zabójstwa:

W dniu 12 bm. podczas bójki na jarmarku w Sniadowie, powiatu łomżyńskiego, ugodzony został kłonicą w głowę mieszkaniec wsi Zalesie, Mierzejewski Stanisław, który zmarł w szpitalu w Łomży dnia 13 bm. - Sprawcę zabójstwa, Korytkowskiego Józefa aresztowano.-

Dnia 14 bm. na drodze, wiodącej ze wsi Zarnowo do wsi Jeziorki, powiatu augustowskiego, znaleziono zwłoki Mikołaja Skowrońskiego, lat 56, mieszkańca wsi Nowiny, gm.Bargłów. Dokonane oględziny zwłok lekarskie stwierdziły, że Skowroński uderzony został tępem narzędziem w głowę, wskutek czego nastąpiło wklęśnięcie czaszki. Przypuszczalną przyczyną morderstwa jest zemsta, względnie ojcobójstwo, natomiast wykluczony rabunek. Sprawcy zabójstwa dotychczas nie zostali wykryci.-

W dniu 16 bm. koło wsi Lipsk, powiatu augustowskiego, znaleziono zwłoki 15-letniego Władysława-Aleksandra Lewkowicza z wybitem lewem okiem i pokrwawioną twarzą. Istnieją poszlaki, że Lewkowicz został zamordowany na terenie powiatu sokólskiego i przywieziony pod wieś Lipsk celem zatarcia śladów. Dochodzenie trwa.-

Użycie broni przez K.O.P.:

Dnia 14 bm. o godz.2 w nocy szereg. 1 plutonu I Kompanji 29 Baonu K.O.P. ze strażnicy Prawy-Las, będąc w pościgu za przemytnikami na polach wsi Zarzecza-Pawłowskie, gm.Pawłówka, powiatu suwalskiego w odległości 1 1/2 klm. od granicy niemieckiej użyli broni palnej, dając za uciekającymi przemytnikami 6 strzałów karabinowych, przyczem jeden z przemytników Sztejder Bolesław, mieszkaniec wsi Sidorówka, gm.Mieleniewo, powiatu suwalskiego, ugodzony kulą w głowę, padł trupem na miejscu, drugi zaś Rogowski August, mieszkaniec wsi Kopane, gm.Jeleniewo, został ciężko ranny w brzuch, skutkiem czego po upływie czte-

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE. Białystok, dnia 28 stycznia 1928.r.

L. Bp.243.

30

T A J N E

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4.

Do

/ według rozdzielnika /

Przesyłam 1 egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.4. za czas od dnia 21. do 28.stycznia 1928 r.-

1 zał.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują:

Do rozdzielnik sprawozdaniu sytuac. z 1927 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.4.
za czas od dnia 21. do 28. stycznia 1928.r.

I. Ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski :

Instruktor Stronnictwa Chudziatko Franciszek zwołał dnia 19.b.m. zebranie organizacyjne we wsi Knyszewicze,gminy Odelsk.Z pośród obecnych na zebraniu 10 osób nikt do Stronnictwa nie zapisał się.-

Powiat Suwalski:

Dnia 16.b.m.odbyło się zebranie organizacyjne Stronnictwa Chłopskiego we wsi Malinówka, gminy Wólka, zwołane przez instruktora Durę. Zebranie efektów organizacyjnych Stronnictwu nie przyniosło.-

owiat Augustowski :

Instruktorzy Stronnictwa Piasecki Karol,i Szafrański Stanisław zorganizowali Koła lokalne w następujących miejscowościach gminy Sztabina:

1/ we wsi Grabowo,liczące 15 członków; 2/ we wsi Chomontowo, liczące 18 członków; 3/ we wsi Janówka,liczące 17 członków; zarząd Koła: Frydrych Stanisław - prezes, Szymańczuk Aleksander - sekretarz, Tyszecki Stanisław - skarbnik; 4/ we wsi Janówka,liczące 22 członków; Zarząd Koła: Mławicki Wojciech - prezes, Kuprewicz Stanisław - sekretarz i Kupiczko Stanisław - skarbnik; 5/ we wsi Pruska Wielka, liczące 20 członków; Zarząd Koła : Grochowski Piotr -prezes, Barasim Jan -.sekretarz i Błyszczak Stanisław - skarbnik; 6/we wsi Mikołajówek,liczące 11 członków; Zarząd Koła: Zalewski Władysław- prezes, Basałaj Piotr - sekretarz i Morge Piotr - skarbnik; 7/w osadzie Raczki, liczące 40 członków; Zarząd Koła: Oleksy Franciszek - prezes i sekretarz, Ostrowski Franciszek - skarbnik; 8/we wsi Suchowieś, liczące 43 członków; Zarząd Koła: Basał Franciszek-prezes, Kulbacki Franciszek - skarbnik i Wencki Józef - sekretarz; 9/ we wsi Jankielówka,liczące 12 członków; Zarząd Koła: Wencki Józef - prezes.-

./.

32

II. Ruch wywrotowy.

Powiat Ostrowski :

Organa służby bezpieczeństwa przygotowują likwidację organizacji komunistycznej w Zarębach Kościelnych.-

W dniu 22.b.m. na stacji Zaręby Kościelne zatrzymany został Tiszman Josel z Warszawy / ul.Nowolipki 27 /,który przybył do Zaręb w celu urządzenia zebrania członków K.P.P.-

Fiszmana z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym, zaś znalezione przy nim notatki w żargonie są obecnie przepracowywane. / Starostwo /.-

Powiat Kolneński :

W dniach 21 i 22.b.m.w Kolnie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy notowanej w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych odezwy wyborczej K.C.K.P.P.

Powiat Grodzieński :

Uzyskano informacje,że dnia 15.b.m.w Grodnie odbyło się przy udziale 7 osób zebranie nowozorganizowanej komórki mieszanej K.P.Z.B.,na którem dyskutowano sytuację w Kominternie, nastroje wśród mas robotniczo-włościańskich w strefie działania K.P.Z.B. i taktykę konspiracyjną partji. W toku dyskusji wyjaśniono,że wytknięta obecnie przez Kominternu linja partyjna jest pewna i skrystalizowana,wpływy partji wśród mas robotniczo-chłopskich silne, natomiast nie-domaga konspiracja partyjna. Dlatego też zdecydowano,że konieczne jest rzeczą tworzenie we frakcjach czerwonych w Związkach Zawodowych t.zw.podsekcyj,które nie mogą grupować więcej,niż 3 - 4 członków.-

W związku z omawianą w poprzedniem sprawozdaniu sytuacyjnem manifestacją komunistów dnia 17.b.m. w Indurze po przeprowadzeniu dochodzeń zostali zatrzymani jako organizatorzy i uczestnicy, bądź też przywódcy tej manifestacji: 1/ Łagodko Włodzimierz,syn Michała, lat 19,mieszkaniec miasta Indury, 2/Kpciłowski Aleksander lat 30, mieszkaniec wsi Jermolicze,gm.Indura,3/ Januszewicz Mikołaj lat 21,mieszk.wsi Słomianka,gm.Hornica, 4/ Kumko Jan,lat 20,mieszk

/ .

33

III. Ruch Zawodowy.

Powiat Białostocki :

Na zebraniu w dniu 18.b.m.komunikujący oddział Zw.Zawod. Robotników Przemysłu Włókienniczego w Białymstoku / filja Nr.2/. wybrał nowy zarząd w składzie: Reginella, Cegielnicki i Typyszyński Wacław / delegat CKW.PPS.Lewicy /. W ten sposób omawiany oddział zerwał ostatecznie z P.P.S. na rzecz P.P.S. Lewicy.-

Dnia 21.b.m. w Białymstoku odbył się pod przewodnictwem Warhaftiga Szlomy, prezesa Zw.Zawod. Rzemieślników Żydowskich wiec protestacyjny przeciwko wprowadzaniu instytucyj cechów rzemieślniczych. Obecnych na wiecu - około 200 osób. / Starostwo/.

Powiat Wołkowyski :

Sekretarz wołkowyskich oddziałów / bundowskich / Związku Zawod.Robotników Przemysłu Odzieżowego i Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Spożywczego Rubinsztejn Mowsza,zwołał w dniach 15,21 i 23 b.m. zebrania członków tych Związków,w których uczestniczyła młodzież niepełnoletnia,a nawet dzieci. Zebrania te zostały przez policję rozwiązane, zaś Rubinsztejna zatrzymano i odesłano do Grodna celem stwierdzenia autentyczności jego dowodu osobistego.-

Powiat Grodzieński :

Do wydziału robotniczego w państwowej fabryce wyrobów tytoniowych w Grodnie / vide sytuac. sprawozdanie tygodniowe Nr.2/ zostali dnia 14.b.m.wybrani: Bartoszkiewicz Zygmunt, Bielewicz Paweł, Awdziejko Barbara, Kisiewicz Filip, bromadowiec, Turalski Zygmunt, Juchniewicz Adam, Matulewicz Rozalja, Ożarowska Stefanja, Zienkiewicz Stanisław, Chomutnik Sabina, Na zastępców wybrano Lasotę Jadwigę, Najsmana Lazara - bundowiec, Atłas Małkę- komunistka, Mawrowskiego Szmuela, Małłowskiego Icka, Szafrańskiego Lejbę - komunista, Zomera Icko - komunista, Siedorowicza - bromadowiec, Brytwana Chaima - komunista, Kotyńskiego Bolesława, Dubińskę Chaję, Bojarską Dorę, Banowicza Moszka, Ussa Józefa, Klempner Salomona, Lubicza Josela, Karpa Josela, Bielskiego Mi-

/ .

Powiat Kolneński :

W dniu 20.b.m.rzeźnicy żydowscy w Kolnie zaprzestali uboju bydła: żądają oni podwyżki cen na mięso wołowe.-

Powiat Szczuczyński :

Bezrobotnych w powiecie 250 osób.-

Powiat Grodzieński :

Stan bezrobocia w powiecie grodzieńskim według danych z dnia 25 b.m.przedstawia się następująco: bezrobotnych metalowców- 44, robotników budowlanych - 66, wykwalifikowanych - 417, niewykwalifikowanych - 131, robotników przemysłu spożywczego - 265, rolnych - 7, pracowników umysłowych - 89, ogółem 1019 bezrobotnych. Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej 80 osób, z akcji doraźnej 39 osób.-

W uruchomionej ub.tygodnia szparterji " Elza " w Grodnie znalazło zatrudnienie 30 robotników.-

W dniu 3.b.m. uruchomiona została w Grodnie Niemeńska fabryka wyrobów introligatorskich, której 125 robotników strajkowało od dnia 2 grudnia 1927 r. Strajk ten zlikwidowany został kompromisowo w ten sposób, że dyrekcja zobowiązała się stopniowo wypłacić robotnikom zarobki zaległe i regularnie wypłacać im zarobki bieżące.-

Kryzys w przemyśle garbarskim w Krynkach trwa nadal.-

Powiat Białostocki :

Stan bezrobocia w białostockim okręgu przemysłowym w ub. tygodniu poważniejszym zmianom nie uległ.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Ostrowski :

Dnia 22.b.m. kierownik szkoły powszechnej w Ostrowi Mazowieckiej, A. Dubowski wygłosił tamże odczyt n.t. " Życie żydów w Rosji" w dobach przeszłej i obecnej". Prelegent podkreślał,że zubożenie robotniczych mas żydowskich spycha te masy do komunizmu.-

./.

b/ niemiecki :

Dnia 23.b.m. w Białymstoku odbyło się doroczne walne zebranie członków Klubu " Hellas " pod przewodnictwem Hampla Juljana, po referatach którego wybrano nowy zarząd Klubu w składzie : Hampel Juljan, Herbst Paweł, Weber Alfred, Szulc Gustaw, Han Oskar, Mładek Alfred, Getrych Alfred, Sztebbe Henryk i Struze Alfred. / Starostwo /.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. R ó ż n e .

a/ Sprawy samorządowe.

Dnia 26.b.m. odbyło się w Białymstoku organizacyjne posiedzenie Rady Miejskiej. W pierwszem głosowaniu 28 głosami / na 40 głosujących / na prezesa Rady Miejskiej wybrany został kandydat P.P.S. Mżyński Roman, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego. Na wiceprezesów Rady wybrano dr. Rajgrodzkiego Aleksandra, kandydata Żydowskiego Bloku Narodowego i dr. Siemaszko, kandydata Zjednoczonego Polskiego Komitetu Wyborczego. / Ch.D./.-

W drugiem głosowaniu 22 głosami na prezydenta powołano płk.rezerwy Ostrowskiego Michała, kandydata Bloku Wyborczego b.wojskowych, popartego przez żydów, Bund i P.P.S. Wiceprezydentura przypadła kandydatowi Żydowskiego Bloku Narodowego, ajoniście Hepnerowi Wolfowi. Pięciu mandatami ławników podzieliły się P.P.S., Bund, Żydowski Związek Właścicieli Nieruchomości i Żydowski Blok Narodowy / P.P.S. - Prorwicz i Muszyński, Bund - Flomenbaum, Żydowski Związek Właścicieli Nieruchomości - Lifszyc i Ż.B.N. - dr. Kaplan.-

b/ Przestępczość kryminalna.

Zabójstwo :

W dniu 25. b.m. mieszkaniec wsi Łoźnisko, gm. Szudziałowo

./.

36

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

L.: BP. 328./T.

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5,

Białystok dnia 4 lutego 1928-r.

Do

/ według rozdzielnika /

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 5 za czas od dnia 29.stycznia do 4.lutego 1928 r.-

Za Wojewodę:

Kwiatkowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.:

Otrzymują:

wide sprawozdanie sytuac.tygodniowe Nr.6.z 1927 roku./

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.5.
za czas od dnia 29.stycznia do dnia 4.lutego 1928 r.

I. Ruch polityczny.

a/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 22.ub.m. we wsi Trojanowo gminy Klukowo odbyło się organizacyjne zebranie lokalnego Koła Stronnictwa do którego Zarządu wybrano: Szczęśniaka Józefa - prezes Lasockiego Czesława-sekretarz,Kuźmińskiego Władysława - skarbnik Lupę Jana-członek Zarządu.-

b/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski :

Instruktor Stronnictwa Chodziutko Franciszek zwołał dnia 20. i 21.ub.m. zebrania organizacyjne we wsiach Dębowa Stara i Dębowa Nowa. Zebrania te efektów organizacyjnych Stronnictwu nie przyniosły.-

Powiat Ostrowski :

W osadzie Myszyniec instruktor Jan Paszcziłkowski zorganizował lokalne Koło Stronnictwa,liczące 13 członków. Do Zarządu Koła weszli: Cymerman Antoni - prezes, Zatryb Stanisław i Gruszewski Stanisław - wiceprezesi, Runkowski Jan - skarbnik i Ignacy Knobelsdorf - sekretarz.-

- -

II. Ruch wywrotowy.

Powiat Suwalski :

Dn.a 29.ub.m. w parku "Arkadja" w Suwałkach wywieszono transparent komunistyczny z napisami w języku polskim: " Cześć poległym bojownikom o wolność proletarjatu. Precz z dyktaturą M.Piłsudskiego. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski. Komitet r.k. KPZB. - KPP."

Uzyskano informacje,że z ramienia KPP.na rzecz akcji wyborczej

/

Dnia 28.ub.m. w Suwałkach staraniem Tarbutu odbyła się akademja żałobna ku czci Achad - Haama (pseudonim). Okolicznościowe przemówienia wygłosili Efroim, dyrektor i Szamowicz nauczyciel gimnazjum żydowskiego. / Starostwo /.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Sjonista Chaim Grejbeson wygłosił odczyt o postępach akcji odbudowy Palestyny dnia 24.ub.m.w Wyskiem-Mazowieckiem i dnia 27.ub.m.w Tykocinie.-

Powiat Grodzieński :

Delegatka Centrali " Keren - Kajemat" Pewzner Berta z Warszawy wygłosiła dnia 24.ub.m. w Grodnie odczyt n.t."Kobieta w czasie powojennym". Prelegentka zachęcała kobiety żydowskie do brania czynnego udziału w życiu społecznem. Odczyt swój Pewzner powtórzyła w Grodnie dnia 27.ub.m.-

Powiat Wołkowyski :

W Wołkowysku powstał oddział Poalej-Sjon. Zarząd oddziału stanowią: Hanna Turbowicz, Pabte Pszenicki i Mejer Arajowicz.-

Powiat Ostrowski :

Dnia 27.ub.m.kierownik szkoły "Tarbutu " w Ostrowi-Mazowieckiej, Dubbowski wygłosił tamże odczyt n.t. "Żydzi w literaturze rosyjskiej".-

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 28.ub.m. Szpicman z Warszawy wygłosił w Ostrołęce odczyt n.t. " Trzydzieści lat działalności "Bundu" i dwadzieścia lat Poalej-Sjonu ".- Prelegent udawadniał,że socjalno-międzynarodowy "Bund" w niczem nie przysparza społeczeństwu żydowskiemu wartości kulturalnych i narodowych w przeciwieństwie do Poalej-Sjonu, która wytwarzanie tych wartości stawia na pierwszym planie swej działalności. / Starostwo /.-

b/ Litewski :

Powiat Grodzieński :

Dnia 22.w m.Rotnicy,gm.Marcinkance została urządzona zabawa towarzyska t.zw." Choinka",w której wzięli udział naucz-

IV. Ruch Zawodowy.

39

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 26 ub.m.w Łapach odbyło się walne zebranie członków miejscowego oddziału P.Z.R. Po złożeniu sprawozdań z działalności dotychczasowego zarządu oddziału przez prezesa tegoż Rzepkowskiego do nowego zarządu powołano: Rzepkowskiego Ignacego - prezes, Czechowskiego Adama - wiceprezes, Romejko Wiktora, Langa Bolesława, Gogola Franciszka, Jakimca Antoniego, Piechocińskiego Edwarda, Łapskiego Stanisława, Łapskiego Franciszka, Króla Marjana i Gąsowskiego Mikołaja - członkowie.-

Nadto na zebraniu dłuższy referat wygłosił Jaworski, delegat Centrali P.Z.R.z Warszawy, który zarzucał Rządowi lekceważenie słusznych żądań kolejarzy w sprawie ich uposażenia,oraz dowodził,że czynniki rządzące jedynie z uwagi na wybory obiecują kolejarzom podwyżkę uposażeń, a jednocześnie czynią wszystko, by sprawę tę odwlekać do nieskończoności. / Starostwo /.-

Powiat Grodzieński :

W dniu 29.ub.m.odbyło się w Grodnie zebranie członkiń Chrześcijańskiego Związku Służby Domowej. Przemawiały delegatki Demokratycznego Komitetu Kobiet, Sleżyńska i Nostitz Jachowska, które zaznajomiły zebranych z zasadami demokracji i przeprosiły ich za nietakt delegatki Centralnego Komitetu Kobiet Demokratycznych, Strzeleckiej ,z Warszawy,która na jednem z zebrań w Grodnie miała się wyrazić,że socjalizm jest mniej groźny dla kobiet niż ambony i konfesjonały.-

Dnia 23.ub.m. odbyło się w Grodnie zebranie załogi huty szklanej,na którem wybrano do nowego zarządu Związku Załogowego: Chabrowskiego Antoniego - prezes,i Stemplewskiego Stanisława - wiceprezes.-

Dnia 24.b.m.z inicjatywy przybyłego do Grodna delegata Centrali Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Chemicznego w Czechowiczach / P.P.S.Lewica/, Magi Jana, odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku. W przemówieniu swem Maga nawoły-

/.

40

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Kolneński :

Rzeźnicy w Kolnie, którzy w dniu 20 ub.m. zaprzestali uboju bydła, po porozumieniu z komisją cennikową magistratu, dnia 23. ub.m. przystąpili do uboju i sprzedaży mięsa po cenach poprzednich.-

Powiat Grodzieński :

Według danych z dnia 30.ub.m. bezrobotnych w powiecie grodzieńskim było 1075 osób, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 44, budowlanego - 67, spożywczego - 270, robotników wykwalifikowanych - 186, niewykwalifikowanych - 408, robotników rolnych - 7, pracowników umysłowych -93. Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej - 800 bezrobotnych; z akcji doraźnej - 39 bezrobotnych. Stan materjalny bezrobotnych nie przedstawia się zbyt groźnie, czego dowodzi chociażby fakt, że na zapotrzebowanie przez P.U.P.P. robotników do prac leśnych nikt z bezrobotnych nie zgłosił się.-

Kryzys w przemyśle garbarskim w Krynkach stopniowo przemija.- / Starostwo /.-

Powiat Sokólski :

W powiecie bez pracy pozostaje 24 garbarzy, z których wszyscy otrzymują zasiłki rządowe.-

Powiat Łomżyński :

Bezrobotnych w powiecie 695 osób, w tem murarzy - 85, cieśli - 20, krawców - 30, szewców - 10, robotników niewykwalifikowanych 510. Z zapomóg korzysta 10 bezrobotnych.-

W dniu 1 b.m. wydano 420 rodzinom bezrobotnych deputaty jednorazowe, obliczane na 10, 20 i 30 zł., zależnie od liczebności rodziny. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Powiat Augustowski :

Z 273 bezrobotnych w powiecie zapomogi otrzymuje 120 osób Rada Miejska m.Augustowa zamierza przystąpić do budowy mostu na rzece Netto, aby zatrudnić bezrobotnych z korzyścią dla inwesty-

./.

ży Pa.:ji Pracy w grodzieńszczyźnie zamierzają uczynić zeń przeciwwagę dla chadeckiego Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej.-

Powiat Białostocki:

Dnia 2.b.m.w Białymstoku odbył się zjazd delegatów organizacyj b.wojskowych i rezerwistów Armji Polskiej z Województwa Białostockiego.-

Przewodniczył obradom zjazdu gen. Suchodolski z Siwałk; na honorowego przewodniczącego powołano weterana powstania styczniowego Mikołaja Turuckiego z Choroszczy / powiat białostocki /. Na zjeździe przemawiali: wicewojewoda Skrzyński, gen. Woraksiewicz, b.poseł dr.Polakiewicz, red. Walewski z Warszawy, Sieroszewski / junior /, Szczowurski, Ślusarczyk i inni.- W wyniku obrad postanowiono dążyć do jak najrychlejszego skonsolidowania organizacyj b.wojskowych, poprzez wszelkiemi siłami B.B.W. z R.przy wyborach i powołać do życia komitet budowy domu związkowego. Obecnych na zjeździe było około 400 osób.-

Powiat Białostocki:

Dnia 21.ub.m. odbyło się w Białymstoku zebranie członków gminy kościoła ewang. reformowanego przy udziale 10 osób. Po złożeniu sprawozdania przez inż. R.Macurę z działalności gminy za okres od maja 1927 r.do dnia 21.stycznia 1928 r. przystąpiono do uzupełniających wyborów zarządu w którego skład weszli: prezes - R.Macura, Wiceprezes S.Kromin, inż, sekretarz, St.Kochowa, żona właściciela dóbr, członkowie zarządu - F.Stachurski, M.Grzelewska.-

Dnia 22.ub.m. w Królowym Moście, gm.Gródek, odbyło się zebranie okolicznych włościan pod przewodnictwem Dzienisika Aleksandra. Na zebraniu omawiano sprawę utworzenia w Królowym Moście prawosławnej parafji. W tej sprawie uchwalono: 1/opodatkować się po 5 gr. od osoby i pieniądze te użyć na wydatki związane z wyjazdami; 2/ dawać w formie dobrowolnych składek od ogółu parafjan na utrzymanie księdza prawosławnego rocznie -3200 kg.żyta, i 3200 kg.ziemniaków oraz mieszkanie do czasu, aż Rząd zwróci majątek cerkiewny i 3/ wysłać do biskupa prawosławnego w Grodnie delegatów w celu poczynienia starań o wyznaczenie

/.

92

który dotychczas ukrywał się.-

Stwierdzono, że Władysław Lewkowicz, którego zwłoki znaleziono około osady Lipsk w pow. augustowskim, - jako umysłowo chory - błądząc przez 3 dni w okolicznych błotach, opadł zupełnie z sił, usnął i zmarł. Na zwłokach śladu gwałtu nie było natomiast lewe oko wydziubane zostało przez wrony, o czem świadczą dwa znaki około tegoż oka od uderzenia dziobem.-
/ vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 3./.-

Ustalono, iż w dniu 1. grudnia 1927 r. sprawcą usiłowania zabójstwa Szawelskiego Macieja był Małyszko Aleksander, który przybywszy do mieszkania Szawelskiego, wyprowadził go z domu do lasu pod pretekstem, że przybyła do wsi Boraczki z Litwy jego matka i pragnie się z nim widzieć. Według zeznania poszkodowanego i świadków, Małyszko czynu tego dokonać miał z polecenia władz litewskich, które zagroziły mu wydaleniem z terytorjum litewskiego.- Ponieważ w dniu 13 ub. m. Małyszko wraz z rodziną został wysiedlony z Litwy do Polski, aresztowano go i przekazano władzom sądowym, które zastosowały względem niego areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy.- Ponadto przeciwko Małyszce prowadzone jest dochodzenie o dezercję, zbrodnicze podpalenie i koniokradztwa. / Vide sytuac. sprawozdanie tygodniowe Nr. 33 z ub. roku /.-

c/ Pożary

Dnia 22. ub. m. w Grajewie spłonął młyn motorowy Łysiaka Aleksandra. Straty wynoszą około 16000 zł.; przyczyny pożaru nieznane.-

W dniu 26. ub. m. w folwarku Dąbrowa gminy Jasienica pow. ostrowskiego spłonęły dwie stodoły koniczyny nasiennej i szlachtarnia. Straty wynoszą około 20000 złotych. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

W dniu 3. b. m. spłonął w Białymstoku dom mieszkalny Abrama Bokołowera / straty 30000 złotych / i dwa samochody w garażu Adama Wiśniewskiego.- / Straty 15000 zł./. W obu wypadkach pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

Za Wojewodę:
Łamiszewski
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Województwo Białostockie

L: BP.377/28.T.

Białystok, dnia 17. lutego 1928 roku.

Do

Tajne

/: według rozdzielnika:/

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe.-

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6. za czas od dnia 5 do 11 lutego 1928 roku.-

Za W o j e w o d ę:

Tyc

z. Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Otrzymuje:

1 k rozdzielnik syt. spr.tyg.Nr.6,ub.r.

A.T.

SYTUACYJNE SPRAWOZDANIE TYGODNIOWE Nr.6.
za czas od dnia 5 do 11 lutego 1928 r.

I. Ruch polityczny

1/ Lewica Chłopska

Powiat Kolneński:

Maciej Kozioł ze wsi Kozioł, gm.Czerwone i Józef Kusi ze wsi Żelazne, gm. Czerwone otrzymują stale dwutygodnik lubelski "Samopomoc Chłopska", organ Lewicy Chłopskiej. Wymienieni nie mogą być jednakże uważani za szkodliwych politycznie.-

2/ Stronnictwo Chłopskie

Powiat Augustowski:

Instruktorzy Stronnictwa Szafrański Stanisław i Basiuk zorganizowali koła lokalne w następujących wsiach, gminy Szczebro.

Olszanka:

1/ we wsi Nowinka, liczące 12 członków; zarząd: Rogowski Adam-prezes, Szypulewski Jan - sekretarz;

2/ we wsi Gatne, liczące 12 członków;

3/ we wsi Ciśówek, liczące 26 członków; zarząd: Kowalewski Feliks - prezes, Jachimow Radziwon - viceprezes i Borowski Ignacy - sekretarz.-

Powiat Białostocki:

Na zebraniu koła Stronnictwa Chłopskiego w Michałowie dnia 29 ub.m. wybrano nowy zarząd w składzie - Janczewski Jan, wójt gminy Michałowo - prezes, Kozłowski Józef - viceprezes, Prancuk Stanisław - sekretarz, Ostrowiecki Bazyl - skarbnik i uchwalono rezolucję, podkreślającą konieczność współpracy z Rządem.-

3/ Polska Partja Socjalistyczna Lewica

Dnia 5 bm. zatrzymany został w Białymstoku pod zarzutem antypaństwowych wystąpień na wiecu PPS Lewicy Hofman Jan, syn

45

Powiat Wołkowyski:

Uzyskano informacje, że organizacje komunistyczne oraz grupy b. BWRHromady, których ideologje reprezentuje "Dumka Pracy", czynią przygotowania do zewnętrznej akcji demonstracyjnej w związku z mającym się rozpocząć dnia 23 bm. procesem BWRHromady w Wilnie.-

Powiat Grodzieński:

W nocy z dnia 6 na 7 bm. aresztowana została w Grodnie pod zarzutem działalności antypaństwowej Bożałek Bronisława vel Golubok Anna vel Borkowska Halina, notowana w P.P.J. Nr.319 poz.2. Aresztowana delegowana została przez CKKPZB do Grodna, gdzie objęła funkcję kierowniczki techniki CKKPZB po aresztowanej dnia 4. XI.r.ub. Helfgot Zeldzie. Na podstawie wyników dalszego dochodzenia aresztowano dnia 7 bm. mieszkańca m. Skidel Epsztejna Jankla, technika Kom.Rej.KPZB w Skidlu, u którego w czasie rewizji znaleziono szapirograf i korespondencję w żargonie.-

W dniu 8 bm. w Grodnie wywieszono pięć transparentów komunistycznych z napisami: "Precz z rządem faszystowskim", "Głosujcie na 13", "Samookreślenie narodów włącznie do oderwania Zach. Białorusi i Ukrainy". Dochodzenie trwa. /Starostwo/.-

Powiat Białostocki:

Dnia 10 bm. w Białymstoku została aresztowana pod zarzutem brania udziału w manifestacji komunistycznej dnia 6.XI.27 r. /w Białymstoku/ Rabinowicz Zeja, którą tegoż dnia z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

-------oOo-------

III. Ruch zawodowy.

Powiat Suwalski:

Dnia 5 bm. w Suwałkach odbyło się doroczne walne zebranie Związku Rolników m. Suwałk, na którem wybrano ponownie dotychczasowy zarząd i na wniosek prezesa tegoż Mieczkowskiego Jana, uchwalono głosować na listę Nr.1.-

46

Związek ten od roku 1925 istniał zaledwie nominalnie, nie przejawiając żadnej działalności. Odbyte zebranie miało za zadanie powzięcie uchwał, zdążających do odbudowania związku i skonsolidowania go oraz wybrania nowego zarządu związku.- Po omówieniu i uregulowaniu kwestji organizacyjnych przystąpiono do wyboru zarządu, do którego zostali wybrani: Wasiukiewicz, pisarz gm. z Porozowa - prezes, Balejko, pisarz gm. z Krzemienicy - viceprezes i Ziemowicz, pisarz gm. ze Mścibowa - sekretarz.-

Następnego dnia w Wołkow-ysku odbyło się walne zebranie członków Zw.Drużyn Konduktorskich przy udziale 27 osób. Omawiano sprawy awansów służbowych, sprawę Kasy Chorych i wreszcie sprawę bransletów konduktorskich oraz wybrano nowy zarząd, do którego weszli: Chlecki Piotr - prezes, Staniczuk - skarbnik i Sokołowski Zygmunt - sekretarz./Starostwo/.-

----------oOo----------

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Sokólski:

Bez pracy pozostaje w powiecie 24 robotników przemysłu garbarskiego, z których wszyscy otrzymują zapomogi.-

Powiat Augustowski:

Bezrobotnych w powiecie - 237, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 14, budowlanego - 9, hutniczego - 1, drzewnego - 14, robotn.niewykwalifikowanych - 193. Zasiłki rządowe pobiera - 111 bezrobotnych.-

Powiat Łomżyński:

Z 665 bezrobotnych w Łomży i powiecie na poszczególne zawody przypada: murarzy - 85, cieśli - 20, stolarzy - 15, krawców - 30, szewców - 35; robotników niewykwalifikowanych - 480.-

W ub.tygodniu 30 bezrobotnych zostało zatrudnionych w przędzalni Skalskiego w Łomży i przy robotach publicznych. Z zasiłków rządowych korzysta 10 bezrobotnych.-

47

się przeżyła. Wywody Rizenberga szerzej omawiał dr.Feldszer z Warszawy. Dowodził on m.in., że żydzi w ustosunkowaniu się do Anglji w Palestynie i krajach diaspory mają przed sobą dwie drogi - faszyzm, albo komunizm i, że dróg pośrednich dla nich niema. Na przemówienia Feldszera i Rizenberga replikował prezes żydowskiej gminy wyznaniowej w Suwałkach, sjonista dr.Wajsman, którego zdaniem, żydzi w stosunku do Anglji muszą postępować dyplomatycznie.

Powiat Białostocki:

Dnia 29 ub. m. staraniem biblioteki im. Pereca bundowiec Tabaczyński Benjamin z Białegostoku wygłosił w Zabłudowie odczyt n.t. "Szkoła ludowa i jej rozwój".-

Dnia 5 bm. w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków "Linas Chojlim", na którem wybrano nowy zarząd w składzie: Wajnrach - prezes, Zylbersztejn, Kotowicz, Kanel, Goldfarb, Grynberg, Mines, Sofer, Babicki, Szandc, dr Edelsztejn, Rajgrodzki, Neumark i drZadworzański - członkowie.-

W tymże dniu Jakób Ryfbysz z Warszawy wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. "Święto Chamisza - Aszara Biszwat w Palestynie".-

Powiat Szczuczyński:

Minkowski, sjonista z Warszawy wygłosił dnia 30 ub.m. w Grajewie odczyt n.t. "Siedmioletnia praca gospodarcza i kulturalna Żydów w Palestynie".-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 4 bm. w osadzie Czyżewo, gm. Dmochy Glinki sjonista Homan Lejbka z Białegostoku wygłosił odczyt n.tumat "Żydzi starożytni i obecni".- W trakcie odczytu prelegent nawoływał zebranych do głosowania na listę Nr.18.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 31 ub.m. w Grodnie po zakończonych obradach organizacji sjonistycznej nad sprawami "Kieren-Kajemetu" działacz sjonistyczny Erzachy wygłosił odczyt propagandowy na rzecz akcji odbudowy Palestyny.-

./.

48

nie wybrano: prezes - Kozon Bonifacy, wiceprezesi- Benkien i Kwiek, sekretarz - Grynhajt, skarbnik - Bartoszewicz oraz [illegible] Ogiński i Krysztanowski - członkowie. Do Komisji rewizyjnej weszli: dyrektor Biegański, prokurent Banku Światłowski i Janicki. Referentem wychowania fizycznego S-nia został nauczyciel Krzowski, a referentem kulturalno-oświatowym Muhlerand.-

----------oOo----------

VII. R ó ż n e.

a/ Sprawy samorządowe.

Rada Miejska w Ostrołęce na posiedzeniu w dniu 4 bm. w wyniku dyskusji w sprawie podatku od szyldów wyraziła votum nieufności burmistrzowi Piotrowskiemu Kazimierzowi /Stronnictwo Chłopskie/, który też bezzwłocznie zgłosił swą dymisję.-

b/ Sprawy graniczne.

Powiat Kolneński:

Kierownik Urzędu Celnego w Wincencie, Stępkowski został zawieszony w urzędowaniu w związku z nadużyciami, wykrytemi w Warszawskiej Izbie Ceł.-

c/ Sprawy sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 4 bm. skazani zostali - Bencewicz Jerzy na 6 lat więzienia, Abram Kuszel i Józef Chałkowski na 2 lata więzienia każdy, Jerzy Chałkowski na 1 rok więzienia i Agata Prolejkowa na 6 miesięcy więzienia, wszyscy z pozbawieniem praw. Zasądzeni oskarżeni byli o szpiegostwo na rzecz Litwy. Sąd uniewinnił Rozalję Mentlową.-

49

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE. Białystok, dnia 18 lutego 1928.

L. Bp. 448/T.

Tajne

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.

Do

/ według rozdzielnika /

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7. za czas od dnia 12 do 18 lutego b.r.-

1 zał.

Za Wojewodę:

Kamieńska

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują:

/ vide sytuac.sprawozdanie tygodniowe Nr.6 z 1927 r./

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.7.
za czas od dnia 12.do dnia 18.lutego 1928.r.

I. Ruch polityczny.

Zjednoczenie Ruchu Ludowego.

Powiat Białostocki :

W Białymstoku otwarty został Sekretarjat Wojewódzkiego Komitetu Zjednoczenia Ruchu Ludowego. Kierownikiem Sekretarjatu jest Szeller Tadeusz,Kierownik Związku Kółek Rolniczych,sekretarzem zaś Rubach - Rubkiewicz Wacław.-

II. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 10.b.m.zatrzymana została pod zarzutem brania czynnego udziału w manifestacji komunistycznej dnia 6.grudnia ub.r.w Białymstoku Rabinowicz Leja,lat 21, córka Hirsza,zam.w Białymstoku,którą z materjałami oskarżenia przekazano dnia następnego władzom sądowym.-

Dnia 14.b.m. wywieszono w Białymstoku dwa transparenty komunistyczne z napisami w języku polskim: " Cześć pamięci towarzysza Rajchmana,2.II.1927 r.i 2.II.1928 r. Śmierć katom. B.O.K.KPZB.-ZMKZB" / Rajchman powiesił się dnia 2.lutego 1927 r.w areszcie policyjnym w Białymstoku/ W związku z tem zatrzymano Musefa Lejzora i Winera Abrama./ Starostwo /.-

Powiat Suwalski :

Stwierdzono,że aresztowany Jan Tarasiewicz / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6./ utrzymywał stosunki partyjne z aresztowaną w Grodnie Bożałek Bronisławą w czasie przebywania jej od 20.sierpnia ub.r.do końca stycznia br. w Suwałkach.-

Powiat Wołkowyski :

W nocy z dnia 11 na 12.b.m.w pobliżu wsi Owczyce wywieszono transparent komunistyczny z napisami w języku białoruskim:"Precz z przygotowaniami do wojny z Z.S.S.R. Precz z faszystowskim rządem

./.

57

i Choroszko, zaś referat społeczno - polityczny Starosta kolneński. W końcu przemawiał o konieczności zjednoczenia ruchu ludowego w interesie podniesienia stanu posiadania i poziomu gospodarstw rolnych Ławel z Warszawy. Obecnych - około 400 osób.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 12.b.m. odbyło się zebranie członków wołkowyskiego Oddziału P.Z.K. Sprawę komercjalizacji kolei i uposażeń kolejarzy oraz pragmatyki służbowej kolejarzy referował Papliński, prezes P.Z.K. z Warszawy. Na temże zebraniu wybrano nowy zarząd Oddziału w składzie: Piechociński Stanisław, Perskiewicz, Tełszewski, Dzięciołowski, Marciniak, Hałaburda i Sokołowski. Obecnych na zebraniu - około 50 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Białostocki :

W ostatnim tygodniu z braku zamówień i surowców oraz z powodu wylewu rzeki Supraśl, unieruchomione zostały następujące zakłady przemysłowe: 1/ fabryka sukna Z.Repelskiego w Gródku / 22 robotn./, 2/ fabryka sukna Łaźnika i Gotliba w Michałowie / 84 robotn./, 3/ fabryka sukna Trylinga w Wasilkowie / 115 robotn./, 4/ tartak Birgiera i Kaczalskiego w Wasilkowie / 12 robotn./, 5/ fabryka sukna A. Frejdkina w Wasilkowie / 43 robotn./, 6/ częściowo fabryka kapeluszy Nowika w Białymstoku / 68 robotn./, zatrudniające 244 robotników, którzy chwilowo pozostali bez pracy.

Bezrobotnych w powiecie - 4402 robotników, w tem: robotników przemysłu tytoniowego - 47, włókienniczego - 2208, budowlanego - 58, metalurgicznego - 123, rolnych - 8, robotników wykwalifikowanych - 700, niewykwalifikowanych - 766, pracowników umysłowych - 292. W porównaniu ze stanem z dnia 11.b.m. bezrobotnych mniej o 95. Z zapomóg korzysta: z zasiłków rządowych - 1466 robotników i 62 pracowników umysłowych; z pomocy doraźnej - 490 osób.-

Powiat Augustowski :

Stan bezrobocia w powiecie przedstawia się następująco:

/.

52

Powiat Ostrowski :

Dnia 10.b.m.staraniem Twa Kursów Wieczorowych w Ostrowi-Mazowieckiej odbyła się pogadanka n.t. " Czy robotnik żydowski może urządzić się w Palestynie". Referował posłej-ajonista Gdr-szniter Michel z Ostrowi.- Obecnych - około 150 osób.-

Dnia 8.b.m. wizytator szkół " Tarbutu" Abram Ajzensztejn z Warszawy wygłosił w Ostrowi Mazowieckiej odczyt n.t." Perspektywy szkolnictwa hebrajskiego". Prelegent zobrazował rozwój szkolnictwa hebrajskiego w czasach ubiegłych i obecnie oraz skreślił zadania, jakie szkolnictwo to spełnić ma wobec społeczeństwa żydowskiego.-

Powiat Suwalski :

Dnia 7.b.m. w Suwałkach odbyła się akademja żałobna ku czci działacza sjonistycznego Tjomekina.Okolicznościowe przemówienia wygłosili dr. Najsman,Epon i inni. Obecnych - około 250 osób.

Powiat Szczuczyński :

Dnia 12.b.m. w Grajewie odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego Koła Posłej-Sjon,do którego zarządu zostali wybrani: Aron Szejnberg - prezes, Moszko Zaręczański - wiceprezes, Wolf Bobrowski - sekretarz.i Juda Borkowski - skarbnik. Koło liczy 15 członków.-

b/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Dnia 9.b.m. w Grodnie odbyło się zebranie członków miejscowego hurtka T-wa Szkoły Białoruskiej / 15 osób /,na którem miały być omawiane sprawy finansowe hurtka. Wskutek powstałej ostrej wymiany zdań pomiędzy członkiem Jurczenką i sekretarzem hurtka Bułdowskim Stefanem, któremu Jurczenko zarzucał roztrwonienie sum hurtkowych, zebranie zostało zerwane.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

13

ze spalonym Januszkiewiczem w niewyjaśnionych dotychczas okolicznościach i z niewiadomych dotychczas powodów, uderzył go w głowę ciężkiem, twardem narzędziem, a po zamordowaniu ukrył zabitego w sianie i dla zatarcia śladów podpalił stodołę. W niedopalonem sianie odnaleziono kawałki rozbitej czaszki zamordowanego, zaś na sklepisku stodoły, w miejscu, gdzie leżały zwłoki, dużą kałużę krwi.-

Nielegalne wywiezienie poborowych zagranicę.

Dnia 11.b.m. we wsi Kadzidło, gm. Dylewo, pow. Ostrołęka zostali aresztowani mieszkańcy tej wsi Josel Dawid Grala oraz Krygier Awczer i Lerman Eljasz, mieszk. osady Myszyniec, pod zarzutem nielegalnego wywożenia poborowych zagranicę, ułatwiania nielegalnej emigracji do Ameryki i współdziałania w fałszowaniu paszportów. Ponadto został aresztowany Ropiala Jana, zam. w strefie granicznej, gm. Myszyniec. Jak stwierdzono, aresztowani należeli do szajki, działającej na terenie całej Polski, której przywódcami są Rubinsztejn, zam. w Warszawie i Grün Maks z Berlina.-

Aresztowanych z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym, które zastosowały względem nich areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy.-

d/ Pożary:

Dnia 8.b.m. we wsi Koniuszki, gm. Nowy Dwór, powiatu Sokólskiego, spłonął dom mieszkalny z chlewem i dwie jażówki na szkodę mieszk. tejże wsi Protasewicza Konrada. Straty wynoszą około 5000 zł.- Przyczyny pożaru dotychczas nie ustalono. Poszkodowany Protasewicz podejrzewa o podpalenie brata swego Kalinowskiego Józefa, zam. we wsi Koniuszki.- Ofiar w ludziach nie było. Dochodzenie trwa.

Dnia 15.b.m. we wsi Strzelce, gm. Łuniewskiej, pow. grodzieńskiego spłonęła stodoła na szkodę Arbaszów Aleksandra i Jana, od której następnie zapaliła się przyległa stodoła braci Szumelów Ignacego i Leona. Ogólne straty wynoszą 3.500 zł.-

Przyczyną pożaru było prawdopodobnie zbrodnicze podpalenie przez Szumela Leona i jego syna Nikodema, którzy mieli zatargi osobiste z Arbaszami. Wymienionych zatrzymano.-

Białystok, dnia 18 lutego 1928.r.

Z a W o j e w o d ę

Naczelnik Wydziału B-ezp. Publ.

54

Województwo Białostockie

L: BP.524/28.T.

Białystok, dnia 25 lutego 1928 roku

Sprawozdanie syt.tygodniowe.

Do

/: według rozdzielnika:/

Tajne

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.8. za czas od dnia 18 do 25 lutego 1928 roku.-

Za W O J E W O D Ę:

Kasiebowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Otrzymuje:

1 egz. syt.spr.tyg.
Nr.6. 1928 r.

A.T.

SYTUACYJNE SPRAWOZDANIE TYGODNIOWE Nr.8.
za czas od dnia 18 do 25 lutego 1928 r.

I. Ruch polityczny.

a/ P.P.S. Lewica

Powiat Białostocki:

Dnia 20 bm. w Białymstoku zostało rozwięzane zebranie PPS Lewicy, odbywające się jako zebranie Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego.-

b/ Stronnictwo Chłopskie

Powiat Szczuczyński:

Instruktor Stronnictwa Aleksander Łoś zorganizował koła lokalne we wsiach Sojczyn - Gradowy /: 34 członków - prezes Leon Maciorowski, sekretarz - Władysław Kisielewski:/ i Sojczyn Borowy /: 27 członków - prezes Karol Organek, sekretarz - Jan Kotowski:/.

--------oOo--------

II. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 20 bm. na dworcu w Białymstoku został zatrzymany Adolski Pajnach, zamieszkały stale w Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego, przy którym w czasie rewizji znaleziono: 1/ 700 egz. odezwy w języku rosyjskim p.t. "O sędzie mad.133", "Towarzysze bracia robotnicy i włościanie", wyd. przez CKKPZB., datowanej w lutym 1928 r. w Wilnie; 2/ okólnik w języku polskim, wydany przez Sekretarjat KCKPP w lutym 1928 r. w sprawie akcji wybor.

57

Przy zatrzymanym znaleziono oprócz plakatów informacyjnych "Jedności Robotniczo-Chłopskiej" także 11 egzemplarzy odezwy p.t "Do ludu pracującego całej Polski", zawierającej w treści cechy przestępstwa antypaństwowego.-

Dnia 17 bm. Badasza przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Z polecenia władz prokuratorskich dnia 17 bm. zatrzymany został mieszkaniec m. Grodna Aron Wasilski, pełnomocnik listy sejmowej "Jedności Robotniczo-Chłopskiej" w okręgu wyborczym Nr.6., poszlakowany o utrzymywanie kontaktu z aresztowanym w Grodnie Bołsałek Bronisławą, funkcjonarjuszką OK KPZB Grodno /vide syt. sprawozdanie tygodniowe Nr.7/. Wasilskiego dnia 18 bm. przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 19 bm. we wsi Iwaszkiewicze został zatrzymany mieszkaniec tejże wsi Mikucik Mikołaj pod zarzutem wywieszenia transparentu komunistycznego. Dnia następnego Mikucika przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

----------oOo----------

III. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 19 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie sekcji lonkietników przy Związku Rzemieślników Żydowskich, na którem po przemówieniach Mielnickiego, Pera i Grynwajs uchwalono przyjść z pomocą bezrobotnym zakładów lonkietniczych. Obecnych - 100 osób.-

Dnia następnego na zebraniu Zw.Zaw.Pracowników Miejskich w Białymstoku wybrano do nowego zarządu: Beneckiego. Zalewskiego, Szpikowskiego, Kniaziewa, Bubryka i Najmana.-
Obecnych - 68 osób.-

./.

58

robotników przemysłu tytoniowego - 47, budowlanego - 226, metalurgicznego - 125, rolnych - 8, wykwalifikowanych - 708, niewykwalifikowanych - 746, pracowników umysłowych - 239. Z zapomóg państwowych korzysta 1488 robotników i 34 pracowników umysłowych; doraźne zapomogi pobiera - 484 robotników. Nastrój wśród bezrobotnych - spokojny.-

Powiat Augustowski:

Z pośród 216 bezrobotnych /dnia 18 bm. 237/ zasiłki rządowe pobiera 9 osób.-

Powiat Grodzie-ński:

Dyrekcja fabryki zapałczanej "Marjos" w Grodnie postanowiła zwolnić z fabryki za pijaństwo robotnika Pawłysza Michała, sekretarza komitetu miejscowego P.P.S.Lewicy. W dniu 13 bm. z tego powodu odbyło się zebranie robotników fabryki zapałczanej, na którem Pawłysz i inni członkowie P.P.S.Lewicy nawoływali robotników do rozpoczęcia strajku włoskiego. W dniu następnym z chwilą rozpoczęcia pracy w fabryce t.j. o godzinie 7-ej rano robotnicy rzeczywiście urządzili strajk włoski, który trwał dwie godziny; Pawłysza do pracy nie przyjęto.-

W okresie od dnia 14 bm. liczba bezrobotnych w Grodnie i powiecie zmalała o 206 wskutek uruchomienia kilku drobnych zakładów przemysłu spożywczego i ożywienia się przemysłu leśnego. W tymże czasie unieruchomiono z braku surowca tartak "Poniemuń", zatrudniający 75 robotników. -

Z dniem 1-go marca P.U.P.P. rozpocznie wydawanie zasiłków robotnikom t.zw. sezonu martwego tj. murarzom, cieślom, brukarzom itp. W dniach najbliższych Magistrat m. Grodna przystąpi do wydawania bezrobotnym zapomóg w naturze. P.U.P.P. w Grodnie przystąpił do werbowania robotników rolnych na wyjazd do Kanady; dotychczas zapisało się zaledwie kilkunastu bezrobotnych.-

W dniu 21 bm. było w Grodnie i powiecie 904 bezrobotnych: robotników przemysłu metalurgicznego - 52, budowlanego - 55, spożywczego - 240, robotników wykwalifikowanych - 130, niewykwalifikowanych - 340, rolnych - 7, pracowników umysłowych - 70.-

89

niczył pułkownik służby czynnej Śleski, prezes Zarządu Okręgowego Osadników. Na zjeździe obecni byli przedstawiciele władz państwowych i instytucji społecznych. Po omówieniu spraw, dotyczących osadnictwa i prac związanych z przysposobieniem wojskowem, uchwalono absolutorjum poprzedniemu Zarządowi i uzupełniono skład tegoż Zarządu przez wybór następujących osób: Golda, Bukowskiego, Ostrowskiego, kpt.Gorzickiego, Gutmanowicza i Kierena - osadników. Po odśpiewaniu "Roty" zjazd zakończył swe obrady.-

Dnia 13 bm. z inicjatywy Komisji rolnej Sejmiku Grodzieńskiego odbył się w Grodnie zjazd przedstawicieli drobnego rolnictwa z powiatów grodzieńskiego, augustowskiego i suwalskiego. Zebrani na zjeździe po omówieniu spraw dotyczących rolnictwa postanowili przy wyborach oddać swe głosy na listę Nr.1.-

Dnia 16 bm. w Urzędzie gminnym w Brzostowicy Wielkiej odbyło się zebranie organizacyjne gminnego Komitetu przysposobienia wojskowego. W wyniku dyskusji wybrano Zarząd Komitetu, w którego skład weszli: prezes - ks.Feliks Karczmarek, vicepreses- Dębiński Piotr, sekretarz - Jarocki Aleksander i gospodarz boiska nauczyciel Kisielewski. Wymienieni, prócz nauczyciela Kisielewskiego, do niedawna byli przeciwnikami obecnego Rządu i ideologji Marszałka Piłsudskiego, w ostatnich zaś czasach zaczęli manifestacyjnie wypowiadać się za Marszałkiem Piłsudskim.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 19 bm. w osadzie Czyżew odbyło się zebranie rolników, zorganizowane przez Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w Warszawie.-

Referat ściśle fachowy wygłosił Włodek, prezes wspomnianego Twa. Obecnych - 50 osób.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 15 bm. z inicjatywy Komisji rolnej Wydziału Powiatowego Sejmiku szczuczyńskiego odbył się w Grajewie pierwszy ogólnopowiatowy zjazd gospodarzy powiatu szczuczyńskiego przy udziale przedstawicieli organizacyj rolniczych i stowarzyszeń rolniczo-handlowych powiatu szczuczyńskiego, Wojewódzkiego Związku Kółek

60

b/ Przestępczość kryminalna.

1/ Zabójstwo:

Dnia 20.bm. we wsi Widzgowo, gminy tejże nazwy, powiatu bielskiego, w czasie bójki na zabawie weselnej, uderzeniem noża w pierś, zabity został mieszkaniec tejże wsi, Żurakowski Paweł.-

Sprawcy zabójstwa Żurakowski Jan i Norbert Pośledník - zostali ujęci i przekazani władzom sądowym.-

2/ Kradzież z włamaniem:

Dnia 19.bm. nieznani sprawcy zapomocą wybicia szyby dostali się przez okno do mieszkania Konstantego Mazyglińskiego, zam. w Białymstoku, skąd skradli garderobę i bieliznę ogólnej wartości 2.500 zł.-

Dnia 21.bm. zatrzymano w chwili usiłowania wyjazdu z Łupem z Białegostoku zawodowych złodziei wileńskich: Szmulewicza Icka, Skorupskiego Feliksa vel Sukowicza Józefa vel Nowaka i Galperowicz Basię, którzy przyznali się do kradzieży u Mazyglińskiego. Skradzione rzeczy odnaleziono. Wymienieni złodzieje poszukiwani byli za szereg kradzieży przez Wydziały Śledcze w Wilnie i Grodnie oraz przez Wojskowy Sąd Okręgowy w Lublinie.-

3/ Przemyt:

Dnia 9 bm. przez post.Antoniego Kruka z post.P.P. w Kadzidle, powiatu ostrołęckiego zatrzymany został przemytnik - Gilda Alter wraz z towarem, transportowanym do Ostrołęki. Przemycany transport zawierał: 4 pudełka wanilji wagi 19 klg.200 gr., taśmę szychową złotą dług.2.046 mtr. oraz taśmę szychową srebrną dług.1.440 mtr. Ogólna suma należności celnych - wynosi 6.431 zł.20 gr. Wartość przemytu dotychczas nieustalona.-

Przemyt przekazany został Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

L.: BP. 618/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe.Nr.9.

Białystok, dnia 3 marca 1928.r.

61

Tajne

Do

/: według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sprawozdania sytuacyjnego Nr. 9. za czas od dnia 26.lutego do 3.marca 1928.r.

1 zał.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymuje:

/ vide sytuac.sprawozdanie Nr.6.z 1927.r./

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.9.

za czas od dnia 26.lutego do dnia 3.marca 1928.r.

I. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki.

Dnia 23.ub.m. na przewodach elektrycznych przy ul. Nowy - Świat w Białymstoku zawieszony został transparent komunistyczny z hasłami wyborczemi.-

Dnia 25.ub.m. zatrzymano w Białymstoku pod zarzutem agitacji komunistycznej w wojsku Filipowicza Józefa, zam.w Nożkowsku, kandydującego do Sejmu z listy Nr.37 / Chłopi Kresów Wschodnich / w Okręgu Wyborczym Nr.5. Filipowicza tegoż dnia przekazano do dyspozycji Samodzielnego Ref. Inform. D.O.K.Nr.III.w Grodnie.-

Dnia 29.ub.m.na przewodach elektrycznych przy ul. Zamenhofa w Białymstoku urządzono reklamę świetlną w formie pudełka, oklejonego czerwonym papierem z numerem unieważnionej listy /13 / Jedności Robotniczo-Chłopskiej.-

Powiat Łomżyński.

Stwierdzono, że w Łomży w ub.tygodniu miał miejsce kolportaż ulotek / 7-miu edycyj - wszystkie ilustrowane / propagandowych Jedności Robotniczo - Chłopskiej. Większy transport / około 19 kg. tego rodzaju ulotek propagandowych Jedności Robotniczo - Chłopskiej znaleziony został przy zatrzymanym dnia 24 lutego br.na dworcu kolejowym w Łomży Grabowskim Szczepanie, zamieszkałym stale w Jeziornie, pow. warszawskiego.-

Z zeznań Grabowskiego wynika, że paczkę z literaturą wyborczą Jedności Robotniczo - Chłopskiej otrzymał w Warszawie przy ul. Chmielnej 24 od nieznanego mu osobnika za pośrednictwem pełnomocnika listy Nr.13 - okręgu 1-szym. Przebierało Leone i doręczyć ją miał w Łomży Józefowi Frydsztejnowi, członkowi miejscowej organizacji komunistycznej. Przeprowadzone u Frydsztejna rewizja wyników nie dała. Nadto przy Grabowskim znaleziono 220 zł.gotówką, co wobec jego oświadczenia, że jest bezrobotnym, nasuwa przypuszczenie, że pełnił on funkcje kurjera CKKPP.-

./.

ra Prokopowicza wywieszono transparent komunistyczny z napisami w języku rosyjskim: " Precz z rządem faszystowskim. Niech żyje rząd robotniczo - włościański. Głosuj na 13." Dochodzenie wdrożono.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki.

Dnia 26.ub.m.w Białymstoku odbyło się walne zebranie Chrześcijańskiego Związku Właścicieli Nieruchomości, na którem do nowego zarządu Związku powołano Godyńskiego Franciszka, Tryburskiego Jana, Kuchtarskiego Józefa, Malinowskiego Zygmunta, Wasilewskiego Jana, Przyworskiego Adama i Parafjanowicza Stanisława.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

Dnia 22.ub.m.w Wysokiem-Mazowieckiem odbyło się ogólne zebranie rzemieślników, na którem instruktor korporacyj przemysłowych, inżynier Głogowski Edward wygłosił referat o nowej ustawie przemysłowej.-

Dnia 24. ub.m.w Łapach odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Z.Z.K. przy udziale delegata Wydziału Wykonawczego Centrali Związku, Odrobiny z Warszawy, który wygłosił obszerny referat o sytuacji obecnej kolejarzy, dając w nim wyraz ubolewaniu, że młodoletni członkowie Z.Z.K. w Łapach za namową Nowakowskiego przeszli do ZZK.-

Po referacie Odrobiny przystąpiono do wyborów nowego zarządu oddziału, do którego zostali wybrani: Godlewski Leopold, Ostrowski Wiktor, Propno Rejnhold, Saenfeld Bronisław, Marcinisk Kazimiera, Malinowski Antoni, Wojciechowski Jan, Chanicwski Stanisław i Sawadski Konstanty.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

./.

margarynę.Ogółe Magistrat przygotował do rozdania 8.000 klg. mąki, 500 klg.słoniny, i 500 klg. margaryny.-

Od dnia 20.do dnia 28 ub.m.strajkowało 35 robotnic w fabryce szparterji w Grodnie. Strajkujący uzyskali 5 % podwyżki według dotychczasowej skali płac.-

Powiat Łomżyński.

Stan bezrobocia w powiecie w ub.miesiącu zasadniczym zmianom nie uległ.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch narodowościowy.

a/żydowski.

Powiat Wołkowyski.

Dnia 25.ub.m.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków organizacji " Keren Kajemes " pod przewodnictwem Waldа Josela. Na zebraniu omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne.-

Tegoż dnia przybyła z Ameryki Belle Pozmzner wygłosiła w Wołkowysku odczyt n.t. " Moje wrażenia o narodzie żydowskim w różnych krajach i o roli kobiet żydowskich w życiu społecznem".

b/ białoruski.

Powiat Białostocki.

Dnia 22.ub.m.we wsi Pieszczaniki,gm.Gródek odbyło się zebranie lokalnego hurtka T-wa Szkoły Białoruskiej,na którem w sprawach organizacyjnych przemawiali członkowie zarządu hurtka Grycuk Józef i Grześ Antoni; wzywali oni zebranych do poparcia akcji finansowej T.S.B.na rzecz gimnazjum białoruskiego w Wilnie.Ponadto na zebraniu tem wybrano nowy zarząd hurtka w składzie: Grześ Antoni - prezes, Grześ Barbara - sekretarz i Bogacz Aleksander - skarbnik.-

./

65

działacz listy Nr.43.Białoruskiego Niezależnego Komitetu Wyborczego Włościan i Robotników w okręgu wyborczym Nr.5.-

d/ Przestępczość kryminalna.

Zabójstwa: / usiłowanie /.

Dn.28.ub.m.Łada Czesław,służący u gospodarza Juljana Mierzejewskiego,mieszkańca wsi Krajewo -Korytki,gm.Długobor,pow.łomżyńskiego,usiłował dokonać zabójstwa swego chlebodawcy,dając do niego dwa strzały i raniąc go w głowę.- Przyczyna - nieporozumienie na tle osobistem. Rannego Mierzejewskiego przewieziono w stanie ciężkim do szpitala w Warszawie.-Łada został aresztowany.-

Dnia 28.ub.m.we wsi Zapole,gm.Dubno,pow.grodzieńskiego pozbawiony został życia Makarewicz Konstanty przez mieszkańca tejże wsi Pronko Jakóba i Golida Jerzego, których aresztowano.-

Napad rabunkowy.

Dn.27.ub.m.wieczorem dokonany został napad na dom Rogowskiego Adolfa,mieszk.m. Choroszczy,przyczem 3-ej zamaskowani napastnicy,uderzywszy Rogowskiego kijem po głowie,zrabowali futro,poczem zbiegli wskutek wszczętego alarmu przez żonę poszkodowanego.- Rogowski poznał w napastnikach swych sąsiadów Ostaszewskiego Władysława, Marcinczyka Adama i Lewandowskiego Stanisława,których zatrzymano.-

Kradzież kasowa.

W nocy na 1.b.m.nieznani sprawcy dostali się do lokalu Domu Ekspedycyjnego Simon Ejger w Białymstoku przy ul.Sienkiewicza Nr. 34 i rozpruli t.zw."rakiem" kasę ogniotrwałą,z której zrabowali 4.665 zł., 800 dolarów oraz 23 dolarówki. Dochodzenie trwa.-

Przemycanie poborowych przez granicę.

Dnia 23.ub.m.władze niemieckie wydały Powiat.Komendzie P.P. w Grajewie mieszkańców powiatu łuckiego - Rejnerta Bertolda,Laufera Leopolda,Wajdnera Gustawa i Piotrowskiego Rajnholda,nielegalnie dotychczas przebywających w Niemczech. -

W toku wszczętego przeciwko nim dochodzenia ustalono iż są oni w wieku poborowym i przekroczyli w dn.22.ub.m.granicę polsko-niemiecką celem uchylenia się od służby wojskowej. Przekroczenia

66

WOJEWODZTWO BIAŁOSTOCKIE. Białystok, dnia 10 marca 1928.r.

L. BP. 677/T.

Tajne

Sprawozdanie sytuacyjne Nr.10.

Do

/: według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.10. za czas od dnia 4.do 10.marca b.r.-

1 zał.

Za Wojewodę:

Kamieński

Otrzymują:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

/ vide rozdzielnik sytuac.sprawozdania Nr.6.z 1927 roku./

Z.I.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.10.
za czas od dnia 4.do dnia 10. marca 1928 roku.

I. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodzieński.

Organa służby bezpieczeństwa powiatu grodzieńskiego w dal szym ciągu zatrzymały pod zarzutem działalności antypaństwowej- 1 Epsztejna Dawida i 2 Skulczyka Dawida, mieszkańców Grodna oraz 3 Abramowicza Enocha i 4 Sztejn Chaję, m. Indury.-

Ogółem zatrzymano 25 osób po uprzedniem przeprowadzeniu 31 rewizyj . Z pośród zatrzymanych z materjałami oskarżenia zostali przekazani władzom sądowym: 1 Abramowicz Włodzimierz, 2 Palnicka Trejna, 3 Bendenson Efroim, 4 Chackielewicz Chackiel, 5 Karp Fajwel, 6 Rabinowicz Szmul, 7 Pawlukiewicz Roman, 8 Rotbort Hirsz, Bloch Abram, 9 Abramowicz Enoch, 10 Aleksandrowicz Judel, 11 Borkin Rachmiel, 12 Wajnsztejn Szymon, pozostałych zaś z braku dowodów winy, względnie wskutek negatywnego wyniku przeprowadzonych u nich rewizyj zwolniono. Władze sądowe zastosowały względem przekazanych im osób następujący środek zapobiegawczy: a/ areszt bezwzględny: 1 Abramowicza Włodzimierza, 2 Palnickiego Trejny, 3 Chackielewicza Chackiela, 4 Karpa Fajwela, 5 Rabinowicza Szmula; b/ kaucję w wysokości 600 złotych, a do czasu złożenia jej areszt: 1 Aleksandrowicza Judela, 2 Borkina Rachmiela i 3 Wajnsztejna Szymona; c/ dozór policji: Bendensona Efroima; d/ nie powzięły natomiast decyzji względem Pawlukiewicza Romana Rotborta Hirsza, Blocha Abrama i Abramowicza Enocha.- Przed zatrzymaniem zbiegło 8 osób.-

W nocy z dnia 29.ub.m.na 1 b.m.w pobliżu majątku Czerlonka gm. Skidel wywieszono na przewodach telefonicznych transparent komunistyczny z napisami w języku rosyjskim nawołującymi do głosowania na listę Nr.13.-

Dnia 2.b.m. zarzucono na przewodach telefonicznych w Grodnie transparent z napisem: " Precz z wojną z Z.S.R.R., głosuj-

./.

68

i Kapłańskiego Berko, których po zbadaniu zwolniono.-

Powiat Wołkowyski:

Organa bezpieczeństwa w powiecie wołkowyskim przystąpiły dnia 27.ub.m. do likwidacji t.zw. " udarnych grup," zorganizowanych w swoim czasie przez legalną jeszcze BWRHromadę.- "Udarne grupy" tworzone były przy ważniejszych hurtkach BWRH.z młodzieży i przeznaczone na wypadek ruchu zbrojnego białorusinów do rozbrajania policji, zajmowania urzędów i jako przyszłe kadry wojska białoruskiego. W związku z likwidacją b.B.W.R.H. " udarne grupy " w początku swego rozwoju również uległy bądź likwidacji, bądź też częściowo organizacyjnemu rozkładowi. Obecnie wskutek likwidacji organizacyj komunistycznych na terenie pow.słonimskiego, przystąpiono do likwidacji omawianych grup w powiecie wołkowyskim. Dnia 2 b.m. we wsiach Zblany, Bereźki i miasteczku Zelwie zostali zatrzymani 1 Żebrak Józef, 2 Zebrak Michał, 3 Soniec Jan i 4 Komorec Jan. W wyniku dochodzenia i zeznań świadków oraz zeznań zatrzymanych ustalono, że organizacja posiadała broń wojskową. Główną " bazą " organizacji miał być teren powiatu słonimskiego, przyczem część broni ma być ukryta w okolicach Baranowicz u niejakiego Klincewicza Romka. W toku dochodzenia ustalono, że instruktorzy b.B.W.R.H. / sekretarjat Główny / w swoim czasie wzywali członków hurtków, by ci agitowali wśród ludności, aby ludność nie płaciła podatków i nie wykonywała rozporządzeń władz, zapewniając, że pomoc Sowietów na wypadek powstania jest "zapewniona". Dotychczasowy wynik dochodzenia dał bogaty materjał, dotyczący powiatu słonimskiego, gdzie materjał ten został przekazany do wykorzystania. Zatrzymani z aktami oskarżenia i dowodami rzeczowymi przekazani zostali władzom sądowym.-

Powiat Białostocki:

Dnia 4.b.m. Wydział Śledczy P.P. w Białymstoku skierował do dyspozycji Wydziału Śledczego w Brześciu n/B. zatrzymanego pod zarzutem należenia do K.P.Z.B. Ignatowicza Michała, inżyniera leśn

./.

odczyt n.t. " Żydzi w Ameryce". Prelegent ilustrował Amerykę jako najdogodniejszy kraj dla emigracji żydowskiej. Obecnych na odczycie - około 160 osób.-

-.-.-. -.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Grodzieński :

Bezrobotnych w powiecie dnia 7.było - 1082 osoby / dnia 29.ub.m. 997 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 52, budowlanego - 68, spożywczego - 252, robotników rolnych-8, garbarskich - 53, wykwalifikowanych - 147, niewykwalifikowanych - 420, pracowników umysłowych - 53.-

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej - 75 osób; z akcji dorocznej - 25 osób. Bezrobocie wzrosło w związku z kryzysem w przemyśle drzewnym.-

Powiat Sokólski :

Bez pracy pozostaje w powiecie sokólskim 24 robotników przemysłu garbarskiego.-

Powiat Białostocki :

Dnia 6.b.m. uruchomiona została w Wasilkowie fabryka sukna Frejdkina, zatrudniająca 43 robotników. Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 8.b.m. przedstawia się następująco:
bezrobotnych w powiecie 4433 osób, / dnia 29.ub.m. 4467 /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 48, tekstylnego -2349, budowlanego - 240, metalurgicznego - 130, robotników wykwalifikowanych - 675, niewykwalifikowanych - 750, rolnych - 8 i pracowników umysłowych - 223. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 1543 robotników i 38 pracowników umysłowych; z akcji doraźnej - 487 robotników.-

./.

Zabójstwa : / usiłowania/

Dnia 3.b.m. usiłowano pozbawić życia Jana Kondrackiego, zam. w Gajówce Bielach, nadleśnictwa Tajno, powiatu szczuczyńskiego, gajowego lasów państwowych, do którego nieznany sprawca wystrzelił z broni myśliwskiej przez okno domu mieszkalnego. Kondracki obrażeń cielesnych nie odniósł. O dokonanie zabójstwa podejrzany jest mieszkaniec wsi Orzechówka, gm. Pruska, pow. szczuczyńskiego, Romuald Sobolewski. Dochodzenie trwa.-

Dnia 5.b.m. do przechodzącego ul. 29. listopada w Augustowie Szafranowskiego Stanisława dano z zasadzki 2 strzały rewolwerowe, poczem strzelający zbiegli w kierunku lasu. Ustalono, iż sprawcami usiłowania zabójstwa byli mieszkańcy m. Augustowa Zieliński Jan i Kamiński Adam, którzy działali w tym wypadku z zemsty za prowadzoną przez Szafranowskiego agitację na rzecz Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.- Sprawcy ujęci : rewolwer odnaleziono.-

c/ Użycie broni przez P.P.

W dniu 7. marca b.m. patrol policyjny, składający się z funkcjonarjuszów Post. P.P. w Wyszkach, powiatu bielskiego, Grunkiewicza Józefa i Modzelewskiego Czesława,- natknął się w lesie pomiędzy wsiami Malinowem a Maleszkami na przejeżdżających furmanką mieszkańców m. Brańska Osmulskiego Franciszka i Kotoszko Juljana, wiozących 4 wieprze, niewiadomego pochodzenia. W chwili zatrzymania Osmulski zeskoczył z wozu i, uciekając w stronę lasu, dał do ścigających go policjantów dwa strzały rewolwerowe, lecz chybił. Poster. Grunkiewicz i Modzelewski użyli broni palnej - również bez skutku. Kotoszko wraz z wieprzami, pochodzącymi z kradzieży został zatrzymany; pomimo pościg celem ujęcia Osmulskiego zarządzono.-

d/ Przemyt:

Dnia 9.b.m. na st. kol. w Białymstoku zatrzymany został mieszkaniec m. Suwałk Wichtel Henryk wraz z przemytem, zawierającym

./.

WOJEWODZTWO BIAŁOSTOCKIE.

L. BP. 752/28.T.

Białystok, dnia 7 marca 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.11.

Do

Tajne

71

/: według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki ŕzesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego spr sprawozdania tygodniowego Nr.11. za czas od dnia 11.do dnia 17. marca 1928 roku.-

1 zał.

Za Wojewodę:

Otrzymują:

/vide rozdzielnik w sytuac.sprawozdaniu Nr.6 z 1927 roku./

Z.I.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.11.
za czas od dnia 11.do dnia 17.marca 1928.r.

I. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodzieński:

W związku z zatrzymaniem pod zarzutem działalności antypaństwowej Skulczyka Dawida / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.10./ zostały zatrzymane dnia 7 b.m. siostry 1 Estera i 2 Minia Herc-berg, zamieszkałe w Krynkach, które należały od roku 1925 do KPZB. początkowo jako członkinie "jaczejki" drukarskiej w Grodnie ostatnio zaś jako członkinie Komitetu rejonowego w Krynkach.-

Dnia 9.b.m. zatrzymano 3 Aponiewicza Jana, mieszkańca wsi Lepiosy, gm. Brzostowica Wielka, pod zarzutem należenia do K.P.Z.B.W czasie rewizji osobistej przy Aponiewiczu znaleziono 6 egzemplarzy odezwy C.K.K.P.P.z dnia 20.II.br.i 12.egzemplarzy odezwy C.K.K.P.Z.B., wydanej w lutym br.w języku rosyjskim - p.t. "O sądzie nad 133".

Tegoż dnia pod zarzutem działalności antypaństwowej został zatrzymany 4 Sudakiewicz Leon, mieszkaniec wsi Kniaziewicze, gm. Dubno, u którego podczas rewizji mieszkaniowej znaleziono: 1/ broszurę w języku rosyjskim p.t. " Przyszła wojna i międzynarodowy bolszewizm," wydaną w Wilnie 1927 roku przez CK.KPZB., 2/ broszurę w języku rosyjskim p.t. " Lenin o zbrojnem powstaniu" wydaną przez CK.KPZB. w Wilnie w 1927 r. 3/ broszurę p.t. " Rezolucja w sprawie zagadnienia narodowościowego w języku białoruskim, wydaną przez CK.KPZB. w Wilnie 1927 r., 4/ odezwę w języku rosyjskim, wydaną przez CK.KPZB w październiku 1927 r., omawiającą dziesięciolecie rewolucji październikowej, i 5/ 4 odezwy w języku rosyjskim "Mopr'u", wydane przez CK.Czerwonej Pomocy Zachodniej Białorusi w Wilnie w sierpniu 1927 roku.-

Dnia 9 b.m. pod zarzutem działalności wywrotowej zatrzymano 5 Aponika Filipa, mieszkańca wsi Strzelce, gm. Jeziory i 6 Myszko Tomasza, mieszkańca wsi Goroszki, gm. Skidel. Przy pierwszym z nich znaleziono egzemplarz odezwy CK.KPZb p.t." Do braci chłopów całej Polski", wyd. w lutym 1928 r., u Myszki zaś rewolwer systemu "Nagan" z 7-miu

wyłącznie organizacyjne.-

73

Powiat Szczuczyński :

W dniu 7.b.m.odbyło się w Szczuczynie połączone zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcijan i Zw.Rzemieślników Żydów poświęcone specjalnie sprawie nadużyć w szczuczynskiej Kasie Chorych.-

Zebrani / 200 osób / wybrali delegatów,którzy interwenjować mają w tej sprawie u Komisarza Kasy Chorych w Białymstoku.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Kryzys w przemyśle,bezrobocie,strajki.

Powiat Grodzieński:

Bezrobotnych w powiecie dnia 14.b.m.było 1136 osób / dnia 7. b.m. 1082 - wzrost bezrobocia o 54 osoby /,w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 52, budowlanego - 70,spożywczego - 263, garbarskiego - 53, wykwalifikowanych - 149, niewykwalifikowanych- 453, rolnych - 9, pracowników umysłowych - 86, robotników przemysłu chemicznego - 1. Z zapomóg korzysta: z akcji doraźnej -32 osoby. Bezrobocie wzrosło w związku z kryzysem w przemyśle drzewnym.-

W dniu 9.b.m.wstrzymano pracę w fabryce zapałczanej "Marjos" w Grodnie z powodu remontu kotła; bez pracy na okres remontu pozostało 150 robotników.-

Powiat Augustowski:

Bez pracy w powiecie pozostają 202 osoby, w tem 11 metalowców 4 murarzy, 1 hutnik, 6 robotników przemysłu drzewnego, 173 robotników niewykwalifikowanych i 7 pracowników umysłowych. Zasiłki rządowe pobierają 72 osoby.-

Powiat Łomżyński:

Według danych z dnia 14 b.m.w powiecie pozostaje bez pracy 810 osób / 85 - murarzy, 454 robotników niefachowych, 20 cieśli, 42 stolarzy,30 krawców, 35-szewców, 82 ślusarzy, 33 gisarów,12 -

./.

wsi Pieszczanka, 2 Gulida Jan, mieszkaniec wsi Gliniany 3 Gulida Michał, mieszkaniec wsi Niekrasze, 4 Kaśkiewicz Michał, m. wsi Pieszczanka, 5 Litwin Andrzej, mieszk. wsi Gliniany, 6 Samojło Grzegorz mieszk. wsi Rusinowce i 7 Salej Bazyli mieszk. wsi Rewki, gm. Skidel pod zarzutem podburzania tłumu w dniu 4.b.m. w Skidlu do zdemolowania lokalu Obwodowej Komisji wyborczej i wystąpienia przeciwko policji, która broniła wstępu do wspomnianego lokalu po godz. 21-ej, -do którego to czasu nie wszyscy wyborcy zdążyli oddać głosy.-

Zatrzymanych z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Białostocki:

Dnia 11.b.m. został zatrzymany pod zarzutem agitacji antypaństwowej w Czarnej-Wsi 1 Macanko Roman, sekretarz grupy Zw. Zawod. Robotników Przemysłu Drzewnego w Województwie Białostockiem, zamieszkały w Grodnie. Sędzia Śledczy po przesłuchaniu zatrzymanego zwolnił go dnia 13.b.m.-

c/ Przestępczość kryminalna.

Napady:

Dnia 14.b.m. we wsi Małachowicze, gm. Hornica, powiatu grodzieńskiego, właściciel domu -Kimiel Jan usłyszawszy na swem podwórzu podejrzane szmery, wybiegł z mieszkania i zauważył nieznanego mu osobnika, który rzucił się na Kisiela i pokaleczył go dotkliwie nożem. Na krzyk napadniętego wybiegła z mieszkania żona jego, którą napastnik również poranił, a następnie wszedłszy do mieszkania, w identyczny sposób postąpił z córką Kisiela, poczem zbiegł w niewiadomym kierunku. Rabunek miejsca nie miał. Poranionych w stanie ciężkim odstawiono do szpitala w Grodnie. Dochodzenie trwa.-

W dn. 15.b.m. wieczorem do przejeżdżającego furmanką Arona Perkala na szosie Białystok-Jeżewo na 7 klm. od Białegostoku wyskoczyło z lasu 3-ch nieznanych osobników, z których jeden wezwał Perkala do zatrzymania się. Perkal żądaniu nie uczynił

./.

75

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

L. BP. 825/T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.12.

Białystok, dnia 24 marca 1928-r.

Do tajne

/: według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.12 za czas od dnia 18 do 24.marca 1928 roku.-

1 załącznik.

Za Wojewodę:

Kawiorski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują:

Vide sytuac.sprawozdanie tygodniowe Nr.6 z 1927 roku./

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.12.
za czas od dnia 18 do 24.marca 1928.roku.

I. Sytuacja ogólna.

Aczkolwiek upłynęło już dwa tygodnie od zamknięcia okresu wyborczego do Izb ustawodawczych aktem wyborów do Senatu, to jednakże społeczeństwo nie wyzbyło się jeszcze psychozy, której w tym okresie w mniejszym lub większym stopniu uległo /: zależnie od natężenia akcji przedwyborczej :/. Oceniając wynik wyborów zarówno do Sejmu, jakoteż do Senatu jako niezaprzeczalne zwycięstwo idei Marszałka Piłsudskiego, społeczeństwo to z dużem zainteresowaniem oczekuje dnia otwarcia Sejmu, wyboru marszałka Sejmu i ugrupowania się stronnictw na gruncie parlamentarnym, powstrzymując się równocześnie od udziału w lokalnem życiu politycznem. Tem też należy tłumaczyć fakt, że w okresie sprawozdawczym ruch polityczny zamarł prawie zupełnie w przeciwieństwie do ruchu zawodowego, którego pierwszymi przejawami są liczne wystąpienia lokalnych związków zawodowych z żądaniami podwyżki dla swych członków. Na tem tle przewidywany jest szereg konfliktów w przemyśle spożywczym, drzewnym, tytoniowym i garbarskim.-

Ruch wywrotowy już w pierwszych dniach po wyborach wkroczył na grunt akcji organizacyjnej, która odsłania pewne charakterystyczne szczegóły odnośnie planów KPP. i K.P.Z.B. na najbliższą przyszłość. Mieamy innemi stwierdzeniami, że K.P.P. usiłuje rozszerzyć teren działania OKKPP. Warszawa / podmiejska / kosztem sąsiedniego OK.Łomża, zaś OK.KPZB. Grodno terenowo rozbudowany ma być w ten sposób, że obejmie powiaty grodzieński, wołkowyski, sokólski i część bielskiego, pozostawiając dla OK.KPZB.Białystok - wyłącznie białostocki okręg przemysłowy.-

./.

77

II. Ruch wywrotowy.

Powiat Sokólkowski.

W związku z likwidacją t.zw." udawnych grup " /:vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.11.:/ zostali zatrzymani - dnia 14.b.m.[1] Łobacz Stefan, mieszkaniec wsi Jeziornica, pow. skonimskiego, który usiłował przed aresztowaniem zbiec do Rosji; dnia 15.b.m.[2] Dubowy Piotr, miesk. wsi Borodziczo oraz dnia 18.b.m.[3] Naumczyk Jan,[4] Rudy Stefan,[5] Rudy Michał, [6]Djaszewicz Mikołaj i [7]Jewchuta Aleksiej, mieszkańcy wsi Zblu-ny. Z pośród wymienionych, Łobacza Stefana przekazano do dyspozycji organów służby bezpieczeństwa powiatu skonimskiego, pozostałych zaś z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

Powiat Bielsk Podlaski:

Na podstawie uprzednio przeprowadzonych dochodzeń organa służby bezpieczeństwa dokonały w nocy z dnia 16.na 17.b.m. rewizyj u [1]Izraela Tajechmana, [2]Zelmana Felda, [3]Josela Sofera, [4]Froima Zaka, [5]Fiszela Aleksandrowicza, [6]Lipy Ryszelewskiego, [7]Szepszela Ajzenberga, [8]Zofji Ostaniewiczówny w Bielsku; rewizje te ogólnie dały wynik negatywny. W tymże czasie przeprowadzono rewizje u [9]Stefana Babulewicza, [10]Stefana Omeljaniuka, mieszkańców wsi Sypno, gminy Grodzisk. i [11]Wolfa Rulsanickiego, zam. w m. Brańsku. U pierwszego znaleziono cztery drukowane kartki do głosowania Nr z Nr.13 oraz 452 kartki pisane ręcznie, 2 arkusze kartek nieroszciętych; u drugiego zaś 13 arkuszy nieroszciętych kartek do głosowania z Nr.13. Wszyscy wymienieni zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia do dyspozycji Sędziego Śledczego przy Sądzie Okręgowym w Białymstoku, Michniewicza, który zastosował względem Zofji Ostaniewiczówny jako środek zapobiegawczy - bezwzględny areszt, nad Joselem Soferem, Lipą Ryszelewskim, Feldem Zelmanem zarządził dozór policyjny, Fiszela Aleksandrowicza i Froima Zaka zwolnił, wszystkich

./.

78

III. Ruch społeczny.

Powiat Grodziński:

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej,dążąc do pogłębienia swych wpływów wśród młodzieży, przystąpiło do żywszej niż dotychczas działalności. Dnia 13.b.m. w domu parafjalnym w Krynkach odbyło się zebranie członków i sympatyków Stowarzyszenia,na którem do zarządu oddziału lokalnego powołano: Franciszka Ostrowskiego - prezes, Władysława Marcińczyka - wiceprezes, Antoniego Bielskiego - sekretarz, Ignacego Jurczenia - skarbnik, Władysława Jarowicza - gospodarz, i Franciszek Picewicz - naczelnik kufca, liczącego 47 członków.- Patronem Stowarzyszenia jest ks.dziekan Józef Mancinkiewicz.-

Oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Druskienikach wydelegował swego członka Ślepowrońskiego Kazimierza na kursy do Wilna, zorganizowane przez Centralę Stowarzyszenia.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch narodowościowy.

a/ żydowski.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 18.b.m.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego Banku Kupieckiego pod przewodnictwem Dworeckiego Josela; omawiano sprawę wysokości udzielanych pożyczek i budżetu.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 17.b.m. w Stowarzyszeniu biblioteki im.Pereca w Grajewie odbył się wieczór recytacyjny,poświęcony sprawie popularyzowania dzieł sjonistycznych pisarzy żydowskich.-

/

jest Kozłowska Stanisława lat 22, c.Adolfa i Michaliny, mężatka, przybyła z Wilna.-

Powiat Suwalski:

Dnia 11.b.m. na zboru Sejny - Berżniki rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy zaczynającej się od słów "Bracia litwini", wydanej w języku litewskim przez Wileński Komitet Odebrania Wileńszczyzny, datowanej - Wilno dnia 20.II. 1923.r. Odezwa nawołuje ludność litewską do powstrzymania się od głosowania do Sejmu i Senatu. Dochodzenie wdrożono.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Ruch zawodowy.

Powiat Wołkowyski.

Dnia 12.b.m.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Zw.Zawod.Maszynistów kolejowych pod przewodnictwem Bakinowskiego Karola. Referował sprawy porządku dziennego Borkowski, prezes Zarządu Głównego Związku, który oznajmił zebranym, że projekt uposażenia maszynistów kolejowych przedłożony zostanie przez Rząd Sejmowi w najbliższym czasie, nadmieniając, że projekt ten bynajmniej nie zaspakaja żądań maszynistów kolejowych, gdyż w poszczególnych wypadkach zmniejsza ich dotychczasowe uposażenie. Poza tem między innemi Bakinowski wyraził zebranym podziękowanie za poparcie listy Nr.2.-

Tegoż dnia odbyło się w Wołkowysku zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Drużyn konduktorskich pod przewodnictwem prezesa Krzaskowskiego Mikołaja, który złożył sprawozdanie z przebiegu ogólnokrajowego zjazdu delegatów Związku i wyjaśnił zasady projektu rządowego w sprawie komercjalizacji kolei.- Na skutek zrzeczenia

80

Powiat Szczuczyński:

Dnia 18.b.m. w Grajewie odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Chrześcjan, na którem omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne oraz poruszano sprawę nadużyć Pakszty, delegata Kasy Chorych w Szczuczynie.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 10.b.m.w Grodnie odbyło się walne zebranie członków Związku Chrześcijańskiego Dozorców Domowych przy udziale około 200 osób. Zebrani jednomyślnie zdecydowali przejście Związku do Zjednoczenia Robotników, które w swoim czasie opowiedziało się za koniecznością poparcia bez zastrzeżeń Rządu Marszałka Piłsudskiego-oraz wybrano nowy zarząd Związku w składzie: Jatoszewski - prezes, Marciniczyk - wiceprezes, Majewski Aleksander, Narasimowicz, Uskow, Augustynowicz i Tortel - członkowie. Dotychczas Związek Chrześcijańskich Dozorców Domowych pozostawał pod wpływami Ch.D. pośrednio przez Okręgową Radę Chrześcijańskich Związków Zawodowych.-

Powiat Białostocki:

Dnia 18.b.m.w Białymstoku odbyło się doroczne walne zebranie Stowarzyszenia Robotników Katolickich pod przewodnictwem ks.dziekana Chodyko.Sekretarzował Adolf Benecki, sekretarz Stowarzyszenia,który złożył sprawozdanie z działalności Stow.i kasy pogrzebowej za rok ub. Następnie omawiano sprawy organizacyjne,sprawę wpłacania składek członkowskich oraz sprawę zakupu i remontu karawanu pogrzebowego, poczem odczytano budżet na rok bieżący, który został jednogłośnie zatwierdzony. W końcu przystąpiono do wyborów brakujących członków zarządu, przyczem wybrano: Burzyńskiego Walerjana, Rymińskiego Jana, Markiewicza Wincentego, Zduniaka Bronisława, Korobowicza Juljana i Bajkę Bolesława i na ich zastępców - Miodusiewskiego Ludwika, Zimnocha Józefa, Piotra Arciucha i Ignacego Kulikowskiego. Do Komisji rewi-

./.

81

VI. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strejki.

Powiat Wołkowyski.

Bez pracy pozostaje w powiecie 34 osoby.-

Powiat Grodzieński:

Bezrobotnych w powiecie dnia 21.b.m. było 1216 osób. / dnia 14 b.m.- 1136 osób /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 55, budowlanego - 80, spożywczego - 266, garbarskiego - 53, wykwalifikowanych - 188, niewykwalifikowanych - 475, rolnych - 8 i pracowników umysłowych - 90.-

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 103 osoby, akcji doraźnej - 29 osób.-

Wzrost bezrobocia spowodował kryzys w przemyśle drzewnym, który upadać należy za zjawisko przemijające.-

Powiat Augustowski.

W związku z częściowem uruchomieniem zakładów przemysłu drzewnego w Lipcu bezrobocie zmniejszyło się o 46 osób w porównaniu ze stanem z dnia 17. marca r.b.; bez pracy pozostaje 156 osób.-

Powiat Białostocki.

Dnia 22.b.m. uruchomiona została częściowo fabryka kołder i sukna Kulikowskiego Szymona i Amiela Jankla w Białymstoku, zatrudniająca obecnie 23 robotników.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 22.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 4602, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 48, włókienniczego - 2463, budowlanego - 220, metalurgicznego-150, rolnych - 3, wykwalifikowanych - 702, niewykwalifikowanych - 763 i pracowników umysłowych - 26.-

Z zapomóg korzysta: z zasiłków ustawowych - 1560 robotników i 21 pracowników umysłowych; z akcji doraźnej 512 osób.-

./.

1/2 klm. od granicy niemieckiej został zastrzelony przez patrol K.O.P. przemytnik Kazimierz Warakso ze wsi Przełomki.

W tymże dniu w odległości 1 klm. od Filipowa został zastrzelony przez żołnierzy K.O.P. chłopiec lat 16-tu, niewiadomego nazwiska, powracający z Niemiec.-

Dnia 22.b.m. w pobliżu wsi Stankuny, gm. Wiżajny w odległości 120 mtr. od granicy litewskiej patrol K.O.P. odnalazł zwłoki mieszkańca tejże wsi - Klemensa Dąbrowskiego, który był konfidentem K.O.P.-

Z przeprowadzonego dochodzenia wynika, że Dąbrowski został zabity wystrzałem z karabinu przez szaulisa litewskiego Brandka.-

d/ Przestępczość kryminalna.

W dniu 13.b.m. na szosie Suwałki - Sejny w odległości 6 klm. od Suwałk dokonany został napad na mieszkankę wsi Cimochowizna, gm. Mut., powiatu suwalskiego - Jadwigę Jakubowską, której zrabowano 7 zł. gotówkę i inne drobiazgi. Napadu miało dokonać 2-ch nieznanych osobników, idących od strony Suwałk; zachodzi w tym wypadku podejrzenie symulacji.-

W nocy z dnia 20 na 21.b.m. we wsi Krusyn, gm. Krypno, powiatu białostockiego schwytany został przez mieszkańców tejże wsi na gorącym uczynku kradzieży owiec Jackowski Józef, notoryczny złodziej, którego włościanie pobili tak dotkliwie, że zmarł on w ciągu godziny.- Zabójstwa dokonali: Walasieniuk Czesław, Szymulewski Stanisław, Konopkowie Piotr i Paweł i Stanisław, Markowski Jan oraz Świdoccy Kazimierz, Franciszek i Jan, których aresztowano i przekazano władzom sądowym; wszyscy do winy przyznali się.-

e/ P o ż a r y .

Dnia 22.b.m. we wsi Popiołki, gm. Gawrychy, pow. kolneń-

taśmy szychowej, koronek, tiulu, pończoch, serwet, chusteczek jedwabnych i bawełnianych ogólnej wagi 160 klg.330 gr przekazany został Urzędowi Celnemu w Dąbrowach, gdzie uległ konfiskacie. - Opłata celna wynosi 19.950 zł.65 gr. Wartość towaru narazie nieustalona.-

h/ U z u p e ł n i e n i a .

/: Vide sytuac.sprawozdanie tygodniowe Nr.10. :/
Sprawca napadu dokonanego na Borkowską Jadwigę - szereg. 29.p.a.p.w Grodnie - Krupliński Jan został ujęty i przekazany władzom sądowym. Napad miał podłoże rabunku, jednak rabunek nie doszedł do skutku, ponieważ napadnięta Borkowska, będąc pobitą ostatnim wysiłkiem zdołała wybiec na podwórze i wezwać pomocy, wskutek czego napastnik zbiegł.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Dnia 22.b.m. we wsi Chmantowce, gm.Rożynka pow.grodzieńskiego wybuchł pożar, który w krótkim czasie z powodu silnego wiatru zniszczył 10 domów mieszkalnych, 14 stodół w ogniu spłonęły 3 konie i znaczna ilość trzody chlewnej.- W płomieniach zginęła jedna kobieta.-

Tegoż dnia we wsi Kniażewicze, gm. Dubno, pow. grodzieńskiego wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem wybuchł pożar. Spłonęło - 22 domy mieszkalne, 16 stodół i 9 chlewów. - W obu wypadkach Urząd Wojewódzki zarządził doraźną akcję pomocy pogorzelcom.-

Białystok, dnia 24 marca 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Z.I.

84

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE. Białystok dnia 31. marca 1928.r.

L. Bp. 891/T.

Tygodniowe Sprawozdanie Sytuacyjne Nr.13.

Do Tajne

/: Według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sprawozdania sytuacyjnego tygodniowego Nr.13 za czas od dnia 25. do 31-go marca br. włącznie.-

1 zał.

Z a w o j e w o d ą :

Otrzymują:

jak rozdzielnik sytuac.sprawozdanie tygodn.Nr 6.z 1927 r./

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

85

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.13.
za czas od dnia 25.do dnia 31.marca 1928.r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Społeczeństwo na terenie Województwa Białostockiego,wyczerpane jeszcze widocznie kampanją przedwyborczą,mało uwagi poświęca lokalnemu życiu politycznemu,stąd też ruch polityczny w okresie sprawozdawczym wyczerpuje organizacyjne posunięcia P.P.S. w powiecie bielskim i grodzieńskim, inicjowane przez posła Duboina Stanisława. Ogół społeczeństwa, myślącego kategorjami państwowemi, śledzi z uwagą przebieg wydarzeń w Sejmie, nierzadko już dzisiaj dając wyraz ubolewaniu z racji tych wydarzeń, ocenianych ujemnie w odniesieniu do interesów państwa oraz istotnych zadań obecnego Sejmu.-

W dalszym ciągu również aktualne są sprawy związane z wyborami. Na tym gruncie kler katolicki uprawia konsekwentnie rozpoczęty w okresie przedwyborczym teror moralny względem ludności wiejskiej. Najbardziej dosadnym jego wyrazem jest list pasterski ks.Łukomskiego,biskupa diecezji łomżyńskiej. / Wiadomości kościelne diecezji łomżyńskiej Nr.4 z dnia 1.IV. 1928, których egzemplarz Urząd Wojewódzki przesłał Ministerstwu dnia 28.B.M. za L. Bp. 2159/28/T./, który ma być odczytany przez wszystkich proboszczów parafij diecezji w miejsce odczytania pasji w ambon w niedzielę palmową. W liście tym ks. biskup Łukomski zarządził:1/ aby " na znak smutku i żałoby we wszystkich parafjach o znaczniejszej ilości głosów oddanych na listy socjalistów,wyzwolenia lub t.zw.stronnictw chłopskich zaniechano odbycia uroczystej procesji resurekcyjnej / parafje które to zarządzenie dotyka, ks.biskup wskazał oddzielnie /; 2/ powstrzymania się od święcenia wielkanocnego w tych miejscowościach,w których oddano głosy na listy stronnictw wyżej wymienionych; 3/ odmawiania sakramentów św. i pogrzebu kościel-

./.

Dubois zamierza rozpocząć planową akcję zdobywania dla P.P.S. zaufania ludności białoruskiej przez interwenjowanie w kwestjach dotyczących pożyczek rolnych i t.p. Będzie to oczywiście wykorzystywanie dla siebie momentu już rozpoczętej przez Wydział Powiatowy przy pomocy Pow.Kasy Oszczędności intensywnej akcji udzielania wspomnianych pożyczek.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch Zawodowy.

Powiat Szczuczyński:

Jak już podkreślono w poprzedniem sprawozdaniu Związki Rzemieślników Chrześcjan i Żydów w Szczuczynie wysłały do Komisarza Kasy Chorych w Białymstoku delegację ze skargą na miejscowego kierownika Kasy Chorych, któremu wspomniane Związki zarzucają popełnienie szeregu nadużyć służbowych. Na skutek przedłożeń delegacji do Szczuczyna przybył delegat Kasy Chorych w Białymstoku celem zbadania na miejscu prawdziwości zarzutów, stawianych Kierownikowi szczuczyńskiej filji Kasy Chorych.-

Powiat Grodzieński :

Chrześcijańskie Związki Zawodowe w Grodnie, które w styczniu b.r. wyeleminowały się z pod wpływów Chrześcijańskiej Demokracji, obecnie przyjęły nazwę: " Związki Zawodowe Zjednoczonych Robotników". Sekretarjat tych związków przeniósł swą siedzibę z ulicy Horodniczańskiej Nr.4. na ulicę Brygidzką Nr.4. Na czele wspomnianych związków stoi obecnie nowy zarząd w składzie następującym: Adamowicz Mikołaj, białorusin, prezes, Sawicki W.- wiceprezes, Szurpa Jan- białorusin,- sekretarz, Majewski Aleksander - kierownik sekretarjatu. W najbliższym czasie Związki Zawodowe Zjednoczonych Robotników mają rozpocząć intensywną akcję werbunkową wśród robotników w Grodnie i w powiecie.-

./.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 25.b.m.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Z.Z.K., któremu przewodniczył Wasilewski Józef, zastępca burmistrza, sekretarkował Brzozowski Jan. Na zebraniu tem przyjęto do wiadomości sprawozdanie kasowe za rok ubiegły oraz złożone przez Wasilewskiego Józefa sprawozdanie z czynności Zarządu Głównego Z.Z.K.-

Po zakończeniu przemówień dokonano wyborów Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Do Zarządu weszli: Wasewicz Aleksander, Kliucewicz Adolf, Downar Piotr, Wasilenko Aleksander, Odrębski Piotr, Grselak Aleksander, Brzozowski Kazimierz, Rurewicz Jan, Minkiewicz Bolesław, Glinka Aleksander Wasilewski Józef i Gorbacewicz Romuald; do komisji rewizyjnej: Popławski Stanisław, Żelazowski Jan, Kuśmierski Jan. Poza powyższem uchwalono zakupić dla lokalu Z.Z.K. radjoaparat oraz postanowiono spółdzielnię kolejową wyeliminować z pod wpływu Głównego Zarządu Z.Z.K. i przejąć ją na własność. Obecnych - około 60 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Na wniosek Urzędu Wojewódzkiego Sąd Okręgowy w Białymstoku na posiedzeniu gospodarczem w dniu 22.b.m. postanowił rozwiązać oddziały Zw.Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Białymstoku i Bielsku, opanowane przez komunistów.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch wywrotowy.

Powiat Augustowski :

Dnia 26.b.m. zatrzymany został Giełda Bolesław, zamieszkały we wsi Wojtowce, gm.Balla Wielka pod zarzutem działalności antypaństwowej i należenia do zniel egalnionej N.P.Gh. Giełdę z materjałami oskarżenia przekazano sądowi śledcze

88

Łapika Michała, mieszka on wsi Łasm, Żywolewskiego Charytona, mieszkanca wsi Ogrodniki, Piechuna Konstantego, mieszkanca wsi Szczerbowicze, Barana Michała, pochodzącego z gminy Łazmanskiej, a ostatnio zamieszkałego w m.Skidlu oraz Kiejko Samuela, mieszk.wsi m.Grodna, który przyjeżdżał na teren gminy Łazmanskiej i organizował tutaj "jacejki" komunistyczne. Wszystkich z materjałami oskarżenia przekazano do dyspozycji Podprokuratora przy Sądzie Okr.w Grodnie na pow.grodzieński. Dalsze dochodzenia trwają.-

W wyniku przeprowadzonych rewizyj odnaleziono: u Daieszki Bazylego 5 egzemplarzy różnych wydawnictw komunistycznych i u Syczsa Jana czerwony transparent z napisem w języku polskim: " Precz z faszystem Piłsudskim, Niech żyje ZSSR.".-

Przez powyższego dnia 25.b.m.został zatrzymany Myszko Piotr, mieszkaniec wsi Kazubince, gm.Skidel, jeden z główniejszych agitatorów w czasie akcji wyborczej listy Nr.13."Jednośći Robotniczo - Chłopskiej " i zarazem pełnomocnik listy wyborczej "Białoruskiego Włościańsko- Robotniczego Zjednoczenia" - Nr.36. W toku dochodzeń między innemi ustalono, że Myszko pisał własnoręcznie odezwę przedwyborczą, nawołującą do głosowania na listę Nr.13. Rękopis tej odezwy znaleziono z okólnikami Sekretarjatu K.C.K.P.P. w sprawie "Akcji obrony Hromady" w dniu 21.b.m.na dziedzińcu domu Nr.10.przy ul.Napoleońskiej w Grodnie. Fakt podpisania przez Myszkę Piotra omawianej odezwy stwierdza biegły kaligraf.Zatrzymanego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Sokólski :

Dnia 18.b.m. we wsi Jaczno, gm.Dąbrowa znaleziono cztery egzemplarze ulotki, wyd.przez Z.M.K.w P. następującej treści: " Młody Proletarjuszu, chcesz popierać faszyzm i jego dyktaturę - wstęp do PPS.i TUR-u, chcesz szczerej i nieubłaganej walki z faszyzmem i białym terorem, wstęp do Z.M.K.-

Powiat Ostrów Mazowiecki:

Dnia 23.b.m.po uprzedniem porozumieniu się z władzami

./.

89

zultacie list, pisany do Stefanowicza Jana w 76.p.p. - w Grodnie, w którym Woronowicz Grzegorz zdaje sprawozdanie z przebiegu akcji wyborczej do Sejmu i Senatu, wyrażając radość, że lista Nr.43 zwyciężyła, zaś w czasie rewizji u Kiejko Stefana znaleziono klucz do szyfru partyjnego. Działalność wywrotową zatrzymanych potwierdza cały szereg świadków. Ciekawym przyczynkiem do charakterystyki tej działalności jest fakt, że w okresie przedwyborczym do mieszkania Woronowicza przyniesiono portret Marszałka Piłsudskiego, który oblewano gorącą wodą, wydłubano mu oczy i przy tych czynnościach naigrawano się z osoby Marszałka.-

Powiat Łomżyński :

W nocy z 26.na 27.marca w Zambrowie na słupie telegraficznym przy ul. Ozyżewskiej przez niewykrytych narazie sprawców został wywieszony sztandar czerwony z wypisanemi hasłami komunistycznemi: " Precz z sejmem faszystowskim, precz z białym terorem, niech żyje K.P.P.".- W tej sprawie wdrożone zostały dochodzenia.-

-.-

V. Ruch społeczny.

Powiat Szczuczyński:

Dnia 21.b.m. zorganizowany został w Szczuczynie oddział L.O.P.P., do którego Zarządu weszli: Majewski Stefan-prezes, Baraniecka Zofja - sekretarz, Bergsztejn Wolf - skarbnik.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 22.b.m. odbyło się w Grodnie zebranie członków Zjednoczonych organizacyj byłych wojskowych przy udziale 12 osób. Omawiano sprawy przysposobienia wojskowego wśród organizacyj byłych wojskowych. Przemówienie na temat prac w tym kierunku z ramienia władz wojskowych wygłosili - major Rataj i kpt. Skwarnicki. Przewodniczył na zebraniu Kozon Bonifacy, sekretarzował zaś Grynchajt.-

./.

w przemyśle chemicznym ilość bezrobotnych w powiecie wzrosła o 74 osób. Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia 28 b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych 1290 / dnia 21.b.m. 1216 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 58, budowlanego - 120, spożywczego - 268, garbarskiego - 50, chemicznego - 86, robotników niewykwalifikowanych - 400, wykwalifikowanych - 210, rolnych - 8, pracowników umysłowych - 90. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 118 osób, z akcji doraźnej - 29 osób. Nastrój wśród bezrobotnych - spokojny.-

Powiat Łomżyński:

Stan bezrobocia w powiecie łomżyńskim nie uległ zmianie; z zapomóg państwowych korzysta 196 bezrobotnych.-

Powiat Białostocki :

Dnia 26.b.m.uruchomiona została wykończalnia sukna Frejdkina w Wasilkowie, zatrudniająca 44 robotników.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 28.b.m. przedstawiał się następująco: bezrobotnych-4539, / dnia 22.b.m.- 4602 /; w tem robotników przemysłu tytoniowego-48, tekstylnego - 3450, budowlanego - 204, metalurgicznego - 150, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 700, niewykwalifikowanych - 865 i pracowników umysłowych - 226.-

Z zapomóg korzysta: z zasiłków ustawowych 1560 robotników 21 pracowników umysłowych; z akcji doraźnej - 512 osób.-

Liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 43 w związku z rozpoczęciem prac rolnych.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-

Dnia 26.b.m.wyrokiem Sądu Pokoju w Białymstoku na wniosek Inspektora Pracy skazani zostali Bracia Cytron / 6-ciu/, właściciele fabryki sukna w Supraślu i kierownik tej fabryki na 1 miesiąc aresztu każdy za wypłacanie robotnikom bonami należności zarobkowych. Przeciwko zarządzonym Inspektor Pracy wytaczał poprzednio już dwa takie procesy o posługiwanie się bonami przy uskutecznianiu wypłat robotnikom; w pierwszym procesie sąd unie-

go Towarzystwa Akademickiego w Grodnie odbyłe się zebranie członków Towarzystwa Sportowego "Makabi" przy udziale około 60-ciu osób. Przemówienie na temat popierania idei sportu wśród społeczeństwa żydowskiego wygłosił dyrektor gimnazjum humanistycznego w Grodnie, Mejerson. Po przemówieniu Mejersona nastąpiły wybory nowego zarządu, przyczem zostali wybrani: Zaukow Tobjasz, Zakheje Israel, dr. Brysman Herman, Peremson Henryk, dr. Rutchem, Słucki Skusjeł, Lewenbendler, dr. Brower Dawid, Szapiro Mojżesz, Kryński Józef i Rejnenberg Leon.-

Tegoż dnia w sali Izraelickiego Klubu Familijnego w Grodnie odbyło się zebranie członków wspomnianego klubu przy udziale około 40-tu osób. Przewodniczył Russota Samuel. Na zebraniu tem po omówieniu spraw organizacyjnych dokonano wyborów nowego zarządu, w którego skład weszli: Rusota Samuel Aszkienazy, Brysman Herman, Łapin Aleksander, Gornicki Maks, Goldfarb Naum, Tarłowski Salomon.-

Powiat Sokólski :

Dnia 24.b.m. odbyła się w Sokółce akademja sjonistyczna zorganizowana przez Stowarzyszenie " Hechaluc - Pionier". Obecnych na akademji około 180 osób.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 25.b.m. w Wysokiem-Mazowieckiem odbyło się zebranie członków Żydowskiego Banku Kupieckiego. Zebrani uchwalili podwyższenie udziałów swych w Banku celem ożywienia jego operacyj finansowych.-

Powiat Białostocki:

Dnia 24.b.m. w Wołkowysku odbyła się żałobna akademja sjonistyczna ku czci kpt. Trumpeldora; przemówienie okolicznościowe wygłosił sjonista Ajnsztejn Abram z Warszawy.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

przez Starostwo Pińskie za Nr.1273/13269.-Podczas badania Tarasiewicza oznacz,że do roku 1927.przebywał na terytorjum Niemiec. Po zbadaniu Tarasiewicza przekazano Urzędowi Śled. P.P.w Brześciu n/B.-

a/ Wyroki sądowe:

Dnia 15.b.m.Sąd Okr.w Grodnie na kadencji wyjazdowej w Wołkowysku skazał członka K.E.Z.B.z Wołkowyska - Zalwiańskiego Romana, oskarżonego z art.102 część I.K.K.na 1 i 1/2 roku domu poprawy.-

d/ Przestępczość kryminalna:

Dnia 24.b.m. na drodze pomiędzy wsiami Krypno i Zygmuntowicze,pow.białostockiego nieznany dotychczas osobnik napadł na przechodzącą mieszkankę m.Tykocina,pow.Wys.-Mazow. 40-letnią Walerję Lipińską,od której zażądał wydania mu pieniędzy,a gdy przekonał się,że napadnięta pieniędzy przy sobie nie posiada, zabrał jej palto wartości 15 zł.i zbiegł.

Dnia 26.b.m.u zbiegu dróg chorosz[illegible]skiej i kuynsyńskiej,w odległości 6 klm.od Białegostoku,trzech nieznanych osobników napadło na przejeżdżającego furmankę mieszk.m. Jasionówka,pow.Białostockiego - Barana Motela,któremu zrabowano 37 butelek wódki.-

Dnia 27.bb. w pobliżu wsi Pachucka Buda,gm.Białowieża pow.Bielskiego dokonano napadu na przechodzącego mieszka ca wsi Chołontyny,gm.Dmitrowicze,pow.Brześć n/B.,którego pobito i zrabowano mu 30 złotych. W tym samym czasie dokonano napadu na przejeżdżającego Majewskiego,którego pobito i zrabowano mu z furmanki 20 funtów lnu. Sprawcy napadu w obu wypadkach - Zieliński Jan , Prokopowicz Józef i Szymanowicz Jarosław,mieszkańcy wsi Borki,gm.Orla,pow.Bielskiego zostali ujęci i przekazani władzom sądowym.- Przyznali się oni do winy,tłumacząc swoje czyny nietrzeźwością.-

Dnia 28.b.m.patrol policyjny P.P.s posterunku Wołkowyskiego,idący od wsi Młynarze do wsi Chlebowicze

./.

Uzupełnienie do sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.13.

c/ P o ż a r y .

Dnia 23.b.m. o godz.2-ej we wsi Konopki,gm.Jedwabno,powiatu kolneńskiego wybuchł pożar,skutkiem którego na szkodę Czesława, Tiktora i Władysława Konopków oraz Adama Grudzińskiego zniszczały 3 domy mieszkalne,4 chlewy i 3 stodoły z inwentarzem żywym i martwym. Straty wynoszą 37.000 zł. W wymienionych spalonych budynkach były zaasekurowane. Przyczyna pożaru dotychczas nieustalona.-

Dnia 24.b.m. o godz.16 we wsi Ciemnoszyje,gm.Dźwierzuty, spłonęło: 7 domów, 7 chlewów, 8 stodół, 26 sztuk trzody chlewnej 200 korcy zboża oraz owies. Straty wynoszą 132.000.zł.Ponadto z domu Pienkowskiego Władysława spłonęło 800 dolarów i 200 zł. Pożar powstał w mieszkaniu Pienkowskiego z powodu wadliwej konstrukcji komina,z którego od iskier,padających na słomiane poszycie dachu, powstał ogień.-

Dnia 28.b.m.o godz.24 we wsi Zakrzewo,gm.Radzilów z Dominikowa Chojnowskiego podczas palenia chaty i stodoły w celu wydobycia zajętych ich płomieniami,która padły na przestrzeni zbliżonej kryjącej zabudowy,powstał pożar,skutkiem którego spłonęły - dwa chlewy,chlew i spichrz z inwentarzem żywym i martwym.Straty wynoszą 35.000 zł.Spalone budynki były asekurowane na sumę 130.000 zł. Niebezpieczeństwa wybuchów i ludzi nie było.-

c/ T r a n s p o r t .

W dniu 20.b.m.w Prusinowie,powiatu ostrowskiego przez pasterza Krzysztofa Adama zatrzymany został przez t/c sztuk krowich ze sztucznego jedwabiu/przez przemytnik Aron Szczura niemiec.z.st.Terezy. Towar ten deklarowany został w Prusach do Polski przez "wiele na granicę". Przemytnika wraz z przemytem przekazano Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

Dnia 25.b.m.wieczorem na drodze około wsi Borzeszówka,gm. Chorosze fur dwóch Piechowi Janowi,we wsi Borzeszówka,gm.

/

94

Urzą 'ojewódzki w Białymstoku
LzBP. 970/28.T.

Białystok, dnia 7 kwietnia 1928 r.

T A J N E

Sytu jne sprawozdanie tygodnio-
we.-

Do
/według rozdzielnika/

Urząd Wojewódzki przesyła sytuacyjne sprawozdanie ty-
godniowe Nr.14. za czas od dnia 1 do dnia 7.kwietnia 1928 r.-

Za W o j e w o d ę:
Kowalewski
Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Otrzymują:

/Jak syt. sprawozdanie tyg.
Nr.6 z 1927 r.-/

A.T.

SYTUACYJNE SPRAWOZDANIE TYGODNIOWE Nr.14.
za czas od dnia 1 do dnia 7 kwietnia 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

List pasterski ks. Łukomskiego, biskupa diecezji łomżyńskiej, o którym Urząd Wojewódzki doniósł Ministerstwu w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.13, odczytany został w ubiegłą niedzielę z ambon we wszystkich kościołach diecezji, przyczem odczytujący go proboszczowie dodawali ze swej strony własne komentarze, potęgując w ten sposób wrażenie, jakie wogóle omawiany list pasterski wywarł na ludności. Z wiadomości, jakie dotychczas w tej sprawie Urząd Wojewódzki otrzymał z poszczególnych powiatów, wchodzących w skład diecezji łomżyńskiej, wynika, że wrażenie to jest olbrzymie i bynajmniej dla duchowieństwa - nieprzychylne. Jako pierwszy odruch zwłaszcza wśród ludności wiejskiej powstało rozgoryczenie, wynikające ze świadomości, że wystąpienie ks. biskupa Łukomskiego i podległego mu duchowieństwa nie było dyktowane rzeczywistymi interesami kościoła, a li tylko względami natury politycznej, które obcymi być winny dla kościoła. Ludność więcej społecznie uświadomiona nie szczędzi duchowieństwu słów oburzenia za wiązanie spraw czysto politycznych z kościelnemi. Wyrazem tego pierwszego odruchu było opuszczanie np. w powiecie kolneńskim kościołów przez wiernych w czasie odczytywania listu. Proboszczowie parafij, dotkniętych postanowieniami listu - w kilkunastu wypadkach uprzedzeni zostali przez parafjan, że nie ręczą oni za skutki zaniechania odbycia uroczystej procesji rezurekcyjnej i święcenia wielkanocnego.-

W wielu miejscowościach o znaczniejszej ilości głosów oddanych na listy, potępiono w liście pasterskim i wyraźnie wskazanych z ambon przez proboszczów, ludność przygotowuje się do tradycyjnego święcenia sposobem domowym / pracownikom będzie święcił pracodawca, gro-

by. Sprawa bezrobocia we wszystkich prawie uprzemysłowionych powiatach Województwa Białostockiego ulega odprężeniu w związku z rozpoczynającym się sezonem budowlanym i robotami inwestycyjnemi samorządów a także w związku ze wzrostem eksploatacji drzewostanów i eksportem drzewa za granicę.-

Ruch polityczny był nadal słaby i jako taki bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie przynosił, natomiast ruch narodowościowy uwidocznił szersze zamierzenia organizacyjne Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w grodzieńszczyźnie i pewnego rodzaju odezw b.hromadowców w powiecie bielskim na wystąpieniach posłów komunistycznych w Sejmie. Stwierdzono mianowicie, że w gminach Pasynki i Wyszki, powiatu bielskiego b. hromadowcy częściowo w konsekwencji wyborczego radykalizmu PPS, częściowo zaś pod wpływem wydarzeń sejmowych podjęli akcję, zmierzającą do odbudowania wpływów b. BWRHromady.-

Ruch wywrotowy w swych przejawach zewnętrznych wiązał się ściśle z wyborami i procesem b. BWRHromady w S.O. w Wilnie.-

Nieznaczne represje względem organizacyj komunistycznych miały miejsce w powiatach grodzieńskim, łomżyńskim, wołkowyskim i ostrołęckim.-

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa Białostockiego był zadawalający.

II. Ruch wywrotowy.-

Powiat Ostrów-Mazow.

W związku z likwidacją organizacyj zetemkowych w Ostrowi-Mazowieckiej i Zarębach Kościelnych /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.13/ przekazani zostali z materjałami oskarżenia sędziemu śledczemu na powiat ostrowski aresztowani w dniu 27 ub.m. pod zarzutem usiłowania wywieszenia transparentu komunistycznego na przewodach telefonicznych w Broku, mieszkańcy tego miasteczka Korytnicki Zewel

97

powstaniem b.BWRHromady, w czasie legalnego jej istnienia i w okresie wyborczym. W związku z ich sprawą aresztowano i przekazano z materjałami oskarżenia sędziemu śledczemu Woronowicza Grzegorza, syna Ostapa.-

Powiat Łomżyński:

W nocy z 26 na 28 marca br. w związku z otwarciem sesji sejmowej zostały wywieszone transparenty komunistyczne: jeden w Zambrowie i dwa w okolicach Łomży z hasłami: "Precz z Sejmem faszystowskim, precz z białym terorem, niech żyje K.P.P.". W trakcie dochodzeń ustalono, że transparenty komunistyczne w Łomży zostały sporządzone w mieszkaniu jednego z wspomnianych członków P.P.S.Lewicy, podejrzanego o działalność komunistyczną Aleksandra Smolana - przy pomocy członków PPS Lewicy Aleksandra Hofmana i Zygmunta Skowrońskiego, którzy też transparenty te wywieszali. Farba do pomalowania sztandarów i pendzelek były dostarczone Smolanowi przez technika Z.M.K. Podczas rewizji w mieszkaniu Smolana odnaleziono różną korespondencję partyjną i okólniki P.P.S.Lewicy oraz nowo przygotowany szablon z tektury z napisami: "Precz z oszukańczymi wyborami Piłsudskiego, niech żyje K.P.P.".-

Ponieważ w chwili wkroczenia funkcjonarjuszów policji do mieszkania Smolana Aleksandra w mieszkaniu tem znajdowali się również Hofman Aleksander i Zygmunt Skowroński, przeto aresztowano ich także. Wszystkich trzech z materjałami oskarżenie przekazano władzom sądowym.-

-++++++++++++++++++-

III. Ruch polityczny.

P.P.S.Lewica

Powiat Grodziński:

Orgmizacja PPS Lewicy w Grodnie powoli, lecz systematycznie rozszerza swe wpływy kos-ztem PPS. Ostatnio stara się ona opanować miejscową filję T.U.R-a, pozostającą dotychczas niepodzielnie pod

98

stwa jużczynił. Świadczyć o tem może przedewszystkiem jaskrawo przeciwrządowy charakter jego przemówienia oraz ostre wystąpienia przeciwko Bezpartyjnemu Blokowi Współpracy z Rządem na omawianym wiecu. Nadto poseł Sawicki w czasie przemówienia zapytał zebranych do jakiego stronnictwa ma wstąpić w Sejmie i oświadczył w odpowiedzi na okrzyki z tłumu "do chłopskiego", że sam również o tem myślał, gdyż przekonany jest, że tylko Stronnictwo Chłopskie broni interesów rolnika.-

Przebieg wiecu był spokojny; obecnych około 800 osób.-

Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 26 ub.m. w lokalu Z.Z.K. w Łapach odbyło się zebranie polityczne, zwołane przez posła Duboisa Stanisława. Poseł Dubois na wstępie podziękował zebranym za wydatną pracę i poparcie w okresie przedwyborczym, przyczem nadmienił, że klasa robotnicza podczas ostatnich wyborów zdała egzamin ze swej dojrzałości i dostatecznego zrozumienia ważności chwili, dzięki czemu uzyskał on mandat poselski. W toku przemówienia mówca ostro krytykował działalność Rządu oraz cały aparat administracji państwowej, który, zdaniem jego, był używany do agitacji przedwyborczej i postępował wbrew Konstytucji, zmuszając niejednokrotnie ludność do głosowania na listę Nr.1. Następnie nadmienił, że Rząd na agitację przedwyborczą wydał miljonowe kwoty z sum skarbowych i, że na Kresach, gdzie lista Nr.1 nie odniosła przewidywanych przez Rząd sukcesów, jakoby przez zemstę Rząd nałożyć ma na poszczególne miasteczka i wsie specjalne podatki. Obiecał, że P.P.S. w obecnym Sejmie dążyć będzie wszelkiemi siłami do uzyskania lepszych warunków bytowania klasy pracującej. Na tę obietnicę dały się słyszeć na sali głosy: "Jak pan poseł usiądzie na miękkim fotelu poselskim, to o dobrobycie dla robotnika podczas kadencji Sejmowej przez pięć lat zapomni". Mówca gorąco protestował przeciwko takiemu posą-

99

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Ostrów Mazow.:

Dnia 30.ub.m. zastrajkowało 80 robotników huty szklanej w Zawistach Dańkich, gminy Zaręby Kościelne. Strajkujący domagają się wypłacenia im zaległych zarobków. Strajkiem kieruje komitet strajkowy, w którego skład wchodzą: Adam Kurkowski, Stanisław Piekuta, Władysław Sobosz, Stanisław Miłaszewicz. Zachowanie się strajkujących było dotychczas spokojne.-

Powiat Grodziński:

Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia 4. b.m. przedstawiał się następująco: bezrobotnych 1217 / w dniu 28.ub. m. - 1290 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego 42, budowlanego 110, spożywczego - 247, chemicznego - 3, robotników rolnych - 6, wykwalifikowanych - 250, niewykwalifikowanych - 473 i pracowników umysłowych - 86. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej - 203 robotników; z akcji doraźnej 33 osoby. Stan bezrobocia zmniejszył się w ub. tygodniu o 73 bezrobotnych. Spodziewany jest dalszy i stały spadek bezrobocia w powiecie w związku z rozpoczynającym się sezonem budowlanym.-

Powiat Łomżyński :

Bezrobotnych w powiecie łomżyńskim dnia 4.b.m. było 890 / dnia 23.ub.m. 810 /, w tem murarzy - 85, cieśli - 18, stolarzy - 38, krawców - 30, szewców - 35, ślusarzy - 77, malarzy - 12, gisarów 31, kowali - 9, tokarzy - 5 i robotników niewykwalifikowanych - 450. Zapomogi ustawowe pobiera 164 osób.-

Powiat Wołkowyski :

Bez pracy pozostaje w powiecie 22 robotników.-

Powiat Białostocki:

Dnia 4.b.m. została unieruchomiona z powodu remontu kotła fabryka sukna Poczebuckiego Teodora w Białymstoku, zatrudniająca 60 robotników oraz fabryka dykt Brauna zatrudniająca 275 robotników.-

Dnia 4.b.m. w Białymstoku i powiecie bez pracy było 4693 ro-

/.

100

i Musiałowicz Tadeusz.Omawiano sprawę działalności Spółdzielni za rok 1927, poczem dokonano wyborów członków rady nadzorczej. Wybrani zostali: S.Techera, Czuło Franciszek i Szaciłowski Antoni. Obecnych około 60 osób.-

Powiat Białostocki:

Dnia 1.b.m. redaktor Tadeusz Wieniawa Długoszowski wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. " Żydzi w Polsce " przy obecności około 150 osób.-

Dnia 1.b.m. w Kalinówce Kościelnej odbyło się poświęcenie Spółdzielni mleczarskiej, założonej przy poparciu Powiatowej Kasy Oszczędności.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 1.i 2.b.m. ks.Oraczewski wygłosił w Łomży dwa odczyty n.t. " Psychologja praktyczna ".-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. Ruch narodowościowy.

a/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Zarząd Okręgowy Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Grodnie postanowił na dzień 17.kwietnia 1928 r. zwołać zjazd okręgowy delegatów T-wa w Grodnie. Na zjeździe tym przedstawiciele poszczególnych hurtków złożą sprawozdania ze swej rocznej działalności, poczem omawiane będą sprawy organizacyjne, przyczem główny nacisk ma być położony na kwestję rozwinięcia intensywnej działalności poszczególnych hurtków, gdyż dotychczas zdaniem zarządu okręgowego hurtki nie stanęły na wysokości swego zadania.-

Dnia 1.kwietnia r.b.odbyło się zebranie członków hurtka T-wa Szkoły Białoruskiej w Grodnie, na którem dokonano wyborów nowego zarządu, w którego skład weszli: Kiziewicz Filip-Prezes, Klimowicz-Józef - skarbnik i Łomaszewicz Nadzieja-sekretarz.

101

VIII. R ó ż n e.

a/ Sprawy graniczne

Powiat Grodzieński:

Dnia 30 ub.m. o godz.19-ej środkowe, żelazne przęsło /ferma/ mostu na Niemnie pod Druskienikami, należąca do Litwy, runęła pod naporem kry. Część mostu, należąca do Polski, nie została uszkodzona; obecnie zatorów niema. Niemen nie grozi wylewem; stan wody w dniu 4 bm. - 2.64 mtr. W roku 1924 poziom wody na Niemnie w tem miejscu dochodził do 4.8.mtr., jednakże wylew nie miał miejsca.-

Powiat Kolneński:

Starostwo w Kolnie uzyskało informacje, że poczynając od dnia 29 ub.m. w przygraniczu polskiem po stronie niemieckiej dyslokowane są oddziały wojskowe w pełnem uzbrojeniu i zaopatrzone w karabiny maszynowe. Cel dyslokacji tych oddziałów - nieustalony.-

Powiat Szczuczyński:

Dostrzeżono zwiększoną emigrację do Prus Wschodnich w celu osiedlenia się tamże na stałe kolonistów niemieckich z Wołynia i Lubelszczyzny.-

---

b/ Sprawy wyborcze.

Powiat Wołkowyski:

Na podstawie posiadanych informacyj organa służby bezpieczeństwa przeprowadziły dochodzenie, dotyczące działalności ks. Wądołowskiego, proboszcza parafji katolickiej w Pieskach. Z materjałów dochodzenia wynika, że ks. Wądołowski dnia 2 marca br. we wsi Zelwiany, wskazując na portret Marszałka Piłsudskiego na afiszu wyborczym, zapytywał zgromadzonych włościan - kogo portret wyobraża, otrzymawszy właściwą odpowiedź, oświadczył, że "jest to zdrajca kraju" i "patrzcie, jak się zamierzył, jakby chciał wszystkich pobić". Tenże ks.Wądołowski na kazaniu w kościele w Pieskach dnia 18 marca br. m.in. powiedział: "zamiast jutro wołać niech żyje Józef Piłsudski, lepiej się dzisiaj po-

kolejowym w Białymstoku oraz podawanie się za konfidenta Urzędu Śledczego i D.O.K. III. Po przeprowadzeniu dochodzenia Topiłkę przekazano z aktami oskarżenia Prokuratorowi przy S.O. w Białymstoku.-

Dnia 3.bm. do Wydziału Śledczego doprowadzony został z Komendy Pow. w Wysokiem - Mazowieckiem Berezin Leon s. Mikołaja, ur.5.V. 1903 r. w Białymstoku, rz.katolik, kawaler, bez zajęci-a i stałego miejsca zamieszkania, zatrzymany przez Posterunek P.P. w Łapach za włęsanie się. Berezin Leon notowany jest w P.P.J. Nr.331 poz.11 - jako podejrzany o szpiegostwo /z poleceniem inwigilowania/.-

Zatrzymanego dnia 4.bm. skierowano do dyspozycji Samodzielnego Referatu Inform. D.O.K.III.Grodno.-

---

e/ Przestępczość kryminalna

1/ Fałszerstwo dowodów i defraudacja

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Burmistrz miasta Sokoły zawiadomił dnia 24 ub.m. Starostwo w Wysokiem-Mazowieckiem, że sekretarz magistratu w Sokołach - Dmowski Bolesław dnia 21.ub.m. wydalił się w niewiadomym kierunku i do urzędowania nie wrócił. Według podanych przez burmistrza wiadomości Dmowski zdefraudował sumy miejskie i przechodnie w wysokości około 5.000 złotych. Prócz tego Dmowski popełnił fałszerstwa różnych dokumentów, jak wyciągi z ksiąg ludności i t.p. Pościg za Dmowskim został zarządzony.-

Dnia 26 ub.m. przybył do Sokół mieszkaniec m. Białegostoku Baszkin vel Baszetnik Josel, który usiłował otrzymać duplikaty poprzednio otrzymanych przy pomocy Dmowskiego fałszywych aktów zeznania o urodzeniu na nazwisko Borucha Litwina i jego dzieci. Wskutek nieobecności Dmowskiego Baszewkin vel Baszetnik został przez burmistrza m. Sokoły Monikowskiego zdemaskowany i oddany w ręce policji. Baszewkina vel Baszetkina i zatrzymanego w jego sprawie przez Wydział Śledczy P.P. w Białymstoku Józefa Kwarta przekazano Sędziemu Śledczemu w Wysokiem-Ma-

gotówką fałszywe dowody osobiste oraz książeczki P.K.O. Dalsze dochodzenie w toku.-

---

D O D A T K O W O.

Powiat Suwalski:

Dnia 1 bm. w sali Związku Rolników w Suwałkach odbył się walny zjazd osadników powiatów suwalskiego i augustowskiego przy udziale do 300 osób. Obrady zjazdu zagaił prezes Zarządu Związku Henryk Konopnicki odczytaniem sprawozdania z działalności Związku. W dyskusji nad tem sprawozdaniem omawiano cele i zadania Związku oraz krytykowano dotychczasową jego działalność, rzekomo mało korzystną dla osadników, poczem wybrano nowy zarząd w składzie: Wacław Taniewski /oficer rezerwy/, pułkownik rezerwy Kopczyński, Józef Kiedyk, Stanisław Siemaszko, Antoni Kamiński, Hieronim Niegosz, wszyscy w życiu politycznem dotychczas niezaangażowani.-

---

W dniach 29-31 ub.m. w Sądzie Okręgowym w Suwałkach odbyła się rozprawa z oskarżenia przeciwko aresztowanym dnia 30.stycznia br. Józefowi Pietrzakowi i Władysławowi Górskiemu, kierownikom Katolickiego Stronnictwa Małorolnych, oskarżonym z art.51 i 591 cz.I.K.K. Sąd skazał Pietrzaka na dwa i pół roku, zaś Górskiego na rok więzienia.-

Powiat Augustowski:

Na terenie gminy Szczebro-Olszanka powstały oddziały Związku Strzeleckiego we wsiach Szczebra /32 czł./ i Józefowo /25 czł./. Zarząd pierwszego stanowią: Goślinowski Edmund - prezes, Bykowski Kazimierz - viceprezes, Sienkiewicz Edward - sekretarz, Sobolewski Piotr - komendant i Chrulski Wawrzyniec - skarbnik; drugiego: Repiszo Aleksander - prezes, Bełbot Paweł - viceprezes, Olszewski Piotr - sekretarz, Kowalski Władysław - skarbnik i Czupryński Antoni - komendant.-

Dnia 1 bm. w Augustowie odbyło się ogólne zebranie członków wszystkich Związków Zawodowych w sprawach wyłącznie organizacyjnych. Na zebra-

Urząd Wojewódzki w Białymstoku. Białystok, dnia 14 kwietnia 1928.

L. B. 1043/T.

104

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15.

Do

/: według rozdzielnika :/

Tajne

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sprawozdania sytuacyjnego tygodniowego Nr.15 za czas od dnia 8.do 14.kwietnia 1928 r.-

1 zał.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

rzymują :

Jak rozdzielnik sytuac-sprawozdaniu godn.Nr.6 z 1927.r.:/

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15.
za czas od dnia 8 do dnia 14.kwietnia 1923.r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Sytuacja ogólna i stan bezpieczeństwa publicznego na terenie Województwa Białostockiego, zobrazowane w poprzedniem sprawozdaniu sytuacyjnem, w okresie sprawozdawczym zasadniczym zmianom nie uległy. Nastroje ludności nie przyniosły również bardziej charakterystycznych spostrzeżeń.-

Rozgoryczenie i oburzenie ludności katolickiej w powiatach Województwa Białostockiego, wchodzących w skład diecezji łomżyńskiej, wywołane listem pasterskim ks.biskupa Łukomskiego - ustępuja powoli miejsca krytycznemu ocenianiu treści tego listu. Przyczyniło się do tego w znacznym stopniu samo duchowieństwo, które mimo zapowiedzi wszędzie dokonało święcenia wielkanocnego i odprawiło uroczyste nabożeństwa rezurekcyjne. Dotychczas Skarżyński w Jasienicy, powiatu ostrowskiego zamiast nabożeństwa rezurekcyjnego odprawił cichą Mszę św., wywołując tem widoczne oburzenie parafjan.-

Podkreślając fakt niewykonania przez duchowieństwo postanowień listu pasterskiego ks.biskupa łomżyńskiego, Urząd Wojewódzki zaznacza, że nie jest jeszcze w posiadaniu wiarygodnych danych, które wyjaśniałyby należycie, czy wykonanie omawianego listu pasterskiego zostało w ostatniej chwili przez ks.biskupa Łukomskiego odwołane, czy też proboszczowie parafij samorzutnie do postanowień listu odnośnie święcenia wielkanocnego i procesyj rezurekcyjnych się nie zastosowali. Stwierdzić należy, że odruch obrażonej w swych uczuciach religijnych i poczuciu obywatelskiem ludności, zdecydowanej przeciwstawić się terorowi moralnemu duchowieństwa, spowodował, że duchowieństwo to w ostatniej niemal chwili oceniło należycie skutki, jakieby wykonanie postanowień listu mogło wywołać.-

Poza sprawami, związanemi z listem pasterskim, społeczeństwo bez różnicy wierzeń politycznych uzewnętrznia nadal zainteresowa-

Urząd Wojewódzki posiada informacje jedynie

./.

106

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Bielsk-Podlaski:

W nocy z dnia 3 na 4 b.m. na krzyżu przydrożnym we wsi Paszucka - Buda gm.Białowieża, wywieszono transparent z czerwonego płótna z napisem w języku rosyjskim: " Precz z faszystowską dyktaturą Piłsudskiego". Równocześnie i w tem samem miejscu rozrzucone zostały odezwy MOPR-u.-

W nocy z dnia 7 na 8 b.m. na bramie domu, w którym mieści się Komenda Pow.P.P. w Bielsku, wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: " KPZB. Śmierć prowokatorowi". W związku z tem Urząd Wojewódzki zaznacza, że napis na transparencie odnosi się do Babicza-Bilskiego, przebywającego obecnie w Bielsku, jednego z głównych świadków oskarżenia w toczącym się obecnie procesie b.BWRHromady w Wilnie.-

Ogólnie zauważono w powiecie bielskim intenzywniejszą niż dotychczas działalność organizacyj komunistycznych, co pozostaje do pewnego stopnia w przyczynowym związku ze wspomnianym procesem b.BWRH., wyznaczonym na dzień 17.b.m. procesem 133 w Białymstoku i wystąpieniami posłów komunistycznych w Sejmie.-

Powiat Ostrów-Mazow.:

W czasie ostatnich świąt żydowskich wśród młodzieży żydowskiej, zrzeszonej w stowarzyszeniach im.Pereca i Kultur Ligi w Ostrowi-Mazowieckiej omawiane były dokonane ostatnio aresztowania członków organizacyj ZMKw P. w Ostrowi-Mazowieckiej i Zarębach Kościelnych. Aresztowania te wywołały wśród elementów komunistycznych konsternacje i depresje, których skutki stara się niwelować Lewkowicz Judel, mieszkaniec Ostrowi, zwolniony przed dwoma miesiącami z więzienia, gdzie przebywał w ciągu dwóch lat na mocy wyroku sądowego za działalność antypaństwową.-

Wspomniany Lewkowicz urządza często odczyty, na których obok spraw dotyczących ekonomji politycznej, omawia przejawy ruchu wywrotowego.-

./.

ganizacji i nawoływali do dalszej pracy w ramach tej organizacji, podkreślając, że żydzi w Polsce korzystają ze wszystkich praw na równi z obywatelami polskimi, czego dowodem jest udzielenie żydom pomocy ze strony Rządu. Obecnych około 550 osób.-

Powiat Sokólski :

Dnia 7.b.m. odbyło się w Sokółce przy udziale około 40 osób zebranie miejscowego oddziału Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Odzieżowego, na którem wybrano nowy zarząd oddziału w składzie -Chaim Kan, Motel Rubinsztejn, Chana Frydman, Chana Faik i Sora Baranowska.

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Augustowski:

Bez pracy pozostaje w powiecie 141 osób, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 8, budowlanego 4, hutniczego-1, drzewnego - 3, niewykwalifikowanych - 118; pracowników umysłowych-7; z zasiłków państwowych korzysta 15 osób.-

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 12.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych 4704 / dnia 4.b.m.- 4693 /, w tem robotników przemysłu tytoniowego-47, tekstylnego - 2640, budowlanego - 224, metalurgicznego-125, wykwalifikowanych - 679, niewykwalifikowanych - 724, i pracowników umysłowych - 265. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 1786 robotników i 35 pracowników umysłowych; z akcji doraźnej 498 osób.- Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Dnia 7.b.m. unieruchomiona została w Białymstoku fabryka sukna Wolfa Salchtera, zatrudniająca 50 robotników.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 11.b.m. w powiecie łomżyńskim było 600 bezrobotnych / dnia 4.b.m. - 890 / w tem murarzy - 49, cieśli - 12, stolarzy-80, krawców - 24, szewców - 28, ślusarzy - 61, gisarów - 20,

./.

wenjował na miejscu,żądając od robotników przedłużenia terminu na wykonanie ich żądania,a od zarządu tartaku - nawiązania rokowań z robotnikami. Jednocześnie Starosta uprzedził dyrekcję zakładów,że na wywóz drzewa w stanie okrągłym, co jest sprzeczne z umową dzierżawną tartaku z władzami leśnymi,nie uzyska zezwolenia W wyniku tego strejk w dniu 8/IV.br. nie został rozpoczęty i prawdopodobnie konflikt zostanie zlikwidowany kompromisowo.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski.

Powiat Białostocki:

Dnia 8.b.m. w teatrze "Palace"w Białymstoku odbył się odczyt zbiorowy n.t. " Zadania Koła Żydowskiego w nowym Sejmie", /zorganizowany przez miejscową organizację sjonistyczną/.- pod przewodnictwem Wolfa Hepnera. Przemawiali: senator rabin Rubinsztejn i poseł Farbsztejn.Mówcy scharakteryzowali układ sił parlamentarnych,zaznaczając,że do obecnego Sejmu wszedł cały szereg ludzi nowych,którzy dotychczas nie piastowali godności poselskiej. Po zilustrowaniu oblicza poszczególnych klubów poselskich wogóle i żydowskiego klubu poselskiego w szczególności oraz omówieniu działalności swej w poprzednim Sejmie,prelegenci podkreślili,że obecnie " trzeba będzie podjąć cały szereg spraw związanych z narodowością i kulturą żydowską,które w poprzednim Sejmie były niezałatwione,a w szczególności starać się o rozszerzenie szkolnictwa żydowskiego,opiekę nad towarzystwami kulturalno-oświatowemi i nad klasą pracującą żydowską." Obecnych na odczycie było około 800 osób.-

Dnia 11.b.m. w lokalu T-wa " Linas - Hacedek" w Białymstoku odbyła się akadamja młodzieży żydowskiej z powodu 10-cio letniej rocznicy ruchu "hehalmowego".Przemówienia okolicznościowe wygłosili Dobkin z Warszawy i Fajans z Białegostoku.Obecnych - około 80 osób.-

109

gierotami żydowskiemi w Sokółce:- Aszkiewicza Ejdę, Werbia Abe, Natkowskę Lwję, Szymonowicza Nosena, Korach Gitlę, Dąbrowskiego Lejzora, Bachracha Arona.-

b/ białoruski.

Powiat Grodzieński

Zarząd Okręgowy T-wa Szkoły Białoruskiej w Grodnie czyni przygotowania do mającego się odbyć wdniu 17.b.m. zjazdu okręgowego delegatów T-wa. Poszczególne kurtki T-wa przygotowują materjały, które będą przepracowywane na zjeździe.-

Pozatem wybitniejsi działacze unielegalnionej BWRHromady rozpoczęli wśród hromadowców akcję zbierania składek premjowych i w naturze dla oskarżonych w procesie wileńskim b.B.W.R.Hromady.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

110

ostatnim kwartale masowo wyjeżdżają nielegalnie przez granicę rzekomo na roboty rolne do Prus Wschodnich.-

Partja prowadzona w dniu 5 bm. przez Kuligowskiego Stanisława i Pawłowskiego Antoniego przybyła do omówionego miejsca, a mianowicie na stację Ozowiec, skąd przygotowane przez wymienionych furmanki odwiozły ją na kolonję Konopki-Uściański, gdzie została ukryta w mieszkaniu Potapskiej Marjanny i Romatowskiego Józefa. Za ukrycie Potapska otrzymała 10 zł., szwagier jej Górski Jan 50 zł. załączone przy dochodzeniu, Romatowski natomiast 24 zł. Partja, licząca około 20 osób, poprowadzona była ku granicy około godz.9-ej wiecz. przez Kuligowskiego Stanisława, Pawłowskiego Antoniego, Sendkowskiego i b-ci Świderskich przez las Konopski i pola w kierunku Miruć. Wszyscy wezwani zostali na granicy przez strażnika z placówki Mirucie-Zaniewskiego Piotra - okrzykiem "stój" [illegible] do góry, do zatrzymania się, lecz wezwania tego nie usłuchali, przebiegając granicę na stronę pruską i nie zważając na oddawane strzały. Zaniewskiemu udało się zatrzymać pięciu, których skierował z powrotem, lecz w trakcie tego Kuligowski podbiegł z tyłu do Zaniewskiego, wyrwał mu karabin, przewrócił na ziemię i począł go bić; z pomocą przybiegli mu Pawłowski Antoni, Sendkowski Józef i b-cia Świderscy, co dowodzi fakt ukrycia zabranego karabinu Zaniewskiemu po stronie niemieckiej w pobliżu wsi Popowo w zeschłych kartoflach. Po zbiciu strażnika napastnicy z emigrantami zbiegli do Prus, za wyjątkiem zatrzymanego Szymdlera i jego żony.-

Oprócz powyżej omawianej partji tegoż dnia i tymże pociągiem przybyła druga partja emigrantów w ilości 12 osób do stacji Rudy, a następnie furmankami do Grajewa. Przewodniczyli tu Piemkowski Józef i Majewski Józef, którzy, jak ustalono, ukrywali przyjezdnych w piekarni Rutkowskiego przy ulicy Rudzkiej w Grajewie.-

Około godz.18-ej wyprowadzili oni ukrytych z piekarni i przeprowadzili ich przez granicę w pobliżu wsi Rosówka, Pie-

111

jeden rok więzienia zastępującego dom poprawy z art 49 i 453 K. K., na których wyroki niedawno zapadłe, jeszcze się nie uprawomocniły. Ucieczka miała miejsce w czasie przechadzki więźniów na podwórzu więzienia, na którem pilnowało ich dwóch dozorców. Przechadzający się Kil podszedł do jednego z dozorców z prośbą o pozwolenie zapalenia papierosa i w tymże momencie począł mu wyrywać karabin, co mu się udało dzięki pomocy drugiego więźnia Olszewskiego. Jednocześnie dwaj inni więźniowie, Wysocki i Olechno rzucili się z tyłu na drugiego dozorcę, powaliwszy go na ziemię, również odebrali mu karabin. Po rozbrojeniu pierwszego dozorcy, Kil i Olszewski wyrwali stojący na podwórzu więzienia słup z latarnią, przystawili go do muru ogradzającego więzienia i wszyscy ostatni wydostali się po nim na zewnątrz więzienia, uciekając w kierunku rogatki Malwaryjskiej. Tam wsiedli na spotkaną furmankę, z której uprzednio wyrzucili właściciela i odjechali gościńcem Jeleniewskim w kierunku lasu, gdzie porzucili furmankę i ukryli się. Natychmiast po otrzymaniu wiadomości o ucieczce zarządzono alarm i wysłano w pościg oddział policji. Również, na skutek żądania Starosty wysłano oddział 60-ciu żołnierzy z 29 Baonu K.O.P., jednak akcja ta pozytywnego wyniku nie dała. Według posiadanych danych zbiegowie ukrywają się w lasach na terenie powiatu suwalskiego, otrzymując pożywienie od swych znajomych i dawnych wspólników. Ostatnio dwóch z nich widziano na terenie gminy Krasnopol, dokąd przedostali się prawdopodobnie z zamiarem przekroczenia granicy na Litwę. W związku z tem wszczęto tam obławę, którą kieruje osobiście powiatowy Komendant P.P., i wzmocniono obsadę granicy polsko-litewskiej.-

---

d/ Przestępczość kryminalna.

1/ Napad rabunkowy.

Powiat Sokólski: na

Dnia 11 bm. zgłosił się posterunek P.P. w Dąbrowie, powia-

112

3/ Zabójstwa.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 13 bm. do posterunku P.P. w Łosince, powiatu bielskiego zgłosiła się mieszkanka wsi Koszówka, gm. Łosińska Grebel Aksenja która zameldowała, iż w dniu 12 bm. o godz. 20-ej został zabity wystrzałem z rewólweru mąż jej Grebel Mikołaj.-

Sprawca zabójstwa według zeznania Grebelowej ma być mieszkaniec wspomnianej wsi Prokopiuk Mikołaj, którego aresztowano.-

Powiat Ostrów-Maz.

Dnia 5 bm. na strzelnicy około wsi Komorowo, powiatu ostrowskiego, szeregowiec Sztaras Jerzy z załogi szkoły oficerskiej zastrzelił mieszkankę wsi Antoniewo, gm. Komorowo Grzybową Franciszkę, lat 65, która w obrębie strzelnicy zbierała łuski od pocisków.-

---

a/ Użycie broni przez funkcjonarjuszów P.P. i pobicia.-

Powiat Łomżyński.

Dnia 7 bm. w celu zlikwidowania awantury, wywołanej w Łomży przez Stanisława Piotrowskiego, Władysława Dzibgielewskiego i Bolesława Książka, mieszkańców m. Łomży - przez dyżurnego Komisarjatu wydelegowani zostali posterunkowi Wojewoda Józef i Sasiewski Antoni, którym awanturujący się stawili czynny opór, wskutek czego poster. Wojewoda, zapadnięty przez Stanisława Piotrowskiego, użył broni ostrej, strzelając jeden raz do napastnika, strzał chybił. Awanturników zatrzymano.-

---

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

L. Bp.1108/T.

Białystok, dnia 11 kwietnia 1928.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.16.

Do

/ według rozdzielnika /

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.16 za czas od dnia 15 do 21.kwietnia br

1 załącznik.

Za Wojewodę:

Kwiatkowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Otrzymują:

/ vide rozdzielnik w sytuac. sprawozdaniu tygodniowem Nr.6. z 1927 r./

.I.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.16.

za czas od dnia 15.do dnia 21.kwietnia 1928.r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Społeczeństwo polskie na terenie Województwa Białostockiego, jak już podkreślił Urząd Wojewódzki w poprzedniem sprawozdaniu tygodniowem, wyzbywając się psychozy powyborczej - poświęca coraz więcej uwagi przejawom lokalnego życia społecznego, politycznego i ekonomicznego,niemniej jednakże reaguje ono na sprawy wagi ogólno państwowej. Świadczy o tem fakt urządzenia wieców protestacyjnych w Grodnie i Białymstoku przeciwko prześladowaniom Polaków na Śląsku niemieckim, które niewątpliwie spowodują dalsze wystąpienia protestacyjne.-

W związku ze zbliżającym się dniem 1-go maja organizacje robotnicze,ulegające wpływom P.P.S.,Bundu, Poalej-Sjon Lewicy i Prawicy, P.P.S. Lewicy, jak również organizacje komunistyczne i komunizujące prawie we wszystkich ośrodkach robotniczych Województwa Białostockiego przygotowują się do obchodu dnia,bądź w formie pochodów, bądź też w formie akademij, wieców i odczytów.-

Nastroje mas robotniczych i włościańskich w płaszczyźnie przygotowań przedpierwszomajowych Urząd Wojewódzki zobrazował ogólnie w sprawozdaniu przesłanem Ministerstwu dnia 19.b.m. za LBP. 1110/28.r. -Obecnie Urząd Wojewódzki podkreśla,że zarówno P.P.S.jakoteż ugrupowania komunistyczne,jak wynika ze sprawozdań PP.Starostów i organów prowadzących wywiad, dokładają wszelkich starań,ażeby doroczny przegląd ich sił wypadł jak najbardziej okazale.- Oceniając przygotowania P.P.S.,przyznać należy,że dotychczas izoluje się ona całkowicie od komunistów, jednakże do przygotowań tych już dzisiaj wprowadza momenty walki z obozem rządowym.-

Ruch narodowościowy ważniejszych spostrzeżeń nie przyniósł, dominują w nim sprawy żydowskie.-

W działalności organizacyj wywrotowych nagół intenzywnej w kierunku organizacyjnym przeważa dążenie do inspirowania

./.

115

w Białowieży i Hajnówce.-

Komitet P.P.S. w Hajnówce zorganizował już milicję porządkową, zaś Komitet PPS. w Bielsku na zebraniu w dniu 15.b m. wyłonił Komitet pierwszomajowy. Zarząd Komitetu PPS.w Bielsku -Podl., wybrany na zebraniu w dniu 15.b.m., stanowią - Stefan Tyszler,b. student politechniki,obecnie bez określonego zajęcia -prezes, Putor - szewc - wiceprezes, Pietruczuk,wyrobnik - sekretarz, Knapa,młynarz - zast.sekretarza i Niewiński,stolarz - skarbnik.-

Powiat Wys.-Mazowiecki :

Dnia 13.b.m.w Łapach odbył się pod przewodnictwem prezesa miejscowego oddziału ZZK. Szenfelda Bronisława wiec PPS. przy udziale posła Stanisława Duboisa,który,omawiając akcję przedwyborczą PPS.,podkreślił,że pomimo wszelkie przeszkody,jakie w tej akcji partja ta napotykała ze strony policji i władz administracyjnych, osiągnęła ona wspaniałe zwycięstwo przy wyborach.-

O zwycięstwie tem i zrozumieniu wymagań chwili przez wszystkie ugrupowania lewicy parlamentarnej zdaniem posła Duboisa świadczy wybór posła Ignacego Daszyńskiego na Marszałka Sejmu. Następnie poseł Dubois dowodził,że klub poselski BBWz R.,grupujący posłów o różnych przekonaniach,niejednokrotnie wręcz sprzecznych - wcześniej,czy później ulegnie rozbiciu na kilka grup. Dalej poseł Dubois atakował duchowieństwo katolickie zastosowanie przezeń teroru moralnego w okresie przedwyborczym i obecnie /list pasterski ks:biskupa Łukomskiego / względem ludności,która w stronnictwach lewicy widzi istotnych obrońców swych interesów. Wreszcie poseł wzywał zebranych do wzięcia masowego udziału w obchodzie święta robotniczego dnia 1-go maja. Obecnych na wiecu - około 800 osób.-

Powiat Suwalski :

Dnia 15.b.m.pod przewodnictwem prezydenta m.Suwałk Jakaja Nawrsynca odbyło się w Suwałkach zebranie członków P.P.S.,na którem omawiano sprawy pierwszomajowe,które będą przedmiotem obrad ogólnego zebrania robotników,zorganizowanych w związkach zawodowych,mającego się odbyć przed dniem 25.b.m. Obecnych na zebraniu około 60 osób.-

./.

wania urzędniczego".-

Wreszcie na uwagę zasługuje oświadczenie posła Sawickiego, że zamierza on zgłosić w najbliższym czasie przystąpienie do Klubu Stronnictwa Chłopskiego. Obecnych na wiecu było około 300 osób.-

Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Dnia 9.b.m.w osadzie Sztabin, powiatu augustowskiego odbył się sprawozdawczy wiec posła Łazarskiego Michała.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki :

Starostwo uzyskało ze źródeł konfidencjonalnych odpis projektu odezwy Okręgowego Komitetu Czerwonej Pomocy w Białymstoku, która ma być kolportowana w czasie procesu KPZB., następującej treści:

" Czerwona pomoc w Polsce. Towarzysze robotnicy i chłopi. Faszystowski Rząd Piłsudskiego robi z więzień " domy śmierci ", stosuje wszelkiego rodzaju represje i straszne męczarnie względem w.p. Głód, zimno w celach. Pozbawia ich pomocy lekarskiej, by przyspieszyć powolne wymieranie w.p. Rząd faszystowski chce złamać, udusić, wygłodzić w.polit., by uniemożliwić im śmiałe przeciwstawienie się burżuazyjnemu sądowi polskiemu, oraz obronę ich przekonań.-

Robotnicy i chłopi. Ten sam los czeka każdego z Was. Przy obecnym Rządzie faszystowskim tysiące z was idą do więzień, stając się tam kalekami. Nie opuszczajcie samotnie w walce waszych braci i sióstr, waszych mężów i córek. Ich los jest waszym losem. Masy robotniczo-chłopskie okręgu białost. muszą wylać swój gniew w kampanji protestacyjnej, by obronić więz. polit. Organizujcie wiece, konferencje, wiece, demonstracje, strajki protestacyjne. Za-

majowych przez łomżyńskie Komitety PPS.Lewicy i KPP.-

Znorowskiego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Wołkowyski :

Starostwo uzyskało informacje, że organizacje KPZB.w gminie pieskowskiej czynią przygotowania do szerszych wystąpień pierwszomajowych.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 17.b.m. w Białymstoku odbyło się walne zebranie właścicieli teatrów świetlnych z całego terenu Województwa Białostockiego pod przewodnictwem Artura Unfermerta z Białegostoku. Na zebraniu tem wybrano Lewińskiego Aleksandra i M.Rubinsztejna jako delegatów na mający się odbyć w Warszawie ogólnokrajowy Zjazd Polskiego Zw.Właścicieli Teatrów świetlnych.-

Powiat Ostrołęcki:

W ubiegłym tygodniu ukonstytuował się nowy zarząd oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Ostrołęce. Zarząd ten stanowią - Szafran Icek- prezes, Ruś Major - wiceprezes, Zółkiewicz Mejer - sekretarz, Perkal Berek - skarbnik oraz Krymkiewicz Wolf, Chanowicz Nosen i Tobiasz Moszek - członkowie.-

Powiat Łomżyński :

Powstały niedawno w Zambrowie oddział Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Odzieżowego,kierowany przez komunizującego Chochoła vel Chochłowicza Mejzora, rozwija intensywną działalność organizacyjną.-

Powiat Suwalski :

Dnia 15.b.m. w Suwałkach odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcijan przy obecności około 150 osób. Na zebraniu tem Stefan Sciskowski referował sprawę rejestracji

./.

118

OKRPPS. i Okr.Rady Kl.Zw.Zawod.w Białymstoku.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 19.b.m.przedstawia się następująco: bezrobotnych 4830 / dnia 12.bm.- 4704/, w tem robotników przemysła tytoniowego - 48, tekstylnego - 2754, budowlanego - 235, metalurgicznego - 125,robotników wykwalifikowanych - 687, niewykwalifikowanych - 712 i pracowników umysłowych - 262. Z pomocy korzysta: z zasiłków ustawowych - 1910 robotników i 87 pracowników; z zapomóg doraźnych - 407 osób.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 18.b.m.w Grodnie i powiecie było 1228 bezrobotnych /dnia 10 b.m. - 1235 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 38, budowlanego - 107, spożywczego - 251, rolnych - 6, robotników wykwalifikowanych - 251, niewykwalifikowanych - 474 i pracowników umysłowych - 88.-

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 233 osób; z akcji doraźnej 30 osób.-

Powiat Łomżyński :

Związek Zawodowy Robotników Szewckich w Łomży zwołał w ostatnim czasie kilka zebrań swych członków,na których zdecydowano ostatecznie zgłosić pośrednio przez Inspektora Pracy żądanie podwyżki płac o 22 %. Wobec tego, że przedsiębiorcy żądanie to odrzucili,dnia 18.b.m. przerwało pracę 250 robotników szewckich, którzy domagają się przyznania im 40 % podwyżki dotychczasowej skali płac. Strajk ma dotychczas przebieg spokojny. Stan bezrobocia w powiecie stopniowo, lecz stale obniża się.-

Dnia 18.b.m. było w powiecie 534 bezrobotnych,co w porównaniu ze stanem z dnia 11.b.m. uwidacznia zmniejszenie się w ub.tyg. liczby bezrobotnych o 67.-

Powiat Augustowski :

Bez pracy w powiecie pozostaje 196 osób. Liczba bezrobotnych w ub.tygodniu wzrosła o 55 / bezrobotnych / z powodu zredukowania 55 robotników w zakładach przemysłu drzewnego w Lipowcu i 10 robotników w zakładach augustowskiej spółki rybackiej.

./.

Cechów Rzemieślniczych /.-

Komitet ten bezzwłocznie przystąpił do akcji i wydał następującą odezwę:

Komitet dla akcji protestacyjnej przeciw gwałtom niemieckim na Górnym Śląsku wzywa

Zarządy wszystkich Organizacyj i Instytucyj w Białymstoku

do przybycia w dn.20.kwietnia b.r. / w piątek / o godz.8.wiecz. do sali Rady Miejskiej na zebranie informacyjne wsprawie protestu przeciw gwałtom niemieckim na Górnym Śląsku.-

Przemawiać będą prelegenci z Warszawy: redaktor Walewski i przedstawiciel Zw.Obr.Kresów Zachodnich.-

W imię dobra Sprawy Narodowej wzywamy wszystkie Zarządy do prybycia w pełnym składzie.-

Powiat Grodzieński :

Komitet Obrony Kresów Zachodnich dnia 15.b.m.urządził w Grodnie w sali Teatru Miejskiego wiec protestacyjny,na który przybyło około 500 osób. Przemówienia na temat ucisku polaków na Śląsku Opolskim oraz wrogiej dla Polski polityki Calondera wygłosili Janina Strzelecka z Warszawy, Swiechowski,dyrektor fabryki tytuniowej i Dąbrowski, dyrektor państwowego gimnazjum męskiego.w Grodnie. Po wygłoszonych przemówieniach,które słuchacze przyjęli z uznaniem, zostały uchwalone rezolucje,wyrażające hołd ludowi śląskiemu w uznaniu jego walki o polskość.i protest przeciwko uciskowi niemieckiemu i polityce Calondera.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 11.b.m.student Jankowski z Wilna wygłosił w Wołkowysku odczyt n.t. " Potrzeba lotnictwa oraz obrony przeciwgazowej i powietrznej" przy obecności około 60 osób.-

.-.-.-.-.-.-.-.-

nie członków Twa "Ose". Zebrani w liczbie około 300 osób przyjęli do zatwierdzającej wiadomości sprawozdania Zarządu, udzielili mu absolutorjum i w drodze uzupełniających wyborów do zarządu tego powołali Rubinsztejna Salomę i Mielechowskiego Samuela.

Powiat Sokólski:

Dnia 14 bm. bundowcy Głogowski Ela i Szabryński Sanja wygłosili w Sokółce odczyt zbiorowy o ideologji Pereca.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 14 bm. w Grajewie staraniem biblioteki im. Pereca odbyła się akademja żałobna ku czci Pereca, na której przemówienie okolicznościowe wygłosił Mordechaj Stryjew, poświęcone działalności komunistycznej. -

Dnia 15 bm. odbyło się w Grajewie walne zebranie członków Twa "Menitus-Hased" w sprawie wyborów nowego zarządu, do którego weszli - Kołko Benjamin - prezes, Bajkowski Chaim - skarbnik oraz Tykocki Motel, Tobjaszcra Lejzer, Lipszyc Lejba, Finkelsztejn Lejzor, Gerowski Szmul, Starożyński Pinches i Rechtman Ozer, wszyscy zjonidei - członkowie zarządu. Obecnych na zebraniu - około 120 osób.-

-+++++++++++++++-

VIII. R ó ż n e.

a/ Sprawy kościelne

Proboszcz parafji Piskuty w powiecie wys.mazowieckim ks. Antoni Gerwel zastosował się ostatnio do postanowień listu pasterskiego ks. biskupa Łukomskiego i odmówił święceń wielkanocnych we wsiach Krasowie-Siedlaki, Markowie-Wólka, Tłoczewie i Zaleszczce Małej, których ludność głosowała przeważnie na listę Nr.1.-

b/ Sprawy sądowe.

Dnia 17 bm. w Sądzie Okręgowym w Białymstoku rozpoczął się

121

cza /poznali go w więzieniu, gdzie odbywał karę za kradzież zboża/, który wieczorem 11 bm. przeprowadził ich na Litwę. Niezwłocznie po otrzymaniu tej wiadomości Januleiwicza aresztowano i przekazano władzom sądowym, a jednocześnie Starosta Suwalski odniósł się do naczelnika powiatu litewskiego w Łoździejach o wdrożenie poszukiwań, przytrzymanie i wydanie zbiegów polskim władzom granicznym, względnie policyjnym.-

---

a/ Przestępczość kryminalna.

Napad rabunkowy:

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 9 bm. na powracającego do domu ze wsi Kocc-Basie, gm. Rudka, pow. bielskiego, mieszkańca wsi Kocc-Schaby, tejże gminy, Wodyńskiego Józefa, dokonany został napad przez mieszkańca wsi Kocc-Basie, Kazimierza Zero, który uderzywszy Wodyńskiego kilkakrotnie kijem, zażądał od niego wydania mu pieniędzy. Na wszczęty krzyk, napastnik zbiegł, nic nie zrabowawszy. Zero został ujęty i przekazany władzom sądowym.-

Zabójstwa.

Powiat Ostrów Maz.

Dnia 4 bm. mieszkaniec wsi Zaręby - Kościelne, powiatu ostrowskiego, Selich Stanisław, w czasie sprzeczki uderzył tępem narzędziem w głowę mieszkańca wsi Uścianek-Wielki, gm. Zaręby, Antoniego Uścianskiego, który wskutek otrzymanych obrażeń cielesnych zmarł w dniu 10 bm. w szpitalu w Warszawie. Sprawcę zabójstwa aresztowano.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 9 bm. w czasie wynikłej na zabawie bójki we wsi Lichacze, gm. Porzecze, pow. grodzieńskiego, pobity został mieszkaniec tejże wsi Lewko Józef, który wskutek odniesionych ran zmarł w dniu 10 bm. w szpitalu w Grodnie.- Sprawców za-

122

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

L. BP. 1173/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.17.

Białystok dnia 28 kwietnia 1928.r.

Tajne.

Do

/ Według rozdzielnika /

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.17 za czas od 22.do 28.kwietnia 1928 roku.-

1 zał.

Otrzymują :

/ Jak rozdzielnik w sytuac.sprawozdaniu tygodniowem Nr. 6.z 1927 roku./

I.

Za Wojewodę:

Kamiński

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.17.
za czas od dnia 22.do dnia 28.kwietnia 1928 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Na okres sprawozdawczy przypada znacznie stosunkowo jednak mniejsze niż w latach poprzednich ożywienie wśród organizacyj robotniczych w związku z przygotowaniami do obchodu dnia 1-go maja. Szczegóły tych przygotowań zobrazowane zostały w sprawozdaniach specjalnych przesłanych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Rzucają one pewne charakterystyczne światło na ogólne nastroje panujące wśród mas robotniczych oraz odsłaniają skalę wpływów PPS. i opozycyjnej względem niej lewicy na te masy. PPS.w większych ośrodkach robotniczych Województwa Białostockiego na ogół niechętnie przystępuje do organizowania pochodów pierwszomajowych, bojąc się, by nie uzewnętrzniły one osłabienia jej wpływów z jednej strony - i nie widząc do pewnego stopnia możności odbycia tych pochodów pod hasłami które dyktowałoby partji jej opozycyjne stanowisko względem Rządu - z drugiej strony.- Ponadto we wszelkich poczynaniach pierwszomajowych PPS.zmuszana jest przez komunizującą lewicę usiłującą wykorzystać obchody pierwszomajowe do zewnętrznych wystąpień przeciwpaństwowych, czemu przyznać należy, PPS. do ostatniej chwili skutecznie się przeciwstawiała. Według dotychczasowych informacyj w Białymstoku zrezygnowała ona z udziału w organizowanym przez nią pochodzie związków komunistycznych, odrzucając daleko idące ich hasła pierwszomajowe, w Grodnie izolowała się nawet od Bundu, taktycznie popierającego tak z lewicą robotniczą / komuniści / i wreszcie w Łomży zapowiedziała, że nie dopuści do zorganizowania pochodu przez PPS.Lewicę i komunistów.-

O ile PPS. stanęła do wyraźnej walki z komunistami i PPS. Lewicą w płaszczyźnie przygotowań pierwszomajowych, o tyle Bund bądź niedwuznacznie komunistów i PPS. Lewicę popiera, / Grodno/, bądź też biernie wspomnianą walkę PPS. obserwuje / Białystok /.

Poza sprawami pierwszomajowemi, uwagę społeczeństwa polskiego absorbowała akcja protestacyjna przeciwko filogermańskiej

124

II. Ruch polityczny.

a/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Łomżyński:

Dnia 22.b.m. w lokalu T-wa Domu Ludowego w Łomży odbył się sprawozdawczy wiec posła dr. M. Czarneckiego, który omówił układ sił parlamentarnych w Sejmie i zadania PPS. na najbliższą przyszłość.-

W trakcie omawiania sprawy obchodu pierwszomajowego w Łomży poseł Czarnecki m.in. podkreślił, " Ci panowie / obecni na wiecu komuniści /, którym pachnie Wschód, zamierzają jak w roku ubiegłym zorganizować demonstracje w dniu 1.maja, lecz to się im nie uda, gdyż PPS. śmiało i otwarcie wystąpi przeciwko tym panom i nie pozwoli im na urządzanie zebrań w Domu Ludowym" Oświadczenie to wywołało chaotyczne wystąpienie opozycji zwolenników KPP i PPS. Lewicy, której przewodził komunizujący Wacław Popławski. Wobec opanowania sytuacji przez prezydjum wiecu - potrzeba interwencji policji nie zachodziła. Obecnych na wiecu było około 700 osób. -

Powiat Bielsk - Podlaski :

Poseł Dubois Stanisław prowadzi w powiecie bielskim nadal rozpoczętą zaraz po wyborach akcję, zmierzającą do opanowania wpływami PPS. miejscowości powiatu zamieszkałych przez ludność białoruską. W ub.tygodniu zwołał on wiece sprawozdawcze w Klewczelach i Czeremsze / oba dnia 23.b.m./. Przemówienia jego na tych wiecach bardziej charakterystycznych momentów nie zawierały.-

b/ P.S.L. " Wyzwolenie ".

Powiat Białostocki :

Dnia 22.b.m. senator Iżycki Aleksander zwołał wiec sprawozdawczy w Trościanmem, na którym omawiał rozpatrywany obecnie przez Sejm budżet Państwa i wskazywał na konieczność organizowania się włościaństwa do walki o swe istotne interesy w szeregach

o /

majowej w języku rosyjskim i 8/ 2 kwitarjusze "Mopru" z napisami " Grodzieński Okręgowy Komitet Mopru".

3/ funkcjonarjuszka OK.KPZB.Grodno i instruktorka pracy miejskiej,występująca pod pseudonimem "Tasia",a posługująca się fałszywym dowodem osobistym,wydanym rzekomo przez Starostwo Kobryńskie / Województwo Poleskie / za numerem 1396/25 z dnia 10. lutego 1925 r.na nazwisko Sadowskiej Natalji,z zawodu nauczycielka,która przybyła do Grodna z Wilna i ostatnio zamieszkiwała przy ulicy Mickiewicza Nr.11.Podczas rewizji u wymienionej odnaleziono 35 dolarów amerykańskich,40 złotych polskich oraz różne odciski na papierze z pisanych sprawozdań partyjnych,a między innemi sprawozdań z działalności rejonowego komitetu KPZB.Łasza.

4/ Mukosiej Jan, mieszkaniec wsi Pażatkowo,gm.Hornica, sekretarz OK.ZMK.

5/ Szuigielski Abram,mieszkaniec m.Grodna,członek Komitetu miejskiego KPZB. i sekretarz jaczejki w Związku Zawodowym Robotników Przemysłu odzieżowego w Grodnie,którego sam był członkiem.-

6/ Sinkiewiczówna Małka,zamieszkała w Grodnie przy ul. Mieszczańskiej Nr.34,członkini Komitetu miejskiego KPZB. i członkini OK.Mopru w Grodnie. Podczas rewizji znaleziono u niej 10 kwitarjuszy,przeznaczonych do zbierania składek na "Mopr".

Dalsza akcja likwidacyjna trwa.-

Ponadto dnia 20.b.m. został zatrzymany pod zarzutem działalności wywrotowej i wywieszenia w jesieni roku 1927 transparentu komunistycznego około wsi Łazy, gminy Jeziory Rensza Stefan mieszkaniec wspomnianej w/i Łazy.Wymieniony w czasie legalnego istnienia b.BWRH. był członkiem hurtka jej we wsi Łazy.-

Wszystkich zatrzymanych z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Białostocki :

Dnia 22.b.m. w Białymstoku wywieszono transparent komunistyczny z napisem w języku polskim: " Żądamy uwolnienia więźniów politycznych 133 " "Hromadowców", "Precz z dyktaturą fa-

/ -

między innemi - Brandego, prezesa komitetu rejonowego KPZB Sokółka Na miejscu zebrania znaleziono porzucony rewolwer systemu "Nagan" i bibułę komunistyczną.-

Dotychczas aresztowano ogółem 38 osób. Znaleziono archiwum komitetu rejonowego i 60 paczek bibułki do papierosów, na każdym arkusiku której na jednej stronie widnieje napis: " wyrób krajowy" na odwrocie zaś napis antypaństwowy jak np. " precz z rządem faszystowskim" " nie płacić podatków" i t.p. Dalsze dochodzenia trwają i prowadzone są pod nadzorem podprokuratora.-

-.-

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Szczuczyński :

Dnia 22.b.m. odbyło się w Grajewie zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcijan pod przewodnictwem prezesa Związku Zyskowskiego Jana. Na zebraniu tem jakoteż na zebraniu Zw. Rzemieślników Chrześcijan odbytem tegoż dnia w Szczuczynie, omawiano wyłącznie sprawy zawodowe.-

Powiat Sokólski :

Dnia 21.b.m. odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie / obecnych - około 100 osób /. Związku Rzemieślników.-

Powiat Kolneński :

W dniach 21.i 22.b.m.w sali wymaniowej gminy żydowskiej w Kolnie odbyło się zebranie kolneńskiego oddziału Związku Kupców, na którem po odczytaniu sprawozdań z działalności Związku za okres od poprzedniego zebrania przeprowadzono wybory uzupełniające do Zarządu miejscowego banku spółdzielczego rzemieślników żydowskich i poruszono aktualne sprawy ogół kupiectwa obchodzące.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 19.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków oddziału ZZK. pod przewodnictwem prezesa Grzelaka Aleksandra na którem do komitetu obchodu pierwszomajowego powołano Obrębskiego.

/ .

Chrześcijańskie Związki Zawodowe działalności nie przejawiają.-

Powiat Białostocki :

Dnia 20.b.m. w lokalu Stow.Rob.Kat. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Zw.Dozorców Domowych pod przewodnictwem prezesa Wędołowskiego. Na zebraniu tem sekretarz Korbut złożył sprawozdanie o przebiegu konferencji rozjemczej odbytej u Inspektora Pracy w dn.16 i 17.b.m.i zapoznał zebranych z Ustawą o sądach pracy.

W wyniku obrad uchwalono wnieść skargę do Prezesa Sądu Okr. w Białymstoku na Sąd Pokoju III Okręga w Białymstoku za bagatelizowanie spraw sądowych dozorców domowych.- Obecnych około 100 osób.-

Dnia 22.b.m. w lokalu T-wa "Marpa" w Białymstoku odbyło się ogólne zebranie sekcji lonkietników,na którem przewodniczył Zaary Josel. Przemawiali - Grynowajg Jakób i Goldberg Josel, którzy złożyli sprawozdanie co do zapomóg wydanych członkom. Po uchwaleniu wypłaty dalszych zasiłków bezrobotnym lonkietnikom przystąpiono do wyborów nowego zarządu które wyników nie dały. Obecnych - około 150 osób.-

-.-

V. Kryzys w przemyśle,bezrobocie,strajki.

Powiat Ostrów - Mazowiecki:

Dnia 24.b.m.zastrajkowało 80 robotników huty szklanej we wsi Zawisty Dzikie,gm.Zaręby Kościelne. Strajkujący domagają się wypłaty zaległych zarobków. Strajkiem kieruje komitet strajkowy,do którego wchodzą - Adam Kurkowski,Stanisław Piekuta, Władysław Łabasa i Stanisław Matusiewicz.Przebieg strajku dotychczas spokojny.-

Powiat Łomżyński :

Trwający od dnia 18.b.m.strajk robotników szewckich / 270 / w Łomży nie ustał dotychczas zlikwidowany.-

./.

Powiat Sokólski :

Dnia 21.b.m. na zebraniu walnem członków T-wa Opieki nad sierotami żydowskiemi w Sokółce / obecnych około - 80 osób /, omawiano wniosek Zarządu Głównego T-wa, dotyczący założenia ochr ki dla sierót w Sokółce.-

Dnia 21.b.m.na walnem zebraniu T-wa Dobroczynnego "Gemiłus - Chesed " w Sokółce do zarządu T-wa wybrano : Wejsmana Efroima, Fałka Gisla, Werbina Abe, Wonika Jankla, Poganickiego Arona, Bromaka Zelika i Trenczana Abe.-

Powiat Ostrów - Maz.:

Dnia 21.b.m. w Zarębach Kościelnych odbyło się ogólne zebranie członków T-wa Kursów wieczorowych pod przewodnictwem komunizującego Góry Wolfa. Na zebraniu tem spraw politycznych nie poruszano. Obecnych na zebraniu było około 60 osób.-

Tego samego dnia 2 Zarębach Kościelnych sjonista Salomberg wygłosił odczyt n.t. " Charakterystyka arcydzieł Henryka Sienkiewicza". Obecnych na odczycie było około 70 osób.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 22.b.m.w Łomży przy obecności około 700 osób odbył się wiec, zwołany przez organizację "Kieren Kajemet" na którym delegat Zarządu Głównego organizacji podkreślał zobojętnienie mas żydowskich do sprawy odbudowy Palestyny oraz nawoływał zebranych do budzenia wśród żydów świadomości narodowej w tym kierunku.

Powiat Kolneński :

Dnia 21.b.m.w Kolnie odbyło się zebranie członków miejscowej orgmizacji Poalej-Sjon Prawicy, na którem wybrano nowy Zarząd organizacji po uprzedniem przyjęciu do wiadomości sprawozdań z rocznej działalności ustępującego zarządu, któremu zarzucono niezdolność i niedbałe traktowanie żywotnych spraw organizacji.-

Powiat Białostocki :

Dnia 22.b.m.w Białymstoku odbyło się doroczne walne ze-

129

VII. Ruch społeczny, spółdzielczy i wyznaniowy.

Powiat Wys. Mazowiecki:

Dnia 22 bm. ks. kanonik Rogiński dokonał poświęcenia kamienia węgielnego pod gmach domu ludowego w Wysokiem-Mazowieckiem, wygłaszając przytem przemówienie okolicznościowe o konieczności pracy społecznej.-

Powiat Ostrów-Mazow

Dnia 22 bm. w Jasienicy odbyło się zebranie organizacyjne ochotniczej straży pożarnej przy udziale około 50 osób.-

Powiat Suwalski:

Dnia 22 bm. odbył się w Suwałkach zjazd Obwodu Północnego Związku Obrony Kresów Zachodnich pod przewodnictwem prezesa zarządu Wicewojewody Skrzyńskiego przy udziale około 100 osób, w tem wielu delegatów z sąsiednich powiatów na pograniczu niemieckiem. Na zjeździe wygłoszono szereg referatów i powzięto rezolucje, dotyczące zadań Związku na najbliższą przyszłość.-

Powiat Augustowski:

Dnia 22 bm. w Augustowie odbyło się walne zebranie członków miejscowego oddziału Związku b. Ochotników Armji Polskiej, na którem omawiano sprawy - uroczystego obchodu dnia 3-go Maja i konsolidacji wszystkich organizacyj b. wojskowych na terenie Województwa Białostockiego.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 14 bm. w Jatwiesku, gm. Świsłocz odbyło się zebranie członków Mleczarni Spółdzielczej. Przewodniczył Garmulewicz Antoni; przemawiali Abramajtys Antoni i lustrator Zw. Rewiz. Polskich Spółdzielni Rolniczych w Warszawie, A. Ciechanowski. Wobec słabej działalności mleczarni jako samodzielnej jednostki postawiono wniosek o przyłączeniu się do mleczarni w Świsłoczy. Wniosek ten po dyskusji został przyjęty. Mleczarnia w Jatwiesku przez słabe funkcjonowanie poniosła straty w wysokości 816 zł. Zebranych było - około 32 członków.-

130

zaledwie kilka osób.

Powiat Grodzieński:

Oddział Związku Podoficerów Rezerwy w Grodnie na walnem zebraniu w dniu 24 bm. wybrał nowy zarząd w składzie - Bartoszewicz Michał - sekretarz i Misiewicz Witold - skarbnik.-

W Skidlu zostały przeprowadzone wybory do nowego zarządu straży ogniowej, w czasie których toczyła się walka o miejsca w tym zarządzie pomiędzy organizacjami komunizującemi i umiarkowanemi. W rezultacie większość miejsc uzyskały organizacje lojalnie względem Państwa i Rządu usposobione.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Z inicjatywy bielskiego oddziału Związku Naprawy Rzeczypospolitej dnia 22 bm. w lokalu zamkniętym w Bielsku-Podlaskim odbył się wiec protestacyjny przeciwko antypolskiemu stanowisku Prezesa Komisji Mieszanej na G.Śląsku Calondera. Na wiec przybyło około 150 osób. Przemawiał inspektor szkolny Bene i nauczyciel gimnazjalny Mereik. Po ich przemówieniach zebrani powzięli rezolucję, domagającą się usunięcia Calondera z zajmowanego przezeń stanowiska i wyrażającą równocześnie słowa pogardy dla dotychczasowej antypolskiej jego działalności.-

Charakterystycznem zjawiskiem, zauważonem pośród ludności białoruskiej wsi Kośna gm. Klesznele jest ujawniająca się niechęć w stosunku do duchowieństwa prawosławnego i ciążenie do kościoła unickiego. Ludność tej wsi wystąpiła do katolickiej Kurji Biskupiej w Wilnie z prośbą o utworzenie parafji unickiej w Kośnie, gdzie znajduje się cerkiew prawosławna /nieobsługiwana/. Uwzględniając intencję ludności, Kurja Biskupia wyddelegowała początkowo ks. prałata unickiego Gapanowicza dla zbadania faktycznego stanu rzeczy na miejscu, a następnie przysłała na stały pobyt do wsi Kośna ks.Grzegorza Drozdowa.-

Zaniepokojone tem duchowieństwo prawosławne rozpoczęło bezzwłocznie energiczną propagandę antyunicką, dążąc do zlikwidowania działalności księży unickich i równoczesnego otwarcia cerkwi prawosławnej w Kośnie.-

131

VIII. R ó ż n e .

a/ Zatrzymania :

Powiat Sokólski :

Dnia 20.b.m. zatrzymany został w Wołodeczniu Województwa Wileńskiego mieszk. Sokółki Rutko Stanisław, b. kandydat na posła z listy Nr.39 / Obóz Agrarjuszy / w 5-ym okręgu wyborczym - pod zarzutem usiłowania nielegalnego wyjazdu do Rosji. Przy zatrzymanym znaleziono legitymację b.N.P.Ch. - Nr.206, wyd. dnia 15.I. 1927.r., które miała mu służyć za przepustkę do Rosji wobec sowieckiej straży granicznej. Sędzia Śledczy w Sokółce zatrzymanego Rutko zwolnił.-

b/ Ucieczka więźniów.

/ vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.16. /

Poszukiwania zbiegłych dnia 8.b.m. więźniów z więzienia w Suwałkach dotychczas pozytywnego wyniku nie dały. Również Starosta Suwalski nie otrzymał odpowiedzi od władz litewskich, do których zwrócił się o wydanie więźniów w wypadku, gdyby zdołali oni zbiec do Litwy.-

c/ Sprawy graniczne.

Powiat Augustowski :

W ub. tygodniu za nielegalne przekroczenie granicy z Niemiec do Polski zostali zatrzymani - Kosakowski Franciszek, Kamińska Marjanna i Suboca Marjanna.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 22.b.m. Starostwo Stołpeckie przekazało Starostwu w Wołkowysku mieszkańca wsi Wiejki, gminy jałowskiej Kosła Józefa, zatrzymanego w strefie przygranicznej za usiłowanie przedostania się do Rosji w drodze nielegalnej.-

o / o

tu ostrołęckiego ustalono,iż zamordowana nazywa się Kaczyńska Franciszka,zam.we wsi Czarnia - Żydowska,gm.Gawrychy,powiat Kolno, która wraz z mieszkańcem tejże wsi - Bronisławem Gralą wyemigrowała do Prus Wschodnich na roboty rolne. Naskutek udzielonych informacyj,policja niemiecka aresztowała Bronisława Grala,który do winy popełnienia morderstwa przyznał się. Grala osadzony został przez władze sądowe niemieckie w więzieniu.-

Kradzieże.

Powiat Grodzieński :

W dn.23.bm.w nocy,zapomocą wyłamania okiennicy nieznani sprawcy dostali się do Urzędu Pocztowego w Indurze,powiat Grodno skąd ukradli kasetkę żelazną,zawierającą 21 zł.15 gr.,list wartościowy na sumę 4.000 zł.,adresowany na Kasę Spółdzielczą w Indurze, na sumę 63 franków szwajcarskich - 2 listy wartościowe,oraz znaczków pocztowych na sumę 665 zł. 31 gr.-

Powiat Ostrów Mazow.:

W nocy z dnia 18 na 19.bm. nieujawnieni dotychczas sprawcy zapomocą wyważenia drzwi wtargnęli do lokalu kasyna na przystanku kolejowym na stacji Przetycz,gm.Długosiodło,pow.Ostrów -Maz. skąd skradli kasetkę żelazną,zawierającą 267 zł.oraz pakiet z tajną korespondencją. Sprawca kradzieży Płużycki Leon został ujęty i przekazany Sędziemu Pokoju w Długosiodle,pow.ostrowskiego,który zastosował względem winnego bezwzględny areszt i postawił go w stan oskarżenia z art.583 K.K.-

f/ Użycie broni i rozbrojenie funkcjonarjusza PP.

Powiat Grodzieński :

Dnia 24.b.m. poster.z Wydziału Śledczego PP.w Grodnie - Łukaszewicz Witold eskortował aresztowanego Bibera Lejbę,oskarżonego o działalność antypaństwową,który usiłował zbiec. Łukaszewicz udaremniając ucieczkę Bibera, użył broni palnej, dając 3 strzały z rewolweru do uciekającego, jednak chybił. Biber został przez poster.Łukaszewicza schwytany.-

./.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

L. BP. 1290/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.18.

Białystok dnia 5 maja 1928 r.

Tajne 133

Do

/: wedłag rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.18. za czas od dnia 29. kwietnia do 5. maja 1928 roku.-

1 załącznik.

Otrzymują :

/: Jak rozdzielnik sytuac. sprawozdania tygodniowego Nr.6. z 1927 roku.:/

Za Wojewodę :

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

I.I.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.18.
za czas od dnia 29.kwietnia do 5.maja 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.-

Okres sprawozdawczy w ważniejsze wydarzenia nie obfitował i bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie przyniósł. Dominowały w nim sprawy związane z obchodem dnia 1-go maja i święta narodowego Trzeciego Maja. Dzień 1-go maja przeminął na terenie Województwa Białostockiego spokojnie. Wszelkie wystąpienia PPS.i Bundu w tym dniu pozbawione były momentów silniejszej opozycji przeciwrządowej. Stwierdzić należy, że PPS. w ostatnich dniach przed 1-szym maja uszła ze stanowiska, zajętego początkowo wobec grup komunizujących i w kwestji obchodów pierwszomajowych poszła z temi grupami na kompromis. Przyczynił się do tego znacznie Bund, który we wszystkich prawie wypadkach zdecydowanie domagał się dopuszczenia do udziału w pierwszomajowych pochodach PPS. i Bundu omawianych grup komunizujących.-

Święto Trzeciego Maja obchodzone było uroczyście we wszystkich, ważniejszych ośrodkach Województwa Białostockiego.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 29.ub.m.we wsi Kadzidło, gminy Dylewo odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego, zwołany przez Antoniego Mroza, mieszkańca wsi Obierwia. Mroz m.in. dowodził, że dzięki niezgodzie włościaństwa stronnictwa włościańskie posiadają w Sejmie nieliczną reprezentację, która nietylko nie może wpłynąć na bieg i pozytywność prac Sejmu. Jest nawet - niezdolna jest do utrzymania w tym Sejmie dotychczasowych zdobyczy włościaństwa i przeciwstawiania się "rządowej" jedynce. W konkluzji swych wywodów mówca wzywał se-

-/-

135

W tym trajcie obecni na wiecu komuniści i członkowie P.P.S. lewicy poczęli szemrać i zarzucać posłowi Czarneckiemu nieszluszność stawianych przezeń przykładów co do stosunków w Rosji, a zarazem starali się przekonać zebranych,że linja polityczna,po której zdąża poseł Czarnecki jest obłudna. Na wszystkie zarzuty poseł Czarnecki dał rzeczowe wyjaśnienie i w rezultacie zebranie wyraziło mu swoje uznanie.Na zakończenie wiecu poseł Czarnecki, zwracając się do oponentów - komunistów,kategorycznie oświadczył im,by się nie ważyli w dniu 1-go maja zbierać około lokalu Domu Ludowego i przeszkadzać w urządzaniu pochodu,gdyż zostaną rozpędzeni przez straż P.P.S.-

-.-.-.

Lejba, mieszkaniec m. Indury, członek Rejonowego Komitetu KPZB. w Indurze, pozostający pod dozorem policyjnym jako oskarżony z art.102 K.K. przeciwko któremu zgrupowano nowe materjały oskarżenia; 2 Bycsek Antoni, mieszkaniec wsi Kopciówka, gm. Hermica, członek komórki KPZB. w tejże wsi; 3 Bakacs Jerzy i 4 Bułak Konstanty, mieszk. wsi Kopciówka, członkowie komórki KPZB. we wsi Korsaniewicze; 5 Gabiec Mikołaj, mieszkaniec wsi Łaszа, gm. tejże, członek komórki KPZB. we wsi Łaszа; 6 Rogaczewski Kazimierz i 7 Rubański Łukasz mieszkańcy wsi Zarubińce, gm: Łaszа, członkowie komórki KPZB. w tejże wsi; 8 Syty Witalij, mieszkaniec wsi Bondary, gm. Jeziory, sekretarz Rejonowego Komitetu KPZB. Skidel; 9 Masiuta Józef, 10 Woźniak Jan, 11 Szyło Paweł, 12 Woźniak Grzegorz, 13 Masiuta Jan i 14 Bojaryn Jan, mieszkańcy wsi Zylicze, gm. Łunna, członkowie komórki KPZB. w tejże wsi; 15 Biber Lejba, mieszk. m. Sokółki, ostatnio zamieszkały w Grodnie przy ul. Bankowej Nr.7, technik OKKPZB. Grodno.-

Wszyscy z materjałami oskarżenia zostali przekazani do dyspozycji władz sądowych.-

Przeprowadzone rewizje w związku z zatrzymaniem wymienionych dały następujące wyniki: we wsi Bondary w stodole, należącej do Sytej Antoniny, odnaleziono archiwum partyjne, złożone w drewnianej skrzynce, które zostało tam ukryte przez Sytego Witalego. Odnaleziono archiwum zawiera około 70 egzemplarzy różnych wydawnictw komunistycznych / broszury, okólniki, referaty, odezwy/, w tem rękopisy sprawozdań partyjnych, pisanych przez Sadowską Natalję, pseudo "Tasię", członka OKKPZB. Grodno, dwa transparenty z czerwonego płótna bez napisów, pudełko z białą farbą i jeden granat ręczny wyrobu polskiego t.zw. "zaczepny" w stanie bojowym. Podczas rewizji osobistej u Bibera Lejby, technika OK. KPZB. znaleziono 1200 złotych w gotówce pieniędzy partyjnych o różne notatki partyjne.-

Z wewnętrznej działalności wywrotowej w okresie sprawozdawczym zanotowano: 1/ W nocy z dnia 26 na 27 kwietnia między ulicą Ceglaną, a Kołożą w Grodnie zostały rozrzucone odezwy komunistyczne w ilości 8 sztuk, w tem 6 w języku polskim o treści nawołującej do obchodu 1-szo majowego i dwie w języku rosyjskim, starej

./.

137

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Szczuczyński:

Dnia 24.ub.m.w Grajewie odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich pod przewodnictwem prezesa F.Wodowskiego, na którem omawiano wyłącznie sprawy zawodowe.-

Dnia 29.ub.m. w Grajewie odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Chrześcjan pod przewodnictwem Franciszka Zalewskiego / Ch.D./ w sprawie uroczystego obchodu dnia 3-go Maja i wyborów do izby rzemieślniczej.-

Dnia 23.ub.m. w Grajewie zostać zorganizowany Związek Właścicieli Nieruchomości, do którego zarządu powołano: - Aleksandra Konopkę / Ch.D./ - prezes, Feliksa Mikołajewskiego / Ch.D./-wiceprezes, Masłowskiego Stanisława / Zw.Lud.Narod./- sekretarz, Gniazdowskiego Stanisława - skarbnik oraz Apolinarego Lipnera Franciszka Zalewskiego i Zielińskiego Kornela - członkowie Zarządu.-

Powiat Ostrów - Mazow.:

Dnia 29.ub.m.w Ostrowi-Mazowieckiej odbyło się zebranie cechu masarzy w sprawie nowej ustawy przemysłowej, na którem na starszego cechu wybrano Napiórkowskiego Stanisława i na jego zastępcę Wilczewskiego Józefa.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 27.ub.m.w Łapach pod przewodnictwem Proppe odbyło się walne zebranie członków oddziału Z.Z.K. Przemawiał Stężowski, prezes Zarządu Okręgowego Z.Z.K.w Wilnie.-

Zobrazował on obecną sytuację materjalną pracowników państwowych, nadmieniając, że wobec wzrastającej drożyzny pracownicy państwowi, a szczególnie robotnicy są b.źle uposażeni. Przyznane ostatnio 45% zapomogi nazwał ochłapem rzuconym przez Rząd rzeszy pracującej. Zdaniem mówcy, przyczyna obecnej drożyzny tkwi w tem, że Rząd nie umie prowadzić racjonalnej gospodarki, czego dowodem jest fakt, że wszystkie zapasy po zbiorach wywożone są z kraju za granicę po niskich cenach, a później sprowadzane z zagranicy po cenach w dwójnasób wyższych. Następnie wspomniał o nieproporcjonalnem rozkładaniu podatków, twierdząc, że wielcy obszarnicy płacą

./.

dotychczasowej skali płac. Przebieg strajku - spokojny.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 2.b.m. w Łomży i powiecie było 206 bezrobotnych / dnia 25.ub.m.266 /, z których 116 korzysta z zapomóg państwowych.-

Strajk robotników szewckich w Łomży, który wybuchł dnia 18. ub.m., trwa w dalszym ciągu. Podjęte przez strajkujących / 250 osób/ za pośrednictwem Inspektora Pracy pertraktacje z właścicielami warsztatów szewckich nie dały pozytywnych wyników.-

W dniu 25.ub.m. zastrajkowało 47 robotników i w dniu 30 ub. m. dalszych 35 robotników budowlanych, zatrudnionych przy budowie miejskich hal targowych i warsztatów państwowej szkoły mierniczej w Łomży. Strajkujący żądają podwyżki płac.

Powiat Grodzieński:

Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia [illegible].m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 1169 / dnia 25 ub.m. 1154 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego -35, budowlanego- 95, spożywczego - 251, chemicznego - 3, robotników rolnych - 7, wykwalifikowanych - 269, niewykwalifikowanych -423, i pracowników umysłowych - 86. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej - 170 osób, z akcji doraźnej 4 osoby.-

Bezrobocie w powiecie nieznacznie wzrosło wskutek unieruchomienia fabryki tkanin drzewnych w Grodnie, zatrudniającej 43 robotników.-

Powiat Białostocki:

Dnia 25.m. w Białymstoku i powiecie bez pracy pozostawało- 4487 osób / dnia 26 ub.m.-4705 /, w tem robotników przemysłu tekstylnego -2630, tytoniowego - 41, budowlanego - 177, metalurgicznego - 131, robotników rolnych - 2, wykwalifikowanych - 647, niewykwalifikowanych - 803 i pracowników umysłowych - 256.-

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 2116 robotników i 21 pracowników umysłowych; z akcji doraźnej - 339 osób.-

Dnia 24.ub.m.z braku surowca została unieruchomiona fabryka włókiennicza Fajnsztejna Mojżesza w Białymstoku, zatrudniająca 20 robotników.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-

związku a przyszłymi wyborami do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej w Białymstoku, mające na celu stworzenie bloku bezpartyjnego. Na prezesa Komitetu organizacyjnego bloku wybrano Tyktina Abrama, na wiceprezesa zaś Rapaporta Zelmana. Obecnych - około 300 osób.-

Dnia 28 ub.m. w lokalu Zjednoczenia Szkół Żyd. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Powszechnej Spółdzielni Robotniczej w Białymstoku pod przewodnictwem Kowalewskiego Łazarza. Przemawiali - Berkman, Kowalewski i Mydler, z których Berkman odczytał protokół poprzedniego zebrania, a Mydler - sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej. Obecnych - około 40 osób.-

---

b/ białoruski

Powiat Grodzieński:

Istniejący od dłuższego czasu kurtek Twa Szkoły Białoruskiej we wsi Dziemkowce, gm. Wołpa rozwiązał się w ub.tygodniu samorzutnie.- W związku z mającemi się odbyć w powiecie grodzieńskim wyborami sołtysów w poszczególnych wsiach kromadowcy rozpoczęli już energiczną kampanję celem przeforsowania swych zaufanych.-

Dnia 22 ub. m. odbyły się wybory do rady gminnej w Sytowli, przyczem podobnie jak poprzednio w r.1927, wybrano 7 białorusinów i 5 polaków.-

Z pośród białorusinów - Wopiukiewicz Jan ze wsi Nowosiołki, Chortowski Nikifor ze wsi Sytowla i Puszyna Andrzej ze wsi Komotowo są usposobieni nieprzychylnie względem państwowości polskiej i podejrzani o działalność antypaństwową. Mimo to skład obecnej rady gminnej lepszy jest znacznie, niż skład poprzedniej, do której wchodziło 5-ciu komunizujących białorusinów.-

Powiat Białostocki:

Dnia 17 ub.m. we wsi Topiłos, gm.Choroszcz w mieszkaniu Panasa Mikołaja odbyło się zebranie członków hurtka Twa Szkoły Białoruskiej, na którem do nowego zarządu hurtka powołano: Siemkiewicza Aleksandra -prezes Poznialka Jana -wiceprezes Chwierosia Aleksandra - sekretarz i Rusia Mitrofana - skarbnik.-

VIII. R ó ż n e .

a/ Sprawy graniczne.

Powiat Augustowski :

Dnia 28.ub.m. szeregowiec Teodor Matwis ze strażnicy Przerośl 29 baonu K.O.P. /: na granicy niemieckiej :/, wracając ze służby zastrzelił przez okno Emilję Engiel, lat 19 z Przerośli, poczem ostrzeliwując się pościgowi zbiegł z całkowitem uzbrojeniem na terytorjum Niemiec . Przyczyna zabójstwa Emilji Engiel dotychczas nie została ustalona.-

b/ Sprawy wyznaniowe.

Powiat Łomżyński :

Zapowiedziany w ogłoszonym liście pasterskim ks.biskupa Łukomskiego represje religijne na tle wyników wyborów do Sejmu i Senatu w powiatach dyecezji łomżyńskiej do obecnej chwili stosowane są z całą bezwzględnością przez ks.proboszcza Dorochowicza z Szumowa,który odmawia rozgrzeszenia penitentom i odsyła ich do miejscowego wójta gminy Rutkowskiego, czynnego działacza BBW z R.w okresie wyborczym. Według kursujących wśród ludności pogłosek, jedna z kobiet,której ks.Dorochowicz odmówił posług religijnych, dostała obłędu.-

c/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Kolneński :

Dnia 30. ub.m. w lesie koło m.Stawiski,znalezione zostały zwłoki Świątkowskiego Konstantego,mieszkańca wsi Zalesie,gm. Grabowo,powiatu szczuczyńskiego,zamordowanego uderzeniami tępem narzędziem w głowę. Zachodzi przypuszczenie, iż Świątkowski został zamordowany w celach rabunkowych.-

./.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

Białystok, dnia 12 maja 1928.

L. BP. 1333/28.T.

141

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19.

Do

/ według rozdzielnika /

Tajne

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.19 za czas od dnia 6 do dnia 12.maja 1928 r.-

1 załącznik.

Za Wojewodę:

Łaniewski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

I.

142

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19.

za czas od dnia 6 do dnia 12.maja 1928 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Okres sprawozdawczy,podobnie jak poprzedni w ważniejsze wydarzenia nie obfitował i bardziej charakterystycznych spostrzeżeń odnośnie życia politycznego i narodowościowego ludności na terenie Województwa Białostockiego nie przyniósł, natomiast uławnętrznił pewne podniecenie umysłów tej ludności w płaszczyźnie życia gospodarczego. Wzrastające w ostatnich tygodniach drożyzna artykułów pierwszej potrzeby,sądząc z dotychczasowych spostrzeżeń,spowoduje już w najbliższym czasie szereg konfliktów w przemyśle. W ubiegłym tygodniu rozpoczęli akcję strajkową o podwyżkę płac robotnicy przemysłu drzewnego w powiecie bielskim.-

Podobną akcję zapoczątkują robotnicy przemysłu tekstylnego w przemysłowym okręgu białostockim, gdzie już czynią przygotowania do tej akcji PPS.i Bund. Na okres sprawozdawczy wreszcie przypada zdaniem niż dotąd spadek bezrobocia, szczególnie w powiatach białostockim,grodzieńskim i sokólskim.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch polityczny.

Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Białostocki:

W dniu 6.b.m.w Białymstoku odbyła się konferencja przedstawicieli organizacji współpracujących z Bezpartyjnym Blokiem przy udziale posłów Sapiehy,Przedpełskiego,Krzywickiego, Łazarskiego i Kosiby. Przewodniczył Młyński, prezes Rady Miejskiej m.Białegostoku.- Pierwszy przemawiał poseł Przedpełski,który zobrazował pracę Bloku na gruncie parlamentarnym. Według jego oświadczenia, Klub sejmowy Bloku nie operuje nieziszczalnymi hasłami,któreby dążyły do próżnego obałamucania mas. Przeciwnie,Klub przyjął

./.

143

nie obecnych na wiecu do powiadomiania posła o każdem żądaniu policji, dotyczącem budowania śmietników.-

Według oświadczenia posła Sawickiego w Wołkowysku i Sokółce w najbliższym czasie zorganizowane być mają powiatowe sekretarjaty Obozu Rolników.-

Obecnych na wiecu było około 150 osób.-

Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Białostocki :

Dnia 11.b.m.w Białymstoku odbył się wiec sprawozdawczy posła Duboisa Stanisława, który scharakterysował działalność i stanowisko P.P.S.w Sejmie. Poseł dał wyraz swemu przekonaniu, że P.P.S. zdoła skupić na gruncie parlamentarnym wokół siebie kluby drobniejsze do walki o interesy robotników i chłopów oraz neutralizowania poczynań rządowej jedynki.- Po przemówieniu posła Dubois miejscowy działacz P.P.S.- Bekierski omówił pokrótce przebieg obchodu pierwszomajowego w Białymstoku. Obecnych na wiecu było około 100 osób.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

PPS.w powiecie bielskim prowadzi nadal akcję, zmierzającą do umocnienia poniadmanego stanu organizacyjnego partji i rozszerzania jej wpływów.- Akcję tą kieruje osobiście poseł Dubois Stanisław, który zapowiedział wiec sprawozdawczy w Bielsku - Podlaskim na dzień 13 b.m., w którym to dniu miejscowej organizacji PPS. wręczony zostanie sztandar partyjny.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

./.

IV. Ruch Zawodowy.

Powiat Wołkowyski :

W dniu 6.b.m. odbyło się zebranie Drobnych Kupców w Wołkowysku pod przewodnictwem Kapłana Samsela. Po szerszej dyskusji w kwestji wygórowanych podatków, postanowiono wybrać komisję szacunkową, składającą się z ludzi rutynowanych. Obecnych na zebraniu było około 120 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Augustowski :

Dnia 8.b.m. bez pracy pozostawało w powiecie 85 robotników / dnia 30.ub.m. - 149 /, z których zapomogi otrzymuje 9 osób. Zgodnie z zapowiedzią zakłady drzewnego przemysłu w Augustowie zatrudniły w ub. tygodniu 64 bezrobotnych.-

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 10.b.m. przedstawiał się następująco: - bezrobotnych - 4126 /dnia 2.b.m. - 4487 /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 38, skórkarskiego - 2478, budowlanego - 133, metalurgicznego - 108, robotników rolnych - 2, wykwalifikowanych - 599, niewykwalifikowanych - 517 i pracowników umysłowych - 251. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej - 1557 robotników i 25 pracowników umysłowych, z akcji doraźnej - 516 osób. Bezrobocie w powiecie zmalało w związku z trwającym w całej pełni okresem robót rolnych.-

Powiat Łomżyński :

Stan bezrobocia w powiecie łomżyńskim w ubiegłym tygodniu nie uległ zmianie, natomiast ograniczono wydawanie zasiłków państwowych, z których korzysta obecnie 77 osób podczas gdy dnia 2.b.m. z zasiłków tych korzystało 116 osób.-

Trwający od dnia 18.ub.m. strajk robotników szewskich jest już prawie na ukończeniu, gdyż strajkujący zredukowali do połowy swe pierwotne żądania.-

./.

145.

VI. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Augustowski :

Dnia 7.b.m.w Augustowie odbył się uroczysty obchód pracy żydowskiej w Palestynie, w którym wzięło udział około 500 osób. Okolicznościowe przemówienia wygłosili miejscowi nauczyciele Papierowicz, Bersztejn i Zaklikowski. Całość obchodu utrzymana była w płaszczyźnie wymaniowej i narodowościowej.-

Powiat Białostocki :

Dnia 6.b.m. w Białymstoku odbyła się konferencja przedstawicieli oddziałów Stow." Tarbut " z Województwa Białostockiego. Na konferencji było obecnych - z Białegostoku 6 przedstaw., Z Grodna 4, Sokółki 2, Wołkowyska - 2, Grajewa 1, Suwałk 1, Ostrołęki 1, Trościanego 2, Gródka 1 i Bielska Podl. 1. Konferencję zagaił Brawer Dawid, prezes Kom. Wojew."Tarbut", który wygłosił przemówienie o zadaniach konferencji. Następnie tenże Brawer złożył sprawozdanie z działalności Komitetu Rejon. "Tarbut", zaś Jojgies z Warszawy sprawozdanie z działalności rejonowych instytucji hebrajskich. Po przerwie Brawer Dawid z Grodna i Orynowski Aron z Białegostoku referowali sprawy szkół hebrajskich. Na zakończenie konferencji wybrano do komitetu rejonowego - Fiszmana i Bachracha z Białegostoku oraz Brawera, Bełko, Autona, Szulkiesa i Bama z Grodna. i uchwalono urządzanie zbiórki pieniężnej na rzecz T-wa "Tarbut" w czasie od 20. b.m. do 20 czerwca b.r. - Obradom konferencji przewodniczył Rypp.-

b/ litewski :

Powiat Grodzieński :

We wsi Szumy, gm. Bersty ludność litewska, zniechęcona nieudolnem prowadzeniem istniejącej tam szkoły litewskiej T-wa "Rytas" przez nauczyciela Dobrowolskiego Feliksa, litwina, wniosła prośbę do Inspektoratu Szkolnego w Grodnie o otwarcie we wsi

./.

darz - Mikucewicz Władysław; męskiego w Mścibowie - prezes Ogóliński Franciszek, vicepreses - Mrywuczewski Juljan, skarbnik Zubielewicz Michał, sekretarz - Sokołowski Juljan, gospodarz - Kukotko Antoni.-

Dnia 6 bm. na walnem zebraniu delegatów wołkowyskiego Okręgowego Stowarzyszenia Spółdzielczego wybrano do rady nadzorczej Stowarzyszenia - Jezierskiego Leopolda, Lewickiego Piotra, Kwiatkowskiego Sylwestra, Rjsmonta Włodzimierza, Kobylaka Feliksa i Łopuszańskiego Antoniego.-

---

VIII. R ó ż n e.

a/ Zachowanie się duchowieństwa w dniu 3-go Maja.

Powiat Augustowski:

Ks. proboszcz Kuklewicz w Lipsku przyczynił się rozmyślnem postępowaniem do osłabienia udziału ludności w obchodzie dnia 3-go Maja. W ciągu dnia niemal bez przerwy odprawiał nabożeństwo, a ponadto zapowiedział z ambony, że pochód nie odbędzie się, gdyż mógłby spowodować ekscesy i awantury.-

b/ Sprawy graniczne.

Powiat Kolneński:

Dnia 7 bm. aresztowany został pod zarzutem uprawiania nielegalnego werbunku robotników na wyjazd zagranicę Kaczmarczyk Aleksander. W ubiegłym tygodniu żandarmerja niemiecka w odległości kilku kilometrów od granicy na terytorjum Niemiec zatrzymała robotników polskich - Antoniego i Bronisława Zajków, Popielarza Grzegorza, Borkowskiego Franciszka i Bałdygę Antoniego, pochodzących ze wsi Zimna, gm. Turośl, powiatu kolneńskiego, którzy przekraczali granicę do Niemiec nielegalnie w celu poszukiwania pracy. W czasie eskortowania zatrzymanych żandarmi niemieccy znęcali się nad nimi i biciem zmusili ich

147

Ignatjewy zostali zaaresztowani i przekazani władzom sądowym, Zacharów zbiegł przed aresztowaniem.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 6 bm. we wsi Rudnia, gm. Świsłocz dokonany został napad na dom Bronde Icka, któremu wybito szyby oraz połamano ramy w oknach i zrabowano 500 zł. gotówkę. W czasie napadu pobita została kamieniami po rękach i głowie żona poszkodowanego - Bronde Estera. Ustalono, iż rabunku dokonali: Krasowski Stefan, Akudowicz Józef, Borys Aleksander, Suchocki Jan, Suchocki Józef, Suchocki Józef, syn Antoniego i Suchocki Józef, syn Grzegorza, którzy zostali ujęci i przekazani władzom sądowym.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 5 bm. w rzece Biebrzy utonął Kotowski Ksawery, mieszkaniec wsi Rutkowskie, gm. Bożyjewo, powiat Łomża. Stwierdzono, iż Kotowski wyrzucony został z łódki do rzeki przez sąsiada swego Antoniego Mocarskiego, który był kochankiem żony Kotowskiego i czynu tego dokonał na jej namowę. Mocarskiego Antoniego i Kotowską Marję aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

W dniu 11 bm. w 32-m kwartale puszczy łackiej, w pobliżu wsi Gorodzisko, powiatu bielskiego znaleziono zwłoki Dawidziuka Jana, mieszkańca wsi Gorodzisko, zabitego wystrzałem z karabinu z tyłu w głowę. Ze znalezionych przy zabitym przedmiotów należy wnioskować, iż wyniesiony był z bronią myśliwską. Sprawców zabójstwa dotychczas nieujawniono.-

d/ Pożary.

Powiat Suwalski:

Dnia 1 bm. w lesie przy torze kolejowym w gminie Huta powstał z nieustalonej przyczyny pożar, który zniszczył 5 1/2 mtr. drzewa opałowego, 70 metr. chrustu oraz poszycie w sąsiednim lesie, spaliło się również 9 mtr. papierówki. W tym czasie w odległości

148

5--letniego i część zagajnika - ogólnej wartości 200.000 zł.

Ogień powstał prawdopodobnie przez zaprószenie go przez wieśniaków, zbierających suche gałęzie lub przez pastuchów, pasących bydło.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 6 bm. we wsi Kuropaty, gm. tereszkowskiej spłonęło 4 domy, 9 stodół, 10 chlewów, 11 sztuk bydła oraz inwentarz martwy; straty wynoszą 40.273 zł. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem w zabudowaniach jednego z pogorzelców, Herwanowicza Jana.-

Powiat Szczuczyński:

W dniu 7 bm. w lesie prywatnym, należącym do ogółu mieszkańców wsi Kuliki, gm. Bełda, powiatu szczuczyńskiego z nieustalonej dotychczas przyczyny wybuchł pożar, skutkiem którego spłonęło 25 ha drzewostanu sosnowego w wieku około 45 lat. Straty wynoszą 40.000 zł.-

e/ Użycie broni przez funkcjonarjusza P.P.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 5 bm. funkcjonarjusz z obsady poster.P.P.w Hajnówce - poster.Robak Tomasz napadnięty został przez doprowadzanego posterunku podejrzanego osobnika i uderzony dwukrotnie w głowę i w twarz. Poster.Robak w obronie własnej użył bagnetu, raniąc napastnika w lewy bok. Stwierdzono, iż wspomnianym napastnikiem był Miniukin Emiljan, lat 28, mieszkaniec wsi Plutycze, gm. Wyszki, powiatu bielskiego, którego umieszczono w szpitalu w Bielsku.-

f/ Świętokradztwo.

Powiat Kolneński:

W nocy na 10 bm. z kościoła parafjalnego w Kolnie nieznani sprawcy dokonali kradzieży monstrancji z komunikatem. Wartość skradzionej monstrancji oraz okoliczności, towarzy-

149

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

L. Bp. 1434/28.T.

Białystok, dnia 19 maja 1928.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.20.

Do

Tajne

/: według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.20 za czas od dnia 13.do 19.maja 1928 r.-

1 zał.

Otrzymują :

1/ Jak rozdzielnik sprawozdaniu sytuac. Nr.6 z 1927 r./.

Za Wojewodę :

Kamiński

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.20.
za czas od dnia 13.do dnia 19.maja 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Na okres sprawozdawczy przypada pewne ożywienie w życiu politycznem ludności na terenie Województwa Białostockiego, zapoczątkowane przez posła Duboisa z PPS., Sawickiego z Obozu Rolników i Staniszkisa ze Związku Ludowo-Narodowego. Podkreślone w poprzedniem sprawozdaniu tygodniowem podniecenie umysłów ludności w płaszczyźnie życia gospodarczego nie osłabło, a nawet wzrosło. Wzrost cen na artykuły pierwszej potrzeby z jednej strony oraz usiłowanie wygrania wpływów na tym gruncie przez PPS., Bund i częściowo Ch.D. z drugiej - spowodowały już poważniejsze konflikty w przemyśle drzewnym w powiecie bielskim i wytworzyły możliwość powstania szeregu konfliktów w innych ośrodkach przemysłowych Województwa Białostockiego.-

Ogólnie podkreślić należy, że kwestje życia gospodarczego w ostatnich tygodniach wysunęły się na czoło spraw innych, z których jako ważniejsze interesują społeczeństwo prace Sejmu oraz toczące się równolegle procesy sądowe w Wilnie i Białymstoku, różnie komentowane i oceniane. Z procesami tymi wiąże się ostatnio ściśle ich wywrotowy, którego jednym z momentów jest urabianie przychylnych nastrojów do oskarżonych.-

Organa służby bezpieczeństwa w ubiegłym tygodniu przeprowadziły dalsze represje względem organizacyj komunistycznych w powiecie grodzieńskim. Wyniki tych represyj pozwalają przypuszczać, że stan posiadania kompartji w tym powiecie został zniszczony tak dalece, że odbudowanie go nawet w ciągu dłuższego okresu czasu będzie niemożliwe.-

Wreszcie okres sprawozdawczy przyniósł dalszy spadek bezrobocia, które w chwili obecnej wyraża się cyfrą 5430/ bezrobotnych we wszystkich powiatach Województwa Białostockiego /.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-

nictwa lewicy, domagające się konsekwentnie oddzielenia kościoła od Państwa oraz wprowadzenia w kościele katolickim rozwodów i ślubów cywilnych, zwalczane są bezwzględnie przez kler katolicki. Obecnych na wiecu było około tysiąca osób.-

Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Szczuczyński :

Dnia 13.b.m. odbyły się wiece sprawozdawcze posła Staniszkisa w Szczuczynie i Grajewie, którego przemówienia w obu wypadkach były wybitnie opozycyjne. Wykazując rzekome błędy Rządu, poseł Staniszkis poruszył sprawy przedwczesnego przenoszenia na emeryturę oficerów i urzędników, dowodził, że władze administracyjne prześladują prasę narodową, że Rząd zwalcza kościół, zmuszając tem księży biskupów do obrony praw kościoła, zagwarantowanych w Konstytucji / list pasterski ks.biskupa Łomżyńskiego / i t.p.-

Na wiecu w Szczuczynie wybrano zarząd parafjalnego Koła Związku Lud.-Narodowego w składzie - Stefan Zalc - prezes, Bocianowski Jan - wiceprezes, Kuliński Józef - sekretarz, Piotrowicz i Dembiński Józef - członkowie zarządu, wszyscy ze Szczuczyna, zaś na wiecu w Grajewie na wniosek posła Staniszkisa zebrani zlecili mu wysłać do ks.biskupa Łukomskiego depeszę następującej treści : " Mieszkańcy miasta Grajewa i okolic zebrani dnia 13 maja rb.w sali parafjalnej w liczbie 250 osób po wysłuchaniu przemówień posła Staniszkisa uchwalili jednogłośnie przesłać Jego Ekscelencji wyrazy hołdu za Jego zdecydowane stanowisko w obronie kościoła i narodu przed zgubną wywrotową agitacją."

Po wiecu w Grajewie w prywatnem mieszkaniu ks.prałata Butanowicza odbyła się przy udziale posła Staniszkisa konferencja parafjalna mężów zaufania Ch.D., na której omawiano konieczność podjęcia energicznej akcji organizacyjnej na rzecz Stronnictwa.-

Obóz Rolników.

Powiat Wołkowyski :

Na wiecu sprawozdawczym w Szydłowicach dnia 13.b.m. poseł

jaczejki komunistyczne we wsi Koszły, gm.Indura i we wsi Golnie,gm. Przestawica Mała, wchodząc-e w skład Rejonowego Komitetu KPZB. Indura, na skutek polecenia tegoż Rejkomu urządziły pochody demonstracyjne, dopuszczając się przytem wystąpień antypaństwowych.-

Przeprowadzone dochodzenie odnośnie demonstracji w Koszłach doprowadziło do ujawnienia składu dwóch jaczejek w tejże wsi oraz głównych sprawców pochodu, którzy rekrutowali się nietylko z członków jaczejek wsi Koszły, lecz i z sąsiednich. W wyniku dochodzeń zatrzymano: 1/ Pietrowicza Mikołaja, 2/ Nielepko Stefanję, 3/Krupę Jakóba, 4/ Szypicę Michała, 5/ Nielepko Mikołaja, 6/ Nielepko Michała, 7/ Klepacza Marka, 8/ Norek Aleksandra, 9/ Szypicę Sergjusza, 10/ Bogólko Grzegorza, 11/ Krupę Bazylego, 12/ Krupę Pawła, 13/Nielepko Antoniego, 14/ Nielepko Stefana, 15/ Klepacza Antoniego, 16/ Nielepko Ninę - mieszkańców wsi Koszły oraz 17/ Arszuna Andrzeja mieszkańca wsi Mogilany,gm.Indura, 18/ Zawolewskiego Mikołaja,mieszkańca wsi Koniuchy,gm.Indura i 19/ Bertela Jakóba - mieszkańca wsi Jermolicze,gm.Indura. Wszyscy oni brali udział bezpośredni, bądź też pośredni w demonstracji w dniu 1.maja,podburzali mieszkańców wsi Koszły do napadu na policję w dniu 8.V.r.b. / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19 - strona 14 /, a część z nich należała do jaczejek komunistycznych,a mianowicie: jak ustalono do zorganizowanej jaczejki KPZB.w Koszłach należeli: Szypica Michał,jako sekretarz, oraz Krupa Jakób i Klepacz Antoni jako członkowie, zaś w skład jaczejki "Komsomołu" w Koszłach wchodzili Nielepko Stefan, jako sekretarz, Pietrowicz Mikołaj, jako członek. Arszun Andrzej, Zywolewski Mikołaj i Bertel Jakób byli członkami jaczejek w swych wsiach.-

W toku dochodzeń i wywiadów poufnych prowadzonych w związku z wywieszeniem 4-ch transparentów komunistycznych w dniu 1.maja rb. na drodze ze wsi Golnie,gm.Brzostowica - Mała do majątku Massalany ustalono, że sprawcami wywieszenia tych transparentów byli członkowie jaczejki KPZB.wsi Golnie, którzy ponadto urządzili pochód demonstracyjny w dniu 1.maja. W wyniku przeprowadzonych dochodzeń jako głównych przywódców demonstracji, sprawców wywieszenia transparen-

./.

zieniem u niego bibuły komunistycznej i przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki :

Dnia 12.b.m. staraniem Okręgowej Rady Klas.Związków Zawodowych odbyła się w Białymstoku akademja dla młodzieży, na której przemawiali Berkner n.t. " Droga ku zdrowiu młodego pokolenia", Jaworowska n.t. " Znaczenie zdrowego pokolenia młodego dla społeczeństwa" Lewiński "Wychowanie fizyczne i ochrona młodzieży" i Jelin n.t. "Szkolnictwo a wychowanie". Obecnych około 100 osób.-

Tegoż dnia w Białymstoku odbyło się zebranie informacyjne Związku Dozorców Domowych pod przewodnictwem sekretarza Związku - Korbuta, który wyświetlił zebranym / około 70 osób / sprawę wniesienia skargi do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej przez właścicieli nieruchomości na członków nadzwyczajnej Komisji rozjemczej, odbytej w marcu b.r. u obwodowego Inspektora Pracy. Następnie zebrani zapoznali się z regulaminem sanitarnym.

Dnia 13.b.m.w Białymstoku odbyło się zebranie sekcji Bankietników przy Zw.Rzemieślników Żydowskich pod przewod.Mielnickiego Pejsacha. Zebrani / około 100 osób / zdecydowali, że wobec zatrudnienia wszystkich członków sekcji w zakładach bankietniczych kasa zapomogowa sekcji wypłacała będzie nadal zapomogi tylko chorym członkom.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 5.b.m.w Łomży odbył się odczyt zbiorowy dla żydowskiej młodzieży robotniczej, zorganizowany przez Okręgową Radę Klasowych Związków Zawodowych. Przemawiali Sobotka Abram Eljasz, i Makowski Chaim z Łomży oraz Kiersz Leon z Goworowa, powiatu ostrowskiego, którzy wyjaśnili zebranym rolę socjalizmu w ogólnej walce proletarjatu z kapitalizmem. Obecnych na odczycie było - około 70 osób.-

./.

114

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dn. 17 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 3935 /dnia 10 bm. - 4126/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 38, tekstylnego - 2341, budowlanego - 123, metalurgicznego - 101, robotników rolnych - 2, wykwalifikowanych - 598, niewykwalifikowanych - 481 i pracowników umysłowych - 251. Z zapomóg korzysta: z zasiłków ustawowych - 1312 robotników i 25 pracowników umysłowych; z zasiłków doraźnych - 593 os.-

Trwający od dnia 30.kwietnia strajk 50 robotników rzeźni miejskiej w Białymstoku został zlikwidowany dnia 11 bm. Strajkujący uzyskali podwyżkę płac o 1 zł. za obrobienie wołu i 10 gr. za obrobienie cielęcia.-

W dniach 15 i 16 bm. właściciele piekarń w Białymstoku zaprzestali wypieku chleba z powodu niemożności dostarczenia tegoż po cenach ustalonych przez Magistrat.-

Przeciwko uchwale Magistratu w powyższej sprawie piekarze, członkowie Komisji do badania cen, wnieśli w dniu 16 bm. zażalenie do Urzędu Wojewódzkiego, prosząc o wstrzymanie wykonania uchwały Magistratu i poddanie jej rewizji.-

Na skutek interwencji Starosty w dniu 17 bm. rozpoczęto wypiek chleba.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 16 bm.w Grodnie i powiecie bez pracy pozostawało 907 robotników /dnia 7 bm. - 926/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 25, budowlanego - 60, spożywczego - 222, chemicznego - 3, robotników rolnych - 6, wykwalifikowanych - 199, niewykwalifikowanych - 325 i pracowników umysłowych - 68. Z zasiłków korzysta w Grodnie 120 rob., w Krynkach - 48 rob. i w Jeziorach - 6 robotników.-

W ub.tygodniu zostały uruchomione tartaki w Grodnie - "Poniemuń" i "Sosna" oraz tartak państwowy w Jeziorach; w tartakach

tegorji pracy. Dnia 10 bm. strajkujący przystąpili do pracy.-

Tegoż dnia zastrajkowało około 100 robotników szewskich w Suwałkach, którzy wysunęli żądanie podwyżki płac o 25%. Właściciele zakładów zgodzili się na 20% podwyżkę robotnikom 2-ej kategorji i ci do dnia 12/V powrócili do pracy. W dalszym ciągu strajkuje tylko 20 robotników 3-ej kategorji; żądają oni podwyżki 25%, na co właściciele zakładów nie godzą się.-

W powiecie wołkowyskim bez pracy pozostaje 6 osób i w powiecie sokólskim 24 osoby.-

-++++++++++++++++++-

VI. Ruch narodowościowy.

a/Żydzi

Powiat Białostocki:

Dnia 13 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Zjednoczenia Szkół Żydowskich przy udziale 36 osób, na którem omawiano sprawę urządzenia imprez dochodowych na rzecz utrzymywanej przez Zjednoczenie ochronki.-

Dnia 12 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie Związku Zaw. nauczycieli szkół hebrajskich i frebl6wek pod przewodnictwem Abrama Gotesdinera. Po omówieniu szeregu spraw organizacyjnych zebrani /25 osób/ wybrali do nowego Zarządu Związku: Gotesdinera Abrama - prezes, Żelmana Izaaka, Choronowicza Mojżesza i Rocewickiego Dawida.-

Powiat Ostrów-Maz.:

Dnia 11 bm. staraniem Two Kursów Wieczorowych /Poalej-Sjon/ poalej-sjonista A.Wróbel wygłosił w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt n.t. "Dwadzieścia lat poalej-sjonizmu" Obecnych - około 50 osób.

W tymże dniu w Ostrowi-Mazowieckiej odbyła się uroczystość inauguracyjna żydowskiej organizacji skautowej "Haszomer-Hacair" przy udziale około 160 osób.-

./.

VII. Ruch wyznaniowy, społeczny i spółdzielczy.

Powiat Białostocki:

Dnia 13 bm. w Białymstoku pod przewodnictwem Nowaczyńskiego z Wołkowyska odbył się zjazd delegatów spółdzielni spożywczych Wojew.Białostockiego. Na zjeździe omawiano stosunek spółdzielni spożywców do innego rodzaju kooperatyw oraz do organizacji oświatowych, zawodowych i samorządowych oraz urządzenie dnia spółdzielczości. Uchwalono nawiązać ścisły kontakt w pracy spółdzielczej z wszelkiego rodzaju kooperatywami. Obecnych - około 60 osób.-

Dnia 13.bm. staraniem Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego Ludwik Kunicki z Warszawy wygłosił w Białymstoku odczyt n.t."Początek stworzenia świata i obecna doba wynalazków w dziedzinie techniki" oraz dnia następnego odczyt n.t. "Znaczenie pisma Św." Na obu odczytach obecnych było około 300 osób.-

Dnia 6 bm. w Białymstoku odbyło się walne zebranie Związku Oficerów Rezerwy /Koło białostockie/, na którem do nowego zarządu koła zostali powołani: major rez.Emil Samitowski, jako vice-prezes, ppor.rez.Stanisław Kubik, jako skarbnik, por.rez.Antoni Areimowicz, jako członek Zarządu, por.rez: Stefan Müller, jako sekretarz, Komendantem strzelnicy został wybrany por.rez.Stafranko.-

Nowowybrany Zarząd ogłosił w prasie miejscowej następującą deklarację:

" W poczuciu słuszności reprezentowanych idei i zamierzeń jako nowowybrany Zarząd zabieramy się ochoczo do pracy z tem przeświadczeniem, że usiłowania nasze znajdą żywy oddźwięk u Rządu Sz.Kolegów Oficerów Rezerwy.-

Liczymy na poparcie Waszej Kohdzy, by zadokumentować w coraz to wyraźniejszym stopniu nasze zadania i cele na terenie Koła Białostockiego.-

Przedewszystkiem należy stwierdzić, że Związek od początku swego istnienia nie miał na celu interesów materjalnych swoich członków, targowania się o bonifikacje od społeczeństwa, lecz stał na stanowisku bezinteresownej służby dla całego społeczeń-

157

sad tych, które są konieczne do obrony Państwa, a więc w pierwszym rzędzie zasady hierarchji i karności. Jest ona niezbędna dla istnienia Państwa. Jedni muszą się podporządkować innym, gdyż gdzie się spotyka dwuch, tam jeden rozkazuje, a drugi słucha. Podporządkowanie się rozkazom Władzy, wypełnianie obowiązków obywatelskich, poszanowanie prawa - to są nasze dogmaty".-

Powiat Łomżyński:

Delegat Stowarzyszenia Badacsy Pisma Świętego E.Rüdiger z Warszawy dnia 6 i 7 bm., wygłosił w Łomży prelekcje religijne, ilustrowane przezroczami. Obecnych na prelekcji w pierwszym dniu było około 150 osób, a w drugim - około 200 osób.-

---

pastwą padła czytelnia wraz z bibljoteką,stanowiąca własność Nadarzyńskiej Bronisławy,zamieszkałej w Warszawie,ul.Nowowiejska 20, mieszczącą się w budynku zarządu Zdrojowiska przy ul. Marszałka Piłsudskiego. Ogólne straty wynoszą 14.000 zł.Zachodzi przypuszczenie,iż pożar powstał wskutek zbrodniczego podpalenia.-

e/ Sprawy sądowe.

Dnia 14.b.m.Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpoznawał sprawę byłego posła Pawła Wołoszyna, oskarżonego z art.532 K.K. / sprawa wiecu b.B.W.R.H.w Sokółce we wrześniu 1926 r.,na którym doszło do awantur i miała miejsce interwencja policji.B. poseł Wołoszyn m.in. wyraził się wówczas pod adresem policji: " Wy mierzawcy,stupajki Piłsudskiego"i t.p. /. Sąd skazał Wołoszyna zaocznie na jeden rok więzienia.-

Białystok,dnia 19 maja 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Kamiński

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Z.I.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

L. BP.1477/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.21.

Białystok, dnia 26 maja 1928 r.

159

Do

/: według rozdzielnika :/

Tajne

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.21. za czas od dnia 20. do 26. maja 1928 r.-

1 zał.

Otrzymują:

Vide rozdzielnik sytuac. sprawozdania tyg. Nr.6 1927 r./

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

160

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.21.
za czas od dnia 20. do dnia 26.maja 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Okres sprawozdawczy przyniósł dalsze ożywienie życia politycznego ludności na terenie Województwa Białostockiego i rozszerzenie konfliktu w przemyśle drzewnym w powiecie bielskim a niemniej także wyraźniejsze symptomy wyłaniającego się kryzysu w przemyśle włókienniczym białostockiego okręgu przemysłowego. Związki zawodowe Robotników Przemysłu Włókienniczego, wykorzystując dobrą konjunkturę prawie wszystkich czynnych przedsiębiorstw tego przemysłu, występują z żądaniem podwyżki płac dla robotników i zapowiadają, że ewentualne odrzucenie żądania przez przemysłowców zmusi je do proklamowania strajku.-

Nastroje ogólne ludności ważniejszych spostrzeżeń nie nasunęły. Skazujący wyrok w procesie wileńskim b.BWRHromady oraz zakończenie procesu komunistycznego " 133 " w Białymstoku aczkolwiek zainteresowały radykalne odłamy społeczeństwa, to jednakże nie wywołały specjalnych przejawów tego zainteresowania się.-

Organa służby bezpieczeństwa w ubiegłym tygodniu przeprowadziły nieznaczne represje względem organizacyj komunistycznych w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch polityczny.

a/ Obóz Rolników.

Powiat Białostocki:

Dnia 17.b.m.w Jasionówce odbył się wiec posła Sawickiego Adolfa, który omawiał ustosunkowanie się stronnictw lewicy do rozważanego w Komisji Sejmowej przedłożonego Sejmowi przez Rząd projektu budżetu Państwa. Obecnych na wiecu było około 600 osób.-

Powiat Wołkowyski :

Na wiecu w Krzemienicy dnia 20.b.m.poseł Sawicki, mówiąc o rzekomych nadużyciach wyborczych władz administracyjnych i policji oświadczył, że mu znane są fakty tych nadużyć i, że będzie czynił

./.

161

XIII. " Rerum Novarum " na której przemawiali adwokat Kazimierz Rytfleisz i ks. prałat Bogacki, obaj z Łomży.- Obecnych na akademji było około 200 osób.-

f/ Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Kolneński :

Dnia 20.b.m. poseł Staniszkis Witold informował się u Starosty Kolneńskiego o stanie meljoracji bagien kolneńskich oraz regulacji rzek Łabianki i Szkwy, przyczem wyraził gotowość współpracy ze Starostą na tym gruncie.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 17.b.m. w Ostrołęce odbyło się zebranie informacyjne w sprawach rolniczo-spółdzielczych, zwołane przez Związek Ludowo-Narodowy. Przewodniczył prezes miejscowej organizacji Związku, pisarz hipoteczny Jan Radgowski. Obecnych na zebraniu było około 50 osób, wyłącznie członków Związku Lud.Narod.-

Wszechstanowa Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 17.b.m. przybył do Ostrołęki i rozpoczął tutaj działalność organizacyjną na rzecz W.O.M. z ramienia jej Centralnego Komitetu Juljan Okuliński, student agronomji, zamieszkały w Łomży. Środki finansowe na wspomnianą akcję Okuliński otrzymuje ze sprzedaży " cegiełek" oraz z udzielanych mu zasiłków przez właścicieli majątków Susk i Szczawin - Stanisława i Jana Glinków.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Wołkowyski :

Na podstawie wiarygodnych informacyj konfidencjonalnych oraz obserwacyj osób podejrzanych i przeprowadzonych dochodzeń ustalono, że w Pieskach istnieje jacejka komunistyczna, która działa pod kierownictwem Epsztejna Chaima, Borowskiego Jewela, Złotnickiego Szlomy i Sejfera Mendela - ukrywających się od roku 1926 przed

./.

162

Powiat Ostrołęcki :

Inspirowane przez O.K.Z.M.K.w Łomży elementy wywrotowe w Ostrołęce zabiegają o utworzenie tutaj Oddziału Związku Zawodowego Służby Domowej, któryby stał się niewątpliwie legalną placówką zatemkową.-

-.-.-.-.-.-.-..-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch Zawodowy.

Powiat Białostocki:

W Białymstoku został zorganizowany Oddział Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych, którego Zarząd stanowią: Józef Butkiewicz - prezes, Stefan Kamiński - wiceprezes, Józef Bogusz - sekretarz. Oddział liczy około 70 członków.-

Dnia 20.b.m.w Białymstoku, pod przewodnictwem Reginulli - odbyło się walne zebranie robotników przemysłu włókienniczego, na którem omawiana była sprawa podwyżki płac. Po szerszej dyskusji postanowiono zażądać od przemysłowców podwyżki 50 % i ewentualnie żądanie to poprzeć solidarnym strajkiem. W sprawie tej odbędzie się konferencja u Inspektora Pracy.-

Dnia 20 b.m. w Białymstoku odbył się wojewódski Zjazd delegatów związków rzemieślniczych pod przewodnictwem Widera Hirsza. Na Zjeździe byli obecni m.in. instruktor stowarzyszeń przemysłowych inż.Głogowski i dyr.Centrali Rzemieślniczej w Warszawie Fajerynk. Omawiano znaczenie korporacji rzemieślniczych oraz sprawy podatków. Postanowiono w dniu 21.maja b.r. wysłać delegację do prezesa Izby Skarbowej w Białymstoku z prośbą, by rzemieślnicy zatrudniający tylko jednego pracownika byli zwalniani od podatków. Jako delegatów wybrano: Widera, Paata, Fajerynga Kaca i Rubänsztejna. Obecnych około 50 osób.-

W tymże dniu odbyło się w Białymstoku zebranie przedstawicieli cechów pod przewodnictwem inż.Głogowskiego. Omawiano sprawę zrzeszenia rzemieślniczych szkół dokształcających. Obecnych - około 80 osób.-

Dnia 21.b.m.w Białymstoku odbyło się zebranie członków

./.

V. Kryzys w przemyśle bezrobocie strajki.

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dn. 24 b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 3869 / dnia 17. b.m. - 3935 /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 38, włókienniczego - 2270, budowlanego - 121, metalurgicznego - 102, rolnych - 2, wykwalifikowanych - 607, niewykwalifikowanych - 478 i pracowników umysłowych - 251. Z zapomóg korzysta: ustawowo - 1024 robotników i 24 pracowników umysłowych; doraźnie - 545 robotników.

Powiat Augustowski:

Bez pracy w powiecie pozostaje 50 robotników, w tem 32 rybaków, pozbawionych pracy z powodu trwania czasu ochronnego; zapomogi otrzymuje 29 osób.-

Powiat Bielsk - Podlaski:

/: Vide sytuac. sprawozdanie tygodniowe Nr. 19 i 20 :/.-

Strajk robotników w tartakach firmy " Century " w Białowieży dotychczas nie został zlikwidowany. Ażeby wygrać zainicjowaną akcję strajkową, PPS. rozpoczęła usiłowania w kierunku rozszerzenia strajku także na inne ośrodki przemysłu drzewnego w powiecie bielskim. W wyniku tych usiłowań zastrajkowali dnia 21 b.m. robotnicy tartaków i kolejek leśnych w Hajnówce / 800 robotników /, a dnia następnego tamże w Hajnówce robotnicy terpentyniarni firmy B-cia Porowscy. / 500 robotników /. Strajkujący domagają się podwyżki płac w granicach od 30 do 50 %, zależnie od kategorji pracy.-

Kilkakrotne interwencje Inspektora Pracy nie przyniosły rezultatów wskutek nieustępliwości obu stron, wobec czego liczyć się należy z możliwością dalszego rozszerzenia się strajku.-

Dotychczas strajkujący zachowują się spokojnie, ze względu jednak na to, że wśród strajkujących dość liczny jest element napływowy, który względnie łatwo ulec może namowom czynników niepodpowiedzialnych, Starosta w Bielsku Podlaskim wydał odpowiednie zarządzenie mające na celu utrzymanie spokoju w miejscowych ośrodkach

./.

164

VI. Ruch Narodowościowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 20 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie przedstawicieli oddziałów lokalnych organizacji sjonistycznej z Województwa Białostockiego przy udziale adwokata Zajdenmana i Arji Cytlina z Warszawy, delegatów Centrali organizacji. Na zebraniu tem omawiano szczegółowo sprawę wyborów do wyznaniowych gmin żydowskich i zdecydowano, że sjoniści pójdą do tych wyborów samodzielnie.-

Dnia 17 bm. odbyło się w Białymstoku zebranie organizacyjne Twa Bankowego Właścicieli Nieruchomości pod przewodnictwem Lifszyca Hermana, na którem przyjęto statut T-wa i wybrano do zarządu tegoż - Hermana Lifszyca, Zygfryda Arona Bełocha, Jakóba Woroszylskiego, Abrama Goldberga, Tewela Milnesa, Abrama Rozenbluma, Szmula Wolfa i Jakóba Hendlera. Obecnych - 25 osób.-

Dnia 20 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie członków T-wa "Tachkemoni" pod przewodnictwem Gotesdinera. Przemawiał Dobkin, który wzywał, by wszyscy żydzi przy wyborach do wyznaniowej gminy żydowskiej głosowali na listę organizacji "Mizrachi". Obecnych około 55 osób.-

Dnia 19 bm. w Białymstoku Abracham Gotesdiner wygłosił odczyt w żargonie n.t. "Dzieje i życie rabina Menassa vel Izraela jako filozofa".

Powiat Wołkowyski:

Dnia 20 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Żydowskich, zwołane specjalnie w celu omówienia sprawy wyborów do wyznaniowej gminy żydowskiej. Obecnych na zebraniu było około 150 osób.-

Powiat Ostrów-Mazow.

Dnia 15 bm. w lokalu Kultur Ligi w Broku bundowiec Fiszman Jakub wygłosił odczyt n.t. "Rozwój kultury żydowskiej". Obecnych na odczycie było około 40 osób.-

Dnia 17 bm. kierownik szkoły "Tarbut" w Ostrowi Mazowieckiej

165

Twa Św. Kazimierza we wsi Poluńce, gminy Krasnowo; omawiano sprawy organizacyjne.-

---

c/ białoruski

Powiat Grodzieński:

Akcja organizacyjna i propagandowa Twa Szkoły Białoruskiej w powiecie grodzieńskim znacznie w ostatnim czasie osłabła.-

Dnia 15 bm. Inspektor Szkolny okręgu grodzieńskiego badał na miejscu mieszkańców wsi Kurpiki, Pławy, Nowosiółki, Sieluki i Zagorce gm. Zytomla w sprawie złożonych przez nich deklaracyj na otwarcie szkoły białoruskiej. W wyniku badań wspomniany Inspektor stwierdził, że deklaracje podpisały osoby, mające dzieci w wieku poza szkolnym, wobec czego deklaracje te zostaną załatwione odmownie.-

Radni białorusini, b.hromadowcy - w gminach z większością białoruską starają się wykorzystać każdą sposobność, by poprzeć inicjowaną przez wileńską prasę białoruską akcję zbiórki funduszów na rzecz średniego szkolnictwa białoruskiego. - Dnia 16 bm. rada gminna w Berestach na posiedzeniu odbytem pod przewodnictwem wójta Kościewicza Mikołaja /hromadowca/ uchwaliła na jego wniosek popierać materjalnie gimnazjum białoruskie w Wilnie i jako pierwszą zapomogę przesłać dyrekcji wspomnianego gimnazjum 300 zł. z pieniędzy gminnych. Uchwała ta przyjęta została 6-ma głosami radnych białorusinów - hromadowców przeciwko 4 głosom radnych umiarkowanych, którzy kategorycznie sprzeciwili się zrealizowaniu uchwały ze względu na interesy gminy. -

Zaznaczyć należy, że gmina Berszty jest jedną z biedniejszych gmin w powiecie i, że zalega ona z podatkami państwowymi i samorządowymi od roku 1925-go.-

-++++++++++++++-

166

b/ Z a b ó j s t w o.

Powiat Augustowski:

Dnia 24 bm. na 13 klm. szosy Augustów - Sejny w pobliskim lesie znaleziono zwłoki mieszkańca wsi Cierpki-Las Modzelewskiego Romualda. Wobec zabrania przez sprawców mordu ubrania i bielizny zabitego zachodzi p-rzypuszczenie, iż mord ten dokonany został w celach rabunkowych. Sprawcy dotychczas nie zostali ujawnieni.-

---

c/ Usiłowanie kradzieży i rozbrojenia szereg.P.P.

Powiat Wys.-Mazow.

Dnia 16 bm. mieszkaniec m.Łap, poborowy rocznika 1907 Okoryt Aleksander usiłował skraść zegarek w sklepie Zelika Braude w Wysokiem-Mazowieckiem. Na wszczęty przez Braude alarm napastnik rzucił się do ucieczki, lecz został przez szeregowych policji schwytany.-

Gdy zatrzymanego Okoryta doprowadzono do Posterunku, koledzy jego poborowi w liczbie około 60 osób usiłowali odbić aresztowanego, starając się równocześnie eskortujących szeregowych policji rozbroić. W czasie zamieszania, jeden z napierających na kordon policji, trzymającej karabiny na "gotuj broń", popchnięty przez tłum, otarł się o nastawiony bagnet, raniąc się lekko w prawe udo Przywódców: Michalskiego Mieczysława, Masłowskiego Wacława, Głowackiego Jana, Płońskiego Jana, Hubera Bronisława, Dąbrowskiego Zygmunta oraz zatrzymanego uprzednio Okoryta Aleksandra przekazano władzom sądowym.-

---

d/ P o ż a r y.

Powiat Białostocki:

Dnia 25 bm. w Białymstoku spłonęła doszczętnie fabryka sukna Szmaca Borucha wraz z całem urządzeniem, 20-ma maszynami i nagromadzonym surowcem. Straty wynoszą około 200.000 zł. Pożar powstał najprawdopodobniej wskutek krótkiego spięcia elektryczności.-

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

Białystok, dnia 8 czerwca 1928.

L. dP. 1555/28. Tjn.

167

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 22.

Do

/ według rozdzielnika /

Tajne

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr. 22 za czas od dnia 27. maja do 2-go czerwca 1928. r.-

1 załącznik.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymują:

/ Vide rozdzielnik sytuac. sprawozdania tygodn. Nr. 6. z 1927. r./

2.I

L. ?
Sp.

168

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 22.
za czas od dnia 27. maja do dnia 2. czerwca 1928. r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Okres sprawozdawczy zasadniczych zmian w nastrojach ludności na terenie Województwa Białostockiego nie przyniósł. Ludność ta, jak już Urząd Wojewódzki podkreślał w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych, interesuje się żywo zagadnieniami ogólno-państwowemi /: prace Sejmu, rokowania polsko - litewskie :/, nieporównanie jednak więcej uwagi poświęca sprawom lokalnym, zaniedbanym w okresie wyborów.-

Społeczeństwo żydowskie weszło już w okres bezpośrednich przygotowań przedwyborczych do zarządów gmin wyznaniowych. Przygotowania te, sądząc z dotychczasowych spostrzeżeń, zdają się zapowiadać, że kampanja wyborcza do wspomnianych zarządów będzie miała przebieg dość ostry i, że wezmą w niej udział wszystkie odłamy społeczeństwa żydowskiego.-

Spostrzeżenia z okresu sprawozdawczego, dotyczące ludności białoruskiej, uwidaczniają przedewszystkiem symptomy negatywnego stosunku tej ludności do działalności organizacyj, reprezentujących ideologję unielegalnionej BWRHromady i niemniej także - Towarzystwa Szkoły Białoruskiej. Symptomy te dostrzeżono w powiatach grodzieńskim i bielskim, gdzie z jednej strony najsilniej dotąd stosowane były represje względem elementów wywrotowych, z drugiej zaś najwcześniej podjęta została przez polskie organizacje społeczne i gospodarcze działalność kulturalna wśród białorusinów.-

Przyznać również należy, że nie bez wpływu na nastroje radykalnych dotąd grup ludności białoruskiej pozostały odgłosy procesów wileńskiego i białostockiego - i celowo nadal przeprowadzane represje w odniesieniu do elementów antypaństwowych. Systematycznie prowadzona akcja organów bezpieczeństwa publicznego, mająca na celu zniszczenie sieci wyższych instancyj komunistycznej partji, wywołała swego rodzaju reakcje ze strony tych instancyj, polegającą na organizowaniu " samoobrony partji ". Świadczą o tem - przebieg procesu komunistycznego " 133 " w Białymstoku, zabójstwo dnia 29. ub. m. w Grodnie wartościo-

sie przedwyborczym ze względów politycznych przez władze administracyjne i sądowe, poseł Sawicki omawiał następnie stosunek Stronnictw lewicy do Rządu Marszałka Piłsudskiego. M.in. podnosił on tutaj, że Sejm większością głosów określił w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych sumę 6-ciu miljonów złotych, stanowiącą fundusz dyskrecjonalny P.Ministra Spraw Wewnętrznych - ze względów zasadniczych, wyrażając w ten sposób protest przeciwko tolerowaniu przez Pana Ministra nadużyć władz administracyjnych w okresie przedwyborczym, o których Pan Minister wiedział doskonale.- Wreszcie Poseł Sawicki wystąpił w ostrej formie przeciwko policji, nazywając ją nieprzyjacielem ludu - i dowodził,że policja bezprawnie domaga się od ludności wiejskiej brukowania ulic i budowania ustępów.- Interpretowany przez zebranych na zjeździe w sprawie stosunku Stronnictwa Chłopskiego do Osoby Marszałka Piłsudskiego jako Szefa Rządu, poseł Sawicki wyraźnie wyjaśnił, że Stronnictwo Chłopskie ceni zasługi Marszałka Piłsudskiego, jednakże nie ma zaufania do niektórych Ministrów w Jego gabinecie.-

Nastrój zebranych /: około 150 osób :/ do posła Sawickiego nie był przychylny.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 28.ub.m. w Rosi,powiecie wołkowyskiego odbył się wiec sprawozdawczy posła Kurowskiego,którego przemówienie utrzymane było w tonie nacgół umiarkowanym.-

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Białostocki:

Dnia 25.ub.m. w lokalu OKR.PPS.w Białymstoku odbyło się zebranie sekcji PPS. pod przewodnictwem Konaczewskiego. Po uzgodnieniu szeregu zarzutów przeciwko taktyce OKR.PPS.,a zwłaszcza jej sekretarzowi Muszyńskiemu, zebrani zdecydowali domagać się od posła Dubois Stanisława: 1/ zmiany lokalu OKR.PPS.; 2/ złożenia mandatu radnego przez Muszyńskiego,który nie może reprezentować partji; 3/ przeniesienia,względnie zwolnienia Muszyńskiego ze stanowiska sekretarza OKR.PPS.; 4/ oficjalnego wyjaśnienia w sprawie oszczerczych rzucanych przez Muszyńskiego na sanacjonistów. Odpowiednio umotywo-

./.

170

6.stycznia b.r. Na podstawie zeznań Gielberta dnia 31.ub.m. zostali zatrzymani członkowie Oddziału Zw.Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Trzciannem - 1 Kuźnicer Lejba, 2 Kosiński Pejsach, 3 Gorodecki Goszko, 4 Portnoj Isem, 5 Sapirsztejn Chana, poszlakowani o należenie do organizacji komunistycznej w Trzciannem i czynną działalność antypaństwową. Zatrzymani - po przyznaniu się do winy zostali odstawieni do dyspozycji Pana Prokuratora przy Sądzie Okr.w Białymstoku.-

Powiat Grodzieński :

W toku dalszej likwidacji organizacyj KPZB.na terenie powiatu grodzieńskiego ustalono,że Okręgowy Komitet KPZB.Grodno w ostatnich czasach posiadał swą "jawkę" w sklepie garnków przy ul.Ciasnej Nr.29, gdzie kontaktowali się członkowie partji przyjezdni z powiatu z komunistami z Grodna. W związku z tem dnia 23.maja br.został zatrzymany Kantorowicz Kusjeł, zamieszkały w Grodnie przy ul.Stanisławowskiej Nr.3, właściciel wspomnianego sklepu, który,jak wynika z materjałów przeprowadzonego dochodzenia, był czynnym członkiem ZMKZB.w Grodnie. Wymieniony do inkryminowanych mu zarzutów nie przyznał się, jednak biorąc pod uwagę zeznania innych współoskarżonych poprzednio aresztowanych, a mianowicie Mukosieja Jana, sekretarza OK.ZMK.Grodno,Bibera Lejby technika OK.KPZB.Grodno,Sytego Witalego, sekretarza Rejonowego Komitetu KPZB.Skidel, nie ulega wątpliwości,że Kantorowicz do KPZB.należał i czynnie w niej działał. Kantorowicza z materjałami oskarżenia dnia 23.maja rb. przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego I.Rewiru w Grodnie.-

W obawie przed aresztowaniem zbiegli członkowie KPZB.- Baranowski Konstanty, mieszk.wsi Baranowo, Baranowski Arsenjusz, Mancewicz Józef, Poddubik Leon,mieszkańcy Indury, Szypica Leon, zamieszkały w Grodnie i Waszkiewicz Antoni, mieszkaniec wsi Nowosiółki.Według wszelkiego prawdopodobieństwa będą się oni starali przedostać do Rosji Sowieckiej.-

Dnia 29.ub.m.w Grodnie o godzinie 15-ej zabity został konfident Miruk Gierasim, zamieszkały stale we wsi Lekówka, gm.Łaszański powiatu grodzieńskiego.- Miruk Gierasim został zaangażowany w charakterze konfidenta przez Wydział Śledczy PP.w Grodnie w kwietniu

./.

że usługi te były bardzo znaczne, dlatego też był on dobrze opłacany i stale strzeżony. Od dłuższego czasu Wydział Śledczy PP. w Grodnie notował wzmianki o planowanym zamachu na Miruka, który ze swej strony zapewniał, że nic mu nie grozi, niemniej jednakże na prośbę Miruka, chcącego wyjechać na własny koszt do Kanady, Starostwo poczyniło zabiegi, by mógł on wyjechać jak najrychlej. W dniu krytycznym Gierasim Miruk miał wyjechać o godz. 23. min. 55 do Warszawy na komisję lekarską i w celu załatwienia niezbędnych formalności, związanych z jego wyjazdem do Kanady.-

Zaznaczyć należy, że Miruk, aczkolwiek zdawał sobie sprawę z grożącego mu niebezpieczeństwa, nie zachował w ścisłej tajemnicy termin wyjazdu, a przeciwnie poinformował o tem swą rodzinę i dawnych towarzyszy partyjnych, co być może przyczyniło się do jego zabójstwa.-

Zabójca Miruka liczy około 25 lat; rysopis: wzrost średni, blondyn, twarz piegowata, wąsy krótko przystrzyżone, ubrany był w jasny garnitur, długie spodnie, kamasze i cyklistówkę.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

Dnia XI. ub. m. w godzinach wieczorowych zatrzymany został w stanie nietrzeźwym w Bielsku mieszkaniec wsi Tryki, gm. Łubin, pow. bielskiego Górski Jan, jeden z oskarżonych w procesie komunistycznym " 133 " w Białymstoku, w którym występował także jako świadek dowodowy.- Lekarz powiatowy wezwany w nocy do zatrzymanego, który twierdził, że jest otruty, stwierdził, że Górski istotnie został zatruty strychniną. Stan zdrowia Górskiego w dniu 1. b. m. był groźny. Powiadomiony o tem Prokurator przy Sądzie Okr. w Białymstoku, zarządził dochodzenie.-

------oooOooo------

./.

172

Dawidsa Majer, Sawicki Hirsz, Mackiewicz Jakób. -

Obecnych - około 90 osób. -

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

173

łować. W tym celu tłum strajkujących, liczący około 300 osób, dnia 24.V.br. zatarasował linje przed remizę klocami i niezależnie od tego ustawił się na linji, udaremniając w ten sposób wyprowadzenia lokomotyw z remizy przez 11 robotników, którzy lokomotywy te uruchomili.-

Dnia 25.ub.m. strajkujący dopuścili tylko 2-ch maszynistów do obsługi lokomotyw, wobec czego inż. Radzyminski zaniechał wypuszczania lokomotyw z remizy.-

W związku z powyższem Urząd Wojewódski polecił Staroście w Bielsku, by tenże wyjaśnił robotnikom, że władze administracyjne nie dopuszczą do jakichkolwiek ekscesów i, że wszelki, stosowany przez strajkujących teror względem tych robotników, którzy do pracy będą chcieli przystąpić, zmusi wspomniane władze do wdrożenia przeciwko winnym represyj karno-sądowych.-

Dnia 25.ub.m. odbyło się w Hajnówce ogólne zebranie strajkujących, na którem delegat Centralnej Komisji Klasowych Związków Zawodowych- Gomoliński z Warszawy nawoływał zebranych do zachowania spokoju i nienaruszania porządku, podkreślając przytem konieczność zaostrzenia akcji strajkowej i objęcia strajkiem elektrowni w Hajnówce i kolejek tartacznych.-

Komitety strajkowe w Białowieży i Hajnówce zdecydowały zorganizować akcję zbiórki pieniężnej na zakup produktów spożywczych dla najbiedniejszych z pośród strajkujących.-

W dniu 26 ub.m. zarysowała się możliwość objęcia przez P.P.S. akcją strajkową zakładów przemysłu chemicznego w Hajnówce.-

W dniu 27 ub.m. strajkujący robotnicy w Hajnówce odstąpili od pierwotnego zamiaru rozszerzenia strajku na elektrownię w wyniku interwencji władz administracyjnych, którym delegacja strajkujących wyraziła podziękowanie za zajęcie bezstronnego stanowiska w odniesieniu do strajku i strajkujących.-

Wobec tego, że pertraktacje strom, prowadzone przy udziale Inspektora Pracy w Hajnówce, nie dały rezultatu, pertraktacje te odbywają się obecnie w Warszawie w Zarządzie głównym firmy "Century". Wynik ich dotąd nie jest Urzędowi Wojewódzkiemu znany.-

Dnia 26 ub.m. sjonista Fiszman Jakób z Warszawy wygłosił w Wołkowysku odczyt o kierunkach rozwoju kulturalnego żydów.-

Powiat Białostocki:

Dnia 25 bm. sjoniści Gottesdiner, Halpern i Dobkin wygłosili odczyty n.t. "Gmina żydowska dawniej i obecnie", rozpoczynając w ten sposób kampanję przedwyborczą do zarządu gminy wyznaniowej w Białymstoku.-

Dnia 27 ub.m.w Białymstoku Żydowski Klub Sportowy urządził akademję z okazji 5-cioleccia swego istnienia. Okolicznościowe przemówienia wygłosili - dr. Gurwicz, dr.Szacki, red.Kapłan, Zabłudowski i Lewin.-

---

b/ białoruski

Powiat Grodzieński:

Hurtki Towarzystwa Szkoły Białoruskiej jako takie od dłuższego czasu nie przejawiają żadnej działalności, aczkolwiek poszczególni ich członkowie prowadzą samodzielnie agitację wśród białorusinów, nie uzyskując jednak pożądanych rezultatów. Starsza ludność białoruska, mając w pamięci smutne doświadczenia z działalności b.BWRHromady, uchyla się obecnie od brania udziału w życiu politycznem. Wyrok w wileńskim procesie b.BWRHromady, jako też ostatnio przeprowadzone liczne aresztowania wśród byłych hromadowców, członków KPZB otrzeźwiająco podziałały na młodsze elementy, usposobione nieprzychylnie do państwowości polskiej.-

W wyniku intensywniejszej działalności Kas Spółdzielczych i innych organizacyj gospodarczo-finansowych ludność białoruska zajmuje się/ więcej sprawami gospodarczemi, dążąc do poprawienia swego bytu. W niektórych miejscowościach nauczycielstwo polskie stara się pociągnąć młodzież białoruską do życia kulturalno-oświatowego. Prace w tym kierunku rozpoczyna nauczycielstwo w gminie Dubno, gdzie pod jego kierownictwem dnia 22 bm. młodzież białoruska ze wsi Książewodce urządziła przedstawienie. Tego rodzaju praca może w znacznym stopniu osłabić wpływy Towarzystwa Szkoły Białoruskiej.

175

twem P.Wojewody.-

P.Wojewoda w zagajeniu podkreślił konieczność rozpoczęcia propagandy celem świadomego udziału całego społeczeństwa w akcji "Tygodnia Dziecka".-

Niezależnie od tej akcji społeczeństwo winno dążyć do ścisłej koordynacji działalności rozproszkowanych dotychczas licznych służebnych organizacyj.-

Po wyczerpującym referacie dyr.Horwata, Delegata Polskiego Komitetu Pomocy Dzieciom wybrano do komitetu ściślejszego: Generałową Warakiewiczową, Szymańską, Julję Zubelewiczównę, dyr.Herbsta, dyr.Kościę; na zastępców: Dorożyńską, Szaykowską i Starostę Bileka; do Komisji Rewizyjnej: Tenczyńskiego, ks.Chodykę, dr.Lewitta; na zastępców: Jureckiego, ks.Głuszkiewicza i dr.Rosenmana.-

Upoważniono ściślejszy komitet do kooptacji nowych członków oraz zorganizowania poszczególnych sekcyj.-

W dyskusji podnoszono konieczność by Komitet ustalił jaka część dochodów "Tygodnia Dziecka" będzie przeznaczona na cele lokalne.-

Termin zebrania Komitetu ściślejszego oznaczono na dzień 14 czerwca br. przy udziale zastępców oraz członków komisji rewizyjnej [illegible] w Urzędzie Wojewódzkim.-

Uchwalono zwrócić się do Komitetu ściślejszego by po ustaleniu programu pracy zwołał ogólne zebranie.-

Na delegatkę do komitetu wykonawczego w Warszawie wybrano p. wojewodzinę Kirstowę.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

W ubiegłym tygodniu odbyło się sprowadzenie cudownego obrazu Matki Boskiej Hodyszewskiej do Hodyszewa z Warszawy, gdzie po zwróceniu go Polsce przez Rosję Sowiecką przechowywany był w cerkwi prawosławnej. Obraz ten wywieziony był z Hodyszewa do Rosji w roku 1915 przed nadejściem wojsk niemieckich, zwrócony zaś został parafji hodyszewskiej dzięki poparciu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Pan Prezydent polecił odzyskany obraz oprawić w ramy i przekazał go delegatom ks.biskupa Łukomskiego.-

Ojczyzna" są święte.

176

VIII. R ó ż n e.

a/Święto 10-cio lecia 2-go pułku ułanów.

Powiat Suwalski:

Dnia 27 ub.m. w Suwałkach odbyły się uroczystości, związane z dziesięcioleciem stacjonowanego tutaj 2-go pułku ułanów - przy udziale przedstawicieli armji obcych/wojskowego attache poselstwa Estonji i delegacji 1-go pułku huzarów z Tallina w osobach dowódcy i dwóch oficerów tego pułku/. Program owawianych uroczystości był następujący: nabożeństwo, defilada, odsłonięcie pomnika ku czci poległych oficerów i szeregowych 2 p.uł., obiad żołnierski, zawody sportowe i wspólna wycieczka.-

---

b/ Pojawienie się wilków.

Powiat Ostrołęcki:

W lasach leśnictwa Borawe pojawiły się wilki, które porwały kilka owiec i rozszarpały świnię. Na dzień 2 bm. zarządzona została obława, w której wezmą udział członkowie miejscowego kółka łowieckiego.-

---

c/ Z a b ó j s t w a.

Powiat Grodziński:

Dnia 28 ub.m. we wsi Chlistowicze, gm. Łaszańskiej podczas zabawy tanecznej zabity został przez nieznanych sprawców mieszkaniec wsi Gibulicze, gm. Hornica - Wróblewski Konstanty.-

Powiat Kolneński:

Dnia 28 ub.m. mieszkańcy wsi Kucze-Małe, gm. Jedwabne na tle nieporozumień o wypasanie zboża zabili mieszkańca wsi Kucze-Duże, Władysława Polkowskiego. Na trupie Polkowskiego stwierdzono rany postrzałowe w nogę powyżej kolana oraz siniaki na szyi, plecach i łopatkach. Sprawcy zabójstwa zostali aresztowani.-

spłonęły całkowicie zarośla oraz nagromadzony tam materjał drzewny, straty obliczone są na 11.376 zł.40 gr.- Pożar powstał od iskier parowozu kolejki leśnej, dzierżawionej obecnie przez warszawską firmę Kwita i Sierudski.- 177

Powiat Sokólski:

Dnia 21 ub.m. we wsi Bobrowniki, gm. sokólskiej od uderzenia piorunu w zagrodę Paszko Magdaleny powstał pożar, którego padły zabudowania gospodarcze oraz część domu mieszkalnego, całkowity inwentarz żywy i martwy / w tem 1.000 zł. gotówką/. Prócz tego na szkodę Paszko Michała spłonął chlew, znajdujący się pod jednym dachem oraz narzędzia rolnicze. Straty wynoszą 19372zł. Nieszczęściwych wypadków z ludźmi nie było.-

U z u p e ł n i e n i a

/Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.18 z dn.5.V. 1928 r./

Powiat Kolneński:

Ustalono, że Swiątkowski Konstanty, mieszkaniec wsi Zalesie, gm. Grabowo, powiatu szczuczyńskiego zamordowany został w lesie koło miasteczka Stawiski w dniu 15 kwietnia 1928 r., zwłoki zaś jego odnaleziono 30.kwietnia br. Zabójstwa z chęci zysku dokonał mieszkaniec wsi Łojówek, gm. Stawiski - Malski Jan - którego aresztowano i dostarczono władzom sądowym.-

Białystok, dnia 2 czerwca 1928 roku

Za Wojewodę:

Kwiatkowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Załączników, przesyłanych Ministerstwu Spraw Wewn.-4.

A.T.

Stanowisko pierwszych dwóch grup nie jest określone. Zresztą społeczeństwo żydowskie, poza radykalnemi masami robotniczemi, zdradza niezdecydowanie, co wybitniejsi działacze żydowscy wyrażają określeniem: " My żydzi znajdujemy się między młotem i kowadłem. Chodzi o to, jak należy wywiązać się, by nie występując przeciw Państwu / Rządowi /, jednocześnie nie utracić należnej nam ilości posłów ". Niejasną sytuację rozwiąże niewątpliwie w dniach najbliższych stanowisko organizacyj żydowskich w Warszawie i częściowo w Białymstoku, gdzie przemysłowcy żydowscy, uzależnieni w swej egzystencji od Rządu / dostawy wojskowe / mogą wydatnie zmienić orjentację wyborczą żydów na korzyść Rządu.-

Ludność białoruska, aczkolwiek z każdym dniem uwidacznia żywsze zainteresowanie się wyborami, nie stworzyła takiej sumy przesłanek, któreby pozwoliły na wysnuwanie bardziej określonych wniosków co do jej ustosunkowania się do wyborów. Jedynie w Grodnie element radykalny B.B.W.R.Hr. i Towarzystwa Szkoły Białoruskiej powołał do życia Komitet Wyborczy, który, jak dotąd, działalności zewnętrznej jeszcze nie rozpoczął.-

W ruchu wywrotowym i zawodowym poważniejsze, względnie charakterystyczne zmiany nie zaszły.-

Stan bezrobocia podniósł się znacznie / 290 bezrobotnych/ w białostockim okręgu przemysłowym w związku z zaistnieniem słabszej konjunktury dla mniejszych przedsiębiorstw przemysłu włókienniczego, natomiast w powiatach wołkowyskim, bielskim, grodzieńskim i częściowo białostockim dobrą konjunkturę posiadał przemysł drzewny, co wpłynęło na zmniejszenie się bezrobocia o 236 bezrobotnych w tych powiatach.-

Stan bezpieczeństwa publicznego - bez zmian.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

c/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Wyzwolenie "

Powiat Suwalski :

Na dzień 8.b.m. zapowiedziany jest w Suwałkach zjazd powiatowy delegatów P.S.L. " Wyzwolenie". W tymże dniu za zezwoleniem Inspektora Szkolnego odbędzie się w Suwałkach zjazd delegatów Ognisk Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych przy udziale b.posła Zygmunta Nowickiego, wiceprezesa Z.P.N.S.P. i Henryka Konopnickiego. / Starostwo /.-

Powiat Ostrowski :

Najdalej w połowie b.m. odbyć się ma w Ostrowi-Mazowieckiej zjazd delegatów Stronnictwa w okręgu wyborczego Nr.5.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 29.ub.m. odbyło się we wsi Wólka Brzozowa, gm. Białaszewo zebranie Stronnictwa, zwołane przez Lendo Bronisława, kierownika sekretarjatu P.S.L. " Wyzwolenie" na powiat szczuczyński w Grajewie, który wyjaśnił zebranym znaczenie zbliżających się wyborów do Sejmu i Senatu, zarzucał klerowi katolickiemu dążenie do wywierania wpływu na Rząd i wzywał do skupiania się w szeregach P.S.L. "Wyzwolenie". Obecnych około 30 osób, z pośród których nikt do Stronnictwa nie zapisał się.-

Podobnie nie przyniosło P.S.L. "Wyzwolenie" efektów organizacyjnych zwołane dnia 31.ub.m. przez Lendo zebranie we wsi Sojczyn-Borowy, gm. Ruda, gdzie Lendo pomawiał Stronnictwo Chłopskie o współdziałanie ze stronnictwami prawicy na niekorzyść chłopów. Obecnych na zebraniu - 14 osób. - Na obu zebraniach sprzedawane były cegiełki i znaczki na fundusz wyborczy P.S.L. "Wyzwolenie". / Starostwo / .-

Powiat Kolneński :

Na dzień 7.b.m. zwołany został do Kolna zjazd powiatowy delegatów Stronnictwa. / Starostwo /.-

./.

przemysłowe - Białowieżę, Hajnówkę, Siemiatycze, Ciechanowiec i Czeremchę, w których działają Stanisław Dubois, redaktor "Robotnika" z Warszawy, Macanko Roman, członek Okręgowej Rady Kl.Zw.Zaw. w Grodnie i Branicki Stanisław, członek OKR.PPS. w Białymstoku. / Starostwo /.-

Powiat Ostrowski :

Zapowiedziała wiece wyborcze na dzień 6.b.m. w Brańszczyku, Porębie i Jasienicy, oraz na dzień 8 b.m. w Długosiodle i Wąsewie, które obesłane będą przez CKW.PPS. i OKR.PPS. Białystok.-

Pozatem projektowane jest zwołanie na dzień 15.b.m. do Ostrowi-Mazowieckiej okręgowej konferencji delegatów P.P.S. / z okręgu wyborczego Nr.5./, na której ustalona ma być lista kandydatów do Sejmu. Czołowymi kandydatami P.P.S. w okręgu wyborczym Nr.5. mają być - redaktor Dubois Stanisław i Stanisław Leśniewski, burmistrz m. Ostrowi-Mazowieckiej.-

Ledderzy partji w powiecie oświadczają, że w akcji wyborczej ustosunkują się lojalnie względem bloku grup wyborczych, współpracujących z Rządem, jeżeli nie zajdzie konieczność zwalczania poszczególnych kandydatów tego bloku ze względu na ich dotychczasowy stosunek ich do P.P.S.-

f/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Suwalski :

Instruktor Stronnictwa Chłopskiego, Lucjan Panasiuk zorganizował Koło we wsi Jaziorki - Wielkie, gminy Giby, liczące 11 członków, dnia 30.ub.m. zwołał wiec wyborczy w Sejnach, odbyty przy udziale około 200 osób /przemawiali Panasiuk i Antoni Nowak, członek zarządu Koła S.Ch. w Berźnikach/ i poczynił przygotowania do Zjazdu delegatów Stronnictwa Chłopskiego z powiatów suwalskiego i augustowskiego, który odbyć się ma w Suwałkach dnia 10. b.m. / Starostwo /.-

Powiat Łomżyński :

Stronnictwo Chłopskie zapoczątkowało dopiero planową akcję organizacyjną w powiecie utworzeniem sekretarjatu lokalnego we

i/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Białostocki:

Dnia 1.b.m.we wsi Niewodnica,gm.Choroszcz w lokalu parafjalnym odbył się wiec wyborczy Ch.D.,na którym przemawiali - Lis, obrońca sądowy z Białegostoku o sytuacji politycznej w Państwie i Kmita robotnik z Białegostoku o potrzebach robotników. Obecnych na wiecu - około 150 osób.-

W drugim dniu świąt Bożego Narodzenia księża Chodyko i Abramowicz w Białymstoku z ambony w czasie kazań odczytali list episkopatu polskiego i ostrzegali parafjan przed zbrodniczą działalnością wrogów ruchu Chrześcijańsko- społecznego w rodzaju Morelowskiego, Lisa, Kmity i innych,twórców rozłamu w białostockiej organizacji Ch.D.-

Dnia 4.b.m.Związek Robotników Katolickich w Białymstoku zwołał ogólne zebranie swych członków. Na zebranie to przybył niespodziewanie ks.dziekan Chodyko,który wspólnie z członkiem związku Burzyńskim nawoływał zebranych do poparcia akcji wyborczej Ch.D.-

Zarząd omawianego związku i cechy rzemieślnicze w Białymstoku do sporadycznych posunięć ks.Chodyki odnoszą się dotychczas na ogół obojętnie,natomiast wypowiadają się za współpracą z Rządem Marszałka Piłsudskiego. / Starostwo /.-

Powiat Grodzieński :

Poza omawianą na innem miejscu w niniejszem sprawozdaniu secesją Majewskiego / Rada Chrześcijańskich Związków Kresowych / wystąpił z Ch.D. i działa przeciwko niej kolejarz Twardowski z Grodna,zabiegający o wystawienie własnej listy do Sejmu.Akcja Twardowskiego z góry skazana jest na niepowodzenie,niemniej jednakże szkodzi Ch.D.-

Dnia 30.ub.m. odbyło się w Grodnie pod przewodnictwem księdza kanonika Bolesława Sperskiego posiedzenie Polskiego Okręgowego Komitetu Wyborczego, zorganizowanego przez Chrześcijańską Demokrację. W czasie posiedzenia prowadzona była dyskusja na temat zjednoczenia w akcji wyborczej wszystkich polskich i narodowych

2./ Wszechstanowa Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Bielski :

W Bielsku Podlaskim otwarty został Sekretarjat powiatowy W.O.M. , którego kierownikiem jest Józef Borowski, zamieszkały stale w Bielsku. Sekretarjat ten, jak dotąd, kolportuje jedynie " Głos Monarchisty ". / Starostwo /.-

Powiat Łomżyński :

Kierownikiem akcji wyborczej W. O. M. na okręg wyborczy Nr.7. jest Jaxa - Chamiec, który awołał wiece wyborcze dnia 29.ub.m. w lokalu T-wa Rzemieślniczego " Rozwój " w Łomży i dnia 1.b.m. we wsi Piątnica pod gołem niebem. / Na pierwszym wiecu było obecnych około 150 osób, na drugim około 700 osób /. Na obu wiecach Jaxa - Chamiec przeciwstawiał parlamentaryzmowi ustrój monarchistyczny, wyrażając się nagół przychylnie o działalności Marszałka Piłsudskiego i Jego Rządu.- Wiece te większego zainteresowania się ludności nie wzbudziły, szczególnie w Piątnicy, gdzie silne wpływy posiada P.S.L. "Wyzwolenie ". / Starostwo /.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 19 - 20 ub.m. nieujawnieni dotąd sprawcy podsiurawili w sześciu miejscach wiszący na ścianie w szkole powszechnej we wsi Syrojeżki, gminy swisłockiej, portret Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Dochodzenie wdrożono /Starostwo/.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 31 ub.m. w Łomży około klasztoru O.O.Kapucynów rozrzucono po kilkanaście egzemplarzy następujących odezw komunistycznych: 1/ "Do robotników, chłopów, żołnierzy i wszystkich pracujących Polski, Białorusi Zachodniej, Ukrainy Zachodniej, Niemiec i Łotwy", wyd. CK.Partyj Komunistycznych Litwy, Niemiec, Polski, Białorusi Zachodniej, Ukrainy Zachodniej, Łotwy, datowanej w grudniu 1927 r.; 2/ "Piłsudski organizuje nową rzeźwojennę", wyd. przez KCKPP, datowanej w grudniu 1927 r. -

Dochodzenie wdrożono /Starostwo/.-

Powiat Kolneński:

W dniu 5 bm. w Kolnie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych 2-ch odezyj, jak wyżej w powiecie łomżyńskim /Urz.Śl./

Powiat Ostrołęcki:

Odezwy tych samych odezyj rozrzucono dn. 3 bm. we wsi Ostrołęka/Urz.Śl./.-

---oOo---

ściańskiego, poczem opozycja PPS odśpiewała "Czerwony sztandar" i opuściła salę. Z kolei przemawiał sekretarz Partji Pracy Miłosz, który potępił postępowanie PPS i wezwał wszystkich robotników do głosowania na listy wyborczych grup współpracy z Rządem Marszałka Piłsudskiego. Wreszcie Majewski odczytał rezolucję, w której robotnicy akceptują stanowisko Rady Chrześcijańskich Kresowych Związków Zawodowych. Obecnych na wiecu - około 90 osób.

Dnia 24 ub.m. w Indurze przy obecności około 30 osób odbyło się zebranie miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego. Zasadniczo na zebraniu tem miano wybrać nowy zarząd oddziału, czego jednakże nie dokonano wobec niepełnego bycia większej ilości członków, a natomiast wysłuchano i aprobowano sprawozdanie z działalności starego zarządu za rok 1927.-

Na zebraniu członków oddziału Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Odzieżowego w Krynkach dnia 24 ub.m. wybrano nowy zarząd w składzie: Saturmak Lejba, Lewin Chaim, Blacher Estera, Blacher Noech i Ryda Eljasz /Starostwo/.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 24 ub.m. w Świsłoczy odbyło się walne zebranie członków oddziału Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Skórzanego pod przewodnictwem prezesa Sergjusza Kuźmina, który odczytał okólnik Centrali Związku w sprawie składek członkowskich i wystąpił z projektem założenia kooperatywy związkowej. Zebrani projekt przyjęli i powołali Szawsina Szlomę, Piwowaroczyka Jana, Słapaka Berela, Syrulnika Lejbę, Sulmana Fajwela do komitetu organizacyjnego wspomnianej kooperatywy. Ponadto na zebraniu postanowiono opodatkować każdego członka oddziału w wysokości 10 gr. miesięcznie na fundusz bezrobocia /Starostwo/.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 31 ub.m. w lokalu Żydowskiej Rady Okręgowej Zw.Zawod. /Bund/ w Łomży bundowiec Szyja Chrzastkowski z Warszawy wygłosił odczyt n.t. "Sejm, Rząd i społeczeństwo". Prelegent oceniał krytycznie /ujemnie/ działalność poselską Pryłuckiego, Kirszenbaum

Jakób Abram, właściciel nieruchomości - członkow... wszyscy za... mieszkali w Ostrowi - Mazowieckiej.-

Komitet reprezentuje żydowskie warstwy wyznaniowe /ortod... si/, a przeto zwalczał będzie niewątpliwie grupy sjonistyczne myśl uchwał zjazdu rabinów w Małopolsce.-

Dnia 31 ub.m. staraniem biblioteki im. Pereca w Zarębach Kościelnych odbył się odczyt zbiorowy Jankla Bergmana i Lejby Grappa /sjoniści/, którzy przemawiali n.t. "Szołem Alejchem". Obecnych - około 100 osób.-

Tegoż dnia sjoniści Michel Warszniter i Ela Jęczmień wyg...sili w Twie Kursów Wieczorowych w Zarębach Kościelnych odczyty n.t. "Znaczenie Sylwestra w świecie kulturalnym i różnica międ... starym i nowym rokiem".-

Dnia 30 ub. m. bundowiec Emanuel Kielewicz staraniem Twa Kulturligi wygłosił w Ostrowi Mazowieckiej odczyt n.t. "Tołstoj i jego twórczość". Obecnych na odczycie - około 80 osób. /: Starostwo/.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 31 ub.m. odbyło się w Wołkowysku zebranie sprawozdawc... "Bundu" przy udziale około 300 osób. Przewodniczył Markus Abram, przemawiali Leon Szlosberg, radny Lew Szymon, Fiszel Blumsztajn Rubinsztejn Mowsza. Pierwsi dwaj omawiali prace frakcji bundow... skiej w Radzie Miejskiej m. Wołkowyska i przeszkody, na jakie w pracy tej frakcja napotyka ze strony prawicowych radnych polskich pozostali zaś wzywali zebranych do głosowania przy wyborach do Sejmu na listę "Bundu". /Starostwo/.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 31 ub. sjonista Mostbaum Josel z Warszawy wygłosił w Szczuczynie odczyt o pisarzu żydowskim Lombergu.-

Tenże Mostbaum dnia 28 ub.m. wygłosił odczyt ścisle lite... racki w Grajewie /Starostwo/.-

---

omawiano sprawę uzyskania środków finansowych, w związku z czem postanowiono zwołać wkrótce konferencję okręgową do Grodna. W dn. 29 ub.m. odbyła się w Wilnie konferencja delegatów grup wchodzących w skład "Krajowego Stronnictwa Ludowego "Zjednoczenie". W konferencji brali udział między in. adwokaci: Abramowicz i Raczkiewicz z Wilna, b.poseł Helman, b.posłowie Adamowicz i Wędziagolski z P.S.L. "Wyzwolenie", redaktor "Białoruskiego Dnia" F. Umiastowski oraz grodzieńscy delegaci ERPL. ~~Adamowicz~~ Adamowicz Mikołaj i Szurpa Jan. W czasie obrad poruszane były sprawy dalszej akcji K.S.L. "Zjednoczenie", a w szczególności sprawy opracowania ścisłego programu Stronnictwa i ewentualnego zblokowania się z grupami wyborczemi, współpracującem z Rządem. Poszczególni delegaci składali sprawozdania z dotychczasowych prac organizacyjnych stronnictwa. Ze sprawozdań tych wynika, że działalność organizacyjna K.S.L. "Zjednoczenie" rozwija się bardzo słabo z braku środków pieniężnych. W kwestji opracowania programu KSL. "Zjednoczenie", wypowiedziano się, że zasadniczą podstawą tego programu winny być wytyczne, określone w odezwie programowej z tem zastrzeżeniem, że punkty o reformie rolnej mają być opracowane szczegółowo. Mecenas Abramowicz referował sprawę przyłączenia się do bloku grup wyborczych współpracy z Rządem i uzasadniał konieczność tego kroku wyborczymi interesami Stronnictwa. W dyskusji nad tą sprawą zabierali głos poszczególni delegaci, z których przemówień na wyróżnienie zasługują argumenty p.posła Wędziagolskiego. B.poseł Wędziagolski w dłuższem swem przemówieniu oświadczył, że K.S.L."Zjednoczenie" wówczas będzie mogło iść wspólnie z blokiem grup rządowych, o ile ustalony zostanie proporcjonalny podział mandatów, gdyż zdaniem jego, grupy rządowe na pierwsze miejsca wysuną swych ludzi a przedstawicieli miejscowej ludności umieszczą na końcu listy, wobec czego, ~~te~~ szanse tych ostatnich przy wyborach będą minimalne.- Dalej b.poseł Wędziagolski traktował o stosunkach panujących na ziemiach kresowych stosunku miejscowej ludności do osadników wojskowych, którzy

tywę skonsolidowania narodowego ruchu białoruskiego. W tym celu wydał on w dniu 26 ub.m. odezwę do białorusinów, w której nawołuje do jedności narodowej i połączenia się wszystkich, rozproszkowanych grup białoruskich, w jedną organizację narodową. Na dzień 1 bm. Wołejsza zwołuje do Wilna Zjazd białorusinów, przedstawicieli różnych kierunków i odcieni, na którym powzięte być mają uchwały odnośnie zjednoczenia ruchu białoruskiego. Inicjatywa Wołejszy znajduje wielu zwolenników wśród działaczy białoruskich w grodzieszczyźnie, aczkolwiek wątpią oni w jej pomyślny rezultat ze względu na osobę inicjatora. Wołejsza bowiem w kołach białoruskich nie cieszy się zaufaniem.- /S.Pr.3/28 z dnia 3 bm./

Z dniem 31 ub.m. [illegible] zwolniony został ze stanowiska wójta gminy Dubno Kuruta Adam, znany działacz b. BWRHromady który, jako wójt, bronił jedynie interesów b.BWRHromady i T.S.B., natomiast do władz i państwowości polskiej ustosunkował się nieprzychylnie. /Starostwo/

Powiat Sokólski:

W Jurowlanach i Harkowiczach przystąpiono do organizacji hurtków Towarzystwa Szkoły Białoruskiej /Starostwo/.-

---------oOo------

IV. Ruch społeczny i wyznaniowy.

Powiat Grodzieński:

Zlecona klerowi przez ks.arcybiskupa Jałbżykowskiego akcja organizacyjna na rzecz Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w powiecie grodzieńskim stopniowo się rozwija. W ub.tygodniu powstało koło Stowarzyszenia we wsi Tołłoczki, gm. Łytomla, liczące około 60 członków.-

Zarząd sekcji męskiej stanowią: Obuchowicz Jan - prezes, Maciejewski Stanisław - vicepreses, Stanisław Lisowski - skarbnik, Sipowicz Feliks - sekretarz, Cydzik Józef, Trzeciak Józef i Obuchowicz Piotr - członkowie;

VII. Kryzys w przemyśle bezrobocie strajki.

Powiat Augustowski:

Bezrobotnych w powiecie 269 osób, z których 237 korzysta z zapomóg doraźnych. Wydawanie tych zapomóg zostanie wkrótce wstrzymane z powodu wygaśnięcia okresu ustawowego. Zainteresowany najbardziej bezrobociem magistrat m. Augustowa żadnych robót przy których bezrobotni mogliby być zatrudnieni nie prowadzi. Nastrój wśród bezrobotnych - przygnębiony niemniej jednak spokojny. / S. 1/P. z dnia 3.b.m./.-

Powiat Suwalski:

Dnia 29.ub.m. zarząd tartaku Płociczno /około Suwałk /wymówił pracę 20 robotnikom z powodu braku pomieszczeń dla nich w barakach tartacznych, z których cztery na skutek zarządzenia Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach mają być rozebrane.- W barakach tych zamieszkuje dotychczas 19 rodzin robotniczych. Wspomniane wyżej zarządzenie Dyrekcji wywołało wśród robotników znaczne zgorszenie. / Starostwo /.-

Powiat Białostocki:

W czasie od dnia 27.ub.m. zostały unieruchomione zakłady przemysłu włókienniczego Ch. Żuńskiego i Złotnikowa, Oleszkowskiego Eljasza i S. Poreckiego i Gewąckiego w Wasilkowie oraz Sokoła i S-ów, Szymona Kulikowskiego i Jankiela Amiela w Białymstoku, zatrudniające 322 robotników, natomiast uruchomiony został na st. Waliły tartak firmy "Standard", zatrudniający 150 robotników.-

Stan bezrobotnych w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 3.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych w Białymstoku - 2869, Supraślu - 54, Michałowie - 106, Wasilkowie-91, Gródku - 503, Starosielcach - 20, Choroszczy - 88, w pozostałych miejscowościach powiatu - 82, razem 3773 bezrobotnych, w tem robotników tytoniowych - 44, robotników przem. włókienniczego -1674, robotn. budowlanych - 144, metalowców 93, robotn. niewykwalifikowanych - 732, wykwalifikowanych - 707, rolnych 12, pracowników

/.

wę Czausz Juljan, lat 46, który po upływie 19 godzin po wypadku zmarł. Sprawcy zabójstwa - bracia Henryk i Jan Poradowiscze o[illegible] Szaciło Wincenty, mieszkańcy wsi Zdroje, zostali ujęci.-

W dniu 2.b.m. w czasie odbywającej się zabawy we wsi Lipszczany, gm. Hołynka, pow. augustowskiego, przebity został nożem mieszkaniec tejże wsi Kościuszko Aleksander, lat 27, który po upływie doby zmarł. Sprawcę zabójstwa, brata wymienionego, Jana Kościuszkę, lat 30 aresztowano. Zabójstwo dokonano w trakcie bójki, wynikłej na tle nieporozumień rodzinnych.-

Dn. 5.bm. wystrzałem z dubeltówki zabity został w pobliżu wsi Koszewniki, gm. Hornica, pow. grodzieńskiego gajowy lasów państwowych, Kurczyk Józef, Sprawcę zabójstwa, Sawickiego Sergjusza, aresztowano.

Podpalenie zbrodnicze: W dn. 22. ub. m. we wsi Osówka, gm. Łosinka, pow. bielskiego, wskutek podpalenia spłonęło 8 stodół na szkodę: Sawickiego Stanisława, Sawickiego Jana, Sawickiego Bolesława, Oleksiejuka Józefa, Kopejczyka Aleksandra, Filimoniuka Aleksandra, Szerymskiego Aleksandra i Pietruczuka Włodzimierza. Ogólne straty wynoszą 41,690 zł.- Sprawca podpalenia z zemsty, mieszkaniec wsi Osówka, Michał Prokopiuk, lat 19, został ujęty.-

Przemyt: W dn. 31. ub. m. po przybyciu pociągu osobowego Lwów-Grajewo, na stacji Białystok, zatrzymany został mieszkaniec m. Białegostoku, Chajkowski Jakób z dwoma walizami, zawierającemi 90 skórek karakułowych, wagi 16 klg., przemycanych z zagranicy.-

W dn. 5.b.m. na terenie powiatu ostrowskiego zarządzona została obława pod kierownictwem Komendanta Powiatowego P.P. Komisarza Spiewankiewicza, w czasie której w lesie około wsi Grabownica-Stara, ujęto bandę cyganów / 8 mężczyzn i 11 kobiet /. Wśród ujętych znajdują się dwaj uczestnicy mordu, dokonanego na rodzinie braci Boczkowskich w Województwie Warszawskiem. W tymże samym czasie ujęty został przez Komendanta Posterunku P.P. w Długosiodle, przod. Szymczyka, herszt bandy Wachowski Wilhelm, który również był inicjatorem oraz kierownikiem akcji napadu bandyckiego na wyżej wspomnianych Boćkowskich. Zatrzymanych przekazano do dyspozycji Urzędu Śledczego Województwa Warszawskiego.-

./.

W imieniu opozycji / secesji / replikowali Korbut i Lis, którzy usiłowali nie dopuścić do odczytania przez ks. Chodykę rezolucji ze zjazdu / wiecu /. Ostatecznie rezolucja ta została wśród wrzawy na sali dwukrotnie odczytana przez Kaczorowskiego. Rezolucja ta brzmi: " Zebrani ..... 1/ protestują przeciwko komisji kodyfikacyjnej, wprowadzającej śluby cywilne i przeciwko zakusom lewicy na uświęcone tradycją prawa kościoła katolickiego 2/ domagają się poszanowania Konstytucji, praworządności i uniemożliwienia przez organa bezpieczeństwa krwawych napadów, dokonywanych na tle politycznem; 3/ wyrażają votum zaufania Zarządowi Głównemu Ch. D. i solidaryzują się z uchwałami Rady Naczelnej Ch. D., 4/ potępiają wszelką destrukcyjną i burzycielską robotę przeciwko ruchowi chrześcijańsko-społecznemu, 5/ uznają jeden tylko Zarząd Okręgowy Ch. D., złożony z delegatów wybranych w Wołkowysku dnia 28. grudnia 1927r., w Sokółce dnia 2. stycznia br. i w Białymstoku dnia 6. stycznia br., a wszelkie inne samozwańcze zarządy piętnują jako robotę wrogą, wymierzoną przeciwko Ch. D."

Po odczytaniu tej rezolucji zaproszeni imiennie uczestnicy Zjazdu przeszli do lokalu Sekretarjatu Wojewódzkiego Ch. D., gdzie wybrano Okręgową Komisję Wyborczą w składzie: adwokat Rejnhardt Stanisław - prezes, Hugo Tymiński z Wołkowyska I. wiceprezes, Piotr Rjsmont z Sokółki - II. wiceprezes, Ludwik Miodusiewski i ks. Zalewski - członkowie, Gedeon Chądzyński - sekretarz.

Do Zarządu Okręgowego powołano 16 delegatów, a mianowicie 4 z Wołkowyska, 4 z Białegostoku, 4 z powiatu sokólskiego i 4 z powiatu białostockiego.

W Zjeździe poza opozycją brało udział 37 osób. / BP./.

Białystok, dnia 7. stycznia 1928. r.

Z a W o j e w o d ę :

Kowalewski

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

c/ Katolickie Stronnictwo Małorolnych.

Powiat Suwalski :

K.S.M. zwołało dnia 4 i 5 b.m. szereg zebrań organizacyj
nych w gminie Kuków,w których wyniku powstały Koło Stronnictwa
we wsiach: Chmielówka Stara / 29 członków /, Korobiec, Krokli-
ny i Turówka Nowa / 23 członków /, Smolanka / 8 czł./, Taciewo
/ 40 członków /, Agrafinówka, Chachłusza i Sadówka / 18 czł./.

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch Zawodowy.

Powiat Bielski :

Dnia 6 b.m.przy udziale około 80 osób odbyło się w Białk
wieży zebranie członków miejscowego oddziału Zw.Zawod.Robotni-
ków Przemysłu Drzewnego. Omawiano wyłącznie sprawy organizacyj
ne. / Starostwo /.-

Powiat Białostocki:

Dnia 7.b.m.Rada Żydowskich Klasowych Zw.Zawodowych urzą-
dziła wieczór literacki p.t." Gazeta w żywem słowie ",pod prze
wodnictwem Lewińskiego. Przemawiali: Lewiński- n.t." Prasa, a
młodzież robotnicza", Cwan - n.t." Mendeł i jego twórczość "
Fligoński - n.t. " Znaczenie 5-rocznicy Madema". Obecnych -
około 150 osób. / Starostwo /.-

Powiat Suwalski :

W dniach 6 i 8 b.m.w Suwałkach odbyły się w sprawach or
ganizacyjnych zebrania robotników przemysłu spożywczego,dozorców
domowych, robotników przemysłu budowlanego i wreszcie robotni-
ków przemysłu skórzanego i zawodów pokrewnych.-

Powiat Grodzieński :

W dniu 2.b.m. odbyło się w Grodnie zebranie Związku Zawodowego ro

./.

Powiat Łomżyński :

V W Łomży dnia 31.ub.m.rozrzucono na terenie koszar 33 p.p. kilka egzemplarzy ulotki treści komunistyczne ,wyd.w języku polskim bez tytułu i podpisów,następującej treści:

" Żołnierze. Żądamy 10-cio dniowego urlopu na święta,wypłaty strawnego za czas urlopu oraz wolnego przejazdu kolejami.-

Żołnierze. Oficerowie korzystają z wszelkich przywilejów i wysokich pensyj.Żołnierze mają uciążliwą długotrwałą służbę,zepsute konserwy,groszowy żołd i kary bez liku.Oficerowie szkolą Nas w rzemiośle wojennem i będą napędzać do rzezi. Żołnierze- to mięso armatnie,które ma ginąć za obcą sobie sprawę w wojnie,przygotowywanej przez rząd Piłsudskiego.-

Ten rząd trzyma nas zdala od miejsca zamieszkania,by łatwiej móc nas użyć przeciw naszym braciom robotnikom i chłopom, walczącym przeciw dyktaturze kapitalistów i obszarników.Zbliżają się święta B.Narodzenia.Każdy żołnierz chce urlopu.Urlopy będą tylko dla wyjątków.- Żołnierze. Domagajcie się urlopów dla wszystkich,urlopów 10-dniowych.

Tylko w walce zdobędziemy to,co się Nam słusznie należy. 10-dniowy urlop,wypłaty strawnego za czas urlopu oraz wolny przejazd kolejami."-

Dochodzenie prowadzi policja wspólnie z żandarmerją.- /L. BP. 88 /.-

Powiat Grodzieński :

Jak wynika z otrzymanych ostatnio informacji konfidencjonalnych,dzięki intensywnej działalności OK.KPZB.w Grodnie w ostatnich dniach została zorganizowana jaczejka t.zw."skompromitowanych". W skład tej jaczejki wchodzą wszyscy skompromitowani komuniści,a więc ci,co zostali po odbyciu kary wypuszczeni z więzienia i tacy,którzy dotychczas karani nie byli,lecz znani są policji i pozostają pod poufnym dozorem.-

W ostatnich czasach zauważono w Grodnie wzmożoną działalność Okręgowego Komitetu "Mopr'u", przejawiającą się w zbiera-

47 korzysta z zasiłków państwowych.Pozostali bezrobotni nie otrzymują żadnych zasiłków. Nastrój wśród bezrobotnych - przygnębiony. / Starostwo /.-

Powiat Sokólski :

Wskutek okresowego zastoju w przemyśle garbarskim w Sokółce bez pracy pozostało 12 robotników tego przemysłu.-

Powiat Augustowski :

Bezrobotnych w powiecie 273 osoby. Z zapomóg korzystają 242 osoby. Do dnia 20.b.m. wstrzymane zostanie wypłacenie zapomóg 100 bezrobotnym z powodu wygaśnięcia okresu ustawowego. Nastrój wśród bezrobotnych - spokojny,lecz przygnębiony.-

Powiat Wołkowyski :

W związku z unieruchomieniem cementowni w Rosi,liczba bezrobotnych w powiecie wzrosła do 171. Wszyscy bezrobotni otrzymują zapomogi.-

Powiat Grodzieński :

Z braku zamówień w Krynkach unieruchomione zostały prawie wszystkie istniejące tam zakłady przemysłu garbarskiego,zatrudniające około 200 robotników. Nastrój wśród bezrobotnych przygnębiony.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Ruch społeczny i wyznaniowy.

Powiat Bielski :

Dnia 8 b.m.we wsi Kuraszewo,gm.Łosinka,podczas nabożeństwa,odprawianego przez księdza uni-ckiego Millera wtargnęło do cerkwi kilkanaście osób,kobiet i mężczyzn,podburzonych przez podżegaczy z pośród prawosławnych,działających z namowy proboszcza parafji prawosławnej w Czyżach,Leonida Naumowa i przy użyciu gwałtu przeszkodziło dalszemu odprawianiu nabożeństwa. Zajście zlikwidowane zostało po przybyciu do cerkwi z pomocą

./.

Kasy Chorych, wice - prezesi: Wołkowicki Włodzimierz - pułk. rez., Jan Milanowski - ppor. rez., sekretarz Józef Ciecierski administrator A.B.C. Ziemi Suwalskiej, skarbnik - Edmund Karecki - urzędnik, księgowy Józef Milewski - syn właściciela drukarni. Wszyscy wymienieni politycznie zaangażowani nie są.

Na dzień 15. b.m. projektowane jest zwołanie w Suwałkach walnego zebrania wszystkich b. wojskowych.-

Powiat Augustowski :

Dnia 8 b.m. w Augustowie odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku b. Ochotników Armji Polskiej.- Zebranie miało charakter organizacyjny i sprawozdawczy.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Powiat Grodzieński:

Organizacja Bund w Grodnie rozpoczęła wzmożoną agitację wśród robotników żydowskich. W ubiegłym tygodniu Komitet Okręgowy Bundu pozyskał nowego sekretarza na miejsce Ryby Rafaela, który wyjechał do Wilna. Nowy sekretarz został wyznaczony przez Centralę Bundu w Warszawie i nazywa się Mittelpunkt Moszko-Lejba, syn Mordki i Frejdy, lat 22, z zawodu biuralista, zamieszkuje w Grodnie przy ul.Wileńskiej Nr.19. /Starostwo/

---

b/ białoruski

Powiat Wołkowyski:

Hurtek Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Świsłoczy zaopatrzony został przez sekretarza Ostapczuka Macieja w białoruskie podręczniki szkolne, deklaracje szkolne itp.-

Powiat Grodzieński:

W związku z wyborami do ciał ustawodawczych w okresie sprawozdawczym zauważono agitację wśród członków Twa Szkoły Białoruskiej na rzecz Białoruskiej Włościańsko-Robotniczej Jedności. Przywódcy poszczególnych hurtków T-wa Szkoły Białoruskiej wśród swych członków i sympatyków prowadzą dość intensywną agitację, jednak dotychczas w sposób konspiracyjny. W niektórych miejscowościach powiatu, a mianowicie m.in. na terenie gminy Krynki, działacze b.BWRH. a obecnie Twa Szkoły Białoruskiej, prowadząc agitację, zbierają jednocześnie składki pieniężne na cele wyborcze. Zachodzi podejrzenie że przy tej sposobności zbierają również składki na rzecz więźniów politycznych.-

Działalność Twa Szkoły Białoruskiej w sprawie szkolnictwa białoruskiego również w dalszym ciągu się rozwija. Deklaracje za otwieraniem szkół białoruskich zbierane są niemal we wszystkich wsiach białoruskich, które choć częściowo pozostawały pod wpływami BWRH.- Hurtki Towarzystwa we wsi Suchmienie i Pałatkowo gminy Hornickiej w najbliższych dniach mają założyć biblioteki i czytelnie.-

skim swe filje w Marcinkańcach, Birzach, Kobelach i Morgiewiczach, skupiające młodzież i starszych.-

--------oOo---------

VII. R ó ż n e.-

a/ Sprawy graniczne.

Powiat Szczuczyński:

Dnia 6 bm. przez punkt graniczny Grajewo przekroczył granicę z Polski do Niemiec Mmacachanow Azarij, przedstawiciel /delegat/ Sowieckiej misji handlowej w Niemczech, posiadający paszport służbowy, wydany przez Komisarjat Ludowy Spraw Zagranicznych w Moskwie za Nr.3237 i wizę tranzytową na przejazd przez Polskę, wystawioną przez Konsulat Generalny R.P. w Moskwie za Nr.6571, ważną w terminie od dnia 30 ub.m. do 13.I.br. /Starostwo/.-

---

b/ Sprawy samorządowe.

Powiat Grodzieński:

W dniu 7 bm. odbyło się drugie posiedzenie Rady Miejskiej w Grodnie. Porządek dzienny obrad obejmował: 1/ odczytanie protokółu z poprzedniego posiedzenia; 2/ odczytanie reskryptu Województwa Białostockiego w sprawie wyborów prezydjum Magistratu i 3/ uchwalenie poborów wiceprezydenta i ławników. Po otwarciu posiedzenia zabrał głos radny, adwokat Zadaj w imieniu frakcji żydowskiej i poruszył sprawę zamierzonej likwidacji Sądu Okręgowego w Grodnie. Na wniosek radnego Zadaja Rada Miejska jednogłośnie postanowiła interwenjować w Ministerstwie Sprawiedliwości w celu pozostawienia Sądu Okręgowego w Grodnie. Dla przedłożenia umotywowanego memorjału została wybrana komisja, w której skład weszli: adwokaci Horbaczewski i Ruten. Po odczytaniu reskryptu Województwa w sprawie wyboru prezydjum

nego osobnika został przez tegoż przy pomocy Łapińskiej napadniety. Osobnik ów, wydobywszy rewolwer, wystrzelił do poster. Szkota, jednak z powodu podbicia mu ręki - chybił. Poszlakowany Kalapiński Wacław bez stałego miejsca zamieszkania, zdołał zbiec. Rewolwer odebrano; pościg zarządzono.-

Dnia 7.bm. ujęty został Wincenty Olszewski, poszukiwany za usiłowanie zabójstwa funkcj.P.P. z poster. P.P. w Augustowie w dn.6.sierpnia 1927 r., do których wymieniony w czasie pościgu oddał szereg strzałów. Olszewski poszukiwany był za usiłowanie zabójstwa mieszkańca wsi Kalety, gm. Giby, powiatu suwalskiego Poromijczyka Antoniego oraz zbrodnicze podpalenie stodoły na szkodę mieszkańca wsi Studnówka,Surowca.-

Ponadto Olszewski podejrzany jest o udział w bandach dywersyjnych i szpiegostwo na rzecz Litwy. Dochodzenie trwa.-

Białystok, dnia14. stycznia 1928 roku.-

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

b/ Wszechstanowa Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Ostrowski:

Dnia 17 bm. w Ostrowi Mazowieckiej W.O.M. otworzyła swój Sekretarjat powiatowy, którego kierownikiem jest Mieczysław Poźniak, drukarz z Warszawy.-

-------oOo------

c/ Związek Naprawy Rzeczypospolitej.

Powiat Bielski:

Dnia 15 bm. odbyło się Bielsku zebranie organizacyjne miejscowego koła Związku Naprawy Rzplitej przy udziale około 120 osób. Do oddziału, do którego zarządu weszli - Edgar Benc, inspektor szkolny, Tadeusz Jaroński, kierownik szkoły powszechnej w Bielsku i Jakób Borkowski, zawiadowca st.kol.Bielsk, Władysław Ksepko, rejent i Stanisław Mercik, nauczyciel gimnazjum w Bielsku, zapisało się 39 osób. Koło wysłało do Marszałka Piłsudskiego depeszę następującej treści:

"Zebranie szerokich warstw społeczeństwa bielskiego, zwołana dnia 15 stycznia 1928 r. z inicjatywy Egzekutywy Okręgowej Związku Naprawy Rzeczypospolitej w Bielsku Podlaskim postanowiło jednogłośnie przesłać Ci Najdostojniejszy Marszałku wyrazy czci, przyrzekając stać wiernie przy Tobie".- /L.BP.441/.-

--------oOo--------

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Szczuczyński:

Lokalne koło Stronnictwa we wsi Sojczyn Borowy, gm.Ruda zostało przez Zarząd powiatowy rozwiązane wskutek nieopłacania przez członków tegoż składek członkowskich.-

--------oOo---------

torskich nie został dotychczas zlikwidowany. /Starostwo/

Powiat Augustowski:

W dniu 17 bm. było w powiecie 298 bezrobotnych. Z zapomóg korzysta narazie 230 osób. Istniała możliwość zatrudnienia około 100 bezrobotnych w Białowieży; możliwości tej nie wykorzystano wskutek braku u bezrobotnych potrzebnych narzędzi i pieniędzy na podróż. /Starostwo/.-

Powiat Łomżyński:

Z pośród około 500 bezrobotnych w Łomży nikt z zapomóg nie korzysta.Magistrat, chcąc przyjść z doraźną pomocą bezrobotnym, starał się na zmianę zatrudniać 20 robotników, gdyż dla tylu tylko ma stałą pracę. Na wezwanie Magistratu zamiast 20 zgłosiło się 150 rob., którzy domagali się natychmiastowego zatrudnienia, wobec czego Magistrat zawiesił roboty zupełnie.-

Nastroje wśród bezrobotnych są podniecone, co wpłynąć może ujemnie na wynik wyborów w Łomży, gdyż przewlekające się bezrobocie PPS Lewica i KPP usiłują wykorzystać dla celów agitacyjnych i organizacyjnych. /Starostwo/.-

Powiat Suwalski:

W dniu 10 bm. uruchomiony został tartak w Płocicznie,zatrudniający 170 robotników.-

Powiat Sokólski:

W powiecie bez pracy pozostaje 12 garbarzy.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 8 bm. w Wołkowysku zastrajkowali robotnicy przemysłu drzewnego, zorganizowani w Związku Zaw.Robotników Przemysłu Drzewnego, domagając się przestrzegania przez przedsiębiorców postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy. Strajk zlikwidowany został kompromisowo w dniu 17 bm. Strajkowało 48 robotników.-

-------oOo----------

Powiat Łomżyński:

W nocy z dnia 14 na 15 bm. we wsiach Kołomyja Duchny i Sliwowo, gm. Rutki rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych 2-ch edycyj, z których dotychczas nie notowana była w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych odezwa KOKPP p.t. "Przeciw Sejmowi dyktatury faszystowskiej. Przeciw Sejmowi Wojny z Z.S.R.R.", wydana w języku polskim, dat. - Warszawa, w grudniu 1927 r. / 1 egz.odezwy Ministerstwu przesyłam/.-

Dnia 16 bm. na dworcu kolejowym w Łomży zatrzymany został Ajzenfisz Symcha, syn Abrama-Dawida, ur. w r.1908 w Okoniewie, powiatu warszawskiego, zamieszkały w Warszawie przy ul.Wołowej Nr.4 m.27., prawdopodobnie kurjer K.C.K.P.P., przy którym znaleziono transport odezw komunistycznych wagi około 15 kg. pięciu edycyj, notowanych wyżej i w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych. Zatrzymanego Ajzenfisza z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym /L.BP.184/.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 20 bm. w Ostrołęce rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy KOKPP p.t. "Przeciw sejmowi dyktatury faszystowskiej".

--------oOo----------

IV. Ruch społeczny, spółdzielczy i organizacje przysposobienia wojskowego.

Powiat Grodziński:

Dnia 15 bm. w Grodnie odbył się wiec spółdzielczy, zorganizowany przez Spółdzielnię "Jutrzenka". Przemawiali na wiecu - delegat Związku Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej - Jan Zawada, starosta Robakiewicz i prezes rady nadzorczej Spółdzielni "Jutrzenka", Kołecki.-

Oddział Związku Podoficerów Rezerwy w Grodnie na zebraniu w dniu 15 bm. wybrał nowy Zarząd w składzie: Basek Adolf - prezes, Grynchajt Bernard - sekretarz i Kornecki Stanisław - skarbnik. /Starostwo/.-

Szkoły Białoruskiej wyjeżdżał z powiatu bielskiego Roman Borowski, prezes hurtka T.S.B. we wsi Poddany, gm. Białowieża.-

Powiat Wołkowyski:

Hurtek Twa Szkoły Białoruskiej w Swisłoczy dnia 8 bm. urządził przedstawienie amatorskie, na które przybyło około 170 osób.-

Hurtek T.S.B. w Rosi otworzył bibliotekę, której kierownikiem jest Juljan Dylowiec, zamieszkały we wsi Studziemiec, gm. Roś.-

---

c/ litewski

Powiat Suwalski:

Dnia 14 bm. zatrzymani zostali b. uczniowie litewskiego seminarjum nauczycielskiego w Wilnie Konstanty Leonowicz, Paweł Brylis, Jan Murzyn z Puńska oraz Antoni Stanielis i Jan Paszkiewicz ze wsi Wojtokiemie, gm. Sejwy. Przy rewizji znaleziono u Leonowicza znaczek organizacji litewskiej "Pawasarys" oraz 500 zł. gotówkę, otrzymanych w dniu 10 bm. od dra Olsejki z Wilna na zapomogi dla więźniów politycznych, litwinów. W toku dochodzenia ustalono, że w grudniu 1927 r. tenże Leonowicz otrzymał od dra Olsejki na tenże cel 200 zł., z czego 75 zł. wydał na zapomogi, a 125 zł. na koszta podróży. Pozatem ujawniono, że na terenie powiatu suwalskiego zbierała składki na rzecz więźniów politycznych litwinów Anna Balunasówna, sklepowa spółdzielni "Gospodarz" w Puńsku. Zebrane przez nią pieniądze w kwocie 35 zł.2 gr. odwiózł do Wilna Leonowicz, o czem zresztą pisała w N.139 "Wilnaus Aidas". W czasie rewizji u zatrzymanych znaleziono szereg adresów i notatek, które są obecnie tłumaczone.- U zatrzymanego Stanialisa znaleziono m.in. list z Zambrowa, pisany przez szeregowca 6 kompanji 71 p.p., Władysława Żylińskiego i dat.20/III-1927 roku, w którym Żyliński przyznaje się do uszkodzenia mostu na Wiśle" co spowodowało wysokie straty dla Państwa /większe jak w Gdyni/." List ten przesłano do dyspozycji Samodzielnego Ref.D.O.K.III.w Grodnie,

VII. R ó ż n e.

a/ Sprawy samorządowe

Z ramienia socjalistycznej frkcji w Radzie Miejskiej m. Grodna wyjechała do Białegostoku i Warszawy delegacja, która po uprzedniej interwencji w Urzędzie Wojewódzkim przedstawić miała Panu Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Panu Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli Państwa materjały, świadczące o nadużyciach b. członków prezydjum Magistratu m. Grodna, a w szczególności b. viceprezydenta Cydzika.-

---

b/ Sprawy graniczne.

Powiat Szczuczyński:

W dniu 10 bm. przez punkt graniczny Grajewo przekroczył granicę z Niemiec do Polski Dąmidow Mikołaj delegat Komisarjatu ludowego komunikacji, posiadający paszport służbowy, wydany przez komisarjat ludowy spraw zagranicznych w Moskwie Nr.3202 i wizę tramzytową na przejazd przez Polskę w ciągu dni 2, wystawioną przez viceksnsulat R.P. w Kłku Nr.2/28. ważną w terminie od dnia 10.I. do dnia 21.I.28 roku.

---

c/ Aresztowania

Powiat Suwalski:

Dnia 10 bm. przekazani zostali z materjałami oskarżenia Prokuratorowi przy Sądzie Okręgowym w Suwałkach - zatrzymany w chwili wysiedlenia z Niemiec do Polski Wincenty Olszewski, oskarżony o dywersje i szpiegostwo oraz współoskarżony z nim Antoni Doromiejczyk, obaj mieszkańcy wsi Kalety, gm.Giby. /Starostwo/.-

---

rech godzin zmarł. Przy Sztejderze odnaleziono blanchę spirytusu skażonego, przy Rogowskim zaś również blanchę spirytusu i blanchę kropli Hofmana.-

Białystok, dnia 21 stycznia 1928 roku

Za W o j e w o d ę:

Zawistowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

A.T.

Akcja organizacyjna Stronnictwa Chłopskiego w powiecie świadczy o zaniku tutaj wpływów P.S.L."Wyzwolenie".-

b/ Partja Pracy.

Powiat Grodzieński :

Dnia 17.b.m. Partja Pracy zorganizowała w Grodnie Koło Młodzieży,którego Zarząd stanowią: Borowski Wacław - prezes, Sosnowski Stefan - wiceprezes, Ziembicki Marjan - sekretarz i Ludwik Mazurkiewicz - skarbnik.-

Z dniem 1.lutego br.ma być wydawany w Grodnie tygodnik " Kresy ",jako grodzieński organ Partji Pracy zamiast tygodnika " Nasza Ziemia", którego wydawnictwo z dniem 31.b.m.ulegnie zawieszeniu.- Redaktorem " Kresów " będzie dotychczasowy redaktor " Naszej Ziemi ", współpracownikiem zaś - Ziembicki Marjan. / Starostwo /.-

c/ Lewica Chłopska .

Powiat Augustowski :

Urbanowicz Stanisław, zamieszkały w Lipowcu,członek b. N.P.Ch. otrzymał większą ilość egzemplarzy numeru 3-go lubelskiej " Samopomocy Chłopskiej ".-

d/ Katolickie Stronnictwo Małorolnych.

W Zambrowie powiatu łomżyńskiego otwarty został sekretarjat lokalny K.S.M. Kierownikiem Sekretarjatu jest Henryk Humiński z Zambrowa.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

./.

wsi Łuckowlany gm.Indura, 5/ Kumko Aleksander,lat 25,mieszkaniec wsi Łuckowlany,gm.Indura, brat Kumko Jana. Wszystkich z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

W dniu 21.b.m.na moście kołowym przez Niemen w Grodnie ujęty został przez policję Abram Waserman,mieszkaniec m.Grodna, członek grodzieńskiego Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego,który niósł paczkę literatury komunistycznej. Odebrana od Wasermana paczka z literaturą zawierała 224 egzemplarzy różnych wydawnictw komunistycznych starej edycji,a ponadto było w niej kilkanaście sztuk nalepek na fundusz wyborczy KPZB.oraz kilka kopert z literaturą i hasłami partyjnemi, adresowanych do Komitetów rejonowych KPZB.w Indurze,Łunnie i Skidlu. W związku z powyższem zostały natychmiast wdrożone dochodzenia,które doprowadziły do aresztowania technicznej rejonowego Komitetu KPZB.w Indurze, Nechi Sory Kłotnickiej, lat 20 i brata jej Nisela Kłotnickiego, mieszkańców m.Indury. Dalsze dochodzenia w tej sprawie trwają.-

W wyniku dotychczas przeprowadzonych dochodzeń odnośnie działalności komunistycznej Abrama Wasermana na terenie m.Grodna ustalono,że był on sprawcą wywieszenia transparentu komunistycznego w dniu 14 grudnia 1927 r.na drutach telefonicznych na szosie między ul. Jerozolimską a Podolną w Grodnie.- Waserman, Sora Kłotnicka i Nisel Kłotnicki przekazani zostali władzom sądowym.-

W dniu 23.b.m.przy ul. Kołożańskiej w Grodnie zgromadziło się o godz. 13-ej około 40 członków Z.M.K.,którzy usiłowali urządzić demonstrację uliczną. Demonstracja ta została przez policję zlikwidowana w zarodku.-

W chwili rozpraszania demonstrantów zarzucili oni na druty telefoniczne transparent z napisami w języku polskim: " Cześć pamięci Lenina, Liebknechta i Róży Luksemburg" " Niech żyje Leninizm" i rozrzucili kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych. Po przeprowadzeniu dochodzeń zatrzymano 6-ciu uczestników demonstracji, a m.in. Grandzickiego Dawida, członka OK.KPZB. Grodno. / Starostwo /.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

chała, Rajzner Szosę i Finkelsztejna Szaję.-

W ostatnich dniach zauważono wśród członków Oddziału Związku Zawod. Robotników Przemysłu Chemicznego silną agitację na rzecz P.P.S. Lewicy i KPZB.

P.P.S., chcąc powiększyć swe wpływy we wspomnianym oddziale, zapowiedziała na dzień 16.b.m. zebranie członków tego Oddziału, w lokalu partyjnym. Na zebranie to przybyło zaledwie kilku członków reszta zaś na znak niesolidaryzowania się z akcją P.P.S. zebranie zbojkotowała.-

W dniu 21.b.m. odbyło się w Grodnie uroczyste otwarcie oddziału Związku Rzemieślników Żydowskich. Na uroczystość otwarcia przybyli delegaci z poszczególnych organizacyj zawodowych i stronnictw robotniczych. Przemówienia powitalne wygłosili: doktór Lipnik Abra w imieniu " Bundu", Palnicki w imieniu "Poalej-Sjonu", Karasiński Kazimierz w imieniu PPS., Skowroński Stanisław w imieniu Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych i Mittelpunkt,sekretarz "Bundu" w imieniu Związku Tytoniowców. Obecnych było około 200 osób.- /Starostwo /.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Sokólski :

Bez pracy w Sokółce jest 12 robotników przemysłu garbarskiego

Powiat Augustowski :

Bezrobotnych w powiecie 273; z zapomóg korzystają 153 osoby. Spodziewaną jest stopniowa likwidacja bezrobocia w związku z zapowiedzianem uruchomieniem zakładów przemysłu drzewnego w Lipowcu.-

Powiat Łomżyński :

Z pośród około 500 bezrobotnych w Łomży nikt zapomóg nie otrzymuje.-

Powiat Wołkowyski :

Bez pracy w powiecie pozostają 182 osoby.-

./.

Powiat Białostocki :

Dnia 21.b.m.odbyć się miało w Białymstoku pod przewodnictwem Halperna Mowszy zebranie członków organizacji sjonistycznej. Zebranie to zostało rozwiązane przez policję po stwierdzeniu,że biorą w nim udział osoby nienależące do organizacji.-

Dnia 21.b.m. w Białymstoku odbyła się akademja sjonistyczna ku uczczeniu działaczy sjonistycznych Achada Haama, prof. Cywi Chajesa, Zejża Tymkina,i dra Moscha Davidsona. - Przemówienia okolicznościowe wygłosili dr. Gutman Szloma, dr. Cyri Lilien, rabin sądowy dr. Rozenman, Lipman Rozental i dr. Leon Pines.-

Powiat Szczuczyński :

Na zebraniu w dniu 17. b.m. do nowego zarządu Stowarzyszenia Biblioteka im. Pereca w Szczuczynie wybrano : Wąsowskiego Sendera - prezes, Edelsona Jankla - sekretarz, Romanowskiego Szlomę - skarbnik.-

b/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Stwierdzono,że Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, zawiadamiając Starostwo o powstaniu nowych hurtków T-wa podaje fikcyjny skład zarządów tych hurtków i wyznacza z góry na kierownicze stanowiska członków b.B.W.R.Hromady niejednokrotnie bez ich zgody. Wypadki tego rodzaju miały miejsce w gminie berasztańskiej. Hurtki T-wa Szkoły Białoruskiej w Szklenku i Dziankowcach, gm. Wołpa zorganizowały przedstawienia amatorskie, z których dochód przeznaczono na bibljoteki hurtków.-

Hurtki T.S.B. we wsiach Przygodzicze, Wiercieliszki, Kazimierówka i Zabokoński, gm. wiercieliskiej przystąpiły do zakładania własnych bibljotek.-

./.

powiatu sokólskiego, Emiljanczuk Marcin zameldował przechodzącemu patrolowi policyjnemu, że syn jego Antoni, lat 24, przed 10-ma dniami wyjechał z domu do wsi Studzianka, gm. Czarna - Wieś, powiatu białostockiego i dotychczas nie powrócił.-

Po przeprowadzeniu dochodzeń ustalono, że Emiljanczuk Antoni zabity został w dniu 15.b.m., zaś zwłoki jego odnaleziono w dniu 26.b.m. w lesie państwowym około wsi Łaznisko. Trupa odnaleziono rozebranego do nega z odciętą głową, która znajdowała się w pobliżu tułowia. Zabójstwa dokonano zapomocą zadania szeregu uderzeń tępem i ostrem narzędziem w głowę. Sprawca zabójstwa jest Kondratowicz Bolesław, mieszkaniec wsi Łaznisko, który został aresztowany i który do popełnienia zbrodni przyznał się. Jako przyczynę zabójstwa Kondratowicz podaje sprzeczkę, a następnie bójkę, jaka wynikła pomiędzy nim, a zamordowanym w drodze do wsi Studzianka.-

Przemyt:

W dniu 17.b.m. przez poster. Krzemińskiego Franciszka ze stanu Komendy Pow.P.P.w Łomży zatrzymany został mieszkaniec wsi Drogoszewo, powiat Łomża Giluda Wendel z tytoniem w ilości 270 paczek ogólnej wagi netto 27 klg., oszacowanym na sumę 1080 zł. i pochodzącym z przemytu z Niemiec.-

Białystok, dnia 28 stycznia 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Kierownik Wydziału Bezp. Publ.

P.P.S. Leaflety podrzucili mają w Suwałkach robotnicy Tarasiewicz i Nasterowicz. / Starostwo /.-

Powiat Kolneński :

W związku z kilkakrotnem rozrzuceniem odezw komunistycznych w ub.m. w Kolnie na podstawie wyniku przeprowadzonych dochodzeń zostali zatrzymani i przekazani z materjałami dochodzenia władzom sądowym 1 Oskobolska Szejna, 2 Gensztejn Janta, 3 Jarostowski Aron i 4 Diołkowski Izek, wszyscy zamieszkali w Kolnie. / Starostwo /.-

Powiat Grodzieński :

W związku z demonstracją komunistów w Grodnie dnia 23. ub.m. / vide wyjaśnienie do sprawozdania tygodniowe Nr.4./ zostali zatrzymani - 1 Grandstejn Dawid, 2 Oniszczyk Alekey, 3 Skulczyk Chona, 4 Achim Ezr Fredka, 5 Aleksandrowicz, 6 Jankiel, 7 Borotska Fania, 8 Chackielewicz Chackiel, 9 Rozen Zelman, 10 Atłas Mejer, 11 Farbarowicz Mojżesz, 12 Bendenson Efroim, wszyscy zamieszkali w Grodnie i 13 Bichwid Jankiel, mieszkaniec Skidla. Dalsze dochodzenia trwają.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 21.ub.m. w Nowogrodzie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy K.C.K.P.P.p.t. "Przeciw Sejmowi dyktatury faszystowskiej".-

Powiat Białostocki:

Dnia 28.ub.m. na przewodach elektrycznych w Białymstoku wywieszono transparent komunistyczny z napisami w języku polskim: " Cześć pamięci Lenina, Libknechta i Luksemburga, wodzom międzynarodowego proletarjatu".-

- - - -

ciele litwini z gmin Marcinkańce i Porzecze oraz młodzież litewska z okolicznych wsi z księdzem Szymelunem Antonim na czele. Przed rozpoczęciem zabawy ks. Szymelun wygłosił przemówienie w języku litewskim,w którem omawiał znaczenie zebrań towarzyskich dla wzmacniania ducha narodowego wśród młodzieży litewskiej. Następnie poruszył kwestję Wilna,ograniczając się tylko do zaznaczenia ,że litwini z Wilnem są tak mocno związani historją i tradycją,że Wilna za żadną cenę wyrzec się nie mogą. Po przemówieniu księdza Szymeluna na wezwanie Wilczyna Dominika,mieszkańca zaścianka Młynek gm.Marcinkańce,zebrani wznieśli okrzyk na cześć Litwy, poczem odbyła się zabawa taneczna. W trakcie zabawy wpadło na salę kilku miejscowych żydów,w stosunku do których wspomniany Dominik Wilczyn zachowywał się wyzywająco. Gdy zwrócił mu uwagę jeden z przybyłych żydów, Niselewicz Hirsz,że należałoby tańce prowadzić w języku polskim, tenże wykrzyknął: "Aż nienoru lankiszki" / nie chcę po polsku /. Zabawa ze względu na bezpieczeństwo publiczne została przez policję rozwiązana.-

c/ rosyjski :

Zarząd Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności w Grodnie z okazji 25-cio lecia pracy aktorskiej Bielejewa Aleksandra urządził dnia 25 ub.m. wieczorek sceniczny i akademję. W okolicznościowem przemówieniu jubilat podkreślił życzenie,by emigracja rosyjska mogła jak najrychlej powrócić do wolnej politycznie i narodowo Rosji. / Starostwo /.-

d/ białoruski :

Dnia 29.ub.m.w Gródku odbyło się zebranie członków T-wa Szkoły Białoruskiej,na którem po przemówieniach prezesa Mikołaja Trochimczyna,Stefana Todka, Jana Sawickiego i Józefa Poloniuka postanowiono zorganizować kilka imprez dochodowych na cele średnich zakładów naukowych.-

-.-.-.- -.-.-.-.-.-.-.-

wał zebranych do przyłączenia się do Centrali Czechowickiej / oddział grodzieński Związku należy do Centrali Krakowskiej - P.P.S./. Na wywody jego replikował Skowroński Stanisław ,prezes Komitetu P.P.S. w Grodnie. Wobec rozbieżności zdań i opuszczenia sali obrad przez większość P.P.S. żadnych uchwał nie powzięto.- Mąga pozostać ma w Grodnie na dłuższy okres czasu w celu skonsolidowania ruchu zawodowego w płaszczyźnie programu P.P.S.Lewicy. / Starostwo /.-

Powiat Wołkowyski :

Nowy zarząd wołkowyskiego oddziału Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Drzewnego ukonstytuował się następująco: Ludowski Mejer - prezes, Szapiro Judel - skarbnik, Szaszko Michał- sekretarz, Dejryng Włodzimierz, Kałłych Władysław, Wajner Mowsza i Hajduczenia Kazimierz - członkowie Zarządu. -

W dniu 29.ub.m.Związek Robotników Przemysłu Skórzanego zwołał zebranie swych członków; zebranie to zostało przez policję rozwiązane po stwierdzeniu,że biorą w niem udział osoby do Związku nienależące. / Starostwo /.-

Powiat Ostrołęcki :

Na zebraniu Związku Rzemieślników Żydowskich w Ostrołęce dnia 28 ub.m.postanowiono zaangażować płatnego sekwestratora związkowego,który pobierać ma od członków składki obowiązkowe. Ma to na celu utrzymanie przy życiu Związku,który z braku funduszów nie wykazywał dotąd żywotności.-

Powiat Białostocki :

Dnia 29.ub.m. na zebraniu walnem Związku Rzemieślników Żydowskich w Białymstoku uchwalono domagać się od właścicieli warsztatów tkackich,którzy sami pracują w warsztatach, by uiszczali tygodniowo składkę w wysokości 3 zł. na rzecz bezrobotnych tkaczy warsztatów lokietniczych.- .

Tegoż dnia Władysław Babierski,delegat Okręgowej Rady Kl. Zw.Zawodowych w Białymstoku wygłosił w Supraślu odczyt n.t. " Walka z burżuazją i wyzyskiem".-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

cyjnych miasta.-

Nastrój wśród bezrobotnych nie budzi obaw.-

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 31.ub.m. przedstawia się następująco: ogółem bezrobotnych 4213 w tem robotników przemysłu tytoniowego - 42, włókienniczego 2120, budowlanego - 244, metalurgicznego - 114, robotników wykwalifikowanych - 661, niewykwalifikowanych - 722, rolnych -12 i pracowników umysłowych - 288.-

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 1487 robotników i 69 pracowników umysłowych; z akcji doraźnej 176 bezrobotnych. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. Ruch społeczny i wyznaniowy.

Powiat Szczuczyński :

Dnia 29.ub.m.powstało w Szczuczynie Kółko Rolnicze, którego Zarząd stanowią: Majewski Stefan - prezes, Rogowski - wiceprezes, Suliński Józef - skarbnik, Wyłuda Adam - sekretarz, Milewski Jan, Wróblewski Jan i Chojnowski Dominik - członkowie.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 25.ub.m.w Grodnie odbyła się konferencja delegatów zarządów organizacyj b.wojskowych, na której uzgodniono statut zjednoczonych organizacyj b.wojskowych i zdecydowano zwołanie walnego zebrania ich członków na dzień 2 b.m. Obradom przewodniczył dr. Rupp ze Związku Oficerów Rezerwy. W dniu 29.ub.m.odbyła się w Grodnie konferencja delegatów organizacyj b.wojskowych z okręgu grodzieńskiego w celu omówienia sprawy ujednostajnienia pracy przysposobienia wojskowego. Obrady konferencji otworzył i cele przysposobienia wojskowego w obszernym referacie wyłuszczył gen. Litwinowicz, dowódca O.K.Nr.III.-

Dnia 29.ub.m.odbyło się zebranie dyskusyjne grodzieńskiego Koła Młodzieży Partji Pracy. Referaty wygłosili b.poseł Łaszkiewicz i sekretarz Koła Ziembicki. Organizatorzy Związku Młodzie-

/ .

księdza prawosławnego dla obawianej parafji. Jako delegaci zostali wybrani: Dzienisik Aleksander, s.Teodora mieszk.w.Pieszczaniki i Dzienisik Aleksander, s.Piotra, zam.w Królowym Moście.-

W dniach 26 i 27 ub.m. w Białymstoku staraniem sekty baptystów odbywały się uroczystości ku uczczeniu 25-lecia istnienia w Białymstoku tej sekty. Na uroczystościach przemawiali:w języku niemieckim Lens Otto z Warszawy, Gruc z Łodzi,Dziekuć Melg z Brześcia, Mika z Małopolski.

Dnia 29.ub.m.w Białymstoku odbyło się zebranie członków wyznaniowej gminy ewangielickiej. Na zebraniu wybrano nową radę w składzie: Hasb-ach Waldemar, Proppe Alfons, Fitzke Robert, Flakiert Juljus, Hampel Juljus, Koch Edward, Kuśnicki Juljusz, Bek Alfred, Mann Oskar, Gerlach Gustaw, Kahan Oskar,Philips Oskar, Klemt Juljusz, Herbst Paweł, Rigiert Kazimierz, Freudenberg Herman, Miller Karol, Gellert Edward.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VII. Różne.

a/ Sprawy sądowe.

Wyznaczony na dzień 7 b.m. w Sądzie Okręgowym w Białymstoku proces komunistyczny 133 oskarżonych został ze względu na niemożliwość skonsygnowania do dyspozycji sądu silnego odpowiednio oddziału policji w okresie przedwyborczym odroczony na czas powyborczy.-

b/ Przestępczość kryminalna.

W dniu 22.ub.m.poster.Najmoła Antoni z Post.P.P.w Wąsewie, jadąc jako kurjerdo Komendy Powiatowej P.P.w Ostrowi-Mazow.,w pobliżu wsi Grądy natknął się na kłusownika,który na widok policjanta usiłował zbiec, widząc jednakże,że nie ujdzie pogoni,z odległości 100 metrów wystrzelił z dubeltówki do post.Najmoły,jednak chybił. W rezultacie kłusowników Kędzior Benedykt, mieszkaniec wsi Sielce gm.Komorowo pow.ostrowskiego został ujęty.-

W okresie sprawozdawczym został ujęty i przekazany władzom sądowym sprawca zabójstwa Zawadzkiego Ludwika,Grzegorzewski Michał

Franciszka lat 34, zamieszkały stale w Wilnie. Zatrzymanego z materjałami oskarżenia przekazano dnia 6 bm. władzom sądowym.-

4/ Katolickie Stronnictwo Małorolnych.

Powiat Suwalski:

Prowadzona od dłuższego czasu przez organa służby bezpieczeństwa obserwacja nad działalnością i postępowaniem przywódców Katolickiego Stronnictwa Małorolnych w Suwałkach Józefa Pietrzaka i Władysława Górskiego wykazała, iż obaj oni dopuszczali się szeregu przestępstw natury kryminalnej. Pietrzak nadto jest poszukiwany przez Sądy jako oskarżony o oszustwo i nie posiada żadnych dokumentów. Sekretarjat Stronnictwa w Suwałkach był prowadzony chaotycznie. Pietrzak i Górski przywłaszczali sobie składki członkowskie przyjmowali bez upoważnienia powołanych firm zamówienia na maszyny rolnicze, pobierając na ten cel zaliczki, wyłudzali od łatwowiernych pieniądze, obiecując wzamian za to wystawić ich kandydatury na posłów i senatorów i t.p. Prawnego zarządu, wybranego przez ogół członków, Kat.Str.Małorolnych w Suwałkach nie posiadało, a kierowali niem wyżej wymienieni Pietrzak - jako prezes i Górski - jako kierownik Sekretarjatu z powołanym przez nich zarządem. Przeprowadzona w porozumieniu z władzami sądowemi dnia 30 ub.m. r.b. rewizja w lokalu Katol.Str.Małor. dostarczyła obfity materjał, obciążający. Pietrzaka i Górskiego, których aresztowano i w dniu 1 bm. przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. /Starostwo/.-

---------cOo---------

II. Ruch wywrotowy.

Powiat Suwalski:

W związku z wywieszeniem dnia 29 ub.m. /vide syt.spraw.tyg. Nr.5/ sztandaru komunistycznego w parku "Arkadja" w Suwałkach aresztowano mieszkańców m. Suwałk Boruchа Kapłana i Jana Tarasiewicza, których z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

./.

Powiat Białostocki:

Dnia 7 bm. w Białymstoku staraniem Centralnego Zarządu Zw. Teatrów Świetlnych w Warszawie oraz właścicieli kinoteatrów w Województwach Białostockim i Nowogródzkiem odbył się zjazd organizacyjny oddziału okręgowego Związku, który zagaił członek komisji organizacyjnej Lewiński Aleksander, właściciel kinoteatru w Grodnie. Wymieniony na przewodniczącego zjazdu powołał przybyłego do Białegostoku viceprezesa Centr. Zw. Teatrów Świetlnych w Warszawie, Zagrodzkiego, który życzył powodzenia nowopowstałej w Białymstoku placówce i nawoływał jej członków do propagowania idei bezpartyjnego Rządu Marszałka Piłsudskiego.- Do zarządu oddziału zostali wybrani Wajnsztadt, Winograd, Lewiński, Rubinsztejn, Sulkier, Unferwert, Botwiński i Brzeziński. Na zakończenie obrad zebrani postanowili wyświetlać filmy propagandowe Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.- Obecnych - 11 osób.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 5 bm. w Grajewie odbyło się ogólne zebranie członków Stowarzyszenia Rzemieślników Chrześcijan pod przewodnictwem Zalce Stefana, na którego wniosek do nowego zarządu Stowarzyszenia powołano: Zalca Stefana - prezesa, Kalwejta Józefa - viceprezesa, Bocianowskiego Piotra - sekretarz, Czarneckiego Juljana - skarbnik.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 31 ub.m. w Grodnie odbyło się zebranie robotników fabryki tytoniowej, na którem sekretarz Klasowego Związku Rob.Przem. Tytoniowego, Mitelpunkt wezwał Komitet Robotniczy do energicznej interwencji w Dyrekcji Fabryki w sprawie zwolnienia jednego z robotników, zaś Atłas Małka referowała sprawę regularnego wpłacania składek członkowskich.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 1 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie Ogniska Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. Omawiano wyłącznie sprawy organizacyjne i zawodowe.-

Dnia 2 bm. w Wołkowysku odbyło się walne zebranie członków Zw.Pracowników Administracji Gminnej, na które przybyło 30 osób.

Powiat Białostocki:

Bezrobotnych w powiecie 4497 / w dniu 31 ub.m. - 4213/ w tem: robotników przemysłu tytoniowego - 45, włókienniczego - 2233, budowlanego - 255, metalurgicznego - 132, robotników wykwalifikowanych - 733, niewykwalifikowanych - 793, rolnych - 12, pracowników umysłowych - 294. Z zapomóg korzysta: z zasiłków rządowych - 1417 robotników i 66 pracowników umysłowych; z doraźnej pomocy państwowej - 479.- Wśród bezrobotnych panuje niezadowolenie z powodu nieprzywrócenia zasiłków rodzinom kawalerów.-

Powiat Grodzieński:

Stan bezrobocia w powiecie jak w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.5. Zmniejszenia bezrobocia spodziewać się należy dopiero w okresie wiosennym z chwilą rozpoczęcia samorządowych robót inwestycyjnych.-

Powiat Wołkowyski:

Z pośród 164 bezrobotnych w powiecie prawie wszyscy posiadają doraźne zajęcia zarobkowe.-

----------oOo----------

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Suwalski:

Prezes organizacji sjonistów - rewizjonistów w Suwałkach, Mojżesz Rizenberg, który przez parę lat przebywał w Palestynie, student, zgłosił w Starostwie deklarację na wydawanie dziennika żargonowego "Unser Suwałker Express". Starosta zgłoszenia nie przyjął do wiadomości ze względu na to, że Rizenberg nie przedłożył dowodu posiadania obywatelstwa polskiego. Tenże Rizenberg wygłosił dnia 5 bm. w Suwałkach odczyt n.t. "Sjonizm i metody demokracji, komunizmu i faszyzmu", w którym udawadniał, że sjoniści rewizjoniści winni iść drogą faszyzmu, gdyż demokracja już

Powiat Wołkowyski:

Dnia 5 bm. organizacja sjonista w Wołkowysku z okazji rocznicy sadzenia drzewek w Palestynie zwołała zebranie, na którem omawiano sprawę kolonizacji Palestyny oraz zorganizowała zbiórkę pieniędzy na wykupienie ziemi od arabów.-

---

b/ Białoruski

Powiat Wołkowyski:

Hurtek Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Rosi założył bibliotekę hurtkową, której kierownikiem został Dylowiec Jan ze wsi Studzieniec.-

---oOo---

VI. Ruch społeczny

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 2 bm. we wsi Łupianka-Stara, gm.Kowalewszyzna utworzone zostało koło Młodzieży. Do zarządu sekcji męskiej koła wybrano: Osowskiego Władysława - prezes, Gąsowskiego Franciszka - viceprezes, Łupińskiego Franciszka - sekretarz, Łupińskiego Antoniego - skarbnik i Łupińskiego Jana - gospodarz, zaś do zarządu sekcji żeńskiej - Łupińską Janinę - prezes, Łupińską Helenę - viceprezes, Łupińską Franciszkę - sekretarz, Perkowską Zofję - skarbnik i Wołodkiewicz Helenę - gospodarz.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 31 ub.m. w Grodnie odbyła się konferencja przedstawicieli organizacyj b. wojskowych, w której wyniku zostało zorganizowane jedno stowarzyszenie b. wojskowych pod nazwą "Stowarzyszenie rezerwistów b.wojskowych". Połączone w ten sposób wszystkie istniejące w Grodnie organizacje b. wojskowych będą dążyły do skupienia w swych szeregach wszystkich bez różnicy szarż i stopni b. wojskowych, mając na celu przedewszystkiem pracę państwowo-twórczą. Do zarządu wspomnianego Stowarzysze-

d/ Przestępczość kryminalna.

Ustalono, iż morderstwa na osobie Mikołaja Skowrońskiego dokonał syn wymienionego Edward, który do winy przyznał się. Powodem zabójstwa była nienawiść oraz chęć odziedziczenia dużego majątku, pozostawionego przez zabitego, a któryby przypadł w udziale mordercy jako jedynemu spadkobiercy. Sprawcę zabójstwa przekazano władzom sędowym /vide sytuacyjne sprawozdanie tyg. Nr.3 z r.b./.-

Białystok, dnia 11. lutego 1928 roku

Za W o j e w o d ę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

A.T.

Piłsudskiego,który czyni przygotowania do wojny.Wojna wojnie. Niech żyje jednolity front żołnierzy i robotników przeciwko wojnie z S.S.S.R. Przeciwko faszystowskiej dyktaturze Piłsudskiego. Niech żyje robotniczo-chłopski Rząd w Polsce i samookreślenie aż do oderwania się Zachodniej Białorusi i Zachodniej Ukrainy,Wieczna pamięć,wieczne słowo poległym za proletarjat Leninowi,Karolowi Libknechtowi i Rozy Luksemburg. Wyście padli,lecz nie zmarły nasze wskazania,za któremi idzie cały proletarjat,rozrywając nici kapitału. Niech żyje Z.S.S.R. i wszechświatowa rewolucja.Niech żyje rewolucja chińska".-

Dnia 13.b.m.zatrzymany został w Wołkowysku bundowiec Lew Szymon,radny m. Wołkowyska,nagminnie inkryminowany silnie o działalność antypaństwową. W toku dochodzenia ustalono,że Lew był członkiem Białorusko - Litewskiego Komitetu w czasie inwazji bolszewickiej w roku 1920, rozumiej zaś członkiem "czerezwyczajki " i komisarzem bolszewickim. Zatrzymanego z materjałem oskarżenia przekazano dnia 14.b.m.władzom sądowym.-

Powiat Grodzieński :

W związku z aresztowaniem Bożałek Bronisławy i Epsztejna Jankla / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6./ dnia 11. b.m. zatrzymany został w Grodnie pod zarzutem działalności antypaństwowej mieszkaniec m.Indury Jelin Lejma,pełniący ostatnio funkcje sekretarza Oddziału Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Odzieżowego w Grodnie. W czasie rewizji odnaleziono u Jelina 50 sztuk znaczków na fundusz wyborczy "Jedności Robotniczo-Chłopskiej", notatki w żargonie i 141 zł.65 gr.gotówkę. Dalsze dochodzenie trwa.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch zawodowy.

Powiat Kolneński :

Dnia 12.b.m.odbyło się w Kolnie walne zgromadzenie rolników z powiatu Kolneńskiego mające na celu poprawę gospodarstwa rolnego.-

Referaty ściśle fachowe wygłosili Szeler z Białegostoku

./.

bezrobotnych metalowców - 14, hutników - 1 robotników budowlanych - 9 przemysłu drzewnego - 14 niewykwalifikowanych -193 pracowników umysłowych - 6, ogółem bezrobotnych - 237. / W dniu 11.b.m. - 272/ z których zapomogi otrzymuje - 110.-

Powiat Łomżyński :

Stan bezrobocia w powiecie pogorszył się znacznie w związku z wstrzymaniem pracy w fabryce narzędzi rolniczych Orłowskiego w Łomży, zatrudniającej 250 robotników. Ogółem w powiecie bezrobotnych - 880, w tem murarzy - 85, cieśli - 20, ~~xxxxxxx~~ stolarzy - 42, krawców - 30 szewców - 35 ślusarzy - 82, giserów - 33, malarzy - 12, kowali - 9, tokarzy - 8 robotników niefachowych - 504. Zasiłki rządowe pobiera - 10 osób.-

Powiat Szczuczyński :

Bezrobotnych w powiecie - 250 osób; nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Powiat Wołkowyski

Ogółem bez pracy w powiecie pozostaje 152 osoby, w tem 13 pracowników umysłowych.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 14.b.m. unieruchomiono fabrykę wyrobów włókienniczych Jakożkowskiego w Łosośnie zatrudniającą 12 robotników.-

Według danych z dnia 13.b.m. bezrobotnych w powiecie było w tymże dniu -1110, w tem: robotników przemysłu metalurgicznego- 48 budowlanego - 72, spożywczego - 273 robotników rolnych - 7, niewykwalifikowanych -417, wykwalifikowanych - 144, i pracowników umysłowych - 99. Z pomocy ustawowej korzysta - 98 bezrobotnych, z pomocy doraźnej - 33 osoby.-

-.-

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Białostocki :

Sjonista Zeruch z Warszawy wygłosił dnia 15.b.m.w Białymstoku odczyt n.t. " Emigracja żydowska do Palestyny, Brazylji i Urugwaju oraz szkolnictwo w tych krajach". Obecnych na odczycie - około 240 osób.-

VI. R ó ż n e

a/ Sprawy społeczne.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 10.b.m. do nowego zarządu T-wa gimnastycznego "Sokół" w Łapach powołano: Grabowskiego Władysława - kierownika rachuby warsztatów kolejowych, Kiełsa Kazimierza, Komarowskiego Florjana, kancelistę warsztatów kolejowych, Macha Józefa, referenta technicznego warsztatów kolejowych, Kwiecińskiego Teofila, Jankowskiego Antoniego, Króla Marjana, Jaćmińskiego Roberta, i Szlachcińskiego Władysława, zktórych wszyscy należą bądź do Ch.D., bądź też do Zw.Lud.Narod.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 12.b.m. na zebraniu walnem członków Krajowej Spółdzielni Kolejarzy Spożywców w Wołkowysku uchwalono: 1/ domagać się od Ministerstwa Komunikacji jednego wagonu na sklep Spółdzielni; 2/ spowodować, by Rada Okręgowa Spółdzielni delegowała prelegenta celem popularyzowania idei spółdzielczości wśród kobiet, należących do rodzin kolejarzy, bądź też zatrudnionych na kolei.-

b/ Prasa :

Dnia 10.b.m. przez Starostwo w Grodnie zajęty został cały nakład / 1703 egzemplarze / Nr.17 z dnia 10.b.m. czasopisma "Nowe Życie", wyd. w Grodnie za artykuł p.t."Teror i pieniądze".-

c/ Przestępczość kryminalna.

Morderstwo :

Dnia 11.b.m. we wsi Talkowce, gm. Szydłowickiej, pow. wołkowyskiego na szkodę Januszkiewicza Jana, spłonęła stodoła napełniona zbożem i sianem, straty wynoszą 1020 zł.-

W stodoli tej spalił się 20 letni Jan Januszkiewicz, syn Wincentego, mieszkaniec w.wspomn.wsi, którego zwłoki wydostano częściowo zwęglone. Przeprowadzone na miejscu dochodzenie wykazało, że Januszkiewicz Antoni, syn Wincentego lat 22, pracując wspólnie

czej; 3/ okólnik, wydany przez Sekretarjat CKKPP w styczniu, zatytułowany "Postulaty kobiece w akcjach ekonomicznych; 4/ 3 egz. okólnika w języku polskim, zatytułowanego "Uchwała w sprawie sprawozdania K.C.K.P.P., którego poszczególne rozdziały są nast.. Sytuacja i zadania partji, uchwała 4-go zjazdu K.P.K. pkt.1 sytuacja międzynarodowa. Drugi punkt położenie wewnętrzne a/przyczyny przewrotu majowego, b/ częściowa stabilizacja i jej przeciwieństwa. Trzeci punkt - polityka rządu faszystowskiego, a/faszyzm polski, b/ polityka zagraniczna i przygotowania do wojny, c/ teror i demokracja faszystowska, d/ racjonalizacja i atak kapitału na klasę robotniczą, e/ polityka rolna i polityka wysokich cen na produkty gospodarki rolnej, f/ polityka podatkowa, g/polityka narodowościowa. Czwarty punkt - Rola partyj ugodowych. Piąty punkt - konsolidacja burżuazji i narastanie sił rewolucyjnych.-

Główne zadania partji. Pierwszy punkt - rozwój akcji przeciw wojnie z Z.S.S.R. Drugi punkt - walka ekonomiczna: a/ walka przeciw kapitalistycznej racjonalizacji pracy, b/ organizowanie walk strejkowych, c/ obrona bezrobotnych i praca wśród bezrobotnych. Trzeci punkt - w dziedzinie politycznej a/ praca wśród kobiet, b/ hasła mobilizujące masy kobiece. Czwarty punkt - umocnienie i rozbudowa bloku robotników, chłopów i narodów ujarzmionych: a/ działalność partji naszej, b/ prawo narodów ujarzmionych do samookreślenia aż do oderwania, c/ praca wśród niemieckich mas pracujących, d/ praca wśród żyd.mas pracujących, e/ w obronie drobno-mieszczańskich mas pracujących, f/ w sprawie taktyki jedności frontu. Punkt piąty - organizacyjne umocnienie wpływów partji a/ rozbudowa organizacji partyjnej, b/ uaktywnienie komórek partyjnych i komitetów fabrycznych, frakcji itd., c/ organizacje pomocnicze. - Adelskiego z materjałami oskarżenia przekazano w dniu 24. bm. władzom sądowym w Białymstoku po uprzedniem wykorzystaniu go przez Komendę Pow.P.P. w Wołkowysku.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 16 bm. zatrzymano w Grodnie Badasza Dawida, mieszkańca Grodna, poszlakowanego o kolportaż wydawnictw komunistycznych.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 19 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Z.Z.P., na którem wiceprezes Zarządu Okręgowego Z.Z.P. w Wilnie, Hajdul zwalczał ZZK. - Na jego wniosek do nowego zarządu oddziału wybrano: Jędryka Romana - prezes, Gajlina - sekretarz, Rumajkę - skarbnik oraz Bielawicza, Górskiego i Rycikiewicza - członkowie zarządu.-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego w Wołkowysku na zebraniu w dniu 16 bm. powołał do nowego zarządu: Adamowicza Józefa, Mancewicza Michała, Bundmana Mojżesza, Niedźwiedzkiego Józefa, Kudzielno Aleksandra, Cikoszyna Władysława, Płotnera Szmula, Uljanowicza Jana i Pasynkiera Szmula.-

---------oOo---------

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Łomżyński:

Bez pracy w powiecie pozostaje 880 osób, w tem murarzy 85, cieśli - 20, stolarzy - 42, krawców - 30, szewców - 32, ślusarzy - 82, gisarów - 33, malarzy - 12, kowali - 9, tokarzy - 8 i robotników niewykwalifikowanych - 504. Zasiłki rządowe pobiera 25 bezrobotnych. Magistrat m. Łomży, chcąc przyjść z pomocą bezrobotnym, zawarł umowę z nadleśnictwem Czerwony-Bór, które zobowiązało się zatrudnić około 150 robotników. Z pośród zawiadomionych o tem 260 bezrobotnych, nikt do pracy nie zgłosił się, co może świadczyć zarówno o małem uświadomieniu obywatelskiem bezrobotnych, jako też o tem, że ich sytuacja materjalna nie jest krytyczna /Starostwo/.

Powiat Białostocki:

Dnia 14 bm. została uruchomiona fabryka sukna Tryllinga w Wasilkowie, zatrudniająca 115 robotników, zaś dnia 17 bm. fabryka sukna Grynberga w Białymstoku, zatrudniająca 25 rob.- Bezrobotnych w powiecie 4384 osoby /dnia 18 bm. 4402/, w tem

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 76 osób, z akcji doraźnej 30 osób.-

Powiat Wołkowyski:

W powiecie bez pracy pozostaje 152 osoby.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 16 bm. w Grajewie odbyło się zebranie bezrobotnych /100 osób/, na którem sporządzono spisy bezrobotnych m. Grajewa i dnia 17 bm. przedstawiono je magistratowi.-

Magistrat m. Grajewa przystąpił w dniu 18 bm. do wydawania bezrobotnym zapomóg w naturze.-

-------oOo-------

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Grodzieński:

Oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Skidlu wybrał nowy zarząd w składzie: Koszewnik Jankiel - prezes, Kalikies Basia-sekretarz i Rubinsztejn Dawid - skarbnik.-

Powiat Wołkowyski:

Stowarzyszenie Żydowskiej Biblioteki Ludowej w Porozowie powołało do nowego zarządu: Nowika Ajzyka - prezes, Rabinowicza Abrama - vicepreses, Łukasiównę Esterę - sekretarz, Preda Jowela - skarbnik, Brejdę Mowszę, Segala Chaima, Porozowskiego Ajzyka, Bagickiego Dawida i Przybylskiego Owsieja-członkowie zarządu.-

-------oOo-------

VI. Ruch społeczny.

Powiat Grodzieński:

W dniu 12 bm. odbył się w Grodnie doroczny okręgowy zjazd osadników przy udziale około 300 osób. Obradom zjazdu przewod-

Rolniczych i Związku Kółek Rolniczych w Warszawie /200 osób/. Uczestnicy zjazdu opowiedzieli się za BBWnR i wysłali depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzplitej, Marszałka Piłsudskiego i Pana Ministra Niezabytowskiego.-

Dnia 19 bm. w Szczuczynie odbył się zjazd powiatowy delegatów Ognisk Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, zwołany przez Zarząd Koła Powiatowego Związku.-

Po omówieniu spraw związkowych i wyrażeniu zaufania dotychczasowemu zarządowi koła powiatowego Związku przystąpiono do dyskusji na temat ustosunkowania się do list Nr.1 i 3. Aczkolwiek prawie jednomyślnie wypowiedziano się za poparciem listy Nr.3, to jednakże wyraźnej uchwały w tej materji nie powzięto.-

----------oOo----------

VII. R ó ż n e

-a/ Zatrzymania i aresztowania

Powiat Sokólski:

Dnia 15 bm. na skutek polecenia sędziego śledczego w Brasławiu /Województwo Wileńskie/ aresztowany został w Sokółce Krawczonek Antoni, instruktor Białoruskiego Centralnego Zjednoczonego Komitetu Wyborczego B.M.N. na powiat sokólski.-

Dnia 19 bm. przez posterunek P.P. w Sokółce został zatrzymany b. poseł Urbański, kandydujący w okręgu wyborczym Nr.5. pod zarzutem posługiwania się wygasłą legitymacją poselską. Po spisaniu protokułu Urbańskiego zwolniono, zaś sprawę przeciwko niemu skierowano do Sądu Pokoju.-

Dnia 13 bm. w Sokółce aresztowano Rutka Stanisława, kandydującego do Sejmu z listy Nr.39 w okręgu wyborczym Nr.5 pod zarzutem ułatwiania nielegalnej emigracji do Rosji. Aresztowanego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym, które zwolniły go do czasu rozprawy sądowej za kaucją 115 zł.-

---

Dnia 19.bm. przez post.P.P. w Kadzidle, powiatu ostrołęckiego - Stanisława Wiktorowicza zatrzymany został przemyt wraz z przemytnikami Zelkiem Ciechanowskim i Moszkiem Garbowiczem, mieszk. Myszyńca. Przemycony z Niemiec transport zawierał: pończochy jedwabne firmy "Dember Seide" wagi netto 11 klg.540 gr. Wartość przemytu narazie nieustalona. Przemyt wraz z przemytnikami przekazany został Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

Białystok, dnia 25 lutego 1928 roku

Za W O J E W O D Ę:

Kamiński

A.T.

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Grabowskiego z materjałami oskarżenia i odezwami Jedności Robotniczo - Chłopskiej w żargonie, obłożonemi aresztem przez Komisarjat Rządu na m.st.Warszawę przekazano P.Prokuratorowi przy S.O. w Łomży, któremu Starostwo łomżyńskie złożyło równocześnie wniosek zajęcia w Warszawie t.j.w miejscu wydania drukiem plakatów i ulotek Jedności Robotniczo - Chłopskiej, stanowiących zawartość znalezionej przy Grabowskim paczki.-

Dnia 1.b.m.organa służby bezpieczeństwa w Łomży dokonały rewizji w lokalu szpitala żydowskiego, gdzie znaleziono arkusz szapirografu, na którym odbita była odezwa w żargonie o treści antypaństwowej i rękopis tej odezwy. W związku z tem zatrzymano 4 osoby narodowości żydowskiej.-

Powiat Wołkowyski.

W związku z aresztowaniem dnia 20.ub.m.w Białymstoku Adelskiego Pejsacha / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.8/ zatrzymani zostali dnia 22.ub.m.w Świsłoczy [1] Wojner Pejsach, [2] Borsucki Dawid i [3] Rabie Mejer, który łącznie z Adelskim stanowili jądro komórki KPZB.w Świsłoczy, której prezesem był Rabie, technikiem Borsucki, sekretarzem Adelski i łącznikiem Wojner. Wszystkich w dniu 23.ub.m. z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Grodzieński:

Organa służby bezpieczeństwa w powiecie grodzieńskim w dniach 27, 28 i 29 ub.m. zatrzymały pod zarzutem działalności antypaństwowej - [1] Abramowicza Włodzimierza, [2] Browarskiego Mojżesza, [3] Bendersona Efroima, [4] Borowską Fejgę, [5] Wawera Borysa, [6] Chackielewicza Chackiela, [7] Palnicką Frejnę, [8] Kuśnierzycką Dwejrę, [10] Aleksandrowicza Judela, [11] Wajnsztejna Szymona, [12] Borkina Rachmiela, [13] Rabinowicza Szmula, [14] Karpa Fajwela, [15] zamieszkałych w Grodnie, [16] Rotborda Eszela, [17] Flocha Abrama, zam.w Krynkach, [18] Kapłana Mejera Izaaka, m. Runny, [19] Samojło Makara, mieszkańca gminy jeziorskiej, [20] Frydmana Josela, [21] Barana Michała, [22] Wojtasa Michała, mieszk.gminy skidelskiej i [23] Pawlukiewicza Romana z gminy łoszańskiej.-

Dnia 28.ub.m.na drutach telefonicznych przy drodze Indu-

./.

III. Kryzys w przemyśle,bezrobocie strajki.

Powiat Białostocki.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 29.ub.m.przedstawia się następująco: bezrobotnych tytoniowców - 48, włókniarzy - 2352, robotników przemysłu budowlanego - 248, metalurgicznego - 131, rolnych - 8, wykwalifikowanych - 676, niewykwalifikowanych - 753, pracowników umysłowych- 238, ogółem 4467 bezrobotnych / dnia 25 ub.m.- 4384 /. Zasadniczo zwiększenie się stanu bezrobocia w ub.tygodniu jest tylko pozorne,gdyż rynek pracy w powiecie nie zmniejszył się,natomiast znaczna ilość bezrobotnych,dotąd niezarejestrowanych,zarejestrowała się obecnie celem uzyskania zasiłków. Z zasiłków korzysta: z zasiłków państwowych - 1544 robotników i 37 pracowników umysłowych; z pomocy doraźnej - 489 osób.-

Powiat Augustowski.

Bez pracy pozostaje w powiecie 202 robotników / dnia 25. ub.m. 216 /.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 25.ub.m.uruchomiono nieczynny od dnia 17.ub.m.tartak " Poniemuń " w Grodnie, zatrudniający 45 robotników.Bezrobotnych w powiecie dnia 29.ub.m.było 997/ dnia 25 ub.m.- 904 /,w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 52, budowlanego -66,spożywczego - 245, garbarskiego - 53, niewykwalifikowanych - 365, wykwalifikowanych - 135, rolnych - 8,pracowników umysłowych -73, Bezrobocie zwiększyło się w związku z kryzysem w przemyśle garbarskim. Zapomóg korzysta: z akcji ustawowej - 73 osoby, z akcji doraźnej - 25 osób.-

Z dniem 29.b.m. Wydział Opieki Społecznej Magistratu m. Grodna z otrzymanych z Województwa funduszów rozpoczął wydawanie bezrobotnym zasiłków w naturze,a mianowicie: samotny otrzymuje 1 klg.słoniny i 15 klg. mąki żytniej 65 %, bezrobotny z małą rodziną 2 klg.słoniny i 30 klg.mąki,a bezrobotny z dużą rodziną 3 klg.słoniny i 45 klg. mąki. Żydzi zamiast słoniny otrzymują

c/ Litewski.

Powiat Suwalski.

Dnia 19.ub.m. odbyło się przy udziale około 40 osób zebranie oddziału T-wa Szkoły św Kazimierza we wsi Widugiery, gm. Krasnowo. Na zebraniu wyświetlano obrazy z dziedziny zoologji.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. R ó ż n e.

a/Sprawy społeczne.

a/ Powiat Grodzieński.

Dnia 22.ub.m.w Druskienikach odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Męskiej, na którem do nowego zarządu oddziału powołano: Ślepowrońskiego Kazimierza - prezesa, Tomaszewskiego Albina - wiceprezesa, Korsaka Witolda- sekretarz i Topolskiego Władysława - skarbnik.-

b/ Wyroki sądowe.

Dnia 20.ub.m.Sąd Okręgowy w Suwałkach po kilkudniowej rozprawie uniewinnił Kazimierza Mielkusa i innych 27 litwinów, pociągniętych do odpowiedzialności z art.108 cz.I.K.K.w roku 1927

c/ Zatrzymania i aresztowania.

Powiat Łomżyński.

Dnia 1.b.m.na dworcu kolejowym w Łomży policja zatrzymała kurjera Centralnego Biura Wyborczego Związku Ludowo-Narodowego, Jarzyńskiego z transportem wydawnictw agitacyjnych, w którym znajdowały się odezwy o treści kolidującej z postanowieniami art.6.prawa prasowego.-

Powiat Sokólski.

Dnia 2.b.m.na mocy orzeczenia Starostwa osadzony został w areszcie na przeciąg dni 30 za nielegalne przekroczenie granicy Czesnikach mieszkaniec wsi Ostrów - Nady, gm. Dąbrowa, czynny

granicy ułatwili im mieszkańcy powiatu szczuczyńskiego - Mikulski Jan, Pawłowski Antoni i Stanisław Kulik, którzy - jak stwierdzono od dłuższego czasu zawodowo ułatwiali przejście granicy zbiegającym do Niemiec. Utrzymywali oni ścisły kontakt z mieszkańcem powiatu łuckiego, Zydlerem Wilhelmem, który kierował do Grajewa ludzi w wieku poborowym za opłatą 50 zł. od osoby celem dalszego kierowania ich zagranicę. Przemytnicy przekazani zostali władzom sądowym emigranci zaś za nielegalne przekroczenie granicy ukarani zostali przez Starostwo szczuczyńskie 3-tygodniowym aresztem każdy. Po odbyciu tej kary przekazani zostaną Staroście celem wcielenia ich do szeregów W.P.-

e/ Przemyt.

Dnia 25.ub.m. w pobliżu m.Goniądza powiatu białostockiego zatrzymany został przemytnik Kirszner Lejba, wiozący 550 szt. jedwabnych majtek damskich, 2 jedwabne bluzki i inną jedwabną bieliznę oraz 267 sztuk futerałów do biżuterji.-Towar ten przemycany był z Niemiec do Białegostoku. Przemytnik wraz z przemytem przekazany został władzom celnym w Grajewie.-

W dn.26.ub.m. po przybyciu pociągu osobowego z Grajewa na st.kol.w Białymstoku zatrzymany został przemytnik Elski Froim, mieszkaniec m.Grajewa, przy którym znaleziono 2 paczki, zawierające 11 sztuk brzytew i pudełko cygar, zawierające 50 szt. przemyconych z zagranicy. Wymienionego wraz z przemytem przekazano Straży Celnej w Grajewie.-

Dn.27.ub.m. zatrzymano mieszkańców m.Wysokiego Ancela Frajmana i Icka Gąsiora, wiozących przemyt w postaci 10 rorków rodzynek. Przemyt wraz z przemytnikami przekazano Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

Dn.26.ub.m. przez obsadę post.P.P.w Kadzidle, por. Wytrożeckiego zatrzymany został przemyt w 8-miu dużych pakach, zawierający różne towary fabryk niemieckich, łącznej wartości około 30 tys. złotych. Przemyt przekazano Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

Białystok, dnia 3 marca 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Z.I.

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

cie na 13-stkę". Tegoż dnia w Grodnie na ulicy porzucono przeznaczony do wywieszenia transparent z napisem: " Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, głosuj na 13-tkę."

Dnia 2.b.m. na przydrożnem drzewie około wsi Ławno, gm. Skidel wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: " Precz z pasożytem i oszukańcem Piłsudskim, niech żyje Nr. 13." Wreszcie dnia 3.b.m. na przewodach telefonicznych w Indurze wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: " Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się, niech żyje leninizm, precz z rządem faszystowskim, niech żyje socjalna rewolucja". We wszystkich wypadkach dochodzenie wdrożono.-
/ Starostwo /.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 4.b.m. zatrzymani zostali mieszkańcy m. Wysokie-Mazowieckie Nieuchowicz Jankiel, Urlamowski Jankiel, Żywica Mordko, i Gorzałczany Szmul - Mejer, poszlakowani o działalność komunistyczną. Zatrzymanych po zbadaniu ze względu na dalsze dochodzenia zwolniono w dniu 5.b.m. z wiedzą władz sądowych.-

Powiat Ostrów - Maz.:

Dnia 3.b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej zatrzymano mieszkańca Warszawy Marjana Opoczyńskiego, który przywiózł do Ostrowi 4 tysiące odezw Jedności robotniczo- chłopskiej celem doręczenia Boruchowi Sokolikowi, poszlakowanemu o należenie do KPP. Opoczyńskiego po przesłuchaniu przekazano do dyspozycji Urzędu Śledczego na m.st. Warszawę.-

Powiat Augustowski:

W związku z kolportażem odezw komunistycznych w Augustowie dnia 1.b.m. po przeprowadzeniu dochodzeń dokonano rewizyj w poszlakowanych o należenie do KPP. 1 Urbanowicza Stanisława, 2 Krupińskiego Bronisława, 3 Masłowskiego Ludwika, 4 Mńówczyńskiego Józefa, 5 Lejzorowicza Srula, 6 Mełamedo Mowszy, 7 Bejłacha Berko, 8 Wiercielińskiego Calledorfa, 9 Kronrota Icko, 10 Gliksona Owsieja

./.

go, stałego mieszkańca m. Wilna.-

Dnia 8.b.m. na przewodach elektrycznych przy ul. Legionowej w Białymstoku wywieszono transparent komunistyczny z napisami w języku polskim po obu jego stronach: " Niech żyje K.P.P., B.O. K.K.P.Z.B., niech żyje 8 marca dzień międzynarodowej solidarności kobiet pracujących."

Jest to jedyny, dotychczas notowany przez Urząd Wojewódzki wypadek zewnętrznej działalności komunistów w związku z obchodem przez nich dnia 8.b.m.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch narodowościowy.

a/ białoruski :

Powiat Grodzieński:

Dnia 27.ub.m. hurtek T-wa Szkoły Białoruskiej we wsi Szkleńsk, gm. Berszty urządził przedstawienie amatorskie /: odegrano trzy utwory sceniczne w języku białoruskim :/, z którego dochód przeznaczono na cele kulturalno- oświatowe hurtka. Na przedstawieniu było obecnych około 100 osób.-

Zarząd Okręgowy T-wa Szkoły Białoruskiej w Grodnie zamierza w najbliższym czasie otworzyć tamże księgarnię białoruską / przy ul. Mieszczańskiej Nr.9./, na której kierownika Zarząd Główny T.S.B. wyznaczył Kiziewicza Filipa, a na jego zastępcę Łomaszewicz Nadzieję, wybitniejszych działaczy T.S.B. w grodzieńszczyźnie.-

b/ żydowski :

Powiat Białostocki :

Dnia 5.b.m. staraniem Zrzeszenia Młodzieży Hebrajskiej w Białymstoku sjonista Perski Daniel z Ameryki wygłosił tutaj

./.

IV. R ó ż n e.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 25.ub.m. we wsi Nowodziela, gm. Kuźnica, powiatu sokólskiego do sali, w której odbywało się przy udziale mierniczych Jana Watera i Romana Kruszewskiego posiedzenie rady scaleniowej, wtargnęła przemocą grupa mieszkańców wspomnianej wsi, sprzeciwiających się scaleniu gruntów. Grupa ta zerwała posiedzenie, pobiła sołtysa i usiłowała pobić mierniczych, przyczem zdemolowała cały lokal. Po przeprowadzeniu dochodzenia w tej sprawie zostali zatrzymani Gabiński Kazimierz, Waszkiel Kazimierz i Alferowicz Jan, względem których sędzia śledczy zastosował jako środek zapobiegawczy kaucję w wysokości 200 zł. dla każdego.-

b/ Przestępczość kryminalna.

Napady :

Dn.4.b.m. w pobliżu wsi Deniski,gm.Pasynki,pow.bielskiego dokonano napadu na mieszkańca m. Zabłudowa,powiatu białostockiego, Glajsztena Berko, któremu zadano ciężkie uszkodzenie ciała oraz zrabowano 32 zł. i dokumenty.-

Po przeprowadzeniu dochodzenia ustalono,że napadu dokonał Krasowski Grzegorz, mieszkaniec wsi Deniski, który po dokonaniu rabunku zbiegł w niewiadomym kierunku. Poszukiwania za nim zarządzono.-

Dnia 7.b.m.dokonano napadu na mieszkankę m.Grodna - Borkowską Jadwigę. Napadu dokonał Krupliński Jan, szeregowiec 29.p.a.p. który kolbą rewolweru zadał napadniętej kilka ciężkich ran w głowę oraz wybił zęby. Borkowską w stanie nieprzytomnym odwieziono do szpitala. Faktu rabunku dotychczas ustalić nie zdołano. Krupliński zbiegł w niewiadomym kierunku. Pościg za nim zarządzono.-

./.

75 klg. liści tytoniowych i radjosprzęty, wagi 2 klg.25 dkg. Wichtela z przemytem przekazano Urzędowi Celnemu w Grajewie.

e/ Ujawnienie przestępców.

Sprawca zabójstwa Hipolita Różyckiego, zastrzelonego w dniu 27.X.1927 r. Bućko Piotr, woźny agencji pocztowej w Bersztach powiatu grodzieńskiego dobrowolnie oddał się w ręce policji.- Ustalono, iż wymieniony dokonał zabójstwa wskutek nieostrożnego obchodzenia się z bronią.-

Ujęto 2-ch bandytów, którzy dokonali w dn.3.lipca 1927.r napadu na plebanję w Domanowie, powiatu bielskiego. Ujętymi sprawcami są: Dąbkowski Stanisław, mieszk.pow.Ostrowskiego i Putkowski Bronisław mieszk.pow.Wysoko-Mazowieckiego; obu przekazano władzom sądowym.-

Oskarżony o zabójstwo Chojnowskiego Tadeusza dokonane dn. 1.lipca 1927 r. - Żebrowski Juljan, został ujęty i przekazany władzom sądowym. Zabójstwa dokonał on w czasie sprzeczki na tle zatargu majątkowego.-

Białystok, dnia 10 marca 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Z.I.

nabojami 20 kapiszonów myśliwskich i broszurę w języku rosyjskim p.t. " Program komunistów ", wydaną przez N. Bucharina.-

Wreszcie dnia 9.b.m. został zatrzymany pod zarzutem współdziałania przy wywieszaniu transparentu komunistycznego we wsi Chlistowicze, gm.Łasza w nocy z dnia 1 na 2 stycznia br. Sycz Jan, mieszkaniec wsi Likówka, gm.Łasza.-

W nocy z dnia 3 na 4.b.m. około wsi Bobry, gm.Wołpa nieujawnieni dotychczas sprawy wywiesili transparent komunistyczny z napisem w języku rosyjskim: " Precz z rządem faszystowskim", niech żyje rząd robotniczo - chłopski, głosujcie na 13".-

Dnia 13.b.m. przy ul. Lipowej w Grodnie obok fabryki machorki porzucono na jezdni transparent komunistyczny z napisem w języku polskim: " Żądamy zwolnienia hromadowców. Precz z komedją sądową".-

Powiat Białostocki:

Dnia 14.b.m.w Białymstoku zatrzymano zamieszkałego tutaj stał.[8] Kozłowskiego Isera, który zeznał, że w mieszkaniu jego w Białymstoku przy ul. Wileńskiej 12 odbywała się t.zw. " jawka " techników CK.KPP. i C.K.KPZB. i miejscowych działaczy komunistycznych.-

W wyniku dalszych dochodzeń i na podstawie zeznań Kozłowskiego zatrzymani zostali pod zarzutem działalności antypaństwowej[9] Treszczański Lejwi i[10] Cegielnicka Ela, zam.w Białymstoku

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch zawodowy.

Powiat Sokólski:

Dnia 8 b.m.w domu ludowym w Sokółce odbyło się zebranie członków miejscowego Koła Zw.Inwalidów Wojennych pod przewodnictwem Jaświłko Józefa, sekretarza miejscowej organizacji Ch.D. Na zebraniu tem wybrano nowy zarząd Koła w składzie: Wojciechowski Wacław- prezes, Piłonowicz Jan - wiceprezes, Grosza -sekretarz i Biliński - skarbnik. Obecnych - około 60 osób.-

Dnia 10.b.m.w Sokółce odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawod.Robotników Przemysłu Skórzanego.Omawiano sprawy

malarzy, 9 - kowali i 8 tkaczy /; zasiłki pobiera 120 osób. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w powiecie według danych z dnia 15.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych 4554 / dnia 8 b.m. 4433/ w tem - robotników przemysłu ~~tytuniowego~~ tytoniowego - 47, tekstylnego 4291, budowlanego - 315, metalurgicznego - 124, robotników wykwalifikowanych - 689, niewykwalifikowanych - 746, rolnych - 5, pracowników umysłowych - 255. Z zapomóg rządowych korzysta 1446 robotników i 35 pracowników umysłowych, zasiłki doraźne pobiera 553 osoby. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

-.-

IV. R ó ż n e .

a/ Wyroki sądowe.

Dnia 9.b.m. Sąd Okręgowy w Grodnie rozpatrywał sprawy z oskarżenia o przestępstwa polityczne Szalmuka Dawida i Pawła Gustera, mieszkańców Indury, powiatu grodzieńskiego. Szalmuk oskarżony z art.102 K.K. skazany został na dwa lata więzienia zamienionego do poprawy z zaliczeniem 4-ch miesięcy aresztu prewencyjnego, zaś Guster Paweł, oskarżony z art.129 K.K. - na 1 rok twierdzy z zaliczeniem 4-ch miesięcy aresztu prewencyjnego.-

Dnia 15.b.m. w Sądzie Okręgowym w Białymstoku odbyła się rozprawa przeciwko Lejbie Epsztejnowi, oskarżonemu o rozrzucenie odezw komunistycznych na zebraniu strajkujących robotników przemysłu tekstylnego w Białymstoku w maju 1927 r. Sąd skazał Epsztejna na 2 lata ciężkiego więzienia z zaliczeniem 7 miesięcy aresztu prewencyjnego.-

b/ Rewizje, zatrzymania, aresztowania.

Powiat Grodzieński:

Dnia 7.b.m. zostali zatrzymani Rubiem Teodor, mieszkaniec

./.

zadość, bowiem zaciąwszy konie zaczął szybko oddalać się. Wówczas napastnicy dali za nim 3 strzały rewolwerowe, które z powodu ciemności chybiły. Pościg za napastnikami zarządzono.-

d/ Użycie broni przez funkcjonarjusza P.P.

Dnia 13.b.m. wieczorem we wsi Budy-Czarnowskie, powiatu łomżyńskiego, w czasie pościgu za złodziejami, którzy dokonali kradzieży świń u Józefa Zalewskiego, oddany był jeden strzał z rewolweru przez post. Misiukiewicza Józefa do jednego z uciekających przestępców. Wyniku strzału dotychczas nie stwierdzono, gdyż złodzieje zbiegli.-

e/ P r z e m y t :

W dniu 11.b.m. przez st. posterunk. Flisa Michała z Post. P.P. na stacji kolej. Ostrołęka zatrzymane zostały przemytniczki Kleter Mendla, i Sikora Sura, które wiozły przemyt w postaci 36 klg. rodzynek do Warszawy. Przemytniczki z przemytem przekazano Urzędowi Celnemu w Dąbrowach.-

Białystok, dnia 4. marca 1928.r. Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.:

I.

Szerzne akcje represyjne względem organizacyj komunistycznych organa służby bezpieczeństwa przeprowadziły w powiatach bielskim i wołkowyskim. Organizacje komunizujące bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie dostarczyły. Stwierdzono jedynie dość znaczne przesunięcia personalne w Komitecie P.P.S.Lewicy w Łomży, w którym z kierowniczego stanowiska został usunięty Józef Lusiński /organizator Komitetu / i zastąpiony przez Smolana Aleksandra i Jaroszkiewicza Feliksa. Z omawianego Komitetu wycofał się zupełnie jeden z czołowych działaczy P.P.S.Lewicy Walenty Brasławski. W strefie działania KPZB.wysiłki w kierunku odbudowania zlikwidowanych organizacyj P.P.S. Lewicy podjął Wileński Okręgowy Komitet P.P.S.Lewicy Ziem Białoruskich, dotychczas jednakże widocznych wyników nie osiągnął.-

Zaostrzona przed okresem wyborczym kwestja bezrobocia o tyle uległa zmianie na lepsze, że nastąpiło znaczne ożywienie w przemyśle włókienniczym, drzewnym oraz, że przemysł budowlany stopniowo się ożywia, co jak sądzić można - już w najbliższych tygodniach przyczyni się poważnie do zredukowania bezrobocia, którem dotkniętych jest w chwili obecnej na terenie Województwa Białostockiego około 8600 robotników i pracowników umysłowych.-

Stan bezpieczeństwa publicznego zadawalniający.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

./.

zaś postawił w stan oskarżenia. / Starostwo /.-

Powiat Grodziński:

W nocy z dnia 20.na 21.b.m.w gminie Łunna wywieszono trzy transparenty komunistyczne z napisami w języku białoruskim: " Precz z rządem faszystowskim i Sądem nad naszą Białoruską Hromadą."

Pierwszy z nich wywieszono około wsi Gledowicze, drugi we wsi Miniewicze i trzeci między wsiami Nowosiółki i Podb. rzany.-

Powiat Ostrów -Mazowiecki:

Istniejące w Zarębach Kościelnych organizacje partyjne i setemkowe przejawiają dość intenzywną działalność.W wyniku prowadzonych od dłuższego czasu dochodzeń ustalono, że organizacje uzależnione są od Komitetu dzielnicowego K.P.P.w Ostrowi - Mazowieckiej, którego kierownikiem jest Osnowski Jankiel, zwewo, zamieszkały w Ostrowi Maz. Wspomniany Komitet nawiązał łączność organizacyjną z OK.KPP.podziemskim w Warszawie /Praga / i poczynił pośrednio w CK.KPP. zabiegi o wydzielenie dzielnicy ostrowskiej z O.K.Z.M.K.w P. Łomża, a przyłączenie jej do podziemskiego OK.KPP. Warszawa.-

Na podstawie posiadanych materjałów po uprzedniej ocenie tychże przez władze sądowe organa P.P.powiatu ostrowskiego przystąpiły dnia 24.b.m. do likwidacji organizacyj komunistycznych w powiecie. Przewidywane są liczne aresztowania.-

Komunizujące Koło Stowarzyszenia Wolnomyślicieli w Brku wystawiło dnia 17.b.m. sztukę sceniczną p.t. " Bóg zemsty! Na przedstawienie przybyło 7 osób z powiatu węgrowskiego / Województwo Lubelskie /, które po stwierdzeniu tożsamości zatrzymano i odesłano do dyspozycji Komendy Pow.P.P. w Węgrowie.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Powiat Kolneński :

Dnia 17.b.m. Stowarzyszenie "Tarbut" urządziło akademję żałobną ku czci Trumpeldorfa.-

Powiat Ostrów - Mazowiecki:

Dnia 16.b.m. sjonista L.Lichtensztejn wygłosił w Stowarzyszeniu Kursów wieczorowych w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt n.t. " Co nam dał Abramowicz dla literatury żydowskiej i " Czy moralność jest produkcją religji".-

Powiat Białostocki:

Dnia 16.b.m. sjonista A. Gotesdiner wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. " M.Ch.Luzatto jako kabalista i poeta".-

b/ białoruski.

Powiat Grodzieński:

Towarzystwo Szkoły Białoruskiej,które w okresie wyborczym zaangażowało się silnie w agitacji na wsi, pozostawiając na uboczu sprawy organizacyjne, obecnie rozpoczęło dość intensywną akcję organizowania nowych hurtków.W ubiegłym tygodniu powstał hurtek T.S.B.we wsi Komotowo,gm.Żytomla, liczący 15 członków; kierownikiem hurtka jest Pusyn Apanasy.

c/ litewski.

Powiat Grodzieński.

W ostatnim czasie zauważono większe zainteresowanie się ludności litewskiej Towarzystwem Świętego Kazimierza,które stopniowo organizacyjnie rozwija się i pozyskuje coraz więcej zwolenników.-

Również Towarzystwo " Rytas " stara się rozszerzyć swą działalność na terenie zamieszkałym przez litwinów.W ubiegłym tygodniu we wsi Nerowo,gm-Marcinkańce została otwarta szkoła litewska Towarzystwa " Rytas ",której kierowniczką

./.

się przez Kraskowskiego stanowisko przeszło oddział na stanowisko to p[illegible]łkmo konduktora Chilewskiego P[illegible]ra.-

Dnia 15.b.m.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem Derynga Władysława. Na zebraniu tem wybrano nowy zarząd oddziału w składzie: Deryng Władysław, Staszko Michał, Trawiński Lejba, Najner Mowsza, Rajzel Stanisław i Busko Michał.-

Wreszcie dnia 17.b.m.odbyło się w Wołkowysku zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego pod przewodnictwem Kuśnickiego Ottona. Na wniosek Fajchenblata Mojżesza zebrani uchwalili wystąpić do właścicieli piekarń z następującemi żądaniami: 1/ pracownicy piekarscy nie mogą pracować na dobę dłużej niż 8 godzin, a przytem w czasie tym 2-ch robotników nie powinno wypiekać więcej, jak jeden piec chleba i trzy pudy ciasta pszennego; 2/ w soboty wypiekać jeden piec chleba i 4 pudy ciasta pszennego; za każdą godzinę ponad 8 godzin pracodawcy powinni płacić tym robotnikom 50 % więcej; 3/ każdy robotnik pierwszej kategorji winien otrzymywać tygodniowo 50 złp., II.kat. 40 złp.; 4/ każdy robotnik od wypieku 1 pieca chleba winien otrzymać 1 kg.chleba, a od wypieku 3 pudów ciasta pszennego 1/2 kg. ciasta dla siebie; 5/ właściciele piekarń nie mogą przyjmować uczniów prowincyonalnych bez uprzedniej zgody Związku; 6/ przyjmowanie i wydalanie robotników może się odbywać tylko za zgodą Związku; robotnicy i uczniowie muszą mieć ukończone 16 lat; 7/ wszelkie nieporozumienia pomiędzy właścicielami i robotnikami może rozstrzygać tylko komisja fachowa.-

W uchwale zastrzeżono, że w wypadku, gdyby właściciele piekarń żądania Związku odrzucili, względnie nie zgodzili się na ich przyjęcie do dnia 20.b.m., Związek w dniu tym ogłosi strajk we wszystkich piekarniach m.Wołkowyska.-

cyjnej powołano - Stanisława Parafjanowicza, ks.Jana Krasowskiego i Bronisława Karwata. Obecnych - około 120 osób.

Tegoż dnia w lokalu Stow.Robotników Katolickich w Białymstoku odbyło się zebranie członków Związku Dozorców Domowych pod przewodnictwem Karola Wysockiego.Przemawiał sekretarz Związku Korbut Mikołaj,który omawiał sprawę odbytej komisji nadzwyczajnej w sprawie zrzeczenia warunków płacy na rok 1928, poczem przystąpiono do wyborów 3 brakujących osób do zarządu. Wybrano- Kosieja Jana, Chomanczuka Jana i Sidorowicza Michała. W wolnych wnioskach - przemawiali Wysocki Karol i Korbut Mikołaj,którzy omówili sprawy organizacyjne i nawoływali obecnych do wzięcia udziału w uroczystości imienin Marszałka Piłsudskiego.-

Tegoż dnia wreszcie w Białymstoku - Lipowa 52, odbyło się zebranie członków Zw.Właścicieli Nieruchomości pod przewodnictwem Kanela Arona,na którem omawiano sprawę budżetu na rok 1928 po uprzedniem skontrolowaniu ksiąg kasowych oraz sprawę poczynienia starań o zmniejszenie podatków nałożonych na właścicieli nieruchomości.-

Dnia 14.b.m. o godz.8-ej pod magazynem mąki B.Orlańskiego w Białymstoku zgromadziło się kilku tragarzy,którzy nie pozwolili wynosić z magazynu i znosić do magazynu worków z mąką i kaszą, twierdząc,iż noszenie worków do magazynu należy do tragarzy.Zaznaczyli oni ponadto Orlańskiemu,że o ile będzie sam pracował przy noszeniu worków lub najmie innych tragarzy, a nie ich, bezwzględnie go zabiją.-

O wywołanie sporu i gróźb oskarżony jest Bokabos Josel,którego zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

W porównaniu ze stanem z dnia 14.b.m.bezrobocie wzrosło o 48 bezrobotnych z powodu spalenia się fabryki sukna Zylbermana Jakóba w Białymstoku.-

-.-.-.-.-.-.-.-

W pozostałych powiatach Województwa Białostockiego - stan bezrobocia poważniejszym zmianom nie uległ.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

R ó ż n e.

a/ Sprawy sądowe.

Na dzień 16.kwietnia b.r. w Sądzie Okręgowym w Łomży wyznaczona została rozprawa główna w sprawie członków organizacyj K.P.P. w powiecie kolneńskim. Ze względu na to, że większość oskarżonych, którzy odpowiadać mieli z wolnej stopy - zbiegła poza granicę kraju, rozprawa prawdopodobnie prowadzona będzie zaocznie.-

b/ Zatrzymania.

Dnia 17.b.m. na dworcu kolejowym w Białymstoku został zatrzymany Wajner Mojżesz, zam.w Wilnie,przy którym znaleziono dwa zaświadczenia Magistratu m.Wilna, jedno wydane na nazwisko Wajnera Mojżesza, drugie zaś na nazwisko Gurwicza Dawida,zam.w Wilnie oraz legitymację Zw.Subjektów,wydaną w Gdańsku na nazwisko Lejby Lewi. Zatrzymanego Wajnera przekazano dnia 18.b.m.do dyspozycji Wydziału Śledczego P.P. w Wilnie.-

c/ Sprawy graniczne.

Powiat Suwalski.

Dnia 17.b.m.we wsi Wersele,gm. Pawłówka w odległości

./.

skiego z nieustalonej dotychczas przyczyny wybuchł pożar w lokalu szkoły powszechnej, skutkiem którego spłonęły 3 domy mieszkalne oraz 3 chlewy z całkowitym inwentarzem żywym i martwym na szkodę Chamulów Franciszka i Aleksandra, Jana Banacha i Jana Sawickiego.- Straty wynoszą 22.400 zł. Wszystkie budynki były ubezpieczone. W czasie pożaru zostały ciężko poparzone Bronisława i Teofila Chamul.-

Dnia 22.b.m. w Białymstoku przy ul.Polnej 25, w fabryce Zilbermana Jakóba spłonęło 27 maszyn, służących do wyrobu sukna oraz wewnętrzne urządzenie budynku fabrycznego. Straty wynoszą 185.000 zł.- Pożar powstał w maszynie t.zw. " Wilk ", w której nagromadzona była stara wełna, z iskier powstałych wskutek tarcia metalu w maszynie.-

Dnia 23.b.m. w Goniądzu, pow. białostockiego z nieustalonej dotychczas przyczyny wybuchł pożar, skutkiem którego spłonęło: 2 domy mieszkalne, 2 stodoły, chlewy i część inwentarza żywego i martwego. Straty wynoszą 6.700 zł. Podczas akcji ratunkowej wskutek silnego poparzenia odnieśli ciężkie uszkodzenia ciała - Kołpakowie Seweryn, Anna i Marjanna oraz Pełczyński Maciej.-

f/ Samobójstwo funkcjonarjusza P.P.

Dnia 23.b.m. w koszarach policyjnych przy Post.P.P. w Przeroślu, powiatu suwalskiego, wystrzałem z karabinu w głowę pozbawił się życia post. Leon Kuczborski. Przyczyna samobójstwa narazie nieznana.-

g/ P r z e m y t .

Przez funkcjonarjuszów Post.P.P. w Kadzidle, powiatu ostrołęckiego, st.przod. Skawca i innych w lesie w pobliżu wsi Białobrzeg - Dalszy, gm. Nakły, powiatu ostrołęckiego odnaleziony został przemyt, przywieziony z Niemiec i porzucony przez zbiegłych przemytników. Przemyt ten w postaci

nego tym,którzy " nie wyrzekną się należenia do partyj socjalistów,wyzwoleńców,komunistów lub stronnictw chłopskich". Przypuszczać należy,że list ten wywrze na ludności głębokie wrażenie i spowoduje podniecenie umysłów,zwłaszcza w tym wypadku,jeżeli nastąpi reakcja ze strony miejscowych działaczy i prasy zainteresowanych stronnictw.-

Pozatem w ubiegłym tygodniu ważniejszych spostrzeżeń nie poczyniono. Organa służby bezpieczeństwa w powiatach grodzieńskim, wołkowyskim i ostrowskim,wykorzystując wyniki przeprowadzonych dochodzeń w okresie wyborczym,dokonały likwidacyj działających zakonspirowanie organizacyj komunistycznych.-

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa Białostockiego był zadawalający.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch polityczny.

Powiat Grodzieński:

Dnia 26.b.m.w lokalu OKRPPS.w Grodnie przy udziale posła Stanisława Dubois odbyła się konferencja miejscowych działaczy PPS.i delegatów z Suwałk i Augustowa. Między innemi na konferencji tej omawiano program działalności PPS.w powiatach grodzieńskim, suwalskim i augustowskim na najbliższą przyszłość.-

Powiat Bielsk - Podlaski:

Legalne partje polityczne nie rozpoczęły jeszcze działalności. Jedynie P.P.S. instruowana przez posła Dubois'a Stanisława,rozwija na terenie powiatu działalność organizacyjną. Poseł Dubois dn.26.b.m. urządził w lokalu zamkniętym w Bielsku zebranie informacyjno-sprawozdawcze,odbyte przy udziale około 60 osób. Rozdawszy na tem zebraniu około 50 legitymacyj członkowskich,wzywał zebranych do zorganizowania w Bielsku Komitetu P.P.S i grupowania się pod jej sztandarem.Ponadto pos

./.

Powiat Sokólski:

Dnia 21.b.m.w Sokółce odbyło się przy udziale 30 osób zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego, na którem omawiano sprawy organizacyjne i dyskutowano nad sprawozdaniem delegata Kasy Chorych z Grodna.-

Powiat Białostocki :

Dnia 21.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Związku Drobnych Kupców pod przewodnictwem Szastejna, na którem omawiano sprawę utworzenia kooperatywy żydowskiej. Obecnych - 42 osoby.-

Dnia 26.b.m.w lokalu Stow.Rob.Kat.w Białymstoku odbyło się ogólne zebranie członków wszystkich osobów rzemieślniczych pod przewodnictwem Grosera Franciszka. Zebranie zagaił Grosser, który następnie odczytał nowy statut dla osobów rzemieślniczych, uchwalony w związku z nową ustawą rzemieślniczą i utworzenia [illegible] rzemieślniczych.- Następnie wszyscy poszczególnych osobów złożyły sprawozdania z działalności za rok ub. Omawiano również sprawę kredytu dla rzemieślników, którą to sprawę szeroko komentował obecny na zebraniu dyrektor miejscowego oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego, Herbst wyjaśniając zebranym, że Rząd idzie jak najdalej na rękę rzemieślnikom. W wolnych wnioskach poruszano sprawę utworzenia patronatu terminatorów. Obecny na zebraniu instruktor rzemieślniczy Woj.Białostockiego, inż.Edward G[illegible]owski wyjaśnił zebranym zasady nowej ustawy rzemieślniczej. Obecnych - około 140 osób.-

Dnia 26.b.m.w lokalu N.P.R.w Białymstoku odbyło się zebranie członków Zw.Garbersy pod przewodnictwem Szantowickiego Kazimierza. Na zebraniu [illegible] Sadowski Mieczysław, sekretarz tegoż Zw. złożył sprawozdanie z działalności Związku za rok ubiegły. Obecnych - około 30 osób.-

/.

który zastosował względem niego areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy.-

Powiat Grodzieński :

Organizacje wywrotowe na terenie pow.grodzieńskiego w okresie sprawozdawczym przystąpiły do poleconej im przez KCKP ZB. akcji protestacyjnej przeciwko procesowi nad b.BWR. Hromadą.- W związku z tem w ubiegłym tygodniu zanotowano następujące wypadki zewnętrznej działalności komunistów:

Wieczorem dnia 21.b.m. na drodze Skidel-Łuma,między majątkiem a wsią Łamno wywieszony został czerwony transparent z napisami w języku rosyjskim,traktującymi o procesie Hromady.-

Wieczorem dnia 22.b.m. na przydrożnych drzewach około wsi Nowosiółki,gm.Bjmonty Wielkie wywieszone zostały dwa transparenty z czerwonego papieru z napisami w języku rosyjskim: " Oswobodzić działaczy BWR.Hromady,Precz z białym terorem. Precz z socjalzdrajcami. Precz z wojną z ZSRR.".-

W obu wypadkach dochodzenie wdrożono.-

W ubiegłym tygodniu organa służby bezpieczeństwa przystąpiły do likwidacji " jaczejek " komunistycznych,istniejących na terenie gminy Łaszany. Z zebranych uprzednio informacyj oraz uzyskanych obecnie w czasie dochodzenia materjałów wynika,że na terenie gm.łaszańskiej od drugiej połowy 1927 r. zorganizowane ściśle konspiracyjnie jaczejki K.P.Z.B.,zasilane członkami b.BWRHromady,rozwinęły intensywną akcję wywrotową,w której wyniku w krótkim stosunkowo czasie pozyskały dominujące wpływy wśród ludności białoruskiej. Świadczy o tem dobitnie wynik wyborów do Sejmu w dniu 4.marca br.na 2107 głosów oddanych ogółem w gminie łaszańskiej 1012 głosów przypadło w udziale liście Nr.13 " Jedności Robotniczo-Chłopskiej.

Jako głównych przywódców ruchu komunistycznego w gminie łaszańskiej zatrzymano: 1 Dzieszkę Bazylego i 2 Waraksę Filimona, mieszkańców wsi Niecieczę. 3 Sycza Jana, mieszkańca wsi Likówka,

./.

sądowemi orgma służby bezpieczeństwa przystąpiły do likwidacji organizacyj komunistycznych w Ostrowi-Mazowieckiej i Zarębach Kościelnych. Ogółem przeprowadzono 48 rewizyj i zatrzymano 38 osób, z których władze sądowe osadziły w więzieniu 12 osób. W stan oskarżenia zostali wprowadzeni Ostrow Alter, Szwarobert Isa, Liberman Chaja, Wyłożny Abram, Bolender Pinchus, Łokac Ruchla, Grajso Lejbko, Rutkowski Jan, Rożanski Motel, Sendek Icek, Bolender Mendel, Burstyn Icko Dawid, Kżeda Lejbko, Osowski Jankiel, Mularski Lejzer, Sokolik Boruch, Słomko Chaim, Goldsztejn Sura, Wajntraum Srul, Chaim, Szczupak Henne i Grosman Lejbko. Ponadto w związku z akcją likwidacyjną zostali zatrzymani 1 Grynberg Chsma Rywka, 2 Lila i 3 Estera Gitel, 4 Korytnicki Icek, 5 Lerman Natys i 6 Surek Szmul, członkowie Z.M.K.w P., co do których władze sądowe do dnia 28.b.m. decyzji jeszcze nie powzięły.-

Dnia 27.b.m. w Broku aresztowano Korytnickiego Zamela i Turka Jankla, mieszkańców m.Broku, którzy usiłowali wywiesić na przewodach telefonicznych przy szosie Ostrów - Łochów transparent z napisem: " Precz z sejmem faszystowskim, niech żyje K.P.P. i Z.M.K" Aresztowanych przekazano władzom sądowym.-

Tegoż dnia w nocy na płocie przy jednym z budynków w Broku uskuteczniono ręcznie napisy " Żądamy zwolnienia więźniów politycznych. Niech żyje KPP." Dochodzenie wdrożono.-

Powiat Wołkowyski :

Organa służby bezpieczeństwa w powiecie wołkowyskim na zasadzie uprzednio przeprowadzonych dochodzeń zatrzymały 1 Woronowicza Grzegorza, 2 Woronowicza Pawła, 3 Kiejko Stefana, 4 Zaścienczyka Jakóba, 5 Kowszowika Jana, 6 Bużawika Piotra i 7 Szota Aleksandra mieszkańców m-ka Pieski, wsi Borki i wsi Lichinicze Wymienionych udowodniono działalność a typaństwową w kierunku oderwania Białorusi od Polski i przyłączenia jej do Białorusi Sowieckiej. Rewizje dokonane u wymienionych dały w rez

./.

Staraniem sekretarza gminy Gudziewicze Mikkiego dnia 1[illegible] b.m. w Gudziewiczach tejże gminy został zorganizowany oddział Związku Strzeleckiego, do którego zarządu zostali wybrani: prezes - MikkeMaksymiljan, zastępca prezesa - Siemaszko Stefan, sekretarz-Kawecki Borys, skarbnik - Kubinski Antoni. Oddział liczy narazie 10 członków, którzy pod względem politycznym i moralnym zachowują się nienagannie i są zwolennikami idei Marszałka Piłsudskiego.-

Powiat Sokólski :

Dnia 25.b.m. w Sokółce odbyło się przy udziale 19 osób zebranie Kółka Rolniczego. Po omówieniu sprawy sprowadzenia narzędzi rolniczych wybrano do Zarządu Kółka - Leonta Bolesława - prezes, Jackiewicza Wacława - wiceprezes, Sawickiego Józefa - sekretarz, Bałdowskiego Piotra, Biziuka Lucjana, Bockowskiego Jana i Czeplejewicza Stanisława - członkowie.-

Powiat Ostrów - Mazowiecki:

Dnia 25.b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej dyrektor miejscowego gimnazjum, Jan Wojnicz Bianożęcki wygłosił odczyt n.t. "Dzisiejsze młode pokolenie i jego oblicze duchowe." Prelegent scharakteryzował prądy i nastroje, nurtujące wśród młodzieży szkolnej i wskazał metody, jakie należy stosować przy wychowywaniu młodego pokolenia.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Augustowski:

Wskutek dalszego częściowego uruchomienia zakładów przemysłu drzewnego w Lipowcu liczba bezrobotnych wprawdzie obniżyła się do 148 / dnia 24.b.m. było 156 bezrobotnych /.-

Powiat Grodzieński :

W ubiegłym tygodniu w Krynkach uruchomiono nieczynne od dłuższego czasu garbarnie Ajona Borucha, Knyszyńskiego i Kottara, zatrudniające około 30 robotników. Mimo to w związku z kryzysem

uniewinnił ich z zastrzeżeniem, w drugim zaś skazał na karę grzywny, którą uiścili.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VII. Ruch narodowościowy.

a/ rosyjski:

Powiat grodzieński:

Dnia 25.b.m. w lokalu Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności w Grodnie odbyło się walne doroczne zebranie członków tegoż Towarzystwa. Na zebraniu omawiano bieżące sprawy gospodarcze Towarzystwa i dokonano wyborów nowego zarządu i komisji rewizyjnej. W skład nowego zarządu weszli: Gagman Borys, Stanska - Ottowicz Klaudja, Sidlarewicz Michał, Radczenko Weronika, Grygiel Wiera, Małaszko Aleksander, zaś do komisji rewizyjnej: Dulewicz Grzegorz, Bojaroński Mikołaj i Morozow Mikołaj. Obecnych na zebraniu było 28 osób.-

b/ białoruski:

Powiat Białostocki:

Dnia 26.b.m. w lokalu Związku Kulturalno - Oświatowego Młodzieży Białoruskiej w Białymstoku odbyło się zebranie członków tegoż związku, na którem wybrano nowy zarząd w składzie: Kuzmin Szymon-prezes, Kowalczyk Antoni - sekretarz i Łuszczak - skarbnik, wszyscy z Białegostoku.- Obecnych na zebraniu - 19 osób.-

c/ żydowski :

Powiat Grodzieński:

Dnia 25.b.m. w sali żydowskiego Towarzystwa Akademickiego w Grodnie odbyło się zebranie członków Towarzystwa Sportowego "Makabi" przy udziale około 60-ciu osób. Przemówienia na temat popierania idei sportu wśród społeczeństwa żydowski

VIII. R ó ż n e.

a/ Zachowanie się ks.Dołęgowskiego w Radziłowie.

Powiat Sokólski:

Komitet Społeczny w Radziłowie, zorganizowany celem uczczenia uroczystości imienin Marszałka Piłsudskiego zwrócił się do miejscowego proboszcza parafii katolickiej, ks. Dołęgowskiego Aleksandra z prośbą o odprawienie przezeń w dn. 18.b.m. uroczystej Mszy św.-

Prośbie tej ks.Dołęgowski wprawdzie uczynił zadość, jednakże przed rozpoczęciem Mszy Św. ze stopni ołtarza wezwał zebranych w kościele do modłów o przestrzeganie w Polsce prawa i lojalnego stosowania ostatniego względem wszystkich obywateli - bez jakiejkolwiek różnicy, natomiast nie wspomniał o uroczystości imienin Marszałka Piłsudskiego.Powstałe stąd rozgoryczenie licznie zgromadzonych w kościele parafjan spotęgowała jeszcze ta okoliczność, że ani ks.Dołęgowski, ani też organista Kapelański nie zaintonowali pieśni " Boże coś Polskę ", czego ogólnie się spodziewano.-

Wogóle ludność odniosła wrażenie, że ks.Dołęgowski nie miał odwagi cywilnej odmówić prośbie Komitetu, a przeto Mszę Św. odprawił, jak ludność to się wyraża, " aby zbyć".-

b/ Z a t r z y m a n i a

Powiat Białostocki:

Dnia 23.b.m. został zatrzymany za nielegalne przekroczenie granicy polsko-niemieckiej Ostrowski Wilhelm Aleksy, ewangielik, student, zam.w Białymstoku. Ostrowskiego - po wykorzystaniu go przez Samodzielny Referat Inf.D.O.K.III.w Grodnie zwolniono w dniu 25.b.m.-

Dnia 24.b.m. do Wydziału Śledczego PP.w Białymstoku przekazany został z Wilna Tarasiewicz Kazimierz, jako podejrzany o działalność antypaństwową na terenie pow.białostockiego. Tarasiewicz posiada dowód osobisty sfałszowany, wydany m

./.

udaremnił napad rabunkowy na mieszk.wsi Chledowicze - Natulewicze Bronisława.- Winny usiłowania dokonania napadu Rubaszko Karol,uzbrojony w nóż,został aresztowany i przekazany władzom sądowym.-

b/ Napad i pobicie funkcjonarjusza P.P.

Dnia 21.b.m.Komendant Posterunku P.P.w Nurze,pow. Ostrowskiego - st.przod.Kurowski wszedł z kontrolerem akcyzy do mieszkania Łupaczewskiego Józefa w Nurze,podejrzanego o tajemny wyszynk wódki. W mieszkaniu tem st.przod Kurowski natknął się na powracającego z miasta i obładowanego wódką Łupaczewskiego, który, ujrzawszy st.przod.Kurowskiego - usiłował zbiec.-Gdy st.przod.Kurowski dogonił i zatrzymał uciekającego,Łupaczewski uderzeniem butelki z wódką zranił st.przod.Kurowskiego w głowę i oszołomionego w ten sposób obalił na ziemię. Na pomoc st.przod. Kurowskiemu nadbiegł post.Strzemiński , który obezwładnił Łupaczewskiego i doprowadził go do posterunku P.P.-Na posterunku Łupaczewski zniszczył część odebranej od niego wódki oraz rozbił dwie szyby w oknach i połamał balustradę. Łupaczewskiego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Białystok,dnia 21 marca 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Kawiatowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Z.I.

od vanierosa,zapalila się na wozie słoma.W miejscu wypadku ujawniono rozsypane w większej ilości sacharyny,której udało się zebrać 11 i 1/2 klg. Sacharyny miało być do 48 klg.,lecz wskutek wilgoci i zdeptanie ją w ziemie,większa ilość jej uległa zniszczeniu. Sacharyne ta pochodzi z przemytu.Zabezpieczony odebrał właściciela i pochodzenia przemytu.-

Dnia 28.b.m. na szosie Białystok-Białegostoku przez patrol policyjny zatrzymano wozek furmanki,zdążającej w kierunku Białegostoku,na której ujawniono przemyt zawierający 1120 par rękawiczek jedwabnych,50 arszetrów, 2280 metrów jedwabnego galonu watowanego,2650 mtr.koronek,1600 mtr.sznura jedwabnego do arszetrów i 211 nadażek koncert korelowych.Towar ten został przemycony z Niemiec. Zabezpieczony furman Warmuszajn Berek pochodzi z Rosły.-

b/ Ua n o w i e n i a :

do artyuac.sprawozdania tygodniowego Nr.12.c za.24.mca b.r.-

Ustalono,że winnymi pobicia Józefa Jackowskiego ujętego na gorącym czynku kradzieży we wsi Krusowo,pow.białostockiego, / pobity Jackowski zeznał /. - są: Waleśniuk Ignacy,Szymuleński Stanisław, Świętocki Kazimierz, Konopko Piotr,Jackowski Jan, Konopko Paweł, Świętocki Franciszek, Konopko Stanisław i Świętocki Jan,których aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Sprawcy do kasy przyznali się.-

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.-

Z.I.

madom wiejskim najstarsi i najbardziej przez te gromady poważani gospodarze/. Ludność zapowiada również, że będzie przynosiła święcone do kościołów i zmuszała księży do święcenia. Zdaniem Urzędu Wojewódzkiego list pasterski ks. biskupa Łukomskiego na długo zaogni stosunek ludności do duchowieństwa, ulega bowiem najmniejszej wątpliwości, że ludność - przywykła od wieków do spożywania jadła wielkanocnego po święceniu i żywiąca tradycyjny kult do uroczystej procesji rezurekcyjnej, będzie poczytywała za niedającą się określić krzywdę zaniechanie przez duchowieństwo tych obrzędów i za karę z powodu spełnienia przez tę ludność obowiązku obywatelskiego zgodnie z najlepszem niejednokrotnie przekonaniem i głosem sumienia. Poczucie krzywdy niewątpliwie wzrastało będzie z biegiem czasu w miarę wykonywania przez duchowieństwo postanowień listu pasterskiego. Sądzić o tem można już dzisiaj z oceniania przez ludność faktów odmowy chowania zwłok bardziej znanych członków stronnictw lewicowych i - nieudzielania ostatniej pomocy duchowej umierającym, jeżeli pominąć odmowy przyjmowania do spowiedzi wielkanocnej, które np. w powiecie ostrołęckim są liczne.-

Traktując w rozmaity sposób list pasterski i jego skutki dotychczasowe, ludność miejska wyraża przekonanie, że spowoduje on niepożądane wydarzenia i, że list ten ma na celu stopniowe przygotowanie ulegających kościołowi mas drogą represyj kościelnych do wystąpień przeciwko Sejmowi.-

Po za sprawami związanemi z listem pasterskim, społeczeństwo bez różnicy wierzeń politycznych interesowało się w okresie sprawozdawczym pracami Sejmu, starając się wyczuć jak ułoży się stosunek Sejmu do Rządu Marszałka Piłsudskiego. Pewne uspokojenie umysłów pod tym względem przyniosło ostateczne uchwalenie przez Sejm prowizorjum budżetowego w pełnem brzmieniu projektu rządowego. Fakt ten komentowany jest jako zapowiedź możliwości współpracy Sejmu z Rządem. Mimo istniejące jeszcze interesowanie się sprawami natury ogólno-państwowej, a bezpośrednio związanemi z wyborami, ludność Województwa Białostockiego powoli wyzbywa się psychozy powyborczej i wraca do spraw lokalnych, a przedewszystkiem gospodarczych. Na tym gruncie pewne zaniepokojenie wśród ludności miejskiej budzi wzrost cen na artykuły pierwszej potrze-

Surek Jankiel i Lerman Matys, względem których sędzia śledczy zastosował bezwzględny areszt jako środek zapobiegawczy. - Przekazane tego samego dnia sędziemu śledczemu Grynberg Chana Rywka i Chana Estera, u których w mieszkaniu znaleziono litery identyczne z naklejonemi na wspomnianym wyżej transparencie - zostały zwolnione i oddane pod pozór policyjny.-

Dnia 30.ub.m. aresztowany i z materjałami oskarżenia przekazany został sędziemu śledczemu Julek Wajsberg, zamieszkały stale w Warszawie, który był łącznikiem pomiędzy dzielnicowym komitetem KPP w Warszawie i organizacjami komunistycznemi w Zarębach-Kościelnych.-

W tymże dniu w Zarębach Kościelnych zostały zatrzymane Małka Rekambraz Rojza i Rywka Kagan, w których mieszkaniu odbywały się zebrania komunistyczne. Wszystkie po zbadaniu zostały zwolnione z braku dostatecznych dowodów winy.-

Powiat Grodzieński:

W toku dalszej likwidacji organizacyj KPZB na terenie gminy łaszańskiej /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.13/ w ubiegłym tygodniu pod zarzutem działalności antypaństwowej i należenia do KPZB zostali zatrzymani - Chocko Paweł, mieszkaniec wsiNiecicze, gm. Łasza, Skrobko Kiryl, mieszkaniec wsi Dekałowicze, gm. Łasza i Sierko Stachi mieszkaniec wsi Sucha Dolina, gm. Łasza, których dnia 30 ub.m. przekazano z materjałami oskarżenia do dyspozycji podprokuratora na powiat grodzieński przy S.O. w Grodnie.-

Powiat Sokólski:

Dnia 1 bm. w nocy w Sokółce wywieszono trzy transparenty komunistyczne z napisami, dotyczącymi unieważnienia listy Jednośći Robotniczo Chłopskiej w okręgu 4-tym i procesu b.BWRHromady w Wilnie.-

Powiat Wołkowyski:

W ubiegłym tygodniu organa służby bezpieczeństwa uzupełniły dochodzenie w sprawie aresztowanych poprzednio Woronowicza Grzegorza i innych/ vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.13/, przyczem stwierdzono, że wymienieni, a szczególnie Woronowicz Grzegorz i Kiejko Stefan byli przywódcami ruchu komunistycznego w gminie pieskowskiej prze

wpływami PPS. Wskutek agitacji, prowadzonej intensywnie i celowo przez działacza PPS Lewicy Dawidowicza Kazimierza, część członków wspomnianej filji TURa opowiedziała się za PPS Lewicą. PPS ze swej strony czyni wszelkie możliwe zabiegi, aby zapobiec rozłamowi w TUR.-

Powiat Łomżyński:

Akcja PPS Lewicy w Łomży naogół jest słaba. Aresztowani w listopadzie 1927 r. za działalność przeciwpaństwową czynni członkowie PPS Lewicy Artur Rytter i Wacław Popławski zostali przez władze sądowe zwolnieni z więzienia za poręczeniem. Rytter narazie udziału w pracy partyjnej nie bierze, natomiast Popławski nawiązał już kontakty i stara się ożywić pracę partji.-

Wywiad konfidencjonalny stwierdza, że PPS Lewica występuje solidarnie z Z.M.K. i faktycznie jest w Łomży organizacją komunistyczną.-

---

O b ó z A g r a r j u s z y.

Powiat Sokólski:

Poseł Sawicki Adolf zwołał dnia 1 bm. wiec sprawozdawczy w osadzie Janów, na którym zobrazował przebieg otwarcia Sejmu i złożył sprawozdanie z obrad Sejmu w dniu następnym.- Omawiając pozycję posłów BBWzR w Sejmie, poseł Sawicki zaznaczył, że negują oni sprawy rolników i, że zdaniem jego od obecnego Sejmu i Rządu wogóle nic dobrego spodziewać się nie można, gdyż zarówno Sejm, jak i Rząd biorą pod uwagę tylko postulaty urzędników i obszarników. Wreszcie poseł Sawicki rozwodził się o rzekomych nadużyciach wyborczych, których dopuścili się urzędnicy i policja. Oświadczył on między innemi, że urzędnicy, którym nadużycia te zostaną udowodnione, będą wydaleni z zajmowanych posad.-

Ogólnie przemówienie posła Sawickiego potwierdza pierwotne przypuszczenie Urzędu Wojewódzkiego, że zgłosi on swe przystąpienie do Stronnictwa Chłopskiego, co zresztą według wszelkiego prawdopodobień-

dzaniu go, twierdząc, że nigdy o losie robotnika nie zapomni. Obecny na sali Szajgies-Szajgiewski interpelował posła Duboisa w sprawie amnestji dla więźniów politycznych. Poseł Dubois odpowiedział, że sprawa ta specjalnie interesuje jego stronnictwo i że w tej sprawie istotnie zgłoszono odpowiedni wniosek w Sejmie, lecz czy wniosek ten uzyska większość i czy wogóle przejdzie na plenum Sejmu - niewiadomo. Dalej mówca zaznaczył, że w listopadzie obchodzone będzie 10-cioleci Niepodległości Polski, w związku z czem Rząd prawdopodobnie wystąpi w wnioskiem do Sejmu o amnestję, która obejmie także więźniów politycznych. W odpowiedzi na to Szajgies - Szajgiewski zaznaczył, że Rząd uwolni z więzień 100 osób, "a zapakuje" do 1000.-

Następnie omawiano kwestję translokacji na kresy pracowników kolejowych Uziębły, Buniewskiego i Narożnego. Poseł Dubois przyrzekł, że sprawę tą zajmie się i wyraził nadzieję, że translokowani wrócą na swoje miejsca do Łap. Dalej wyjaśniał, że kolejarze, którzy odbyli służbę wojskową i nie zostali przyjęci z powrotem na poprzednie stanowiska, winni wybrać delegację, która przyjechałaby do Warszawy do Sejmu, skąd uda się z posłem Duboisem do P.Ministra Rómockiego.-

Obecnych na zebraniu - około 150 osób.-

---++++++++++++++---

botników / dnia 28.ub.m. 4539 /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 49, tekstylnego - 2593, budowlanego - 221, metalurgicznego - 120, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 693, niewykwalifikowanych - 740 i pracowników umysłowych - 271.-

Zasadniczo bezrobocie zmalało, aczkolwiek cyfry świadczą pozornie o jego wzroście, co tłumaczyć należy zgłaszaniem się małorolnych do rejestracji w związku z wysyłaniem robotników rolnych zagranicę. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 1572 robotników i 38 pracowników umysłowych, z akcji doraźnej - 617 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Ruch społeczny.

Powiat Ostrów - Mazow.:

Dnia 1.b.m. we wsi Paproć - Dział gm. Jasienica w lokalu parafjalnym odbyło się zebranie członków miejscowej, ziemiańskiej kasy pożyczkowo- oszczędnościowej. Do zebranych przemawiał delegat z Łodzi, Olgerd Szenfert, wzywając ich do powiększenia składek członkowskich celem ożywienia działalności kasy.-

Powiat Wołkowyski:

W Świsłoczy zorganizowane zostało Kółko Rolnicze, do którego zapisało się 30 członków. Zarząd Kółka stanowią: prezes-Dąbrowski Paweł, sekretarz- Idziak Franciszek, skarbnik - Idziak Józef, członkowie - Kinel Władysław, Kieraga Jan, Łondka Kacper i Kawaljtis Marceli.-

Dnia 24.ub.m. na st. Wołkowysk-O. odbyło się zebranie członków T-wa Gimnastycznego "Sokół". Na zebraniu tem wyrażono zarządowi votum ufności oraz wysłuchano sprawozdania kasowego. W wyniku obrad stwierdzono ubytek 40 członków oraz fakt, że pozostali członkowie zalegają w opłacie składek członkowskich. Obecnych - 35 osób.-

Dnia 31.ub.m. w Wołkowysku odbyło się walne zebranie członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej. Przewodniczył Skirmunt Bolesław, sekretarzował Ciżun Dymitr. Przemawiali: Bzowski Władysław

./.

Jednocześnie na zebraniu tem wykluczono z hurtka Bałdowskiego Stefana i Zinę Kułakowską z powodu podejrzewania ich o szkodliwą dla hurtka działalność i popełnienie nadużyć pieniężnych na szkodę T-wa Szkoły Białoruskiej.-

b/ żydowski:

Powiat Sokólski :

Dnia 3.b.m. w domu ludowym w Sokółce staraniem miejscowego oddziału Zjednoczenia Szkół Żydowskich Bjserowicz Borys z B[illegible] szawy wygłosił odczyt n.t. " Życie,obyczaje i religja Hindusów" Obecnych-około 280 osób.-

Dnia następnego Bjserowicz wygłosił w Sokółce odczyt n.t. " O prądach wschodnich". Obecnych - 98 osób.-

Dnia 31.ub.m.w Sokółce odbyło się walne zebranie członków T-wa "Linas Hacedek" pod przewodnictwem Jełowca Mejera, Rozpatrywano sprawę budżetu za rok 1927. Obecnych na zebraniu - około 100 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VII. Ruch zawodowy.

Powiat Szczuczyński:

Dnia 1.b.m.odbyło się w Grajewie informacyjne zebranie rzemieślników chrześcijan i żydów w sali parafjalnej.Na zebraniu tem instruktor kooperacyj przemysłowych inż.Głogowski,urzędnik Województwa Białostockiego,wygłosił referat o nowej ustawie przemysłowej. Referat ten powtórzony został przez inż.Głogowskiego tego samego dnia w Szczuczynie. Obecnych w pierwszym wypadku - około 150 osób,w drugim zaś - około 80 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

./.

modlić", a następnie, atakując Związek Strzelecki za jego przywiązanie do Marszałka Piłsudskiego przekonywał zgromadzonych w kościele, że wśród członków Związku Strzeleckiego szerzy się bandytyzm moralny i to do tego stopnia, że "gdyby strzelcy posiadali nóż lub rewolwer, to mogliby drugiego obywatela zastrzelić lub zabić". Materjały dochodzenia przekazane P.Prokuratorowi przy S.O. w Grodnie do decyzji.-

---

c/ Sprawy sądowe.

Dnia 31.ub.m. odbyć się miała w Sądzie Okręgowym w Białymstoku rozprawa sądowa przeciwko Parasolowi Feliksowi i in., oskarżonym o fałszerstwo książeczek wojskowych. Na wniosek oskarżyciela, podprokuratora Klanka, rozprawa została odroczona ze względu na niestawienie się dwóch oskarżonych, odpowiadających z wolnej stopy i 14 świadków.-

---

d/ Zatrzymania

Dnia 29 ub.m. do Wydziału Śledczego P.P. w Białymstoku został doprowadzony celem wykorzystania jego zeznań, Gawryluk Grzegorz, syn Marcina, ur.1896 r. w Czerewkach, gm. Zawyki, pow. białostockiego wyzn.prawosławnego, żonaty, muzykant, wraz z żoną Anną z Filipowiczów i dziećmi - Janiną /2½ roku/ i Jadwigą /9 miesięcy/.-

Gawryluk służył w r.1920 w 151 pułku wojsk bolszewickich i brał udział w marszu na Warszawę. Podczas odwrotu zbiegł do Litwy, gdzie wstąpił do 1 pułku piechoty wojsk litewskich i służył w orkiestrze tego pułku do l.l.br., w którym to czasie został zwolniony z wojska na własną prośbę i jako b.wojskowy otrzymał od władz litewskich przepustkę na przekroczenie granicy do Polski. Litewska straż graniczna przekazała go z rodziną K.O.P. -

Dnia 1 bm. do Wydziału Śledczego P.P. w Białymstoku doprowadzony został Topiłko Aleksy, s.Szymona i Barbary, ur.1899 r., prawosławny, kawaler, bez zajęcia, zam. w Starosielcach, pow. białostockiego. Wymienionego zatrzymano dnia 31.ub.m. za wywołanie awantury na dworcu

zowieckiem, który zastosował względem nich bezwzględny areszt.-

---

2/ Fałszerstwo monet.

Powiat Wołkowyski:

W dniu 30.ub.m. przez funkcj.Poster.P.P. w Swisłoczy, powiatu wołkowyskiego, zatrzymany został Sidorkiewicz Stanisław, lat 14, mieszkaniec wsi Hołobudy, gm. Swisłocz, powiatu wołkowyskiego, usiłujący puścić w obieg fałszywe monety 50-groszowe. W czasie rewizji odnaleziono u Sidorowicza 34 monet 50-groszowych, fałszywych i nieudolnie wykonanych. Przeprowadzone dochodzenie doprowadziło do ujęcia Sidorkiewicza Macieja, lat 69, Sidorkiewicza Aleksandra, lat 31 i Sidorkiewicza Stanisława, lat 28, mieszkańców wsi Hołobudy, którym udowodniono podrabianie 50-groszowych monet, przyczem u Stanisława Sidorkiewicza odnaleziono formy do odlewania 50-groszówek i 2-złotówek. Aresztowanych z dowodami rzeczowymi przekazano władzom sądowym.-

---

3/ O s z u s t w a.

Powiaty:Sokólski,Grodzieński i Augustowski:

W dniach 27,28 i 29.marca br. do urzędów pocztowych na terenie powiatu sokólskiego zgłaszali się dwaj oszuści, którzy za fałszywymi dowodami osobistymi, opiewającymi na nazwiska Kanta Stefana i Rufa Ludwika m. fałszywe książeczki P.K.O. w urzędach pocztowych w Sokółce, Kuźnicy, Dąbrowie i Różanymstoku podjęli pieniądze na ogólną sumę 700 zł. Ci sami oszuści grasowali również na terenie powiatu augustowskiego, gdzie w urzędach pocztowych w Augustowie i Raczkach pobrali kwotę 280 zł. Naskutek zarządzeń pościgowych, wydanych przez Urząd Śledczy wymienieni zostali ujęci w Porzeczu, powiatu grodzieńskiego w chwili, gdy w miejscowym urzędzie pocztowym usiłowali podnieść kwotę 100 zł. W wyniku dochodzenia ustalono, że są to Czarneccki Stefan vel Benisz Władysław i Cichoń Ludwik vel Rufa Ludwik, zamieszkali w Wilnie.- W czasie rewizji znaleziono u nich w walizce aparat - powielacz, przybory do fałszowania dokumentów, 406 zł.85 gr

niu tem wpisano robotników z tartaku Netta do Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.-

Białystok dnia 7 kwietnia 1928 roku

Za Wojewodę:

A.T.

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

nie się pracami Sejmu w najbliższym czasie, zwracając jednakże coraz więcej uwagi na sprawy lokalne, zaniedbane w okresie wyborczym do Sejmu i Senatu.-

Ruch narodowościowy i zawodowy były słabe, natomiast ruch wywrotowy odsłonił zwiększenie się intensywności akcji organizacyjnej komunistów a niemniej żywszą także przyniósł kilka wystąpień zewnętrznych, wiążących się ściśle z trwającym procesem b.B.W.R. Hromady, wyznaczonym na dzień 17.b.m. komunistycznym procesem 133 w Białymstoku i wystąpieniami posłów komunistycznych w Sejmie.-

Bezrobocie, w którym zachodzą różne w poszczególnych powiatach wahania, stopniowo maleje, czego dowodem jest zmniejszenie się liczby bezrobotnych o 290 w powiecie łomżyńskim gdzie kwestja bezrobocia od roku 1926 stale była zaostrzona.-

Z ważniejszych wypadków, które miały miejsce w ubiegłym okresie na terenie Województwa Białostockiego, zanotowano ucieczkę czterech więźniów kryminalnych z więzienia karnego w Suwałkach dnia 8.b.m. i zlikwidowanie bandy przemytniczej w powiecie szczuczyńskim dnia 5.b.m.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

II. Ruch polityczny.

Powiat Bielsk Podlaski:

Zauważono, że w ośrodkach robotniczych, w których dominowały wpływy " Bundu", Bund wypierany jest obecnie przez Poalej-Sjon Lewicę.-

Powiat Grodzieński:

Ukonstytuowany ponownie OKRPPS. w Grodnie zamierza zwołać w najbliższym czasie zjazd okręgowy delegatów partji w celu omówienia aktualnych spraw politycznych w myśl dyrektyw CKW. PPS. Między innemi na zjeździe ma być omawiana sprawa skutecznej walki z komunizmem.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Powiat Grodzieński :

W nocy z dnia 7 na 8 b.m. na przewodach telefonicznych na szlaku Indura - Nowosiółki wywieszono czerwony transparent z napisem w języku rosyjskim: " Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się. Protestujemy przeciwko niesprawiedliwemu sądowi nad Hromadą. Precz z Piłsudskim. Niech żyje K.P.Z.B."

Organa służby bezpieczeństwa powiatu grodzieńskiego prowadzą dalsze dochodzenia,pozostające w związku z likwidacją organizacyj komunistycznych na terenie gminy łaszańskiej.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 3.b.m. funkcjonarjusze PP.z obsady posterunku w Rosi odnaleźli około fabryki cementu " Wysoka" / m-ke Roś / 4 ulotki komunistyczne z napisami: 1-sza " Niech żyje samookreślenie narodowości aż do oddzielenia. Niech żyje dołączenie Zachodniej Białorusi do Sowieckiej Białorusi; 2-ga " Precz z faszystowskim rządem Piłsudskiego, żelazny kułak burżuazji i obszarników jaki broni eksploatację pracujących przez zamożne klasy"; 3-cia "Robotnicy i włościanie.Przeciwstawiajcie faszystowskiemu blokowi swój rewolucyjny blok pod kierownictwem komunistycznej partji"; 4-ta " Na areszty bojowników sprawy włościańskiej,na teror wyborczy odpowiedźcie masowemi demonstracjami przeciwko faszystowskiej dyktaturze." Dochodzenie wdrożono.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

IV. Ruch wywodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 9.b.m. w teatrze"Palace" w Białymstoku odbyła się akademja ku uczczeniu 10-lecia istnienia Zw.Rzemieślników Żydowskich. Przewodniczył Wider z Warszawy,przemawiali zaś poseł na Sejm Rasner,Kruk z Wilna,Kowarski z Warszawy, Weltman z Baranowicz,Kaganowicz z Wołkowyska,Raszkies z Bielska,Trus z Brańska,Rabinowicz z Gródka,Grosman z Tykocina oraz Szwif Kapłan i Wysocki z Białegostoku.Mówcy w przemówieniach swych wyjaśnili obecnym znaczenie o

malarzy - 7, kowali - 5, tkaczy - 4; robotników niewykwalifikowanych - 360. Z zasiłków państwowych w tym dniu korzystało - 154 osób.-

Spadek liczby bezrobotnych z 890 w dniu 4.b.m. na 600 w dniu 11 b.m. - spowodowały - częściowe uruchomienie zakładu przemysłu metalurgicznego - Ostrowskiego w Łomży oraz rozpoczęcie robót budowlanych, polnych i inwestycyjnych. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Powiat Ostrów-Mazowiecki:

Trwający od dnia 30.III.br. strajk 80 robotników huty szklanej w Zakrzewie Dzikich zlikwidowany został dnia 5.b.m. Strajkujący robotnicy po wypłaceniu im zaległych należności zarobkowych przystąpili w tym dniu do pracy.-

Powiat Grodzieński :

Według danych z dnia 10.b.m. bez pracy pozostawało w Grodnie i powiecie 1235 robotników / dnia 4 b.m. 1217 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 42, budowlanego - 109, spożywczego 248, chemicznego - 3, rolnych - 6, robotników wykwalifikowanych - 259, niewykwalifikowanych - 482 i pracowników umysłowych - 86.-

Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej - 245 osób; z akcji doraźnej - 33 osób. Nastrój wśród bezrobotnych - spokojny.-

Liczba bezrobotnych w ub. tygodniu wzrosła o 18 bezrobotnych z powodu uniemożliwienia tartaku " Poniemuń " w Grodnie.-

Powiat Suwalski :

Dnia 6.b.m. Zarząd oddziału Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Drzewnego w Mościcznie przedstawił dyrekcji miejscowych zakładów przemysłu drzewnego żądanie podwyżki płac robotniczych od 15 do 60 %, zależnie od kategorji pracy, grożąc strajkiem w dniu 8.b.m. w wypadku, gdyby dyrekcja żądań tych nie uwzględniła.-

Dyrekcja zakładów zajęła odrazu stanowisko wręcz nieprzychylne, oświadczając w piśmie do Starostwa, że w razie wybuchu strajku tartak zamknie i całą ilość pozostałego drzewa wyeksped ju je w stanie okrągłym. W sprawie tej Starosta niezwłocznie porozumiał się z miejscowym Inspektorem Pracy, który tegoż dnia inter-

./.

Powiat Ostrowski:

Dnia 7.b.m. sjonista Frydman wygłosił w Zarębach Kościelnych odczyt o życiu i twórczości Pereca.Obecnych na odczycie było - około 50 osób.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 8.b.m.w Grajewie odbyło się walne zebranie członków miejscowego T-wa "Linas Hacedek", na którem wybrano nowy zarząd w składzie: Chaim Chonowski / ortodoks / - prezes, Lipszyc Szmul / sjonista / - wiceprezes, Gabelman Szmul / sjonista / - gospodarz, Tykocki Motel / ortodoks / - skarbnik, Kryński Chaim /sjonista / - sekretarz, Wodowski Jankiel,Finkielsztejn Lejsor,Zajdenberg Mojżesz - Dawid - członkowie zarządu.-

Dnia 7.b.m. odbyło się w Szczuczynie zebranie członków Żydowskiego Banku Spółdzielczego.Na zebraniu tem do Zarządu Banku powołano - Słuckiego Hirsza, Tutelmana Szlomę, Szczyrewskiego Josela i Bermana Jankla.-

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 5.b.m. sjonista A. Lipman z Pułtuska wygłosił w Ostrołęce odczyt n.t. " Miłość - a erotyka ".-

Tego samego dnia Fiszman z Warszawy wygłosił w Ostrołęce odczyt n.t. " Nowoczesna kultura, a człowiek współczesny", w którym scharakteryzował kulturę żydowską w ubiegłym stuleciu i obecnie.-

Dnia 8.b.m.odbyło się w Myszyńcu uroczyste otwarcie oddziału Poalej-Sjon,którego zarząd stanowią- Abram Zyman-prezes, Radwanowicz Mojżesz - sekretarz i Mojer Zyman-skarbnik, wszyscy zamieszkali w Myszyńcu.-

Powiat Sokólski :

Dnia 7.b.m. przy udziale około 130 osób odbyło się w Sokółce zebranie żydowskiego Banku Ludowego.Na zebraniu tem do nowego zarządu powołano : Godelloga Chackiela,Furmana Mordchela, Bachrama Arona i Frydberga Abrama.-

Dnia 9.b.m. wybrano do nowego zarządu T-wa opieki nad

./.

VII. R ó ż n e.

a/ Sprawy graniczne.

Powiat Augustowski:

Dnia 5 bm. do posterunku P.P. w Sopoćkiniach zgłosił się Medanis Zygmunt, który nielegalnie przekroczył granicę z Litwy. Jako powód przybycia do Polski podał, że, będąc nieprzychylnie usposobiony do obecnego rządu Kowieńskiego, pragnie wstąpić do rzekomo organizowanego i stacjonowanego w Lidzie oddziału litewskiego Plechajtisa.-

Medanis wyraził również gotowość oddania władzom polskim swych usług w charakterze konfidenta na terenie Litwy i Polski; po zbadaniu skierowano go w dniu 6 bm. do dyspozycji Sam.Ref.Inf. DOK.III. w Grodnie.-

Powiat Szczuczyński:

W dniu 5 bm. około godziny 9 wieczorem podczas zatrzymania około 20 osób usiłujących przedostać się zagranicę w okolicy placówki Mierucie, został napadnięty i rozbrojony strażnik z tejże placówki Zaniewski Piotr. Wszczęty natychmiastowy pościg i przeprowadzone dochodzenie doprowadziły do ujęcia sprawców napadu, zorganizowanej bandy przemytniczej w liczbie 9 osób.-

W wyniku dochodzeń ustalono, iż zatrzymani dnia 5 bm. w pobliżu placówki Mierucie - kolonista niemiecki z pow.łuckiego /Woj.Wołyńskie/ Snydler Emil z żoną, prowadzeni byli wraz z kilkunastu innymi kolonistami przez działającą oddawna, zorganizowaną bandę, a mianowicie: Kuligowskiego Stanisława, Pawłowskiego Antoniego, Sendkowskiego Aleksandra, Pinkowskiego Józefa, Majewskiego Józefa i b-ci Jana i Aleksandra Świderskiego. Wymienieni porozumiewali się przez Kuligowskiego Stanisława, jeżdżącego w tym celu na Wołyń, względnie za pomocą korespondencji, kierowanej na imię Świderskiego Aleksandra, z kolonistami niemieckimi, zam. w Wojew.Wołyńskiem, którzy w

kowski i Majewski powrócili w dniu następnym o godz. 4 rano w towarzystwie przewodników pierwszej partji - Pawłowskiego, Sendkowskiego i Aleksandra Świderskiego. Pozostał w Prusach jedynie Kuligowski Stanisław, który udał się do swej matki, pracującej u jednego z gospodarzy wsi Długosze.-

Wszyscy wyżej wymienieni - za wyjątkiem Kulikowskiego Stanisława wraz z dowodami rzeczowymi zostali przekazani w dn. 7 bm. Sędziemu Śledczemu w Grajewie.-

Kuligowski Stanisław aresztowany po przybyciu z Prus w dniu 10 bm. został przekazany także władzom sądowym.-

---

b/ Protest kupiectwa żydowskiego.

Powiat Wysoko-Maz.

Dnia 3 bm. o godzinie 11 min.20 w Wysokiem-Mazowieckiem zostały zamknięte wszystkie sklepy żydowskie na znak protestu przeciwko nadmiernemu obciążaniu kupiectwa podatkiem obrotowym i z powodu niep[illegible]nia do komisji opiniującej przy wymiarze tego podatku przedstawicieli ludności żydowskiej. Po zamknięciu sklepów manifestujący kupcy wysłali delegację do Naczelnika Urzędu Skarbowego, któremu delegacja ta przedstawiła powody protestu. O godzinie 12-ej tegoż dnia sklepy zostały otwarte.-

---

c/ Ucieczka więźniów.

Powiat Suwalski:

W dniu 8 kwietnia rb. między godz. 11 a 12 w południe z więzienia Suwalskiego zbiegło 4-ch więźniów: 1/ August Kil skazany na 8 lat więzienia zastępującego dom poprawy z art. 51,584 cz.2 i 585 cz.I K.K., 2/ Józef Wysocki, skazany na 6 lat ciężkiego więzienia z art.584 cz.2 K.K., 3/ Kazimierz Olechno, skazany na 3 lata więzienia zastępującego dom poprawy z art.587 cz.I K.K. i 4/ Wincenty Olszewski, skazany na

tv sokólskiego. Karpowicz Stanisław, zamieszkały w budce kolejowej - około wsi Kamienna - Nowa, gm. Dąbrowa, który zameldował iż podczas jego nieobecności w dniu 9.kwietnia br. nieznanym napadło na jego dom 4-ch osobników, którzy po wyrwaniu okna wdarli się do wnętrza mieszkania, zrabowali 40 zł. gotówkę w banknotach po 10 złotych i artykuły spożywcze na sumę łączną 100 zł. W mieszkaniu znajdowało się w krytycznym momencie 5-ro dzieci poszkodowanego, z których najstarsze liczy lat 14. Napastnicy grozili dzieciom spaleniem domu w razie nieotworzenia im drzwi do pokoju, w którym się ukryły.-

Jak stwierdzono napadu dokonali mieszkańcy wsi Kamienna-Nowa, Sapokowski Józef, lat 20, Krzywos Stanisław, lat 17, Zyskowski Antoni, lat 17 i Pudko Stanisław, lat 15, którzy do winy przyznali się. Zrabowanych pieniędzy, jak również artykułów spożywczych nie odnaleziono. Według oświadczenia sprawców napadu zrabowane pieniądze oni zagubili, a prowiant skonsumowali. Winnych przekazano władzom sądowym.-

---

2/ M o r d e r s t w o.

Powiat Grodzieński.

W dniu 12 bm. został odnaleziony w odległości 700 kroków od swego mieszkania trup Klejna Kazimierza lat 29, osadnika wojskowego, zamieszkałego w odosobnionej osadzie Brzostowiczany, powiatu grodzieńskiego. Jak stwierdzono Klejn został zamordowany kilku uderzeniami ostrym narzędziem w głowę, a następnie wrzucony do dołu, napełnionego wodą. Istnieje przypuszczenie, że morderstwa dokonano na tle zysku, ponieważ Klejn przed kilkoma dniami otrzymał około 1500 zł. pożyczki państwowej.-

---

D o d a t k o w o

Kradzieże

Powiat Łomżyński:

Dnia 4 bm. w sc[illegible]ujawniał dotychczas sprawcy dokonali Kradzieży z włamaniem w Spółdzielni 71 p.p. w Zambrowie, zabierając ze sobą biżuterję, bieliznę, 700 zł. gotówkę oraz 150 zł. bonami Spółdzielni 71 p.p., poszkodowanej ogólnie na około 6 tys zł.

Powiat Białostocki:

Dnia 6 bm. nieznani sprawcy włamali się do lokalu Banku Rzemieślniczego Żydowskiego, mieszczącego się w Białymstoku przy ul. Lipowej Nr. 1 - gdzie za pomocą łomu rozpruli kasę ogniotrwałą, z której zabrali 509 dolarów, 709 zł. i 85 groszy w różnych banknotach.

f/ P o ż a r y.

Powiat Białostocki:

Dnia 10 bm. w zabudowaniach Pileckiego Antoniego w Zabłudowie, powiatu białostockiego, wybuchł pożar, skutkiem którego spłonęły dom mieszkalny, 2 chlewy i jedna krowa. Straty wynoszą około 10.000 zł. Pożar powstał wskutek zaprószenia ognia z papierosa przez lokatora domu Pileckiego - Karczewskiego Jana - który w krytycznym momencie znajdował się w chlewie w stanie nietrzeźwym i który wskutek własnej nieostrożności padł pastwą płomieni. W czasie pożaru uległa również silnemu poparzeniu rąk, głowy i pleców żona właściciela domu - Ludwika Pilecka, lat 72, którą w stanie ciężkim umieszczono w szpitalu rejonowym w Zabłudowie.

Białystok, dnia 14 kwietnia 1928 roku

Za W o j e w o d ę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

wewnętrznych wystąpień o charakterze protestu przeciwko wileńskiemu procesowi b.BWHromady i białostockiemu procesowi komunistycznemu " 133 ", w którym ważniejszych wydarzeń dotychczas nie było.-

Rozpoczynający się okres robót sezonowych w miastach i robót polnych wiąże się przyczynowo ze stałym, acz kolwiek powolnym - spadkiem bezrobocia.-

Urząd Wojewódzki biorąc pod uwagę projektowane przedsięwzięcia w przemyśle budowlanym i ulegającą poprawie konjunkturę w podstawowych dla Województwa Białostockiego gałęziach przemysłu drzewnego, tekstylnego i chemicznego, przypuszcza, że liczba bezrobotnych, wahająca się obecnie w granicach od 6.700-6.800 w najbliższych tygodniach znacznie się obniży.-

Stan bezpieczeństwa publicznego nie uległ zmianie.-

-.-

II. Ruch polityczny.

Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Grodzieński:

W związku ze bliżającem się obchodem święta 1-majowego w dniu 15.kwietnia b.r. odbyła się w Grodnie konferencja partyjna OKR.PPS i Rady Klasowych Związków Zawodowych przy udziale przedstawicieli Bundu. Na konferencji tej uchwalono zorganizować w dniu 1-go maja pochód, wiec pod gołem niebem i akademję. Następnie zdecydowano utworzenie bloku dla obchodu święta 1-majowego, w którego skład mają wejść: P.P.S., Bund i Okr.Rada Klasowych Związków Zawodowych. Do Komitetu majowego powołano: Skowrońskiego, Mazurkiewicza, Ułasa, Fila, Krasińskiego, Mittelpunkta, Podwińskiego i innych. Komitet ten już w najbliższych dniach ma opracować ścisły program obchodu.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

Dnia 14.b.m.bawił w Bielsku - Podlaskim poseł Stanisław Dubois w związku z przygotowaniami do obchodu dnia 1-go maja

./.

Polskie Stronnictwo Ludowe " Wyzwolenie".

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 15.b.m.odbyło się w Ostrołęce powiatowe zebranie organizacyjne P.S.L. "Wyzwolenie" przy udziale posła Nowickiego Zygmunta, który w dłuższem przemówieniu zapoznał zebranych z układem sił parlamentarnych w Sejmie, podkreślając, że klub sejmowy listy Nr.1. rozbija się na szereg grup już przy pierwszem rozpatrywaniu przez Sejm zagadnień agrarno - socjalnych, co spowodować może rozwiązanie Sejmu.-

Pozatem poseł Nowicki m.in. zaznaczył, że P.S.L. "Wyzwolenie" wspólnie z Blokiem lewicy sejmowej zwalcza konsekwentnie "jedynkę" urzędniczo-obszarniczą". Po przemówieniu posła Nowickiego przystąpiono do wyborów Komitetu Powiatowego Stronnictwa, do którego weszli: Milewski z gm. Rzekuń, b. kandydat do Senatu - prezes, Grochowski z Ostrołęki - sekretarz oraz członkowie Kaczyński, Szczepaniak Stefan, Krajewski Piotr z Ostrołęki, Olek-diak Władysław i Kruk Stanisław z Goworowa, Dobkowski ze wsi Piski, Wyrąbek Józef, Kaczyński i Kapuściński ze wsi Dylewo, Marek Maciej ze wsi Szczawin, Dukiewicz Leon i Mroz Józef ze wsi Nasiadki, Skowroński i Grabowski Stanisław ze wsi Nakły. Obecnych na zebraniu było około 40 osób.-

---

Obóz Agrarjuszy.

Powiat Sokólski :

Dnia 15.b.m. poseł Sawicki Adolf zwołał wiec sprawozdawczy w m. Suchowoli. Przemówienie jego miało charakter wybitnie opozycyjny w odniesieniu do Rządu. Podkreślał on przedewszystkiem, że władze administracyjne wpływały na wynik wyborów, dopuszczając się szeregu nadużyć oraz, że Rząd nie liczy się w niczem z postanowieniami Konstytucji. Omawiając przyjęte przez Sejm provisorjum budżetowe, poseł zaznaczył, że budżet ten obciąża wyłącznie włościaństwo, wobec czego masy włościańskie muszą solidarnie dążyć do "niesienia obecnego pano-

protestujcie przeciwko nieludzkiemu obchodzeniu się z więźniami polit.,oraz żądajcie amnestji. Twórzcie stałe koła Mopru,które by się zajęły zbieraniem środków pieniężnych,rzeczy i jedzenia dla w.polit. Wszyscy w obronie w.polit.-

Precz z faszystowskim Rządem Piłsudskiego. Niech żyją więźniowie polit. w całej Polsce. Niech żyje komunizm. Niech żyje Mopr.-

Okręgowy Komitet Czerwonej Pomocy w Białymstoku /Mopr/ kwiecień 1928 r.".-

Powiat Grodziński:

Organa służby bezpieczeństwa powiatu grodzieńskiego zatrzymały w toku dalszej likwidacji organizacyj komunistycznych w gminie Taszańskiej - 1 Kozicza Nauma, 2 Kozicza Arsenja i 3 Surbę Wincentego,mieszkańców wsi Chomiki pod zarzutem należenia do jaczejki KPZB.tejże wsi oraz 4 Czugajewa Ostapa, 5 Czugajewa Ignacego i 6 Siewierłokę Arsenjego pod zarzutem należenia do jaczejek KPZB.we wsiach Niecieczo i Kaleniki.- Wszystkich z materjałami oskarżenia przekazano dnia 13.b.m. Sędziemu Śledczemu III-go rewiru w Grodnie.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

W nocy z dnia 14.na 15.b.m.w Mielniku około cerkwi podczas rezurekcji rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy wydawnictw komunistycznych,różnych edycyj,notowanych już w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych Urzędu Wojewódzkiego.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 14.b.m.w pociągu osobowym,zdążającym z Warszawy do Łomży,pomiędzy Śniadowem i Łomżą został zatrzymany sekretarz Komitetu PPS.Lewicy w Łomży, Wacław Wnorowski,podejrzany od dłuższego czasu o działalność komunistyczną. Przy zatrzymanym znaleziono transport literatury / około 8 kg./,zawierający m.in.kilkadziesiąt egzemplarzy okólnika pierwszomajowego CKWPPS.Lewicy i Nr.1.Biuletynu Międzypartyjnego Sekretarjatu dla walki o amnestję w sprawie procesu b.BWHHromady. Zatrzymany Wnorowski wracał prawdopodobnie z KC.KPP,dokąd delegowany był w sprawach pierwszo-

./.

rzemieślników w myśl wskazań nowej ustawy przemysłowej.-

Powiat Sokólski:

Dnia 14.b.m.w Sokółce przy udziale około 40 osób odbyło się zebranie Związku Kupców,na którem do nowego zarządu powołano - Grosberga Jakóba, Norwinda Wolfa, Czałwesa Mowszę, Brandę Mowszę i Gutsztejna Jakóba.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 9.b.m.odbyło się w Szczuczynie ogólne zebranie Związku Kupców w sprawie wyborów nowego zarządu,do którego zostali wybrani Ozerowicz Moszko - prezes, Farber Tobjasz - wiceprezes, Lewinowicz Berko - kasjer oraz Bezśmiertny Abram i Lejzerson Atler - członkowie.-

Dnia 15.b.m.w Grajewie odbyło się zebranie ogólne członków Związku Rzemieślników Chrześcjan pod przewodnictwem Jana Zyskowskiego. Na zebraniu tem omówiono sprawę wyborów do izby rzemieślniczej oraz wybrano Zyskowskiego Jana, Zalewskiego Franciszka i Dryzbę Jana do komisji przygotowawczej. Obecnych - około 150 osób.

Powiat Augustowski :

Dnia 15.b.m.w Augustowie odbyło się zebranie członków koła Zw.Inwalidów Wojennych RP. Omawiano sprawę refundowania sztandaru związkowego.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Kryzys w przemyśle,bezrobocie,strajki.

Powiat Białostocki:

Dnia 18.b.m.uruchomiona została po przeprowadzeniu remontu fabryka sukna i kołder braci Artura i Aleksandra Walterów w Wasilkowie,zatrudniająca 40 robotników.-

Dnia 17.b.m. w tartakach państwowych w Czarnej - Wsi zastrajkowało 256 robotników, protestując w ten sposób przeciwko nieprzyjęciu ich delegacji przez Inspektora Lasów Państwowych / Dyrekcja Siedlecka /. Strajkujący przystąpili do pracy dnia 18.b.m.o godz.15-ej. Strajkiem kierował Mazanko Roman, członek

./.

Powiat Szczuczyński:

Na zebraniu bezrobotnych dnia 15.b.m.w Grajewie wybrano delegację / Stefan Klimczyk,Jan Wasilewski i Jan Sobczyński/, która ma zabiegać u władz samorządowych o uruchomienie robót inwestycyjnych. Obecnych na zebraniu było - około 100 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. Ruch społeczny.

Powiat Białostocki:

Dnia 17.b.m. redaktor Tadeusz Wieniawa Długoszowski wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. " Sąd nad upadłą kobietą". Obecnych na odczycie - około 230 osób.-

Z inicjatywy Obwodu Północnego Związku Obrony Kresów Zachodnich i Stow. Rezerwistów i b.Wojskowych odbyła się w dniu dnia 18.b.m.konferencja w sprawie protestu przeciw gwałtom niemieckim na Górnym Śląsku z udziałem przedstawicieli 30 miejscowych organizacyj zawodowych i społecznych.-

Po referacie przedstawiciela Związku Obrony Kresów Zachodnich p.Ślusarczyka zabierali głos w dyskusji pp. dyr.Glotz, Urbański, Pietraszewski,Śnieżko , Isaak i inni .-

W wyniku dyskusji postanowiono zorganizować zebranie w szerszem gronie z udziałem prelegentów z Warszawy,którzyby dokładnie poinformowali o stosunkach panujących na Górnym Śląsku oraz zwołać wielki wiec protestacyjny z udziałem jak najszerszych warstw ludności.Wszystkie organizacje obecne na zebraniu,zgłosiły swoją współpracę.-

Do wykonania uchwał konferencji powołano międzystowarzyszeniowy Komitet Organizacyjny,do którego weszli pp.Stermińska / Narodowa Organizacja Kobiet /.Czarnecki /redaktor ABC, prof.Czerniaków / Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych /, prof.Isaak / Związek Zawodowy Nauczycieli Szkół Średnich / prof.Kosiński / Tow.Krajoznawcze /, Ślusarczyk / Stow. Rezerwistów i b.Wojsk.i Zw.Obr.Kresów / i Samitowski /Zarząd

VII. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Białostocki:

Dnia 14 bm. w Białymstoku rabin Dynes Iehok wygłosił w Twie "Mizrachi" odczyt n.t. "Jak mamy wychowywać nasze dzieci". Prelegent podkreślał, że młodzież żydowska winna uczęszczać do żydowskich szkół wyznaniowych. Obecnych - około 250 osób.

Tego samego dnia w Białymstoku odbył się wiec sprawozdawczy z działalności członków "Bundu" w Radzie Miejskiej - pod przewodnictwem Tabaczyńskiego. Przemawiali - Benjamin Flomenbaum i Tabaczyński, którzy przedstawili zebranym niesłuszny wymiar podatków w odniesieniu do robotników, praktykowany przez starą Radę Miejską, zobrazowali działalność obecnej Rady Miejskiej w kierunku zmniejszenia podatku dla robotników, a zwiększenia dla przedsiębiorców i wreszcie podkreślili starania Rady co do zorganizowania żłóbka dla dzieci, budowy domów dla starców, kalek i inwalidów bez różnicy wyznań. Obecnych - około 1000 osób.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Organizacje P.alej-Sjon Prawicy w powiecie bielskim rozpoczęły akcję opamowywania placówek bundowskich. Inicjatorem i kierownikiem tej akcji jest Izrael Tajchman, kierownik żydowskiej szkoły ludowej w Bielsku-Podlaskim.-

Powiat Ostrów-Maz.

Dnia 11 bm. w Ostrowi Mazowieckiej odbyło się zebranie członków organizacji ortodoksów "Szlomej-Emunej-Izrael", na którem przemawiali Josek Prawda, Jasieński, Pokrzywa i Emeberg. Przedmiotem obrad były wyłącznie sprawy natury religijnej.-

Dnia 12 bm. sjonista Berek Frydman wygłosił w Zarębach Kościelnych odczyt n.t. "Dzieje męczeństwa żydów". Obecnych na odczycie było - około 60 osób.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 15 bm. w Wołkowysku odbyło się doroczne walne zebra-

komunistyczny proces "133". O przebiegu procesu Urząd Wojewódzki powiadamia Ministerstwo w dziennych meldunkach doraźnych.-

Dnia 16 bm. w Sądzie Okręgowym w Łomży odbył się proces komunistyczny członków KPP z powiatu kolneńskiego. Sąd skazał Sokołowskiego Antoniego na 4 lata c.w., 2 Kornackiego Judkę Lejzora na 3 lata więzienia, zastępującego dom poprawy, 3 Wąsika Stanisława, 4 Świereszewskiego Jana, 5 Kornackiego Abrama Dawida, 6 Chawrzyńskiego Moszka i 7 Kowalewskiego Stanisława każdego na 2 lata więzienia, zast. dom poprawy - wszystkich z pozbawieniem praw stosownie do art.28 i 30 K.K., oskarżony Czyżewski Bolesław został uniewinniony.-

---

a/ Sprawy graniczne.

Dnia 15 bm. w pobliżu granicy litewskiej na terenie gminy Giby, powiatu suwalskiego znaleziono zwłoki mieszkańca wsi Kalety, gminy Giby - Antoniego Dereniejszyka.-

Według oświadczenia litewskiej straży granicznej - Dereniejszyk zabity został przez jej funkcjonarjuszów, na których rzekomo napadł. Dochodzenie w tej sprawie trwa.-

---

d/ Ucieczka więźniów.

/vide syt. sprawozdanie tygodniowe Nr.15/.

Trwająca jeszcze akcja poszukiwania zbiegłych w dniu 8 bm. z więzienia Suwalskiego czterech aresztantów dotychczas pozytywnego wyniku nie dała. Wyśledzenie i ujęcie ich utrudnia fakt, że w dzień ukrywają się oni w lasach, a w nocy, posiadając duże sympatyków z pośród dawnych wspólników, jakoteż wielu krewnych i znajomych na terenie powiatu suwalskiego otrzymują od nich pomoc w postaci żywności i schronienia. W dniu 13 bm. otrzymano wiadomość, iż w nocy z 10 na 11 kwietnia zbiegli aresztanci byli widzianymi w Berznikach u gospodarza Władysława Janulewi-

bójstwa, mieszkańców wsi Lichacze: Szymanowskiego Józefa, Radziuka Józefa i Szymanowskiego Antoniego aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

Dnia 15 bm. w czasie bójki we wsi Marcinkance, powiatu grodzieńskiego, biorący w niej udział w stanie podchmielonym starszy szeregowiec 23 Baonu K.O.P. Banach Jan dwoma wystrzałami z karabinu położył trupem na miejscu mieszkańców tejże wsi Jana Michałowskiego i Jana Pietruszczyka. Banacha aresztowano.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 20 bm. w lesie w pobliżu wsi Malec, gm. Skórzec, powiatu bielskiego wystrzałem z rewolweru zabity został mieszkaniec tejże wsi Ogórek Jan, lat 21. Sprawcę zabójstwa, mieszkańca wsi Skórzec Zawistowskiego Jana, lat 17, aresztowano. Przyczyna zbrodni narazie nieustalona.-

---

Znalezienie zwłok:

Powiat Białostocki:

Dnia 19 bm. wieczorem w rzece Białej obok fabryki Gierca w Białymstoku przy ul. Nowo-Warszawskiej 22 znaleziono zwłoki nieznanej kobiety w podeszłym wieku, owinięte w worek. Zwłoki te od dłuższego czasu pozostawały w wodzie. Przyczyna śmierci, jak również tożsamość zwłok dotychczas nieustalone.-

---

f/ P o ż a r y.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 16 bm. wybuchł pożar w majątku państwowym Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego. Spłonęła doszczętnie stajnia z inwentarzem żywym, narzędziami rolniczemi oraz 300 kwintalami sztucznych nawozów. Straty narazie nieustalone. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem przez masztelarza Jana Kosowskiego.-

Białystok, dnia 21 kwietnia 1928 roku

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

działalność prezydenta Calondera i - prześladowaniu Polaków na Śląsku niemieckim. Społeczeństwo żydowskie rozpoczęło już przygotowania do wyborów do gmin wyznaniowych.-

W ruchu zawodowym poważne miejsce zajmują przygotowania Związków Rzemieślniczych do wyborów do izb rzemieślniczych.-

Ruch wywrotowy, związany ściśle w swych przejawach z przygotowaniami organizacyj robotniczych do obchodów pierwszomajowych, komunistycznym procesem " 133 " w Białymstoku i procesem b.BWRHromady w Wilnie, dostarczył organom służby bezpieczeństwa licznych spostrzeżeń, które w pierwszym rzędzie dotyczą intensywnej akcji odbudowy likwidowanego raz poraz OK.KPZB.Grodno oraz rozbudowania sieci partyjnej KPZB.w powiatach sokólskim i bielskim i sieci KPP.w zachodnich powiatach Województwa Białostockiego przy opar[illegible]ciu się o Łomżę, gdzie istnieją komitety PPS.Lewicy i KPP.- Akcja ta w ubiegłym tygodniu sparaliżowana została w Grodnie i powiecie grodzieńskim oraz w Sokółce szerszemi represjami, które zniszczyły poważnie stan organizacyjnego posiadania kompartji.-

Wreszcie w okresie sprawozdawczym dostrzeżono wśród ludności białoruskiej w powiecie bielskim lokalne objawy grawitowania do kościoła unickiego oraz związane z niem zabiegi tej ludności w Wileńskiej Kurji arcybiskupiej i przeciwakcję ze strony zaniepokojonego tem kleru prawosławnego.-

Liczba bezrobotnych, wynosząca w poprzednim okresie sprawozdawczym 6700 - 6800, zmalała obecnie do 6356.-

Nakoniec zaznaczyć należy, że ogół społeczeństwa bez różnicy wierzeń politycznych żywo interesuje się sprawami związanemi z uroczystym obchodem święta narodowego Trzeciego Maja.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

P.S.L. " Wyzwolenie ". Obecnych na wiecu - około 300 osób.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodzieński :

Na podstawie zdobytych w ostatnich dniach konkretnych materjałów, dotyczących działalności OK.KPZB.na terenie Grodna i powiatu grodzieńskiego oraz w związku z przejęciem transportu literatury komunistycznej w Grodnie dnia 20.b.m.organa służby bezpieczeństwa przystąpiły w tymże dniu do likwidacji KPZB. na terenie m.Grodna,której wyniki do chwili obecnej przedstawiają się następująco:

W toku rozpoczętej akcji likwidacyjnej zostali zatrzymani: 1/ Miłoszewski Konstanty, mieszkaniec wsi Zarubicze,gm.Indura,pełnomocnik listy wyborczej kandydatów do Sejmu " Jedności Robotniczo-Chłopskiej", który,będąc członkiem KPZB.,z polecenia członków OK." Alcmy" i innych zorganizował podczas wyborów wspomnianą listę i prowadził na rzecz jej agitację,a po wyborach pozostał nadal w ścisłym kontakcie z OK.KPZB.Grodno;

2/ Sawicki Mikołaj,mieszkaniec wsi Zarubicze,gm.Indura, członek jacejki komunistycznej w tejże wsi. Wymieniony został zatrzymany wraz z dwoma paczkami literatury komunistycznej, przeznaczonej dla rejonowych komitetów KPZB.w Indurze i Łaszy w chwili,gdy usiłował wyjechać z Grodna autobusem.Wśród zatrzymanej literatury komunistycznej znajdowały się następujące wydawnictwa: 1/ jeden okólnik 3Sekretarjatu KPP.-Wydziału Rolnego p.t. " W sprawie najbliższych akcji i pracy partji na wsi" z marca 1928 r., 2/ jeden egzemplarz sprawozdania p.t." Dalsze materjały w sprawie trockizmu", wydanego przez Agitprop KCKPP. 3/ jeden egzemplarz jednodniówki p.t."Młodzież pracująca"-marzec,Kraków 1928 r.", 4/ jeden egzemplarz " Czerwonego sztandaru " Nr.5, 5/ dwa okólniki w języku polskim,przeważnie o treści omawiającej akcję 1-majową, 7/ 564 egzempl.odezwy pierwszo-

./.

szystowską Piłsudskiego" K.P.Z.B. Z.M.K."

24.b.m. Rozrzucono na ulicach Parkowej,Podleśnej,Konopnickiej,Krzywej i Augustowskiej w Białymstoku kilkadziesiąt egzemplarzy odezw KC.KPZB.w języku polskim p.t. " Towarzyszy i Towarzyszki". Odezwa traktuje o mającej rozpocząć się w dniu 17. kwietnia "komedji sądowej nad 133 najlepszymi synami proletarjatu i chłopstwa " oraz o trwającym od 6 tygodni procesie Hromady. M.in.w odezwie powiedziano " Masowe aresztowania i likwidacje przedsiębrane przez Rząd Piłsudskiego mają za zadanie zmiażdżyć ruch rewolucyjny w Zachodniej Białorusi, lecz wybory do faszystowskiego Sejmu jaskrawie wykazały,że proletarjat i chłopstwo kroczy po drodze wskazanej przez partję komunistyczną.Jednymi z aktywniejszych pomocników dyktatury Piłsudskiego są socjal zdradzieccy wodzowie P.P.S.,Sh.D. i " Bund ",którzy łamiąc solidarność klasy robotniczej, rozbijają jedność Zw.Zawodowych i współpracują z obszarnikami i fabrykantami." W dalszym ciągu odezwa nawołuje do wystąpienia w dniu rozpoczęcia sądu faszystowskiego w obronie najlepszych robotników i chłopów i wzywa ich do masowego protestu przez urządzanie strejków, masówek, wysłanie delegacji z fabryk, żądających uwolnienia więźniów polit.,masowych demonstracji przed sądem i gmachem więziennym . Odezwę podpisał Białostocki Komitet Okręgowy / dat.- Białystok w kwietniu 1928 r./.-

W tym samym czasie i na tych samych ulicach rozrzucono około 30 egzempl. odezwy KCKPZB.w języku rosyjskim p.t." Do wszystkich robotników, włościan i pracujących na terenie Zachodniej Białorusi" " O rezultatach wyborów do Sejmu i zadania robotników i włościan, "Proletarjat miast i wsi, włościanie Zachodniej Białorusi", dat.- Wilno, w marcu 1928 r.-

Egzemplarz odezwy Białostockiego K.O.KPZB.Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu.-

Powiat Sokólski :

Dnia 25.b.m.o godz. 22-ej organa służby bezpieczeństwa w Sokółce ujawniły odbywające się poza miastem zebranie komunistyczne i zatrzymały 25 osób, biorących udział w tem zebraniu,a

./.

Grzelaka i Szumela, a ponadto omawiano sprawę poparcia akcji budowy domu ludowego im.Marszałka Józefa Piłsudskiego. Do kwestji tej, która ma być jeszcze szerszej omawiana ustosunkowano się na ogół przychylnie.-

Dnia 27 b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Zw.Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego,na którem Rubinsztejn Jankiel referował sprawy przestrzegania praw członków Związku postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy, ponownej rejestracji robotników zorganizowanych w Związku i szereg innych spraw organizacyjnych. Ponadto Rubinsztejn oznajmił, że Centrala Związku poleciła przerwanie pracy w dniu 1-go maja.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 18.b.m. odbyła się w Grodnie doroczna konferencja okr Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych,wktórej wzięło udział około 30-tu delegatów PPS., 15-tu Bundu i 10-ciu z lewicy Kl.Związków Zawodowych / komuniści /.Na konferencję przybył poseł Dubois Stanisław.Omawiane były sprawy organizacyjne oraz obchodu 1-szo majowego.Ponadto wybrano nowy zarząd Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych, w którego skład weszli: Rudziński Stanisław, szewc, Rudzicki Stanisław urzędnik Kasy Chorych,Roszkowski Stanisław,kolejarz,Sawko Jan,robotnik kolejowy,Mazurkiewicz Leon,urzędnik i Czarnocki,poborca Magistratu - z ramienia PPS., Aleksandrowicz Judel i Epsztejn Dawid z ramienia t.zw.lewicy robotniczej /komuniści/ oraz Mittelpunkt Moszek z ramienia Bundu.Wybranemu zarządowi polecono w najbliższym czasie wybrać prezydjum.-

Nowa Okręgowa Rada Klasowych Związków Zawodowych postanowiła wysłać do Centralnej Komisji Kl.Zw.Zawodowych w Warszawie memorjał w sprawie działalności Kasy Chorych w Grodnie z prośbą o rychłe wyznaczenie wyborów do Rady Kasy.-

Zarządy poszczególnych Klasowych Związków Zawodowych w Grodnie,Krynkach i Skidlu odbyły posiedzenie w sprawie obchodu 1-szo majowego,przyczem wszędzie uchwalono dzień 1 Maja świętować i zorganizować obchody.-

./.

Bez pracy w Łomży i powiecie w dniu 25.b.m. pozostawało 266 robotników / dnia 18.b.m.534 robotników / z których 116 rob. korzysta z zasiłków rządowych.-

Powiat Grodzieński :

Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia 25.b.m.przedstawia się następująco: bezrobotnych - 1154 /dnia 18 b.m. - 1228 / w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 39, budowlanego - 58, spożywczego - 258, chemicznego - 3, robotników rolnych - 6, niewykwalifikowanych - 440, wykwalifikowanych - 261 i pracowników umysłowych - 89. Bezrobocie w powiecie zmniejszyło się z powodu wzrastającego stale ożywienia w przemyśle budowlanym. Z zapomóg korzysta: z akcji ustawowej 210 osób i z akcji doraźnej 2 osoby. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Powiat Białostocki :

Dnia 14.b.m. została uruchomiona fabryka sukna Zylbera Mowszy w Białymstoku, zatrudniająca około 60 robotników.-

Dnia 26.b.m.w powiecie białostockim bez pracy pozostawało 4705 osób /: dnia 19.b.m. - 4830 :/ w tem robotników przemysłu tytoniowego - 48, tekstylnego - 2749, budowlanego -205, metalurgicznego - 133, robotników wykwalifikowanych - 684, niewykwalifikowanych - 634 i pracowników umysłowych - 252.-

Zasiłki pobiera: z funduszów państwowych - 2080 robotników i 29 pracowników umysłowych; z pomocy doraźnej - 492 robotników

Nastrój wśród bezrobotnych zadawalający.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

VI. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Szczuczyński :

Dnia 24.b.m.w Grajewie sjonista Moszek Rłkow wygłosił odczyt o działalności organizacyj " Hechaluc - Pionier" i "Haszomor - Hanier". Obecnych na odczycie - około 50 osób.-

./.

branie członków T-wa " Linas r Hacedek " na którem do nowego zarządu powołano - Frenkla Grochowskiego Gierca Raczkiesa Bjnera, Bramzona, Kacenelbogena, Bermana, Szwifa Frida Lewida Gierszunir go, Rubinsztejna i Lurje.-

b/ białoruski

Zapowiedziany na dzień 1 b.m. do Grodna zjazd okręgowy delegatów T-wa Szkoły Białoruskiej w dniu tym nie odbył się wobec tego, że organizatorzy zjazdu nie otrzymali na odbycie się zjazdu zezwolenia Starostwa. Na zjazd mimo to przybyli poseł dr. Dworczanin Ignacy, b. poseł Sobolewski Jerzy oraz kilku delegatów hurtków T.S.B. w powiecie grodzieńskim którzy niezwłocznie prawie z Grodna wyjechali.-

W sprawie omawianego zjazdu ze względu na zamieszczoną notatkę w numerze 3. czasopisma " Głos Pracy " z dnia 21. kwietnia b.r., zapowiadającą interpelację posła dr. Dworczanina na plenum Sejmu, Urząd Wojewódzki przesłał Ministerstwu oddzielne sprawozdanie.-

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

Dnia 15 bm. w Swisłoczy odbyło się zebranie członków Mleczarni Spółdzielczej. Przewodniczył Ogłaza Marjan. Na zebraniu został powzięty projekt o przyłączeniu Mleczarni Jatwieskiej do Mleczarni Swisłockiej. Obecnych około 40 osób.-

Dnia 15 bm. w Swisłoczy odbyło się zebranie członków Kasy Spółdzielczej. Zebranie nosiło charakter sprawozdawczy. Zebrani postanowili nabyć na własność dom dla Kasy i na ten cel zaciągnąć pożyczkę hipoteczną w sumie 15.000 zł. Obecnych - około 120 osób.

Dnia 22 bm. w Porozowie odbyło się zebranie sprawozdawcze członków Stow. Spółdzielczego, na którem obecnych było około 60 osób. Zebrani po wysłuchaniu sprawozdań postanowili rozszerzyć operacje sklepu w Porozowie przez wprowadzenie do sprzedaży artykułów żelaznych i innych. Na zebraniu dość głośno podnoszono zarzut, iż artykuły pierwszej potrzeby droższe są w sklepie spółdzielni, aniżeli w sklepach żydowskich.-

Dnia 15 bm. w Swisłoczy odbyło się nadzwyczajne walne zebranie członków Filji Swisłockiej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej, na którem rewident Centrali Browski ostro krytykował działalność i gospodarkę Zarządu Filji, których skutkiem Spółdzielnia poniosła straty ze względu na duże deficyty Filji. Stan rzeczy zdaniem rewidenta jest taki, iż Centrala zmuszona jest zwinąć filję. Zebrani wypowiedzieli się przeciwko zwinięciu filji, przyczem wybrali delegację, która będzie miała za zadanie uregulować stosunki filji z Centralą.-

Dnia 22 bm. w Kożłętajach, gminy biskupieckiej odbyło się zebranie parafjalne prawosławnych, zwołane przez ks. prawosł. Chomicza i poświęcone sprawie odbudowy cerkwi w Kożłętajach. Zebrani wyłonili specjalną komisję, której powierzyli akcję zbierania składek pieniężnych na remont wspomnianej cerkwi.-

Tegoż dnia proboszcz parafji katolickiej w Szyldowiszach przy udziale instruktora Centralnego Sekretarjatu Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Jędrykiewicza zwołał zebranie parafjalne, na którem obaj zachęcali zebranych młodzież do organizowania się w Stowarzyszeniu. W wyniku zebrania do Stowarzyszenia zapisało się

Propaganda ta prowadzona b. energicznie nie odnosi skutków mimo to, że duchowni prawosławni uciekają się do głoszenia wiadomości, iż Rząd Polski dąży do spolonizowania białorusinów przez wprowadzenie unii, za co płaci księżom unickim po 500 zł. miesięcznie. Jeden z faktów wygłoszenia w tym duchu przemówienia przez duch. praw. Platona Pańkę z Kleszczel miał miejsce w dniu 24 bm. w cerkwi we wsi Kośna, co jednakże wywołało skutek wręcz przeciwny, bo oburzenie obecnej w cerkwi ludności, wrogo występującej w stosunku do duch. praw. Pańki. Dzięki taktowi obecnego tam prałata unickiego ks. Gapanowicza ludność uspokoiła się.-

Najczynniejszymi działaczami w zwalczaniu kościoła unickiego na terenie powiatu bielskiego są duchowni prawosławni: Platon Pańko z Kleszczel, dziekan Skabałłanowicz z Siemiatycz, Leon Tymiński z Bielska, Aleksander Samojlik z Wólki, gminy Dubiażyn i Joachim Leszczyński z Ryboł, gminy Narew.-

Powiat Białostocki:

Dnia 22 bm. w teatrze "Palace" w Białymstoku odbył się wiec protestacyjny przeciwko gwałtom niemieckim na Śląsku. Pierwszy przemawiał red. "Kurjera Białostockiego ABC" Czarnecki, który skreślił historję ludu górnośląskiego pod zaborem niemieckim i stronniczość prezesa komisji rozjemczej Calondera, wrogo usposobionego do Polski. Drugi mówca prof. Czerniaków scharakteryzował gospodarcze i ekonomiczne znaczenie Górnego Śląska dla Polski. W końcu przemawiał prof. Kolendo, który wzywał zebranych do dodania otuchy Polakom Górnego Śląska, by wytrwali w walce z wojskiem niemieckim. W konkluzji uchwalono następującą rezolucję: "Zebrani na wiecu w dniu 22.IV.br., przesyłają ludności polskiej na Górnym Śląsku wyrazy gorącego uznania i wdzięczności za wierne trwanie przy mowie i obyczajach ojców, mimo silnego nacisku narodowościowego".-

Obecnych na wiecu było około 600 osób.-

-+++++++++++-

a/ Szpiegostwo.

Powiat Suwalski :

Dnia 19 b.m. zatrzymany został niedawno przybyły z Litwy Edmund-Aleksy Baziukiewicz poszukiwany za kradzież skórek oposowych i dubeltówki u proboszcza parafji rzym.-kat. w Dąbrówce powiatu Wysoko-mazowieckiego u którego czas jakiś przebywał jako rzekomo jego dalski krewny. W czasie badania Baziukiewicz przyznał się, że jest szpiegiem litewskim i, że wysłany został do Polski w celach wywiadowczych, przyczem wskazał obywateli polskich pozostających na usługach litewskiego wywiadu wojskowego.-

Zatrzymanego Edmunda Baziukiewicza w porozumieniu z Sam.Ref Inf. D.O.K.III.w Grodnie przekazano z materjałami oskarżenia Prokuratorowi przy Sądzie Okr. w Suwałkach.-

e/ Przestępczość kryminalna.

Napad rabunkowy:

Powiat Grodzieński :

Dnia 27.kwietnia b.m. do lokalu lombardu miejskiego w Grodnie do pokoju, gdzie urzędował kierownik lombardu - Szopski Stefan, wszedł nieznany osobnik i wręczywszy Szopskiemu kwit zastawny, prosił o pokazanie zastawionego przez niego palta. Wówczas Szopski udał się do magazynu z garderobą, zaś nieznany osobnik, podążając za nim, uderzył go tępem narzędziem w głowę, zadając lekkie uszkodzenie ciała, poczem zrabowawszy z niezamkniętej kasy 2.157 zł.87 groszy zbiegł w niewiadomym kierunku. Pościg zarządzono.-

Morderstwo i rozbój.

Powiat Ostrołęcki :

W odległości 60 klm. od pasa granicznego po stronie niemieckiej w okolicach miejscowości Farmel, znaleziono zwłoki zamordowanej kobiety nieznanego nazwiska i pochodzenia.-W trakcie wywiadów prowadzonych przez funkcjonarjuszów służby śledczej powia-

./.

Powiat Łomżyński:

Dnia 20.b.m. przez mieszkańców m.Łomży przyłapany został na gorącym uczynku złodziej zawodowy - Zalewski Józef, który usiłował zbiec, terorymując zatrzymującego osoby strzałami z rewolweru. Wobec tego, że Zalewski Józef nie uczynił zadość również i wezwaniu policji do zatrzymania się, ścigający go posterunkowy Kasiukiewicz użył broni palnej, raniąc Zalewskiego w uda obydwóch nóg. Zalewskiego zatrzymano i po udzieleniu mu pierwszej pomocy lekarskiej, umieszczono go w szpitalu.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 25.b.m. w Wołkowysku rozbrojony został poster. Kozłowski Stanisław z obsady posterunku PP. Wołkowysk-miasto przez mieszkańców wsi Wola, gm. Biskupiec, powiatu wołkowyskiego, Zdanowiczów: Jana i Bronisława oraz Janowicza Czesława, w chwili, gdy poster. Kozłowski usiłował doprowadzić do Posterunku Zdanowicza Bronisława, będącego w stanie pijanym. Na pomoc pijanemu rzucili się wyżej wymienieni i w czasie szamotania zabrali eskortującemu rewolwer własny, syst. "Parabellum" i 8 sztuk naboi do tegoż. Pomimo czynnego oporu Zdanowicza Bronisław został przez poster. Kozłowskiego doprowadzony do Posterunku, zaś pozostali dwaj zbiegli. Pościg za Zdanowiczem Janem i Janowiczem Czesławem zarządzono. -

g/ Przemyt.

Powiat Szczuczyński.

Dnia 17.b.m. w dole od kartofli w zagajniku koło wsi Lachowo, powiatu szczuczyńskiego przez przod. Hoffmana, Komendanta Posterunku PP. w Lachowie oraz z 2-ch funkcjonarjuszów placówki straży celnej Kiełcze - Kopki znaleziony został przemyt w postaci 6 worków towaru. Stwierdzono, iż worki te zawierały 86 klg. 520 gr. szali bawełnianych, 16 klg. 530 gr. tkaniny bawełnianej, 70 gr. ceratki plecionej do ~~parasoli~~ kapelusy i 1 kg. 580 gr. aplikacji z wychami oraz 290 kapeluszy słomkowych, damskich. Wartość przemytu wynosi 14321 zł. Przemyt przekazano Urzędowi Celnemu w Wincencie.-

Białystok, dnia 28 kwietnia 1928.r.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

branych " do wyrażenia Sejmowi i Rządowi swego protestu" i organizowania się w szeregach Stronnictwa Chłopskiego. Obecnych na wiecu było około 220 osób.-

b/ Obóz Agrarjuszy.

Powiat Białostocki:

Dnia 29.ub.m. w Goniądzu odbył się wiec sprawozdawczy posła Sawickiego Adolfa, który rozwodził się szeroko o rzekomych nadużyciach wyborczych ze strony władz administracyjnych i policji oraz wzywał zebranych do składania na jego ręce wszelkich zażaleń na postępowanie władz i do organizowania się w kołach Obozu Agrarjuszy. Obecnych na wiecu było około 200 osób.-

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Suwalski :

Dnia 29.ub.m.w Suwałkach odbył się przy udziale około 200 osób wiec PPS., na którym przemawiali prezydent m.Suwałk Gałaj Wawrzyniec i Nowicki Stanisław. Mówcy zilustrowali wynik wyborów do Sejmu, układ sił parlamentarnych w Polsce wogóle omówili zadania i program pracy PPS.na najbliższą przyszłość oraz wzywali zebranych do wzięcia jak najliczniejszego udziału w obchodzie 1-go maja b.r.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 29.ub.m.w Domu Ludowym w Łomży odbył się przy obecności około 500 osób wiec P.P.S., na którym przemawiali poseł dr. Czarnecki, Owaliński Aleksander i Świgoński Antoni. Poseł dr. Czarnecki po za sprawą obchodu 1-go maja poruszył także obecną sytuację polityczną w Polsce, nadmieniając, że chociaż klasa robotnicza jest dotychczas upośledzona, to jednakże, zawdzięczając swej sile organizacyjnej wywalczyła ona wiele zdobyczy socjalnych. Mówiąc następnie o proletarjacie międzynarodowym, poseł w ostrych słowach krytykował panujące obecnie stosunki w Rosji Sowieckiej, gdzie rewolucja bolszewicka zadała wielką klęskę nietylko klasie robotniczej, lecz i całemu narodowi rosyjskiemu.

./.

których zatrzymana Topola nie umiała, względnie nie chciała wyjaśnić, budził pewne podejrzenia. Po przeprowadzeniu dochodzenia ustalono, że autorem listu jest Wajngard Hedale z Sadownego, który podawał Topoli hasła partyjne. Tenże Wajngard przywiózł do Broku odezwy komunistyczne pod tytułem: " Do robotników P.P.S. Niemieckiej Socjalistycznej Partji i innych partji socjalistycznych", które miał wręczyć mieszkance m. Broku Holand Ryfce. Topolę i Wajngarda zatrzymano i po przeprowadzeniu dochodzeń wstępnych przekazano Sędziemu Śledczemu na powiat ostrowski.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 30.ub.m.w związku z dniem 1-go maja organa służby bezpieczeństwa dokonały szeregu rewizyj, przyczem zostali zatrzymani mieszkańcy wsi Nowosiółki gminy Roś 1 Wiereciło Paweł, u którego znaleziono 1 odezwę p.t." Stronnictwo Socjalizmu S.S.R.", mieszk. wsi Piataki 2 Jan Poremski, u którego znaleziono jedną odezwę komunistyczną p.t." Siewcy i Robotnicy ", wydaną przez C.K.K.P.P. w Wilnie z dnia 20.II.1928 r., mieszk. wsi Nowe Siodło gm. Roś 3 Czerwonik Wincenty, u którego znaleziono jedną gazetę p.t."Bolszewik" Nr.1/21 i mieszk. wsi Nowe Siodło 4 Łupacz Szymon, u którego znaleziono 3 ulotki komunistyczne. W czasie przeprowadzonych dochodzeń zatrzymano ponadto mieszkańca wsi Wiechownica, gm. Roś Dodzickiego 5 Mikołaja i Koropaja 6 Wiktora. Wszystkich z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Łomżyński :

W nocy z dnia 28.na 29.ub.m. organa służby bezpieczeństwa przychwyciły na gorącym uczynku malowania przez szablon na ścianach domów w Łomży haseł antypaństwowych w związku z obchodem dnia 1-go maja 12 osób narodowości żydowskiej oraz wykryły w czasie przeprowadzonych rewizyj około 4 kg. komunistycznej literatury pierwszomajowej. Z pośród zatrzymanych - 9 osób z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Powiat Grodzieński :

W toku dalszej likwidacji organizacyj komunistycznych w Grodnie i powiecie grodzieńskim zostało zatrzymanych: 1 Jelin

edycji, omawiające wybory do Sejmu i Senatu. 2/ Dnia 28.kwietnia rb.między godziną 21 a 22.w m.Indurze na przewodach telefonicznych przy szosie od strony Grodna został wywieszony transparent komunistyczny z napisem w języku polskim " Niech żyje święto pracy 1-szy maja,niech żyje komunistyczna partja Polski,precz z białym terorem". Sprawców dotychczas nie ujawniono.-

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 28.ub.m.Komendant Posterunku Policji Państw.w Czyżewie,będąc w patroli we wsi Czyżewo-Sutki,dowiedział się od sołtysa tejże wsi Wileszyńskiego,że syn jego w marcu r.b.znalazł paczkę papierów. Po sprawdzeniu okazało się,że paczka ta zawierała literaturę komunistyczną,a mianowicie: 37 egz.odezwy Komitetu Warszawskiego K.P.P. i Z.M.K.,wydanej z okazji imienin Marszałka Piłsudskiego i dwa egzempl.odezwy podpisanej przez grupę podoficerów i szeregowych 1.p.sap.w Modlinie w sprawie kaprala Kozłowskiego. Wileszyński przypuszcza,że odezwy te pozostawili rekruci,którzy w marcu r.b.w nocy zgłosili się do niego po furmankę do 71.p.p.w Zambrowie. Rekrutów było 4-ch i 1 żołnierz.- Dochodzenie w tej sprawie trwa.-

W nocy z dnia 29.na 30 ub.m.w Wys.-Mazowieckiem rozrzucono kilkadziesiąt odezw komunistycznych i ulotek różnych edycyj,notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych.-

W tym czasie w Wysokiem - Mazowieckiem wywieszono dwa transparenty z napisami: "Niech żyje dzisiejsza święta 1 maja 1928 r.", Niech żyje Partja Komunistyczna", "Cześć towarzyszom,którzy zginęli w walce przeciw ustrojowi faszystowskiemu", "Precz z białym terorem".-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

z morgá 2 %, a natomiast małorolni aż 20 do 30 % z morga. Pozatem Stężowski wyjaśnił zebranym prawa emerytalne pracowników kolejowych, kwestję wysługi lat i wysokości emerytury oraz skreślił zabiegi P.P.S.o przyznanie etatów wszystkim pracownikom kolejowym i o polepszenie ich bytu. W końcu swego przemówienia mówca wzywał zebranych, prócz pracowników ruchu, do wzięcia jak najliczniejszego udziału w obchodzie dnia 1-go maja. Przemówienie swe Stężowski zakończył okrzykiem: " Niech żyje 1-szy maj, niech żyje klasa pracująca." -

Na tenże zebraniu - na delegata na Zjazd Okręgowy Z.Z.K. wybrany został Godlewski Leopold, a na jego zastępcę Szenfeld Bronisław; obaj członkowie P.P.S.- Obecnych na zebraniu było 42 os.

Tego samego dnia odbyło się w Łapach w pudle wagonowym przy Czarnej drodze zebranie członków oddziału K.Z.K. Przemawiał prezes oddziału Rzepkowski Ignacy, który złożył sprawozdanie ze Zjazdu Okręgowego delegatów P.Z.K.w Wilnie, podkreślając w niem uchwały zjazdu odnośnie do kolejarzy prowizorycznych i niestałodziennych, co do których P.Z.K. złożył Ministerstwu Komunikacji memorjał o przyznanie im etatu automatycznie po przedłużeniu dwóch lat.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Ostrów-Mazow.:

Trwający od dnia 24.ub.m.strajk 80 robotników huty szklanej we wsi Zawisty Dzikie, gm. Zaręby Kościelne - nie został dotychczas zlikwidowany mimo zabiegów ~~kierownika~~ Inspektora Pracy.-

Powiat Augustowski :

Dnia 30.ub.m.bez pracy pozostawało w powiecie 149 osób, z których zapomogi otrzymuje 9 osób. W najbliższym czasie uruchomione być mają zakłady przemysłu drzewnego w Lipowcu w związku z czem bezrobocie znacznie się obniży.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

Dnia 30.ub.m.zastrajkowało 70 robotników tartaku Polskiej Spółki Drzewnej w Hajnówce. Strajkujący domagają się podwyżki

./.

VI. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 2 bm. lewy poalej-sjonista Salomon Cynamon z Wyszkowa wygłosił w Ostrołęce odczyt o zadaniach kobiet w odniesieniu do życia społecznego wogóle a życia politycznego w szczególności.-

Dnia 28 ub.m. sjonista Zielonko z Warszawy wygłosił w Ostrołęce odczyt n.t. "Moralny upadek Bundu". Prelegent starał się przekonać zebranych, że Bund stale traci swe wpływy wśród mas robotniczych na korzyść Poalej-Sjon Prawicy. Obecnych na odczycie było około 50 osób.-

Powiat Kolneński:

Dnia 28 ub.m. sjonista Brytkier z Warszawy wygłosił w Kolnie odczyt o akcji odbudowy Palestyny.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 28 ub.m. w Bielsku odbyło się zebranie członków miejscowej organizacji sjonistycznej, na którem Karcz, korespondent Hajnt'u wygłosił dłuższe przemówienie, podkreślając w niem konieczność popierania Rządu Marszałka Piłsudskiego przez zwarte masy społeczeństwa żydowskiego i korzyści, jakie społeczeństwo to osiągnęło od czasu przewrotu majowego.-

Powiat Białostocki:

Dnia 28 ub.m. poalej-sjonista Zerubawel z Warszawy wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. "Kraj dla żydów". Prelegent omawiał szczególnie stosunek komunistów do kwestji kolonizacji żydów w Birbidżanie. Obecnych - około 300 osób.-

Dnia 27.ub.m. w Białymstoku odbyła się akademja ku uczczeniu 25-cio lecia działalności na polu literackiem - Segałowicza. W akademji brało udział około 700 osób.-

Dnia 29.ub.m. w lokalu "Linas-Hacedek" w Białymstoku odbyło się zebranie przedstawicieli bożnic i domów modlitwy w

VII. Ruch społeczny.

Powiat Augustowski:

Dnia 29 ub.m. w Augustowie odbyła się odprawa komendantów oddziałów Związku Strzeleckiego z powiatu augustowskiego pod przewodnictwem Chochwelda, komendanta Obwodu Zw.Strz. w Grodnie. Na odprawie omawiano sprawy organizacyjne, obchodu święta Trzeciego Maja i obchodu dnia 20 bm., w którym augustowskiemu oddziałowi Związku zostanie wręczony sztandar związkowy.-

Powiat Kolneński:

Dnia 29 ub.m. w Kolnie odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru Podobwodu Związku Strzeleckiego, w której wzięli udział Dowódca 18-ej Dywizji Piechoty, gen. Majewski, dowódca 33 p.p. płk. Dłużniakiewicz, Starosta Kolneński, poseł dr.Czarnecki i inni. -

Poświęcenia sztandaru dokonał ks. wikary Staniszewski; przemówienia okolicznościowe wygłosili Starosta Kolneński, płk. Dłużniakiewicz i poseł dr.Czarnecki.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 29 ub.m. w lokalu Ogniska na st.Wołkowysk C. odbyło się zebranie członków Spółdzielczego Stowarzyszenia Pracowników Kolejowych Budowy Własnych Domów w Wołkowysku. Na zebraniu odczytano sprawozdanie Zarządu, przyjęto wniosek o przyjmowaniu nowych członków i rozważano kwestję powiększenia Zarządu przez wprowadzenie doń członków zaufania. Kwestję tę rozstrzygnięto w ten sposób, że Zarząd utrzymano nadal w dotychczasowym składzie.-

d/ Użycie broni przez funkcjonarjusza P.P.

Powiat Łomżyński :

W dniu 29.kwietnia br.poster.Harabarda użył broni palnej, strzelając do uciekających 8-miu osobników, którzy wywołali w mieście Łomży awanturę, a następnie bójkę kamieniami. W rezultacie czego wszyscy uciekający zostali zatrzymani. Ofiar nie było.-

e/ P o ż a r y :

Powiat Ostrołęcki :

W dniu 26.b.r. w majątku Szczawin wybuchł pożar, który zniszczył: 20 domów mieszkalnych, 20 stodół, 30 chlewów oraz 12 sztuk inwentarza żywego. W czasie pożaru spłonął 4-letni chłopiec, syn jednego z pogorzelców - Ludwika Parzycha. Straty wynoszą około 300 tysięcy złotych. Pożar powstał od iskier z lokomobili.-

U z u p e ł n i e n i e .

/: Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.15. z dnia 14. kwietnia 1928 roku :/.-

Powiat Grodzieński :

Sprawca zabójstwa Klajna Kazimierza, mieszkaniec wsi Rjasinowce gm.Brzostowica, powiatu Grodzieńskiego, Kuczyński Stanisław został ujęty i przekazany władzom sądowym. Wymieniony był kochankiem żony zabitego; mordu dokonał w celach rabunkowych.-

Białystok, dnia 5 maja 1928.r.

Za Wojewodę :

Z.I.

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

określoną linję przeciwstawienia tym hasłom realnej pracy twórczej. Przytrzymując się ściśle ustawy o reformie rolnej, Klub zwalcza wszelkie zakusy wywrotowe, dążące do osłabienia siły gospodarczej i ekonomicznej Polski. Systematycznie kładzie nacisk na trzy najważniejsze momenty w życiu wsi polskiej: komasację, odbudowę oraz intensyfikację warsztatów rolnych.-

Replikując na przemówienie posła Przedpełskiego, Ledóchowski ocenił krytycznie obecny system komasacyjny. W następnem przemówieniu adwokat Dorożyński omówił szczegółowo zadania Klubu, podkreślone przez posła Przedpełskiego, przyczem wysunął tezę zorganizowania wszystkich instytucyj społecznych, gospodarczych i oświatowych w jednym Bloku, któryby popierał politykę i przyjął za zadanie wspólną i jedno-litą pracę, mającą na celu umocnienie i udoskonalenie państwowości polskiej. Zadania i znaczenie instytucyj spółdzielczych poruszył Kamiński z Ostrów - Komorowa.

Dalej kolejno przemawiali : Śniecko, poseł Sapieha, Szeller adwokat Dorożyński, poseł Przedpełski, Wójcik, Ślusarczyk, Samitowski i inni.- W przemówieniach ich na pierwszy plan wykaniała się myśl o potrzebie kontynuowania i konsolidacji tej współpracy organizacyj społecznych i gospodarczych z Bezpartyjnym Blokiem, o której na wstępie konferencji mówił poseł Przedpełski.-

Obóz Agrarjuszy.

Powiat Białostocki:

Dnia 10.b.m. w Czarnej Wsi Kościelnej odbył się wiec sprawozdawczy posła Sawickiego Adolfa. W obszernem przemówieniu, ujętem nazgół chaotycznie, poseł zaznaczył m.in., że Pan Minister Spraw Wewnętrznych nie miał prawa wyrzucania w dniu otwarcia Sejmu z sali sejmowej nietykalnych przedstawicieli ludności robotniczej i wiejskiej, oraz, że przedstawiony Sejmowi przez Rząd budżet Państwa nie zapowiada rolnikom pomyślniejszej przyszłości. Dalej poseł stwierdzał, że w Polsce mimo wszystko istnieje dyktatura, ukryta w urzędach wojewódzkich, starostwach, komendach policji i innych. Wreszcie na uwagę zasługuje podkreślenie posła, że we wsiach nie obowiązują śmietniki i wszwa-

./.

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki :

W nocy z dnia 5.na 6.b.m. w Trzciannem na przewodach telefonicznych wywieszono transparent komunistyczny. W związku z tem zatrzymano i przekazano dnia 9.b.m. z materjałami oskarżenia władzom sądowym Farbera Symcha.-

Powiat Grodzieński :

W związku z likwidacją organizacyj KPZB.w gminie Łaszańskiej / vide syt.sprawozdanie tygodniowe Nr.17 i 18 / został aresztowany i z materjałami oskarżenia przekazany władzom sądowym Bowsiuk Jan, mieszkaniec wsi Kopciówka, gminy Hornica, członek komórki partyjnej we wspomnianej wsi. Bowsiuk decyzją władz sądowych osadzony został w więzieniu.-

W związku z obchodem dnia 1-go maja na terenie powiatu grodzieńskiego miały miejsce następujące wystąpienia zewnętrzne komunistów.-

W nocy z dnia 30.ub.m. na 1.b.m. na drodze wiodącej z majątku Golnie do Massalan na terenie gminy Brzostowica -Mała wywieszone zostały cztery transparenty z czerwonego papieru z napisami antypaństwowymi, zawierającymi szereg zwrotów, uwłaczających czci Marszałka Piłsudskiego.-

Dnia 1-go maja we wsi Aleksszyce, gm. Brzostowica - Mała wyrzucono transparent / papierowy / z napisami w języku białoruskim: " Precz z faszystowską dyktaturą, niech żyje dyktatura proletarjatu, niech żyje 1-szy maja, precz z wojną.-

W nocy z dnia 1-go na 2 b.m. obok wsi Miniewicze, gm. Łunna wywieszono transparent z napisami w języku rosyjskim: " Niech żyje 1-szy maj, precz z rządem Piłsudskiego, precz z Rządem nad Hromadą, niech żyje komunistyczna partja w Polsce".-

Wreszcie dnia 6.b.m. w majątku Kraśnik, gm. Bjamonty Wielkie wywieszono cztery transparenty komunistyczne z napisami, omawiającymi w treści wybory do Sejmu i Senatu i obchód dnia 1-go maja.-

We wszystkich wypadkach dochodzenie wdrożono.-

-.-.-.-.-.-

Strajk robotników budowlanych, zatrudnionych przy budowie hal targowych w Łomży / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.18 / został zlikwidowany w dniu wybuchu; przedsiębiorca zgodził się na żądaną podwyżkę płac robotniczych o 20 %.-

Wreszcie dnia 2.b.m. został zlikwidowany strajk robotników betoniarskich, zatrudnionych przy budowie warsztatów państwowej szkoły miernicze j w Łomży - trwający od dnia 25 ub.m.-

Strajkujący uzyskali podwyżkę płac o 1 zł.dziennie.-

Powiat Bielsk - Podlaski:

Strajk 70 robotników tartaku Polskiej Spółki Drzewnej w Hajnówce / wybuchł dnia 30.ub.m./ zakończony został dnia 2.b.m. ; strajkujący przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

Dnia 7.b.m. zastrajkowało 92 robotników fabryki sklejonych fornierów b-ci Malinowskich w Siemiatyczach, którzy po uzyskaniu 25 % podwyżki płac dnia 9.b.m. przystąpili do pracy.-

Dnia 7.b.m. zastrajkowało w Białowieży 290 robotników tartaku " Gródek " i 390 robotników tartaku " Stoczek", należących do firmy " Gentury ". Strajkujący żądają podwyżki płac o 30 %.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 7.b.m. w Grodnie i powiecie bez pracy pozostawało 926 robotników / dnia 2.b.m. - 1169 /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 30, budowlanego - 62, spożywczego - 218, chemicznego - 3, robotników rolnych - 5, wykwalifikowanych - 213, niewykwalifikowanych - 329 i pracowników umysłowych -66.-

Z ogólnej liczby bezrobotnych pobiera zasiłki rządowe - ustawowo - 157 osób, doraźnie - 3 osoby.-

W ubiegłym tygodniu 243 bezrobotnych znalazło zatrudnienie w przemyśle budowlanym.-

Powiat Suwalski :

Dnia 2.b.m. zastrajkowało 40 robotników akordowych na odcinku drogowym /kolejowym/ Suwałki, domagając się podwyżki płac.-

Strajkujący przystąpili do pracy dnia 7.b.m. na poprzednich warunkach.-

.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Szumy polskiej szkoły państwowej z językiem wykładowym polskim, w której odbywała się także nauka języka litewskiego. Fakt ten wskazuje, że litwini w powiecie grodzieńskim obecnie odnoszą się z coraz większem zaufaniem do państwowości polskiej.-

-++++++++++++-

VII. Ruch społeczny.

Powiat Białostocki:

Dnia 6 bm. w Białymstoku odbyło się walne zgromadzenie członków Spółdzielni Kredytowo-Rzemieślniczej. Przewodniczył instruktor Stow.Rzemieśln. na Województwo Białostockie inż. Głogowski. Po ukonstytuowaniu się prezydjum zjazdu członek zarządu Spółdzielni Krukowski odczytał sprawozdanie z ostatniego walnego zgromadzenia i zdał sprawozdanie z działalności rady nadzorczej i komisji rewiz., a przewodn. Spółdzielni Stypułkowski zdał sprawozdanie z działalności spółdzielni i zarządu za rok ub. Na zebraniu uchwalone podwyższenie odpowiedzialności na udziały z 5 kretnej na 10 kretnę. i uchwalono budżet Spółdzielni na rok 1928 -29. Obecnych 50 osób.-

Powiat Wołkowyski:

Delegat Centrali Związku Młodzieży Polskiej w Wilnie Jendrychowski Kazimierz zorganizował w ostatnim czasie koła żeńskie i męskie Związku w Szydłowicach i Mścibowie, liczące ogółem około 180 członków. Do zarządów tych kół wchodzą:

żeńskiego w Szydłowicach ~~Kuźmiankowicz~~ - prezes Zienkiewicz Alfons, vicepreses - Półtorakówna Stanisława, sekretarz - Czerechowikówna Jadwiga, skarbnik - Bouzyk Marja, bibliotekarka - Kuźmicka Bronisława i gospodyni - Murańczyk Marja; męskiego w Szydłowicach - prezes Kiszkielis Czesław, vicepreses - Bouzyk Kazimierz, sekretarz - Wincewicz Bronisław, skarbnik - Kochański Bronisław, bibliotekarz - Sokołowski Jan i gospo-

do ucieczki, w czasie której żandarmi dali do robotników kilkanaście strzałów.-

Pod wsią Wróble robotnik Borkowski wpadł do rzeki i mimo tego, że ratunek był możliwy, gdyż łódki stały przy brzegu - nikt mu nie pospieszył z pomocą, gdyż nie pozwolili na to żandarmi; Borkowski utonął. Trzech innych z pośród zatrzymanych wydalono do Polski, zaś o pozostałym robotniku Bałdydze brak jakichkolwiek wiadomości. W sprawie tej prowadzone jest dochodzenie.-

Powiat Suwalski:

/vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.17/

Szeregowiec 29 Baonu K.O.P. Teodor Matwiu, który po zastrzeleniu Englówny zbiegł do Prus, został tam podczas pościgu przez niemiecką policję ciężko ranny w nogę i po odwiezieniu do niemieckiego szpitala zmarł; zwłoki jego władze niemieckie wydały.

c/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

/Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.14 - strona 15/.

Dnia 5.bm. zostali zatrzymani mieszkańcy wsi Perki-Bujenki - Bolesław Kruszewski oraz synowie jego Jan i Mieczysław pod zarzutem ukrywania poszukiwanego Bolesława Dmochowskiego, b.sekretarza m. Sokoły. Sędzia śledczy Bolesława Kruszewskiego zwolnił po złożeniu przez niego deklaracji o niewydalaniu się z miejsca zamieszkania, względem zaś synów zastosował areszt bezwzględny.-

Powiat Suwalski:

Dnia 1 bm. mieszkańcy wsi Białogóry, gminy Giby - Andrzej i Jegor Ignatjewy i Wasilij Zacharów stawili czynny opór geometrze rządowemu Janasowi Zygmuntowi z Białegostoku podczas sprawdzania przez niego scalonych gruntów tejże wsi. Wobec groźnej postawy wymienionych, którzy ubliżali geometrze nieprzyzwoitemi słowami i grozili nawet zabiciem, ten ostatni zmuszony został przerwać swoje czynności. Zajście powstałe na tle niezadowolenia wyżej wymienionych z wyznaczonych im kolonij. Andrzej i Jegor

około 1 1/2 klm. od pierwszego powstał drugi pożar w pobliżu robotnic sadzących kultury. tutaj spaliło się około 25 ha rzadkich młodników oraz podszyt świerkowy w starym lesie na przestrzeni 7 ha. W przeddzień, czyli 30 ub.m. powstał pożar w młodniku koło budki kolejowej na trakcie Ustronie-Płociczno; szkody nieznaczne.-

Dnia 3 bm. powstał pożar w lesie państwowym w gminie Berżniki w odległości 350 mtr. od granicy litewskiej; ugaszono go przy pomocy żołnierzy K.O.P., miejscowej ludności i robotników leśnych. Wypaliło się do 7 ha trawy między drzewami, według przypuszczeń ogień powstał od porzuconego przez jadnego z robotników papierosa.-

Dnia 5 bm. wybuchł pożar w lesie na odcinku Adelin w gminie Berżniki, wiatr rozniósł ogień do działek należących do kupców Szczupackiego i Openhejma; pożar objął również część lasu państwowego. Po sześciu godzinach pożar ugaszono przy pomocy żołnierzy K.O.P. i miejscowej ludności; wypaliło się do 45 ha lasu. Pożar powstał na drodze granicznej, po której chodzą nasze i litewskie patrole graniczne.-

Powiat Kolneński:

Dnia 3 bm. we wsi Waśki, gm. Czarnowo skutkiem zapalenia się sadzy spłonęło doszczętnie 6 zagród gospodarskich; straty wynoszą około 46 tys.zł.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 2 bm. w lasach państwowych w nadleśnictwach nowosielskiem i mostowskiem spłonęło około 20-tu ha drzewostanu.

Powiat Ostrów Maz:

Dnia 3 bm. w gminie Zaręby-Kościelne spłonęło około 2 ha drzewostanu w lesie państwowym.-

Powiat Białostocki:

Dnia 2 bm. w lasach majątku Kawelina, dzierżawionych przez przedsiębiorstwo leśne Krugmanów, na [illegible] gminy Dojlidy wybuchł pożar - postwą którego spłonęło około 150 ha lasu

nagłe kradzieży, dotychczas niestwierdzone.-

g/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 8 bm. na komendanta poster.P.P. w Indurze, powiatu grodzieńskiego - st.przod. Rzewuskiego Adolfa, który wraz z 3-ma posterunkowymi dokonywał rewizji u mieszkańca wsi Kozły Piotrowicza Mikołaja, poszlakowanego o usiłowanie zorganizowania pochodu komunistycznego w dniu 1-go maja - podczas wyprowadzania wspomnianego Piotrowicza z jego mieszkania jako zatrzymanego - napadł tłum mieszkańców wspomnianej wsi i zaczęając się wzajemnie okrzykami "bij, rżnij buntowników, ostrzych kruków" usiłował odbić zatrzymanego. Tłum obrzucał również policjantów gradem kamieni. Wobec zapadającego mroku i znacznej liczebności tłumu oraz z uwagi na to, że nie wszyscy z tłumu występowali przeciwko policji - napadniętej funkcjonarjusze P.P. broni nie użyli. Zatrzymanego Piotrowicza, u którego w mieszkaniu znaleziono literaturę komunistyczną, doprowadzono do posterunku P.P. w Indurze. Dochodzenie w sprawie występienia tłumu przeprowadził na miejscu komendant P.P., nadkomisarz Mieliński.-

Białystok, dnia 24 maja 1928 roku.

Za Wojewodę:

Kwiatkowska

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

A.T.

II. Ruch polityczny.

Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielsk - Podlaski :

Dnia 13.b.m.w Bielsku-Podlaskim odbyło się uroczyste wręczenie sztandaru partyjnego miejscowej orgamizacji PPS.przy udziale posła Duboisa Stanisława oraz delegatów OKR.PPS.Białystok i delegacyj komitetów PPS.z Czarnej Wsi,powiatu sokólskiego,Hajnówki, Białowieży i Milejczyc, przybyłych ze sztandarami partyjnymi.- Przemawiali na uroczystości poseł Dubois i nauczycielka z Grygorowicc - Mirosława Markowska,przywódczyni PPS.w powiecie bielskim.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 10.b.m. odbył się w Łapach wiec PPS.,na którym przemawiali poseł Dubois i delegat Centrali ZZK.z Warszawy Pokorski Stanisław. Pierwszy z nich w dwukrotnem przemówieniu zobrazował pozycję i dążenia PPS.w Sejmie,podkreślając kilkakrotnie,że Bezpartyjny Blok na gruncie parlamentarnym stara się paraliżować wszelkie poczynania PPS. Ponadto poseł Dubois nawoływał zebranych do organizowania klubów sportowych młodzieży robotniczej oraz nabywania placów i budowania własnych domów związkowych. -

Delegat Pokorski dowodził m.in.,że koleje w Polsce mogłyby się stać samowystarczalnem przedsiębiorstwem państwowem, mogącem należycie opłacać kolejarzy,gdyby nie polityka Rządu,który kosztem pracowników kolejowych przyznaje ulgi kapitalistom. Obecnych na wiecu było około 300 osób.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 8.b.m.we wsi Białaszewo odbył się wiec sprawozdawczy posła dr.M. Czarneckiego, który zapoznał zebranych z programowemi dążeniami PPS.i P.S.L. "Wyzwolenie" na najbliższą przyszłość. Mówca podnosił, że Rząd podjął wprawdzie dość szeroko zakreśloną akcję inwestycyjną, jednakże akcja ta, obejmująca budowę szeregu gmachów państwowych, ludności pracującej i rolniczej większych korzyści nie przyniesie. Dalej poseł wyjaśniał przyczyny, dla których stron

Sawicki Adolf omawiał szczegółowo rzekome represje przedwyborcze władz względem ugrupowań ustosunkowanych opozycyjnie do Rządu, zapewniając przytem zebranych, że wyłoniona przez Sejm komisja specjalna wszelkie nadużycia władz w związku z wyborami ujawni i spowoduje ukaranie winnych popełnienia tych nadużyć. Posłem poseł zobrazował program swego Stronnictwa, obejmujący przedewszystkiem parcelację większej własności ziemskiej, zmniejszenie podatków wogóle, redukcję wydatków na administrację, a zwłaszcza na policję i t.p.-

Na dzień 20 b.m. zapowiedziany został wiec sprawozdawczy posła Sawickiego w Krzemienicy.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodzieński :

W okresie sprawozdawczym w związku z prowadzoną w dalszym ciągu likwidacją organizacyj komunistycznych na terenie powiatu grodzieńskiego oraz w toku dochodzeń w związku z wystąpieniami komunistów w dniu 1 maja dokonano licznych aresztowań w szeregach KPZB.-

W pierwszym rzędzie pod zarzutem należenia do jaczejki komunistycznej we wsi Nowosiółki, gm.Bjsmonty - Wielkie zatrzymano mieszkańców tejże wsi 1 Sołoniewicza Aleksandra, 2 Romaszkiewicza Piotra i 3 Romaszkiewicza Mikołaja, przyczem podczas rewizji u Sołoniewicza została odnaleziona literatura komunistyczna. Przeprowadzone dochodzenie wykazało, że wymienieni między innemi byli sprawcami wywieszenia transparentów komunistycznych na terenie gminy Bjsmonty - Wielkie w nocy z dnia 3 na 4. IX.27.r.i w dniu 22.III.28. Ponadto łącznie ze sprawą wyżej wymienionych aresztowano 4 Sipona Aleksandra, mieszkańca wsi Kordziki, gm.Bjsmonty Wielkie, członka jaczejki tej wsi. Wszyscy wymienieni zostali przekazani władzom sądowym.-

- drodze wywiadu poufnego ustalono, że w dniu 1.maja b.r.

./.

tów i kolportażu odezw komunistycznych zatrzymano: 1 Szkyka Pawła, 2 Gowsia Michała, 3 Oniszczyka Jana, 4 Oniszczyka Aleksandra i 5 Lewickiego Grzegorza - wszyscy mieszkańcy wsi Golnie. Ustalono przytem, że wymienieni, jako członkowie jaczejki urządzili demonstracje na skutek polecenia Rejonowego Komitetu KPZB.w Indurze.-

Wszystkich z materjałami oskarżenia i dowodami rzeczowemi przekazano do dyspozycji podprokuratora na powiat Grodzieński.-

Z zewnętrznej działalności wywrotowej w okresie sprawozdawczym zanotowano jeden wypadek wywieszenia transparentów i kolportażu odezw komunistycznych. Mianowicie, w nocy z dnia 5 na 6 maja b. w majątku Kraśnik, gm. Rymonty Wielkie przez nieujawnionych dotychczas sprawców zostały wywieszone cztery transparenty z napisami antypaństwowymi oraz rozrzucone odezwy komunistyczne, wydane jeszcze w czasie akcji wyborczej do Sejmu i Senatu przez "Jedność Robotniczo-Chłopską" i " Związek Siły Chłopskiej"./Z odezw tych znaleziono 32 egzemplarze w języku polskim oraz dwa egzemplarze w języku białoruskim /.- Dalsze dochodzenia trwają.-

Powiat Łomżyński :

Wśród radykalnej młodzieży żydowskiej, gravitującej do komunizmu w Łomży, Zambrowie i Rutkach obserwowane są ożywione przygotowania do akcji organizacyjnej, inspirowanej przez ZMK.w P. Przygotowania te, jak wynika z informacyj konfidencjonalnych, trwają będą przez cały maj, przyczem podejmowane być mają sporadyczne wystąpienia zewnętrzne.-

Jako pierwsze tego rodzaju wystąpienie zanotowano wywieszenie w nocy z dnia 12 na 13.b.m. w Rutkach na przewodach telefonicznych transparentu komunistycznego z hasłami antypaństwowymi.-

Powiat Wołkowyski :

Ruch wywrotowy w ub.tygodniu na terenie powiatu wołkowyskiego nazewnątrz nie ujawnił się. Prowadzone dochodzenie w sprawie kolportażu ulotek komunistycznych, ujawnionego w dniu 24.kwietnia r.b. koło fabryki cementu w Rosji, doprowadziło do ujawnienia sprawcy kolportażu w osobie Łupacza Szymona ze wsi Nowe Sioło, gm. Rosiejskiej. Łupacz został zatrzymany w dniu 1.maja br. w związku z odna-

ka-

Dnia 9.b.m.odbyło się w Łomży walne zebranie członków miejscowego oddziału Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Metalurgicznego, na którem robotnik Cudnik / PPS./ ~~wszczął~~ wzywał zebranych do przestrzegania i obrony 8-mio godzinnego dnia pracy, przyczem podkreślał, że w wypadku, gdyby robotnicy uznali za konieczne przedłużenie 8-mio godzinnego dnia pracy, to winni domagać się od przedsiębiorców zapłaty za godziny nadliczbowe w wysokości 150 % płacy normalnej.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 13.b.m.w Grajewie odbyło się walne zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcjan, na którem rozpatrywano poszczególne artykuły ustawy przemysłowej oraz dyskutowano sprawy - wyborów do Izby rzemieślniczej i zaciągnięcia pożyczki państwowej. Obecnych na zebraniu było - około 50 osób.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 10.b.m.w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału ZZK. Przybyły z Wilna prezes Zarządu Okręgowego Z.Z.K. Stążewski złożył sprawozdanie z działalności tego Zarządu, zaś delegat Centrali Z.Z.K. Pijałkowski omówił poszczególne etapy walki Związku o podwyżkę płac dla kolejarzy. M.in. podkreślił on, że Związek w walce tej nie cofnie się nawet przed proklamowaniem strajku w wypadku, gdyby Rząd nie poszedł na ustępstwa.- Wreszcie zebrani wybrali prezesa oddziału Grzelaka Aleksandra jako delegata na mający się odbyć wkrótce zjazd okręgowy delegatów Z.Z.K.w Wilnie.-

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

tych znalazło pracę około 100 robotników.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Trwający o-d dnia 7 bm. strajk 780 robotników tartaków "Stoczek" i "Gródek" w Białowieży /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19/ mimo 3-krotnej interwencji Inspektora Pracy na miejscu nie został dotychczas zlikwidowany. Strajkiem kierują członkowie miejscowego komitetu PPS - Sawicki i Stankiewicz, instruowani odpowiednio przez posła Duboisa. Ażeby akcję strajkową wygrać. PPS usiłuje rozszerzyć strajk na inne ośrodki przemysłu drzewnego w powiecie bielskim, a przedewszystkiem na Hajnówkę, gdzie robotnicy mieli powziąć konkretne decyzje w dniu 17 bm.

Powiat Łomżyński:

W powiecie pozostaje bez pracy 206 robotników, z których 86 korzysta z ustawowych zasiłków państwowych.

Trwający od dnia 18 bm. strajk 270 robotników osewskich w Łomży zlikwidowany został definitywnie dnia 9 bm. Strajkujący otrzymali 20% podwyżki płac, zamiast żądanych 40%.

Powiat Ostrów-Maz.

Trwający od dnia 24 ub.m. strajk 80 robotników huty szklanej we wsi Zawiaty Dzikie, gm. Zaręby Kościelne został definitywnie zlikwidowany dnia 7 bm. w wyniku interwencji Inspektora Pracy. Dyrekcja huty wypłaciła strajkującym wszystkie zaległości zarobkowe.

Powiat Suwalski:

Dnia 7 bm. zastrajkowało 150 robotników/należących do Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego/ w tartaku Płociesno, żądając podwyżki płac. Strajkujący nie pozwolili przystąpić do pracy 36 robotnikom akordowym, nienależącym do związku. Po przeprowadzonych przy pośrednictwie Inspektora Pracy pertraktacjach-strajk zlikwidowano w drodze zawarcia nowej umowy, podwyższającej płace robotników o 10 do 25%, zależnie od ka-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 6 bm. odbyła się w Szczuczynie uroczystość obchodu święta "Lag Baomer", zorganizowana przez Żydowski Związek Skautowy "Haszomer-Hacair". W uroczystości brało udział około 150 osób.

---

b/ białoruski

Powiat Grodzieński:

Hurtek Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Mjinowcach, gminy Brzostowica Wielka na zebraniu w dniu 13 bm. wybrał na miejsce dotychczasowego prezesa - Zdańczuka Jana, pozbawionego członkostwa do KPZB.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 13 bm. w Świsłoczy w lokalu własnym odbyło się zebranie członków hurtka Tow. Szkoły Białoruskiej. Zebrani /15 osób/ wysłuchali sprawozdania Zarządu i komisji rewizyjnej, które bez dyskusji przyjęli do wiadomości. Następnie uchwalono przystąpić do remontu lokalu dla biblioteki hurtka, wynajętego od parafji prawosławnej w Świsłoczy. Omawiano również sprawę mającego powstać Białor. Domu Ludowego w Świsłoczy, przyczem wyłoniono specjalną komisję, która zajmie się sprawą nadania nazwy temu domowi celem uczczenia jednego z wybitniejszych działaczy białoruskich. W końcu zebrania uchwalono zmniejszenie składki członkowskiej do 30 groszy miesięcznie.-

Na tenże dzień 13 bm. zwoływane było zebranie hurtka szkolnego /niezarejestrowanego/ w Hrynkach Wielkich, gminy Świsłocz. Ze względu na nieuzyskanie zezwolenia, zebranie to nie odbyło się.-

Spostrzeżono, że na terenie gminy świsłockiej akcja organizacyjna T.S.B. staje się intensywniejszą, niż dotychczas.-

---

stwa, poświęcenia owoców naszej pracy dla dobra ogółu. Rachunek naszej pracy społecznej nie powinien być nigdy zamknięty saldem, które przedstawimy społeczeństwu do wyrównania. Nie jest rzeczą godną oficera polskiego, prosić lub żebrać o cokolwiek, gdyż tego mu zabrania honor i pamięć oficera polskiego, pamięć o tych, którym było gorzej niż nam, pamięć o tych, którzy służąc Ojczyźnie, polegli w milczeniu, nie skarżąc się na swój los, a którzy dają nam przykład dostojnego milczenia o swoich zasługach.-

Nie jesteśmy żadnym Związkiem partyjnym. Nie chcemy prasą to potępienia dla partyj, gdyż nie jesteśmy powołani do rozstrzygania sporów politycznych. O sprawach tych decyduje nasze społeczeństwo i jego reprezentanci. Do nas nie należy mieszanie się do sporów stronniczych i brania udziału w walce partyjnej. Jesteśmy wszyscy głęboko przekonani, że przetrwanie wiekowej przeszło niewoli zawdzięczamy nie obcym narodowościom, lecz tylko sobie. W ciągu rozwoju naszego Państwa, byt i niezależność zawsze leżała na barkach Polaków.-

Jaki pożytek przynosi nam ten Związek. Jesteśmy Związkiem Przysposobienia Wojskowego, chociaż nie w ścisłem tego słowa znaczeniu. Przysposobienie Wojskowe ma bowiem dwie strony: techniczną i moralną. Gdyby Związek nasz miał rozwijać tylko czyste techniczną, to prawa zawodowa nie pozwalałaby wielu z nas brać udziału w Związku o wyłącznie wojskowem przeznaczeniu. Nie mniej jednak dla tych, którym zawód pozwala na czynne współdziałanie w Przysposobieniu Wojskowem, Związek nasz daje możność pracy w tym kierunku pozwala uzupełnić braki wiedzy wojskowej, utrzymując łączność z czynną armją, a pozostawanie naszego Związku w ścisłym szczerym i przyjaznym stosunku z armją jest dla nas koniecznością. Jednak istnieje druga strona Przysposobienia Wojskowego nie mniej ważna, a nazywamy to przysposobieniem moralnem narodu. I tu główne nasze pole pracy. Na tem polu pracować mogą wszyscy, a korzyść odniosą i Naród i Państwo. Związek nasz jest szkołą cnót obywatelskich, szczególni

VIII. R ó ż n e.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Bielsk - Podlaski :

W Urzędzie gminnym w Grodzisku ujawniona została dnia 1.b.m. przez wójta gminy Jana Wasilewskiego kradzież 710 zł.85 gr.z ogni trwałej kasy gminnej. Ponieważ kasa ta nie została uszkodzona, a klucze od niej przechowywał wójt.- przeto zachodzi przypuszczenie że skradziona rzekomo suma została bądź przywłaszczona przez wójta, bądź też wydatkowana przez Urząd i z niedbalstwa nieza-księgowana.-

b/ Fałszerstwo dokumentów.

Powiat Wys.-Mazowiecki:

/: Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19-strona 10:/.

Dnia 8.b.m. został zatrzymany mieszkaniec m.Sokoły Kulesza Leon, podejrzany o ukrywanie defraudanta Dmochowskiego Bolesława. Zatrzymanego przekazano władzom sądowym.-

c/ Świętokradztwo.

Powiat Kolneński :

/: Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19-strona 13:

W wyniku przeprowadzonych dochodzeń zostali aresztowani sprawcy kradzieży monstrancji z komunikantami z kościoła parafjalnego w Kolnie - Aleksander Rydzewski zam.we wsi Korzeniste, gm. Mały Płock i Rozalja Zaleska, mieszk.m.Kolna oraz pasersy Boruch i Hochla Zdrojewicze z Kolna.-

Na krótko przed aresztowaniem Zaleska podrzuciła monstrancję do miejsca ustępowego. W odnalezionej monstrancji brak srebrnego krzyża i 11 kamieni sztucznych, których dotychczas nie odszukano.-

d/ Pożary :

Powiat Grodzieński :

W nocy na 13.b.m.w Druskienikach wybuchł pożar, którego

wszystko, by winni ich popełnienia byli zwolnieni ze służby. Następnie poseł omawiał szczegółowo zarządzenia Pana Ministra Spraw Wewnętrznych dotyczące akcji sanitarnej i wreszcie wyjaśniał przyczyny, dla których stronnictwa lewicy domagają się oddzielenia kościoła od Państwa. Po za posłem Sawickim przemawiał na wiecu o stosunku większej własności ziemskiej do włościaństwa i ruchu ludowego działacz miejscowy Obozu Rolników Jan Pawdzierski.-

b/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Białostocki:

Dnia 20.b.m.w Białymstoku przy obecności około 150 osób odbył się wiec sprawozdawczy posłów dr.Karola Polakiewicza i Piotra Kosiby.-

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielsk - Podlaski:

Dnia 20.b.m.odbyć się miał w Siemiatyczach wiec sprawozdawczy posła Dubois Stanisława, zamiast którego na wiec przybył delegat CKWPPS.Gomoliński z Warszawy.Przemówienie jego, utrzymane w tonie umiarkowanym, obejmowało zagadnienia ekonomiczne kraju w chwili obecnej i projekt Rządu o zwiększeniu podatku gruntowego.-

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Wyzwolenie".

Powiat Sokólski:

Dnia 20.b.m.we wsi Sokolany odbył się wiec organizacyjny senatora Iżyckiego Aleksandra, przy obecności około 300 osób.Senator Iżycki podkreślał konieczność organizowania się włościaństwa w szeregach P.S.L."Wyzwolenie", które jest istotnym i jedynym obrońcą chłopa, przyczem nadmienił, że BBWz R. reprezentuje interesy przemysłowców, kapitalistów i większej własności ziemskiej.-

Omawiany wiec efektu organizacyjnego stronnictwu nie przyniósł, gdyż do zorganizowania Koła w Sokolanach nie doszło.-

e/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Łomżyński:

Dnia 20.b.m.w Łomży staraniem miejscowej organizacji Ch.D.i Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich odbyła się uroczysta akademja ku uczczeniu rocznicy wydania encykliki Papieża Leona

./.

aresztowaniem za należenie do organizacyj komunistycznych. Organizacja ta nawiązała kontakt z O.K. KPZB.Grodno,w myśl instrukcyj którego urządzała zebrania partyjne i organizowała komórki w kilku wsiach. W związku z tem zostali w dniu 20.b.m. zatrzymani mieszkańcy m.Piesek - 1 Epsztejn Chaim, 2 Złotnicki Szloma, 3 Lejb Abram, 4 Orlin Abram, 5 Złotnicki Lejba, 6 Orlin Dawid, 7 Orlin Chana, 8 Woronowicz Grzegorz, 9 Kiejko Stefan i 10 Łysiuk Antoni. Podczas rewizji u Epsztejna Chaima odnaleziono 8 okólniki KC.KPP.w sprawie akcji organizacyjnej i 3 okólniki KC.KPP. ze stycznia 1928 r.omawiające postulaty kobiece w akcji ekonomicznej. Zatrzymanych z materjałami oskarżenia przekazano Sędziemu Śledczemu II. rewiru w Wołkowysku. Dalsze dochodzenia trwają.-

Powiat Grodzieński :

W związku z prowadzoną w dalszym ciągu likwidacją organizacyj komunistycznych na terenie powiatu grodzieńskiego zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym: 1 Burniewicz Mikołaj ze wsi Nowosiółki,gm.Wielkie Bjsmonty, 2 Aleksander i 3 Marek Stankiewicze ze wsi Aleksycze,gm.Mała Mrzostowica i 4 Socher Marsztejn,- mieszkańcem Indury.-

Powiat Sokólski :

Dnia 18.b.m.został ujęty i przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym mieszkaniec Sokółki Kan Chaim, który zbiegł przed aresztowaniem dnia 25.kwietnia b.r.t.j.w czasie likwidacji Komitetu rejonowego KPZB. Sokółka. Sędzia Śledczy zastosował względem Kana areszt bezwzględny jako środek prewencyjny.-

Powiat Łomżyński :

Obserwowane są w dalszym ciągu na terenie Łomży i Zambrowa przygotowywania organizacyj komunistycznych do wystąpień zewnętrznych.-

W nocy z dnia 14 na 15.b.m.w Nowogrodzie na przewodach telefonicznych został wywieszony transparent z napisami w języku polskim: " Niech żyje KPP.. Precz z rządem faszystowskim. Precz z Białym terorem. Precz z regulaminem więziennym.-"

./.

miejscowego Oddziału Z.Z.K. pod przewodnictwem Kiślińskiego Stanisława, na którem wybrano nowy zarząd Oddziału w składzie: Kaliciński Antoni, Szafreński, Molaczyński, Wic, Glaps Waska Grajna, Sadowski, Kiśliński, Mikłasz, Kamiński, Sosnowski, do Komisji Rewizyjnej: Zduniak, Olesiewicz, Kowalski, Słopczyński i Sinkiewicz oraz jako delegatów na zjazd okręgowy w Wilnie- Sadowskiego, Zduniaka i Kolasińskiego.- Obecnych - około 100 osób.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 20.b.m. Związek Rzemieślników Chrześcijan w Grajewie zwołał walne zebranie swych członków na którem omawiano szereg spraw, związanych z wyborami do izb rzemieślniczych.-

Powiat Sokólski :

Dnia 17.b.m. odbyło się w Sokółce zebranie Związku Lokatorów w sprawach organizacyjnych, po których omówieniu zebrani / 25 osób / powołali do Zarządu Związku - Gordona Mortchela - prezes, Blumentala Mojżesza - sekretarz, Kusznera Josela, Zelmanowicza Dawida i Wojnera Dawida - członkowie Zarządu.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 19.b.m. w Zambrowie odbyło się otwarcie lokalnego Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego, w którem wzięli udział delegaci oddziału tegoż Związku w Czyżewie, powiatu Wysoko-Mazowieckiego - Moszek Lampert, Jankiel Mankuta, Szmul Mankuta, Misza Kowadło, Mindla Kowadło, Rochla Wysocka i Aron Dawid Zusman, wszyscy poszlakowani o działalność antypaństwową. Przemówienia okolicznościowe o zadaniach Związku wygłosili Lejzor Chachoł, komunista z Zambrowa oraz Jankiel Mankut i Moszek Lampert z Czyżewa. Obecnych na otwarciu było około 200 osób.

Sądząc z posiadanych przez Starostę w Łomży informacyj, przypuszczać należy, że nowopowstały oddział Związku Odzieżowego, do którego Zarządu wchodzą członkowie KPP. i PPS.Lewicy, stanie się wkrótce organizacją komunizującą.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 20.b.m. w Ostrołęce odbyło się zebranie członków Związku Rzeźników Chrześcijan przy obecności 27 osób; omawiano Statut Związku i sprawy organizacyjne.-

o/.

powiatu objętych strajkiem.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 21.b.m. w Wołkowysku zastrajkowało 35 robotników warsztatów stolarskich, którzy żądają podwyższenia im płac o 25 %. Przebieg strajku spokojny.-

Powiat Suwalski :

Trwający od dnia 7 b.m. strajk około 100 robotników szewckich w Suwałkach został definitywnie zlikwidowany dnia 15.b.m.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 20.b.m. było w Grodnie i powiecie 903 bezrobotnych /dnia 16.b.m.- 907 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 25, budowlanego - 57, spożywczego - 224, chemicznego -3, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 186, niewykwalifikowanych - 321 i pracowników umysłowych - 83. W tymże dniu korzystało z zasiłków ustawowych 62 bezrobotnych w Grodnie i 48 w Krynkach.-

Powiat Łomżyński :

W powiecie bez pracy pozostaje 90 robotników /: dnia 19.b.m.: 206 robotników /, z których ustawowe zasiłki państwowe pobiera: 67,

Dubrowski Natan /sjonista/ wygłosił w Broku odczyt n.t. "Dzieje socjalisty żydowskiego" - przy obecności około 50 osób. Po skończonym odczycie usiłował przemawiać Bursztyn Berek z Broku /komunista zwolniony z więzienia z kaucją/. Obecny na odczycie funkcjonarjusz P.P., wiedząc iż po za odczytem nie jest przewidziana w programie dyskusja, zwrócił się do przewodniczącego Altmarka Szlomy/ również podejrzanego o działalność antypaństwową/ z wezwaniem odebrania Bursztynowi głosu. Ponieważ Altmark do wezwania się nie zastosował, zebranie zostało rozwiązane.-

W ostrowi Mazowieckiej daje się zauważyć wśród żydów ortodoksów tendencja wywarcia nacisku na miejscowe społeczeństwo żydowskie w kierunku ściślejszego przestrzegania przepisów religijnych, a w szczególności święcenia szabasu.-

Miejscowa organizacja ortodoksów wyraziła swe niezadowolenie z powodu założenia w Ostrowi żydowskiej organizacji skautowej "Haszomer Hacair", imputując tejże organizacji siianie demoralizacji wśród młodzieży żydowskiej, wszczepianie nieposzanowania religji i tradycji oraz wzbudzania antagonizmu pomiędzy rodzicami dążącymi do zachowania przez dzieci uświęconych tradycyj religijnych, a dziećmi usiłującemi wyłamać się z pod wpływów rodziców.-

W związku z mającym się odbyć wyborem rabina w Ostrowi Maz. rozpoczęła się walka pomiędzy sjonistami, a ortodoksami. Sjoniści popierają kandydatów z Kresów Wschodnich, ortodoksi zaś wysuwają swoich zwolenników. W najbliższych dniach ma odbyć się narada w celu ustalenia kandydatów na rabina. Ortodoksom przewodzi podrabin Szulewicz, oskarżony o wydawanie fałszywych zaświadczeń ślubnych /sprawa w Sądzie Okręg. w Łomży/.-

---

b/ litewski

Powiat Suwalski:

We wsi Zwikiele, gm.Sejwy powstał oddział Towarzystwa Św. Kazimierza.-

Dnia 13 bm. odbyło się zebranie członków /25 osób/ oddziału

VII. Ruch wyznaniowy, społeczny i spółdzielczy.

Powiat Augustowski:

W dniu 20 bm. w Augustowie odbyła się uroczystość poświęcenia i wręczenia sztandaru Obw.Zw.Strzeleckiego, na której byli obecni i przemawiali Dowódca Okręgu Korpusu Nr.III generał Litwinowicz, członek Zarządu Głównego Zw.Strzeleckiego Tytus Czaki i Starosta augustowski.-

Powiat Sokólski:

W Suchowoli obserwowana jest rywalizacja organizacyjna pomiędzy miejscowymi oddziałami Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej i Związku Strzeleckiego.-

Dnia 18 bm. wyjechał do Wilna patron Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej ks. Walentynowicz m.in. ze skargą na proboszcza w Suchowli, ks.Galjewicza, któremu zarzuca brak zainteresowania się Stow.Młodzieży Polskiej, rozbijanem przez Związek Strzelecki.

-+++++++++++++++-

VIII. R ó ż n e.

a/ Nielegalna emigracja.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 17 bm. zatrzymani zostali w pasie granicznym pod zarzutem usiłowania wyjazdu w drodze nielegalnej do Niemiec - Bejla Gołda Staroświecka, zam. w osadzie Kosów, powiat Zamość-Lubelski, Abram Frydman, zam. w Indurze, powiatu grodzieńskiego i Lejzor Okrągły, zam. we wsi Wólka Pietkowska, powiatu bielskiego.- Sąd Pokoju w Ostrołęce zastosował względem każdego z zatrzymanych kaucję w wysokości 100 zł.-

---

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 24 bm. we wsi Łosinka powstał pożar w zabudowaniach Minka Mikołaja, którego padły: dom mieszkalny, 4 chlewy spichlerz oraz inwentarz żywy i martwy. Straty wynoszą 11.950 zł. Pożar powstał skutkiem podpalenia zbrodniczego. Podpalacz dotychczas nieujawniony.-

Białystok, dnia 26 maja 1928 roku

Za Wojewodę:

Z.I.

z-ca Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Publ.

wego konfidenta Miruka Gierasima i prawdopodobny fakt zatrucia strychniną dnia 31.ub.m.w Bielsku Podlaskim Górskiego Jana, jednego z oskarżonych i zarazem ważnego świadka dowodowego w białostockim procesie "133". -

Wreszcie okres sprawozdawczy przyniósł dalsze zaostrzenie się kryzysu w przemyśle włókienniczym i metalurgicznym białostockiego okręgu przemysłowego, gdzie robotnicy żądają podwyżki płac o 30 - 50 % i zapowiadają przerwanie pracy w wypadku nieuwzględnienia ich żądań. O ewentualnym strajku zdecyduje konferencja delegatów stron, mająca się odbyć w Białymstoku przy udziale Inspektora Pracy dnia 2.b.m.-

Strajk robotników przemysłu drzewnego w powiecie bielskim /: 1584 robotników :/ ma dotychczas przebieg spokojny, aczkolwiek miały tutaj miejsce próby stosowania terorm strajkowego, zlikwidowane w zarodku przez władze administracyjne, których takt i bezstronność w tym wypadku znalazły uznanie u strajkujących. Obecnie ostateczne rokowania strajkowe toczą się w Warszawie i przypuszczać należy, że zakończą się one do pewnego stopnia kompromisowo, gdyż robotnicy znęczeni są strajkiem, a firmie" Centrum " zależy na jak najrychlejszym zakończeniu strajku.-

---oooOooo---

II. Ruch polityczny.

a/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Łomżyński:

Ch. D. w powiecie łomżyńskim kolportuje masowo tygodnik "Życie i Praca", swój organ łomżyński.-

b/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski:

Dnia 28.ub.m. odbył się w Różanymstoku wiec posła Sawickiego Adolfa, z którego przemówienia wynika, że przystąpił on do Klubu Stronnictwa Chłopskiego. Podkreślawszy rzekome prześladowanie go w okre-

wane żądania przedstawili secesjoniści pisemnie posłowi Duboisowi w dniu 28.ub.m.-

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Piast ".

Powiat Białostocki :

Poseł Łoś Dominik na wiecu w Dobrzyniewie - Kościelnym / powiat białostocki / dnia 27.ub.m. kilkakrotnie podkreślał, że wybory do obecnego Sejmu odbyły się " pod silnym terorem władz administracyjnych " i, że Ministerstwa, Urzędy Wojewódzkie i Starostwa mieszczą się we wspaniałych gmachach państwowych, natomiast Rząd nie znajduje funduszów na racjonalną i konieczną pomoc dla zaniedbanych gospodarstw rolnych.-

Obecnych na wiecu było około 400 osób.-

e/ Polskie Stronnictwo Ludowe " Wyzwolenie."

Zwołało w ub.tygodniu dwa poselskie wiece sprawozdawcze, pierwszy dnia 27.ub.m. w Różanymstoku, gm. Dąbrowa, powiatu Sokólskiego i drugi dnia 28.ub.m. w Rosi, powiatu Wołkowyskiego.-

Na pierwszym przemawiał poseł Rogowski, na drugim zaś senator Irzycki i poseł Rogowski. Omawiali oni opozycyjny stosunek P.S.L. "Wyzwolenie" do Rządu i wzywali zebranych do moralnego popierania wysiłków Klubu parlamentarnego Stronnictwa.-

---oooOooo---

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki :

Dnia 28.ub.m. w Białymstoku rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezwy, odbitej na powielaczu i podpisanej przez Białostocki Okręgowy Komitet ZNK.ZB., a dotyczącej w treści trwającego od dnia 16.ub.m. s trajku metalowców w fabryce firmy " Aszkienazy i Szwarc" w Białymstoku. Odpis odezwy załączony do sprawozdania.-

Dnia 29.ub.m. zatrzymany został w Trzciannem zamieszkały tam że Gielbert Boruch, poszukiwany przez Wydział Śledczy PP.w Białymstoku za wywieszenie transparentu komunistycznego w Trzciannem dnia

./.

br. -

Przeprowadzone ostatnio likwidacje organizacyj komunistycznych na terenie powiatu grodzieńskiego, a zwłaszcza OK. Grodno - rozpoczęte zostały na podstawie środkowych informacyj Miruka Gierasima.-

Udzielane przez niego informacje dotyczyły także powiatów wołkowyskiego, augustowskiego i suwalskiego oraz Województw wileńskiego / Miruk zdekonspirował sekretarza OKKPZB. Wilno, posługującego się fałszywym dowodem osobistym na nazwisko Szczepańskiego Antoniego; Szczepański w okresie przedwyborczym pełnił funkcje sekretarza OK. KPZB. Grodno i jako taki występował pod pseudonimem "Alosza" /.-

Dnia 29. ub. m. Miruk Gierasim złożył Wydziałowi Śledczemu P. P. w Grodnie dokładne zeznanie o działalności wywrotowej ujętego dnia 19. bb. m. w Wilnie Szczepańskiego Antoniego. / Vide pismo Wileńskiego Urzędu Wojewódzkiego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 22. V. br. L. V. 1786/pf./, członkini OKKPZB. Grodno Sadowskiej Natalji, ps. "Tasia" i innych wybitniejszych członków KPZB.-

Po złożeniu tych zeznań Miruk z własnej inicjatywy w towarzystwie przydzielonego mu wywiadowcy Rjsmonta Antoniego zamierzał udać się za Niemen do rejonu t. zw. Nowa Kolonja, gdzie wskazać miał wspomnianemu wywiadowcy dom, w którym ukrywali się dotychczas wybitniejsi działacze KPZB. / ps. Alosza, Gołobok Anna, ps. "Mańka", Sienkiewicz Małka / oraz wskazać świadków, którzy informacje jego mieli protokolarnie potwierdzić.-

W chwili gdy Miruk wszedł w ul. Wileńską / wywiadowca szedł za nim w odległości 2-3 kroków / nieznany osobnik z odległości jednego kroku celnym strzałem z rewolweru położył go trupem, poczem ostrzeliwując ścigającego go wywiadowcę Rjsmonta przebiegł ul. Wileńską, Wyzwolenia i szereg innych wąskich uliczek, poprzez które przedostał się do Placu Rybnego, skąd dostał się do dzielnicy, położonej nad rzeką Horodniczańską, gdzie zdołał się schronić w licznych tutaj wąwozach, uliczkach, zarostach. Zarządzony natychmiast szerszy pościg za mordercą dotychczas pozytywnych wyników nie dał.-

Przechodząc do oceny oddanych organom służby bezpieczeństwa usług przez zabitego Miruka Gierasima, Urząd Wojewódzki podkreśla,

./.

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Łomżyński:

Nowopowstały w Zambrowie Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego zwrócił się do właścicieli zakładów krawieckich z żądaniem, by pracowników przyjmowano i zwalniano tylko po uprzednim porozumieniu się ze Związkiem oraz, by ściśle przestrzegano 8-mio godzinny dzień pracy. Właściciele zakładów krawieckich początkowo nie chcieli się zgodzić na żądania Związku, lecz ostatecznie pod naciskiem samych robotników, którzy zagrozili strajkiem, żądania te przyjęli. Omawiany Oddział Związku liczy obecnie 40 członków. Przodującą w nim rolę odgrywa Lejzor Chochoł /komunista/ który prócz tego prowadzi akcję uświadamiającą o charakterze komunistycznym wśród członków Związku i żydowskiej młodzieży robotniczej. Nad działalnością Chochoła rozpoczono ścisłą obserwację.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 26.ub.m.w Grajewie odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Żydowskich, na którym prezes Efroim Wodowski złożył sprawozdanie z przebiegu i obrad konferencji w sprawie wyborów do Izby Rzemieślniczej, odbytej w Urzędzie Wojewódzkim. Obecnych na zebraniu było około 80 osób.-

Dnia 28.ub.m.w Grajewie odbyło się zebranie miejscowego Oddziału ZZK.przy udziale Kurana, sekretarza Zarządu Okręgowego Z.Z.K. w Wilnie, który wyjaśnił zebranym znaczenie i podstawę nowej ustawy uposażeniowej, pragmatyki służbowej i ustawy o Kasach Chorych. Następnie wybrano Hipolita Dembińskiego, kierownika ruchu na stacji Grajewo, jako delegata na związkowy zjazd okręgowy, mający się odbyć w najbliższym czasie w Wilnie.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 27.ub.m.w Wołkowysku pod przewodnictwem Renzona Jowela odbyło się zebranie Związku Drobnych Kupców Żydowskich, na którem wybrano komisję przedwyborczą do wyznaniowej gminy żydowskiej w składzie - Cerolnicki Fajwel, Kosowski Lejzor, Giler Alter, Rawicki Szepsel, Grynoburg Hirsz, Awinowicki Judel, Markus Abram,

./.

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Łomżyński:

Stan bezrobocia w powiecie w ubiegłym tygodniu wzrósł o 20 bezrobotnych; bez pracy pozostaje obecnie 110 osób, z których zasiłki ustawowe pobiera 67 osób.-

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 31 ub.m. przedstawia się następująco: -bezrobotnych 3830 /dnia 24 ub.m. - 3869/, w tem robotników przemysłu tytoniowego- 38, tekstylnego - 2262, budowlanego - 114, metalurgicznego - 99, robotników rolnych - 2, wykwalifikowanych - 602, niewykwalifikowanych - 473 i pracowników umysłowych - 240. Z zapomóg korzysta: ustawowo 856 robotników i 19 pracowników umysłowych, doraźnie - 509 osób.-

Bezrobocie w ubiegłym tygodniu zmniejszyło się nieznacznie w związku z ożywieniem przemysłu tekstylnego w Białymstoku.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 30 ub.m. w Grodnie i powiecie było 842 bezrobotnych /dnia 20 ub.m. - 903/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 25, budowlanego - 14, spożywczego - 224, chemicznego - 3, robotników rolnych - 4, niewykwalifukowanych - 316 i wykwalifikowanych - 884. Z zasiłków w tym czasie korzystało 189 osób. Stan bezrobocia w porównaniu z dniem 20 ub.m. zmniejszył się wskutek uruchomienia kilku zakładów przemysłu drzewnego i chemicznego /cegielnie/.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

/vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.21/.

Dnia 23 ub.m. dyrektor kolejek leśnych firmy "Century" w Hajnówce, inż.Radzymiński pozyskał około 50 robotników, a w tej liczbie także maszynistów, skłonnych do podjęcia pracy - i przygotował rozpoczęcie pracy w dniu 24 ub.m. Poinformowani o tem strajkujący postanowili zamierzenia inż.Radzymińskiego sparali-

Strajkuje ogółem 1584 robotników, a mianowicie - 670 robotników tartaków "Gródek" i "Stoczek" firmy "Century" w Białowieży, 860 robotników tartaków "Duży" i "Mały" oraz kolejek leśnych firmy "Century" w Hajnówce i 54 robotników terpentyniarni bci Porowskich i Godlewskiego/firma "Terebenthen"/ w Hajnówce.-

---

VI. Ruch narodowościowy

a/ sjonowski

Powiat Szczuczyński:

Dnia 24 ub.m. w Grajewie wyszedł w nakładzie 250 egz. pierwszy numer żargonowego czasopisma o kierunku sjonistycznym p.n. "Grajewer Wort", redagowanego przez sjonistę Izraela Waksa, mieszkańca Grajewa.-

Powiat Wołkowyski:

W dniu 27 ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Zarządu Domu Sierot pod przewodnictwem Slozberga Eljasza. Przemawiał Domorecki Ela, prezes Centralnego Komitetu Tow.Opieki nad Sierotami w Białymstoku, który dowodził o konieczności połączenia się zarządu miejscowego z Centralnym Komitetem w Białymstoku. Następnie w drodze tajnego głosowania do nowego zarządu wybrano: Slozberga Eljasza, Szalkowicza Eljasza, Malachowickiego Szmula, Kaganowicz Annę, Gilera Mordusha, Barasza Sarę, Eljowicza Eljasza, Lwa Szołoma, Fejasztejna Fajwela, Judzika Chaję i Szaszkowicza Arona. Na zebraniu było obecnych około 60 osób.-

Dnia 28 ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków zarządu domów modlitw pod przewodnictwem Kosowskiego Izaaka, rabina m. Wołkowyska, który omawiał szczegółowo sprawę przygotowania się do wyborów do wyznaniowej gminy żydowskiej, proponując obecnym by każdy zarząd bożniczy wybrał dwóch delegatów do komitetu wyborczego, którego prezydjum składać się będzie z siedmiu osób. Propozycja ta została przyjęta. Obecnych było - około 300 osób.

a tem samem uwolnić młodzież białoruską od agitacji czynników antypaństwowych.-

Powiat Bielsk - Podlaski:

Białoruski Klub Poselski "Zmahanie za interesy włościan i robotników" nadesłał pod adresami czynniejszych członków unielegalizowanej BWRHromady w czasie jej legalnego istnienia znaczną ilość egzemplarzy listu otwartego, którego egzemplarz Urząd Wojewódzki Ministerstwu przesyła.-

Zarząd hurtka Twa Szkoły Białoruskiej we wsi Krzywa, gm.Pasynki zwołał walne zebranie członków hurtka na dzień 25 ub.m.- Zebranie to nie doszło do skutku wskutek nieprzybycia wezwanych członków.-

-+-+-+-+-+-+-+-+-+-+-+-

VII. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy.

Powiat Kolneński:

We wsi Borkowo, gm. Mały-Płock powstał oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, liczący około 40 członków i ulegający wpływom Zw.Lud.Narodowego.-

Dnia 31 ub.m. zgłosiła się u P.Wojewody delegacja kurpiowska, która w związku z odbywającą się przy pomocy miejscowej ludności regulacją rzek Szkwy i Rozogi prosiła o poparcie i pomoc materjalną, a równocześnie zaprosiła P.Wojewodę na uroczystość na rzece Szkwie, mającą się odbyć dnia 23 bm.-

Powiat Białostocki:

Dnia 31 bm. w Białymstoku pod przewodnictwem P.Wojewody odbyło się przy licznym udziale przedstawicieli władz i społeczeństwa posiedzenie Wojewódzkiego Komitetu dla przyjęcia dzieci polskich z Niemiec, na którem wyłoniono komitet wykonawczy i omówiono szereg spraw, związanych z przyjęciem dzieci polskich z Niemiec.

W dniu 30 maja br. odbyło się w Białymstoku organizacyjne zebranie Wojewódzkiego Komitetu "Tygodnia Dziecka" pod przewodnic-

Dnia 24 ub.m. obraz został przywieziony z Warszawy do stacji kolejowej w Szepietowie, skąd tegoż dnia uroczyście był odwieziony do kościoła w Dąbrówce-Kościelnej, gdzie pozostał do dnia 26.ub. m.-

Dnia 26 ub.m. obraz uroczyście odwieziono do kościoła w Hodyszewie. W uroczystościach brali udział - delegat Pana Prezydenta Rzplitej, ks.prałat Bojanek, biskup łomżyński ks.Łukomski, kler z powiatu wysoko-mazowieckiego i sąsiednich oraz około 30 tysięcy wiernych.-

Powiat Sokólski:

Dnia 27 ub.m. odbyły się w Różanymstoku uroczystości, związane z dorocznym odpustem oraz poświęceniem sztandarów XX C.O.Salezjanów i Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. W uroczystościach tych uczestniczył P.Wojewoda, który uprzednio /dnia 27 ub.m./ odbył przegląd oddziałów przysposobienia wojskowego w Sokółce. Poświęcenia wspomnianych sztandarów dokonał ks.biskup Michalkiewicz, który wygłosił krótkie przemówienie do młodzieży, pouczając ją o jej obowiązkach i zaszczytnem powołaniu w pracy nad odbudową Ojczyzny. Na uroczystościach tych przemawiali - p. Wojewoda i ks.biskup Michalkiewicz. Ks.biskup Michalkiewicz podkreślił zasługi X.X. Salezjanów, którzy niespożytą energją i poświęceniem doprowadzili w krótkim czasie do tego, że Różanystok stał się przed wojną ostoją i ośrodkiem oświaty i kultury polskiej. P.Wojewoda w swem przemówieniu - nawiązując do dzisiejszych czasów i stosunków w kraju, dał wyraz przekonaniu, że drogi, jakiemi zdążają poszczególne grupy społeczeństwa do jednego celu tj.ugruntowania potęgi i majestatu Rzeczypospolitej staną się wspólną, a rozbieżności w pojęciach i zapatrywaniach powstałe pod wpływem partyj politycznych znikną. Podkreślił, iż jego dążeniem będzie praca w kierunku zogniskowania znacznych nieraz, lecz wzajemnie niwelujących się wysiłków miejscowego społeczeństwa oraz użycie wszystkich ludzi czynu i idei do pracy twórczej, której oczekuje Odrodzone Państwo i cała ludność. Dał wyraz nadziei, że tego rodzaju dewizę dalszej jego pracy poprą wszyscy, dla których wyrazy "Bóg i

Powiat Szczuczyński:

Dnia 26 ub.m. w lesie, w pobliżu wsi Kiełcze, gm. Lachowo Przyborowska Władysława, zam. w tejże wsi, będąc zapastowaną przez Wincentego Paca, Piotra Smiadocza i Gruszewskiego Jana, mieszkańców wsi Rupin, gm. Czerwone, powiatu kolneńskiego, usiłujących ją rzekomo zgwałcić, uderzyła kijem brzozowym po głowie Gruszewskiego Jana, który następnego dnia wskutek otrzymanych obrażeń zmarł. Przyborowską aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

---

d/ Użycie broni przez szeregowych P.P.

Powiat Łomżyński:

Dnia 28 ub.m. poster.Komisarjatu P.P. w Łomży - Sawiewski Antoni przy wykonywaniu czynności służbowych w obronie własnej użył bagnetu przeciwko oskarżonemu o kradzież mieszkańcowi m.Łomży Kowalskiemu Romanowi, który został ciężko raniony i po upływie kilku minut zmarł.-

Powiat Ostrów-Mazow.

Dnia 31.ub.m. poster.Wiktor Michałowski z Poster.P.P.Ostrówi Mazowieckiej doprowadzał do posterunku nieznanego mu osobnika, awanturującego się, który również nie chciał się wylegitymować. Po drodze osobnik ten usiłował zbiec i w chwili, gdy poster.Michałowski go doganiał, chwycił kamień - brukowiec z zamiarem uderzenia nim ścigającego. Wobec nieusłuchania wezwania do porzucenia kamienia, poster. Michałowski dał jeden strzał z rewolweru, raniąc napastnika w lewe udo. Rannego umieszczono w szpitalu i stwierdzono, iż jest to znany awanturnik Szulkowski Leon, zam. w Ostrowi-Mazowieckiej.-

---

e/ P o ż a r y.

Powiat Łomżyński:

W 49 kwartale leśnictwa Tabędź powstał pożar, który wskutek suszy objął jeszcze dwa kwartały tegoż leśnictwa, skutkiem czego